měsíčník science fiction a fantasy

IKARIE

146. číslo
7/2002
29 Kč

nejlepší
SF časopis roku

EUROCON
2002

IKARIE

měsíčník science fiction

7/2002

OBSAH

Měsíčník SAFu a české sekce WORLD SF
Vydává Mladá fronta, a. s.; Adresa redakce: **IKARIE Radlická 61 150 00 Praha 5**; Tel.: 02/25 27 62 10-1
Sekretariát: 02/25 27 62 50-4; Fax: 02/25 27 62 22
e-mail: ikarie@mf.cz
Šéfredaktor: **Vlado Ríša** (risa@mf.cz)
Zástupce šéfredaktora: **Jaroslav Jiran** (jiran@mf.cz)
Redaktor: **Robert Tschorn**
Redaktor webové stránky: **Jiří T. Pelech**
Jazyková úprava: **Šárka Doležalová**
Inzerce: Ikarie - inzerce Radlická 61
150 00 Praha 5; Tel.: 02/25 27 63 20
Fax: 02/25 27 63 33; e-mail: inzerce@mf.cz
Předplatné: Objednávat lze písemně, telefonicky, faxem nebo e-mailem. Předplatné je automaticky prodlužováno.
Předplatné pro ČR vyřizuje Mediaservis, s. r. o. ABOCENTRUM, Moravské nám. 12D, 659 01 Brno; objednávky a změny: 05/41233232; reklamace: 0800-171181
Objednat lze i přímo u vydavatele: Mladá fronta-předplatné Radlická 61; 150 00 Praha 5; Bezplatná infolinka: 0800-1-34567 Fax: 02/25276222; e-mail: predplatne@mf.cz; www.mf.cz
Objednávky do zahraničí: Mediaservis, s. r. o., oddělení vývozu tisku, Tel.: 02/67903242; Fax: 02/7934607
Objednávky v SR: ABOPRESS s.r.o. Radlinského 27; 811 07 Bratislava; Tel./Fax: + 421/2/52444981; e-mail:abopress@napri.sk PONS, a.s., Záhradnicka 151, 821 08 Bratislava, tel: 02/50 24 52 14, fax: 02/50 24 53 61; objednávky přijímá i každá pošta.
Cena ročního předplatného: **312 Kč**
Distribuce: V ČR zajišťují společnosti holdingu PNS, a. s., a Mediaprint & Kapa. V SR Magnet-Press Slovakia a Mediaprint & Kapa Bratislava.
Číslo bylo odevzdáno do tisku 10. 6. 2002 a vyšlo v červenci 2002
MK 5223, ISSN 1210 - 6798
autor obálky: Martina Pilcerová
Podání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha č. j. nov. 5021/94 ze dne 3. 11. 1994

Cony, cony, cony...

Toto číslo Ikarie je věnováno letošní nejvýznamnější SF události u nás, setkání evropských fanoušků Eurocon 2002. Je to poprvé, co naše země hostí setkání na takto mezinárodní úrovni. Zahraniční povídky v tomto čísle jsou vybrány od čestných hostů conu - Kira Bulyčeva, G. R. R. Martina a Roberta Holdstocka. Na povídky dalších zahraničních hostů už ani nezbylo místo. O tom, jak Eurocon vznikl, a o cenách na těchto setkáních udělovaných, ,se dočtete také v tomto čísle. Já bych zde rád zavzpomínal na vlastní zážitky z conů.

Do fandomu jsem vstoupil v polovině 80. let, jako člen SF klubu Spectra. Možná už tehdy existovaly nějaké menší cony, ale pro mě byl tehdy con synonymem pro celostátní setkání Parcon. První roky Parconu se konaly v Pardubicích, odtud název. Věřte nebo ne, ale v těch dřevních dobách se na con jezdilo za odměnu! Tedy, nevím, jestli to nebyl jen chytrý trik tehdejšího předsedy Spectry Vladimíra Veverky, ale on nám to prezentoval tak, že míst na Parconu je omezený počet a z klubu mohou jet jen ti nejaktivnější. Návštěva Parconu měla nádech jakéhosi vyznamenání.

Nejstarší Parcony se mi slévají do jediného roztříštěného zážitku a nedokážu už odlišit, co se konkrétně na kterém dělo. Mezi útržky vzpomínek se vynořuje šedivá, permanentně zatažená a deštěm obtěžkaná obloha nad studentskými kolejemi, odkud jsme podnikali túry do školy, kde se akce konala, nacpaný přednáškový sál, přednášky o astronautice, klimbání na večerních projekcích archivních filmů, nezapomenutelné přednášky Ondřeje Neffa, který plnil roli informačního posla a seznamoval nás s tvorbou tehdejších velikánů fantastiky, z jejichž díla existovaly v českých překladech jen zlomky, dražby knih, na nichž získal známý fan Honza Pavlík přezdívku Nindža, protože byl v dražebním souboji ze všech nejlítější, neumělé počátky slavnostních ceremoniálů, na nichž byly udělovány ceny Mlok za nejlepší práce v soutěži o Cenu Karla Čapka... Pro teenagera okouzleného science fiction to v reálném socialismu byl zážitek překonávající i Štědrý den.

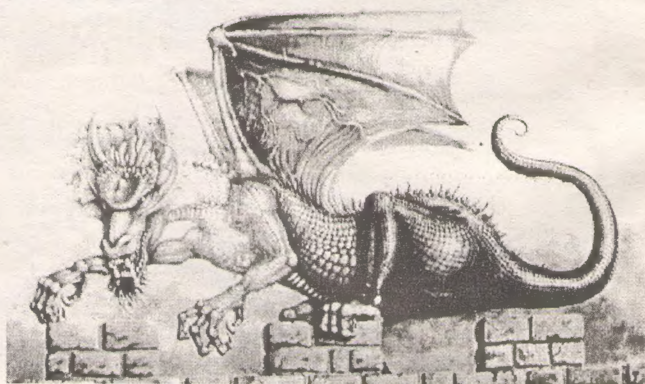
Později, již v barvách Ikarie, přišly na řadu zahraniční cony. Šok z možnosti setkat se osobně s panteonem scifistických božstev. První rozhovory, první uzavírání smluv na publikování povídek v Ikarii. Několik programů běžících paralelně ve stejnou dobu, v přehledu přednášek a besed pečlivě zaškrtané ty, jejichž hosty bylo třeba polapit a vnutit jim smlouvu. Luxusní hotely, na jejichž mechových kobercích se povalovali umolousaní fanové a procházely posádky Star Treku, přespávání na podlaze v pokojích solidárních movitějších fanoušků. A v neposlední řadě hala s prodejci knih, časopisů a všech možných SF rekvizit, kde jste mohli trávit celé hodiny.

Tolik vzpomínky. Letos - Eurocon v Chotěboři. A kdo ví, třeba bude za deset let Vašek Pravda pořádat v Praze Worldcon.

Jsem rád, že se otevíráme světu. Mám takový pocit, jako kdyby poprvé přišla hora k Mohamedovi.

Ivan Adamovič

GALAKTICKÁ KAVÁRNA HANA SOLA

Krakaťácká dračice

O soutěži na jméno dračice vymalované Janou Šouflovou v internetové kavárně a knihkupectví Krakatit jsme informovali. Jmen se nesešlo málo a tak bylo z čeho vybírat. Nakonec vyhrálo jméno vymyšlené šéfredaktorem tohoto časopisu Vladem Ríšou a dračice se jmenuje **Aldara**.

red

Nové scifíče

Vlastimil Tyrol, jeden z českých autorů patřících mezi spisovatelskou elitu Ikarie, ohlásil přírůstek do rodiny: 22. května 2002 se mu narodil první syn, jmenuje se samozřejmě po tátovi, ale je zatím o něco menší, měří pouze 50 cm, a lehčí – váží 3,6 kg. Vzhledem k obrovské radosti otce, který v něm spatřuje kromě jiného i nového fana, se máme asi na co těšit, a to nejen v příštích povídkách Vlasty Tyrola (i když prý se ovlivnit nenechá), ale možná i v další generaci autorů našeho žánru.

red

Pavel Weigel šedesátníkem

Držitel Mloka za zásluhy (a že si ho opravdu zasloužil) se letos dožívá neuvěřitelných šedesáti let. Přestože kdysi vystudoval Vysokou školu chemicko-technologickou a dlouhou dobu se i chemií živol, nyní pracuje jako překladatel na volné noze. Má na svém kontě celou stovku knih. Mezi scifisty se dostal přes Iva Železného, s nímž spolupracoval. Založil v roce 1990 Společnost Stanislawa Lema, jehož je nejen obdivovatelem, ale také překladatelem. Kromě překladatelské činnosti se věnuje přednášení na conech, pořádání různých výstav a je to vůbec pracovitá včelička. Blahopřejeme a doufáme, že ještě mnoho let nás svojí pracovitostí bude zahanbovat.

vr

Vyjde třísvazková pravda o životě a smrti Isaaka Asimova

It's Been a Good Life se jmenuje třísvazková autobiografie Isaaka Asimova, kterou do tisku připravila jeho žena Janet Jeppsonová. Tato kniha vyjde v USA koncem března a po deseti letech od odchodu tohoto velekněze SF se konečně jeho fanouškové i ostatní veřejnost dozví tragickou pravdu o jeho smrti. Bylo by to krásně bulvární, kdybychom napsali ***Isaac Asimov zemřel na AIDS***. Jenže to je jen polovina pravdy, ta druhá polovina spočívá ve skutečnosti, že příčinou jeho smrti byla chyba či nedostatek zdravotnictví. Ani vysoké účty za lékařskou péči nechrání před tragickým omylem - v roce 1983 byl totiž Isaac Asimov na operaci srdečního bypassu a při operaci dostal transfuzi krve infikované virem HIV. Na komplikace způsobené AIDS pak zemřel v roce 1992 ve dvaasedmdesáti letech.

red

Kir Bulyčov

Třináct let cesty

(Trinadcať let puti)

1.

Anteus opustil Zemi před sto lety.

Přestože jeho rychlost je obrovská, přestože kosmický prostor neklade odpor ohromné střele, neviditelné ani v největších pozemských teleskopech, jeho cesta k Alfě Labutě potrvá sto devatenáct pozemských let.

Sto šest let uplynulo na Zemi ode dne, kdy sedmdesát šest kosmonautů naposledy pohlédlo na modrou oblohu, nadýchaná oblaka a zelené stromy a vstoupilo do raketoplánů, které vzlétly vzhůru, kde ve výši půldruhého tisíce kilometrů, na stacionární oběžné dráze, na ně čekal *Anteus*.

Při přibližování si ho mohli prohlédnout zvenku. Jedněm připadal jako neohrabaný brouk, jiným připomínal rozbitou dětskou hračku. *Anteus* nikdy neměl přistát na Zemi ani na jiné planetě. Zrodil se v kosmickém prostoru, kde byl zhotoven, a tam měl i skončit. Konstruktéři se proto nezabývali odporem prostředí, takže laikovi připadal jako nelogická změť prstenců, trubek, koulí, antén a krychlí.

Dokud loď zrychlovala - což trvalo celé měsíce - posádka viděla Zemi. Ta nejprve zabírala polovinu oblohy, ale postupně se stávala bledou skvrnkou mezi miliony jí podobných i jasnějších skvrnek...

Tak začala cesta. Uplynulo sto šest let.

Za třináct let dosáhne *Anteus* cíle.

2.

Pavlyš minul dvacátou čtvrtou rezervní chodbu a zastavil se přede dveřmi skleníku. Ten byl opuštěn už před padesáti lety a kromě mechaniků sem nikdo nechodil.

Dveře se neotevřely hned. Jako by si mechanismus teprve vzpomínal, jak se otevírají.

Když Stanzo vyprávěl o opuštěném skleníku, Pavlyš si představoval, že uvidí nádhernou džungli, propletené liány a exotické květy visící z korun stromů. Skleník byl tajemstvím, objevem. Cesta k němu - asi hodina pochodu prázdnými chodbami a sály - na toto tajemství připravovala.

Cesta neskrývala žádná překvapení.

Asi v polovině potkal úklidového robota a v kouli D prošel využitými a opuštěnými sklady. Osvětlení zde bylo slabé, prázdné krabice a plechovky se nahromadily v místnostech zaplněných ozvěnou číhající na první krok.

Tady bylo zanedbané všechno: barva na stěnách - teoreticky věčná - vybledla, plastikové tapety se na mnoha místech odchlíply od stěn. Teple tu páchl prach.

Pavlyš se nemohl zbavit dojmu, že prázdnota má oči a pozoruje ho.

Loď byla osídlena vzpomínkami.

Toto byla nejstarší pozemská loď. Měla přes sto let.

Za tu dobu vynalezli na Zemi nové slitiny, dokonce i krabice a kontejnery by byly jiné, kdyby *Anteus* vyrazil na cestu o sto let později. Všechno by bylo jiné.

Loď se držela, ale byla velice stará. Bylo spočteno, že stráví v kosmickém prostoru mnoho desítek let. Ale stejně zestárla.

A pobývalo na ní stále méně lidí.

Jeden po druhém přicházely o své zásoby sklady, uzavíraly se vzdálené a nepotřebné místnosti a chodby. Toho dne, kdy se Pavlyš vypravil hledat opuštěný skleník, bylo na palubě o polovinu méně osob než před sto šesti lety. Obývaná, funkční část lodě se každým rokem zmenšovala. Podobně přebírá opuštěnou vesnici do své moci les, který obsazuje už nepotřebná pole a louky.

Pavlyš otevřel dveře skleníku a zažil rozčarování. Za dveřmi nebyla džungle, ale dlouhé řady pustých záhonů.

Mezi suchými stonky rašily keře. Pod nohama šedá tráva, pokroucené řetězce zplanělého hrachu se plazily po stěnách, místy stály na zaprášených laboratorních stolech baňky a zkumavky. Před mnoha léty tady někdo experimentoval. Nyní stačí skleník v kouli C.

Stonky zašelestily a zachvěly se.

Ve vzdáleném koutě se mihlo něco šedého. Pavlyš uskočil dozadu. Na lodi nic cizího být nesmí. Nic zbytečného, neplánovaného.

Skočil za dveře a stiskl tlačítko. Nejdříve musí místnost izolovat, potom přivolat pomoc. Všechno neznámé a nepochopitelné může znamenat hrozbu. Nejen pro Pavlyše, pro celou loď.

Dveře se neochotně zavřely. Pavlyš stál docela sám v naprosto tiché chodbě. Strop rovnoměrně a klidně svítil.

Bude fajn, až přiběhne ke Stanzovi a poví mu, že v opuštěném skleníku něco viděl. Co? Něco.

Otevřel tedy znovu dveře a zavřel je za sebou. Aby to Něco neuteklo ven. Potom opatrně vykročil kupředu.

Snažil se nešlapat na záhony. Pod nohama chrastily keramické dlaždice, některé se zakolébaly a uvolnily. Ve skleníku panoval nepříjemný, zatuchlý puch.

Dva kroky od místa, kde vyskočilo Ono, Pavlyš znehybněl. Asi deset metrů před sebou měl kulatou stěnu - konec skleníku.

A tam je uviděl. V houštině větviček seděly dvě šedé kočky. Hleděly mu do očí, moudře a pozorně. Osvětlení zde bylo horší než u vchodu, a v tomto přítmí jim oči planuly žlutým, zlým svitem.

„Vy jste tu ještě scházely," pronesl nahlas.

Mělo ho to napadnout dříve. Kdysi kdosi rozhodl, že na lodi mají být zvířata. Domácí. Taková, která toho moc nesnědí, ale vylepší samotu lidí.

Na lodi se objevila kočičí rodinka. Přestože byla střežena a kontrolováno její rozmnožování, ve vzdálených zákoutích lidé mnohokrát zaznamenali nelegální, neevidované kočky.

Kočky musí jíst. To znamená, že ovládly vzduchotechnické potrubí a skleník tedy není od zbytku lodě tak izolovaný, jak se zdá.

„Můžete tady žít," dovolil kočkám Pavlyš.

Sklonil se a vytáhl ze země bledý, skoro bílý stonek. Přece jen tu existuje nějaký život. Musí požádat Christu, aby sem zašla.

Jiné přízraky se ve skleníku neobjevily.

Přízraky byly součástí palubního folkloru. Za sto let se prostě musí na lodi zrodit vlastní folklor.

V hloubi duše Pavlyš prahnul po setkání s přízrakem. Neznamená to, že v podobné nesmysly věřil. Ale na tak staré a velké lodi se musí skrývat něco neobyčejného.

3.

Pavlyš zašel do kabin.

Běžná loď má zpravidla dvě řídící centra: velitelský můstek a pohonnou sekci.

Na *Anteovi* byla řídící centra tři. Kromě dvou obvyklých ještě „kabiny".

Toto obyčejné slovo neslo pečeť snahy zbavit neobyčejnou věc patosu.

V kosmickém ústavu, kde vystudoval Pavlyš, probíhal věčný a nekonečný boj mezi profesorským sborem, pro který úcta ke správné terminologii byla totožná s úctou k učenému předmětu, a studenty, kteří ani při zkouškách nedokázali zdolat dvě prostá slova „teleportační retranslátory".

Mezi ně patřil i Pavlyš, který byl dobrým, přiměřeně pilným a přiměřeně schopným studentem. Dostatečně dobrým, aby ho nakonec vyslali na *Antea*, touhu mnoha studentských generací.

Pavlyš putoval do kabiny, ale nijak si nezatěžoval hlavu problémy, dějinami a perspektivami teleportace; každým krokem se propadal do sladké propasti lásky, přitom lásky odsouzené k rozloučení, což cit vždy zesiluje.

O teleportaci se vůbec nestaral. A přece ještě pro fyziky a kosmonauty i ve třiadvacátém století byly cesty rychlostí převyšující rychlost světla doménou fantastiky. Skoky svinutým prostorem a podobné vynálezy snílků se nestaly realitou hned. Přírodní zákony není snadné oklamat. V dobývání planet sluneční soustavy tedy vznikla pauza, která mohla trvat věčně. Hvězdy zůstávaly nedosažitelné, protože cesta k nim by trvala staletí. Po technické stránce bylo možné postavit lodě schopné pobývat v prostoru tak dlouho, ale nedařilo se vytvořit nesmrtelné lidi. Sny o cestách ke hvězdám, k jiným civilizacím, jejichž existence byla pouze teoretická, však v lidské fantazii žily dál. Projekty, vypracované snílky už ve dvacátém století, byly zkoumány a propočítávány, avšak nerealizovány. Bylo možné postavit obrovskou loď, vybavit ji vším potřebným, aby v ní posádka vydržela desítky let. Kosmonauti na její palubě by se rodili, dospívali, učili se a umírali. Sto, dvě stě, tři sta let na cestě...

Dobrovolníci ochotní se obětovat by měli k dispozici doživotní vězení, přitom vězení ad absurdum - nejen pro ně, ale i pro děti a vnuky. Navíc bylo nutno počítat s tím, že během takové cesty posádka, i ta nejpřipravenější a ochotná obětovat sebe i své děti, musí neodvratně zdegenerovat, jako neodvratně zdegeneruje každá lidská společnost odtržená od zbytku lidstva. Cíl nesvětí prostředky.

Teoreticky i prakticky byla možná i druhá varianta. Po odletu ze Země se posádka ponoří do anabiózy, ze které bude probuzena po dosažení cíle. Totéž při zpáteční cestě.

I tak by vězení zůstalo vězením, avšak vězeň by dostal šanci prospat nekonečnou dobu a dokonce vyjít na svobodu.

Přesto by posádka musela být nesmírně obětavá. Vždyť kosmonauti se vrátí domů po třech stoletích. To znamená, že už nikdy nespatří Zemi takovou, jakou zanechali, nikdy si nenajdou ve světě správné místo, jako by je nenašel současník Newtona nebo Napoleona.

Avšak objev teleportace, dosažený poté, co se lidstvo naučilo využívat gravitační zákony, změnil situaci a umožnil návrat k prodiskutování tohoto problému.

Nejprve se zdařilo přesunout jeden gram látky do vzdálenosti deseti centimetrů. Potom bílá myš - odvěká oběť vědeckého pokroku - byla rozložena na atomy a opět složena v sousedním městě, kde se olízla a začala okusovat kostku cukru. Posléze v srpnu 2198 Biser Simonian vstoupil do kabiny teleportačního centra v Plovdivu a vyšel živ a zdráv ze stejné kabiny v Bombaji.

Protože teleportace využívá gravitační vlny, šířící se prakticky okamžitě, přesun objektů omezovala jen energetická náročnost a objem kabin.

Během dalších padesáti let byly kabiny rozmístěny po celém povrchu Země i na planetách sluneční soustavy. Kosmické lodě pochopitelně existovaly dál, protože jejich úkolem byl převoz velkých nákladů, rud, surovin. Kabiny byly nejen malé, ale nestaly se a zřejmě se nestanou lacinou zábavou.

Kabiny rovněž umožnily mezihvězdné cesty. Když vyšleme na nekonečně dlouhou cestu kosmickou loď, kterou vybavíme teleportační kabinou, posádka nemusí zůstat na palubě sto let. Můžeme ji po určité době vystřídat.

Tak vznikl *Anteus*.

Jeho první posádka se po roce práce vrátila na Zemi a uvolnila místo dalším kosmonautům. Během toho roku byly použity kabiny několikrát. Na palubě byla komise OSN, dvakrát odvezli z lodě nemocné, navíc bylo třeba doplnit zásoby potravin, poštu a vybavení. Během sto šesti let letu se na palubě vystřídalo sto posádek.

Spojení s lodí bylo ovšem každým rokem obtížnější. Na to byli všichni připraveni a konstrukce lodě to předpokládala.

Přestože se gravitační vlny šíří skoro okamžitě, potřeba energie vzrůstá se vzdáleností.

Věda se rozvíjela, objevovaly se nové energetické zdroje a také možnosti Země vzrůstaly. Kvůli úsporám energie a zásob se ovšem stále snižoval počet členů posádek, takže toho dne, kdy se na palubě objevil student Sláva Pavlyš, zde pobývalo třicet osob. K cíli jich doletí ještě méně. Pravděpodobně asi deset. A studenti mezi nimi nebudou. *Anteus* skončí na oběžné dráze vzdálené hvězdy. Pokud tam vznikne lidská kolonie, bude postupně rozebrán a použit při stavbě potřebných objektů.

Během sta let se loď stala součástí dějin lidstva. Ještě na Zemi Pavlyš slýchal o kočkách, které se vymkly kontrole a rozmnožily v prázdných skladech, věděl o opuštěné knihovně a bazénu s modrou vodou. Tisíckrát viděl loď na obrazovce a učil se ji při speciálních hodinách, stejně jako se ji učili jeho učitelé a učitelé jeho učitelů, pracující kdysi na *Anteovi*.

Všichni členové posádky se však dříve nebo později vraceli domů. Jako námořníci z dlouhé, ale ne nekonečné cesty. Kromě těch, kteří zemřeli nebo zahynuli cestou. Ale takových nebylo moc. Šest.

4.

Kdyby se z teleportačního sálu odstranilo veškeré vybavení, byl by nepochybně obrovský. Avšak za posledních sto let nikdo nespatřil jeho stěny.

Kabiny na Zemi byly mnohem skromnější - tam bylo totiž možné přivolat opraváře. Zato tady byly všechny systémy zdvojené i ztrojené, rezerva spolehlivosti mnohonásobně překračovala teoretickou. Ve skutečnosti bylo právě toto Centrum hlavním důvodem existence *Antea*.

Pavlyš minul spleť chodbiček mezi mlčícími, ale žijícími stroji. Ulice i zákoutí tohoto městečka znal nazpaměť. Kdyby ho vzbudili a přikázali mu opravit blok číslo 50 - najde cestu se zavřenýma očima.

Každý ví proč: v ústavu stojí trenažér, přesná kopie tohoto sálu. Trenažér je stejně starý jako originál.

Student musí znát trenažér jako svých pět prstů. Když bude mít štěstí, jednou uvidí autentické kabiny *Antea*.

Kromě povinnosti vyžadovala dokonalé ovládnutí topografie a fungování tohoto starobylého sálu i jistá tradice: sál umožňoval samotu nejvíc z celé školy, byl jejím lesem, parkem, labyrintem. Nikdo neví, kolik životních cest se změnilo, skončilo i zachránilo v jeho temných zákoutích, kolik tu proběhlo kategorických vysvětlení, kolik bylo vyslechnuto svěřování, kolik náhodných setkání a dramatických rozchodů... Samotný Pavlyš před necelým měsícem vyslechl rozhodné „ne" v těsné kabince mezi blokem 8-E a maketou akumulátoru. Po tom proflákal dva dny, přestože se rozhodovalo o jeho osudu - poletí, nebo nepoletí. Když se vrátil do školy, vyslechl oprávněné výčitky děkana a za trest celou neděli vysával prach v sále. Děkan, který před třiceti lety strávil na *Anteovi* třináct měsíců, se domníval, že nejužitečnější je trest s poznávacím prvkem. Děkan se pochopitelně nerozdělil se studenty o své vzpomínky, v nichž jeho manželka, genetická konstruktérka, mu řekla „možná, možná" právě u bloku 8-E.

Makety školních bloků byly mrtvé. Bloky na *Anteovi* po přiložení ucha k jejich matným bokům hučely hluboce a tiše jako vzdálený čmelák.

Tehdy pochopil, že škola je nesmírně daleko - a on, Pavlyš, letí na *Anteovi* už sto sedmý rok.

Doktor Wargezi seděl na nepohodlně vysoké otáčecí židli u pultu se zkumavkami. Ověřoval hustotu a stav roztoku.

Za zády měl vanu - kouli olověné barvy. Z nádrže vedla k Zemi neviditelná nitka. Na jejím druhém konci dozorčí technik zjišťuje, jestli oblečení dokonale přiléhá k tělu, jestli nejsou v kapsách kovové předměty, poté pustí dotyčného do otevřené kabiny, připomínající rozříznutý kokon - a člověk se na chvíli stane larvou. Studenti nazývají kabinu „španělskou pannou", což dokazuje, že některý z nich znal dějiny inkvizice, která používala „španělskou pannu" k rafinovanému mučení. Připomíná sarkofág, zježený hřeby obrácenými dovnitř. Když člověk stane uvnitř, obě části „panny" se uzavřou a ostří hřebů proniknou do těla mučeného.

V kouli však hřeby nebyly. Zato úchyty.

Vysílaný objekt musel být dokonale znehybněn.

Informace o jeho rozměrech a hmotnosti byla do kabiny předána předem - několik setin sekundy před přenosem.

Když se po chvíli - i když subjektivně mohla trvat celou věčnost - přistálo dejme tomu v Antarktidě, „španělská panna" nadále pevně držela cestovatele ve svých pružných, elastických úchytech. Nepochybně proto každému připadalo, že k přenosu nedošlo.

Na *Anteovi* vypadaly kabiny jinak. Aby nedošlo k chybám, jejichž pravděpodobnost vzrůstá se vzdáleností od Země, se člověk musel ponořit do vany naplněné hustým, gelovitým roztokem. Oblečení nepřicházelo v úvahu. Všechny anorganické předměty putovaly druhou kabinou, nákladní, v malých kontejnerech. Rozměry kabin určovaly možnosti zásobování lodě. Za sto let na Zemi vznikly mnohem větší kabiny, ale na *Anteovi* stále převládalo staré vybavení.

Doktor Wargezi, přímý nadřízený a vedoucí Pavlyšovy praxe, ověřoval hustotu roztoku, jehož složení musí přesně odpovídat onomu v pozemském středisku. Je známo, že po každém přenosu dochází v roztoku ke změnám způsobeným kontaktem s lidským tělem, čemuž se nelze vyhnout.

„Co je?" zeptal se doktor. „Ještě nejsi na řadě."

„To já jen tak," odpověděl Pavlyš. „Byl jsem ve staré knihovně a prázdném skleníku. A u bazénu."

„Proč mi to povídáš?" podivil se doktor. „Po přenosu máš den ležet."

„Čestné slovo, cítím se dobře. Kdy přiletí Maquise?"

Maquise byl Pavlyšův spolužák. Oni dva reprezentovali svůj ročník na stáži.

„Vždyť víš." Wargezi si posunul bílou čapku, kterou podle uštěpačných řečí nesundával ani při spaní, aby neukázal pleš. „Tam se vždycky něco děje. Čekám na Maquise a dostávám zprávu: přijměte biologa Do Do Ki, ženu středního věku z Barmy. A na seznamu není. Vždyť víš, jak to chodí."

Pavlyš neodporoval, přestože věděl, že Wargezi přehání.

„Viděl jsem zdivočelou kočku," prohlásil.

„Nedivil bych se, kdyby tady žili krajty, krokodýli a netopýři. Tohle je historická památka a ne loď. Jestli dorazí k cíli, bude z ní taková ruina, že se ji budou stydět ukázat."

„Myslíte, že se *Anteus* rozpadne?"

„Studente, vaše vtípky jsou nemístné. *Anteovi* se nic nestane. Přestože se pochopitelně měl už před padesáti léty vrátit na Zemi."

„Proč?"

„Dnešní lodě létají dvakrát rychleji."

„Protože jsou dnešní." Pavlyš přistihl doktora při logické chybě, což ho potěšilo.

Nositel ostrého nosu Wargezi se mu od první chvíle nelíbil. Doktor dokázal najít na každé situaci její špatnou stránku. Samozřejmě, z psychologického hlediska - a Pavlyš měl zkoušku z psychologie - ve velké posádce se musí vyskytovat lidé s různými povahami. Wargezi se sem dostal zřejmě kvůli psychologické rozmanitosti. Avšak Pavlyš ho měl plné zuby už od seznámení v pozemském přípravném středisku, kde bydleli v jednom hotelovém pokoji.

„A kabiny?" Wargezi se nikdy nevzdával. „Vždyť jsou z minulého století!"

„Hodně se změnily."

„Takovou kabinou bych neriskoval ani cestu do Milána za matkou."

„Ale sem ano."

„Fungují na hranici možností. Nebudu se divit, když kabina selže. Rozumíš, co to znamená?"

„Kdyby to bylo nebezpečné, asi by nás sem neposlali."

„Týká se to ješitnosti Země." Wargezi se poškrábal na nose. Když se rozčilil, vždycky se škrábal na stejném místě.

„Co dělám v rozčilení já?" uvažoval Pavlyš. Nic ho nenapadalo.

„Je potřeba omezit ješitnost. Vždycky je něco vyššího: společnost, stát. Ale obětí ješitnosti celé Země se může stát nejen senilní loď, ale i celý kontinent. *Anteus* už dlouho není lodí, ale symbolem. Symbolem naší síly, symbolem naší pýchy. My, podívejte se, vyzvali jsme galaxii! Nebojíme se dálek! A rozum mlčí! K čemu je nám *Anteus* i celá cesta, která ztratila smysl dlouho před svým dokončením?"

„Vždyť víte, že tomu tak není."

„Dokaž mi to, mladíku." Wargeziho pohyby byly stále jisté. Zaznamenal výsledek analýzy, vylil obsah zkumavek, odnesl je k umyvadlu, svlékl si plášť a pečlivě ho složil. „Dokaž mi, že nejsme obětí ješitnosti mnoha lidí, z nichž jeden každý nemá moc, ale dohromady představují efemérní substanci čili mínění Země."

„Vždyť za ta léta bylo uděláno tolik!" Pavlyš se najednou cítil jako na zkoušce. „Tolik pokusů, objevů. A kolik jich ještě bude! I kdyby loď nakonec nedoletěla, samotná cesta je obrovskou událostí! A vy víte, že doletíme. A tam, na povrchu planety, postavíme kabinu."

„Ale planeta zůstane neobydlená."

„Pusté planety neexistují! Bude to první kabina v galaxii. Pocestujeme miliardy kilometrů, jako bychom byli na Zemi!"

„Pustá kabina na pusté planetě!"

Pavlyš rozhodil rukama.

Stanzo, který právě vstoupil dovnitř a bez hnutí naslouchal diskusi, se rozhodl zasáhnout:

„Giovanni," řekl, „mateš mládež."

„Ať se zakalí."

„Co tě trápí?"

Stanzo je šéfem teleportačního střediska. Pracoval tu s Wargezim už dříve. Na lodi je výjimkou. Je zde podruhé. Před šesti lety si zde odbyl jeden pobyt.

„Energetická mez," odpověděl Wargezi. „Vždyť víš."

„Myslí na ni chytřejší než my."

„Nikdo není chytřejší než my," odporoval Wargezi. „Tvrdím, že celý tento pokus za chvíli selže."

„Dobrá, tak počkáme."

Pavlyšovi připadalo, že Stanzo nechce vést tento hovor v přítomnosti studenta. Jako na potvrzení uslyšel:

„Jestli nejsi unavený, jdi do jídelny. Tam se mladé, silné ruce šiknou."

„K čemu?"

„Třeba k sekání salátu."

5.

Za sto let *Anteus* obrostl rituály jako obšívka jachty škeblemi. Jedním z takových rituálů byl Podvojný oběd.

Výměna posádky na *Anteovi* trvá týden. S tím, jak se na palubě objevují noví členové posádky, „starci" se vracejí na Zemi. Nastává okamžik, kdy se přibližně polovina už vrátila na Zemi a polovina nováčků už je na palubě. Toho dne, třetího dne výměny posádky, probíhá Podvojný oběd.

Podvojný, protože probíhá současně na Zemi, v řídícím cent-

ru, i na lodi. Na Zemi polovina nováčků hostí navrátilce z *Antea.* Na lodi zase senioři hostí nováčky, kteří právě přiletěli. Obědy začínají ve stejnou dobu.

Kromě obou posádek se oběda nesmí účastnit nikdo jiný.

Kvalita jídla je mimořádně čestnou záležitostí.

Obědy se vždy připravovaly dlouho, celé týdny.

O některých zvlášť vydařených se vyprávěly legendy.

Před deseti léty jedna směna vypěstovala na *Anteovi* ústřice.

Byl to proslulý biologický experiment. Ústřice vyrostly v umělé mořské vodě a během několika měsíců dosáhly potřebné kvality.

Servírovaly se jako předkrm. Málokdo je jedl, ale žasli všichni.

Tentokrát byl oběd skvělý, ale ne nepravděpodobný.

Pavlyš přišel do jídelny víc s nadějí, že uvidí Gražinu, než s ochotou pomáhat. Ale Gražina tu nebyla, právě předávala službu. Po chvíli odtud Pavlyše prostě vyhnali - jeho přítomnost narušovala tradici.

Tehdy vědomě porušil disciplínu. Ne sice moc, přesto neodpustitelně. Vydal se totiž do gravitační sekce.

Cesta mu zabrala hodně času. Přestože znal polohy místností, skutečnost vypadala docela jinak než na plánech a schématech. Pavlyš si představil polohu gravitační sekce vůči jídelně, ale dveře spojující tato místa byly zamčené. Rozhodl se projít řídicí kabinou, ale spletl si chodby a vstoupil do tmavého počítačového sálu, kde v hlubokých křeslech seděli dva navigátoři.

Na prahu Pavlyš znehybněl.

Pochopitelně mohl vejít a zeptat se, kudy se dostane do gravitace, ale vypadal by jako nešika, jako bloudící chlapeček.

Stál tedy bez hnutí a pokoušel se představit si, kam má nyní zamířit své kroky.

„Nedošlo potvrzení," pronesl jeden navigátor.

„Zřejmě nedojde."

„Proč?"

„Něco se stalo. Pokud ano, gravigramy nedojdou."

„Myslíš, že jde o havárii?"

„Těžko. Vždycky je možnost přesunu energie z antarktického kruhu."

Ozval se zvonek.

Navigátor natáhl ruku, přejel dlaní nad pultem a přijal volání.

Pavlyš spatřil na obrazovce videofonu tvář Kapitána-1. Tedy kapitána staré směny. Nyní jsou na palubě oba kapitáni, ale nový převezme velení teprve poslední den. Kapitán-1, Železný Lech, se zeptal z obrazovky:

„Nemá kurs fluktuaci?"

„Nic si nenamlouvejme, kapitáne," odpověděl navigátor. „Všechno je zkontrolované."

„Proč mlčí?" zeptal se druhý navigátor.

Kapitán-1 neodpověděl a odpojil se.

Pavlyš usoudil, že bude lepší, když zmizí. Právě pochopil, že se něco stalo. Patrně je něco se spojením. Ti tři muži byli znepokojeni.

Už jen scházelo, aby se splnila Wargeziho předpověď.

Pavlyš se zamyslel, ale ne tak hluboce, aby zapomněl na cíl své cesty.

Ve výtahové šachtě se ozval šelest - někdo jel nahoru. Pavlyš se zastavil. Objevila se otevřená kabina. Stála v ní Gražina s menší brunetkou s výraznými ňadry a hnědýma očima.

Děvčata zahlédla Pavlyše.

„Pojeď s námi," řekla Gražina. „Seznam se s Arminou. Pracujeme spolu."

Pavlyš vstoupil do pomalu jedoucího výtahu.

„Co tady děláš?" zeptala se Gražina.

„Hledám tě."

„Tady?" pohlédla na něho pozorně.

„Vlezl jsem do řídicí kabiny."

„Navigátoři nemají hosty rádi."

„Nešel jsem dovnitř."

„To nemá logiku. Proč jsi vstoupil, když jsi nevešel?"

„Navigátoři o něčem mluvili, nechtěl jsem rušit."

„Něco tě zneklidnilo?"

„Nemáme spojení se Zemí."

Původně se rozhodl, že nikomu nepoví, co slyšel, ale neudržel jazyk. Člověk, který má novinku, připadá ženě zajímavější než ten, který nemá co nabídnout

„To by ještě scházelo," rozhořčila se Gražina. „To není možné. Něco jsi popletl."

6.

Při obědě, který - podle zvyku - byl báječný, ale tentokrát bez senzace, se ukázalo, že Pavlyš měl pravdu.

Po prvních přípitcích a projevech, jejichž rituál byl vypracován před mnoha lety, přišla řada na Kapitána-1.

Podle tradice řekl, že předává loď Kapitánovi-2 a nové posádce s nadějí, že nebudou mít k předchozí posádce výhrady.

Potom měl prohlásit, že je rád potká za rok na Zemi. Ale Kapitán-1 najednou zmlkl. Potom pronesl jiným tónem:

„Dostal jsem dnes ze Země gravigram."

Pavlyš seděl právě naproti Kapitánovi-1. Když všichni usedali, dlouho stál a dělal, že si prohlíží kopec salátu. Ve skutečnosti chtěl zjistit, kde sedí Gražina. Už počítal minuty do rozloučení a představoval si, jak bude loď bez ní prázdná, ale jaksi došlo k tomu, že si Gražina začala povídat s graviťáky ze staré posádky, které Pavlyš neznal, a na něho úplně zapomněla. A sedla si mezi ně. Tak si musel Pavlyš sednout daleko od ní, skoro na konci stolu, naproti Kapitánovi-1.

„Co se stalo?" zeptal se Wargezi. Zeptal se zamračeně, jako by se vůbec neptal a prohlašoval své: „Říkal jsem to."

Gravigramy docházely zřídka.

Zaslání zprávy na takovou vzdálenost vyžadovalo příšerné množství energie. Neplánované gravigramy není třeba posílat proto, že člen nové posádky už za hodinu sdělí všechny novinky. Když tedy na Zemi nepočkali na přesun lidí, znamená to, že se něco stalo.

„Gravigram došel neúplný," řekl Kapitán-1.

Nebyl vysoký, proto stál s rukama opřenýma o stůl.

Malý, štíhlý, žilnatý muž. Před několika léty právě on instaloval kabinu na Plutu.

„Gravigram je přerušen," opakoval. „Zní: Odkládáme přenos."

„To není možné," pronesl někdo tiše na vzdáleném konci stolu.

7.

V sedmnáct hodin palubního času byl Pavlyš u kabiny.

Ne jako turista. Pracoval.

Vlastně čekal, jestli se vyskytne nějaká práce. Jeho působení jako lékaře začínalo v okamžiku, kdy se ve vaně materializoval astronaut. Až do té chvíle Pavlyš jen dubloval Stanza.

Ze Země už nepřišlo ani slovo. Jen se vědělo, že přenos nebude.

Přesto se všichni na *Anteovi* chovali, jako by se nic nestalo. Tak rozhodli kapitáni. V sedmnáct hodin byli pracovníci teleportačního centra na svých místech, připraveni k příjmu.

Na rozdíl od obvyklé procedury byli přítomni oba kapitáni.

Během sto šesti let letu nedošlo ani jednou k odvolání přenosu.

U stolu, kde se objevilo několik hypotéz, kde padala chytrá i hloupá slova, týkající se toho, co se mohlo stát, si vzpomněli, že jednou místo jednoho kosmonauta přijali jiného. První nečekaně onemocněl.

Proto se na palubě rozhodli chovat tak, jako by žádný gravigram neexistoval.

V sedmnáct dvacet šest Pavlyš zapojil své kontrolní stanoviště.

Stanoviště vyslalo na displej parametry systému. Pavlyš čekal na Stanzův komentář.

„Parametry v normě," řekl Stanzo, sedící u hlavního pultu. „Připraven k příjmu."

Pavlyš mrkl na Stanzovy měřáky a potom na své identické údaje.

„Kontrolor připraven k příjmu," potvrdil Stanzova slova.

Bylo sedmnáct dvacet sedm.

„Roztok v normě," řekl Wargezi.

O ostatní se staraly automaty.

Byly to nejdelší minuty Pavlyšova života.

„Čas," pronesl technik jménem Johnson.

„Čas," opakoval Stanzo.

Kabina příjmu byla mrtvá.

Čekali ještě sedm minut. Rozmlouvali, dokonce pociťovali jistou úlevu - před rozhodujícím okamžikem tu vládlo neznámo.

Prognóza se potvrdila - přenos nebude.

Nebyl už důvod čekat.

Kapitáni odešli. Žilnatý Kapitán-1, kterému nebylo souzeno vydat rozkaz, a Kapitán-2, vysoký, štíhlý, velice mladý - z Pavlyšova hlediska snad až příliš.

Za pět minut Kapitán-1 interkomem svolal obě posádky do jídelny.

Kabiny hlídal Stanzo.

8.

Stůl byl už uklizen.

Zůstal na něm jen ubrus. A kolem stolu židle.

Kuchař podával kávu. Pavlyš usedl vedle Gražiny.

Wargezi mlčel. Pavlyš čekal, že se bude chlubit prozíravostí, ale doktor mlčel.

Kapitán-1 začal:

„Nepřerušili jsme přípravu přenosu, ale kabina nepracuje. Další gravigramy jsme nedostali. Nevíme, jak dlouho bude tato situace trvat, a nevíme, co ji způsobilo. Ještě včera bylo všechno v pořádku."

Pavlyš přikývl, přestože nikdo toto přikývnutí neviděl. Chtěl říct, že právě on přiletěl včera jako poslední člen posádky. Na Zemi se opravdu nic zvláštního nedělo. Pršelo. Když Pavlyš přebíhal z centra do přenosové základny, promokl na kůži. U kabiny na něho čekala operátorka Světlana Pavlovna. Podala mu froté ručník s příkazem: „Utři se. Nehodí se zjevit se na druhém konci galaxie mokrý." Pavlyš byl tak rozrušen, že ani nevěděl, jak se ocitl v šatně, jak předal své věci do kontejneru a zapomněl vrátit ručník, takže Světlana musela běžet za ním.

„Zatím nemáme žádné údaje o povaze toho...," Kapitán hledal vhodné slovo, „...incidentu. Proto dočasně bereme naši smíšenou posádku jako stálou a přejdeme k běžné činnosti. Jakmile dojdou nějaké nové zprávy, budeme okamžitě všechny informovat."

Přítomní vstali.

„Mám radost," řekl Pavlyš u dveří.

„Z čeho?" zeptala se Gražina.

„Že neodletíš."

„Odletím. Při nejbližší příležitosti."

„Na Zemi vyslechli mé modlitby," prohlásil Pavlyš.

„Tvé modlitby nesdílím." Gražina mu hleděla přímo do očí. „Máš na Zemi někoho? Čeká na tebe?"

„Jsi netaktní!"

Přišla k nim Armina.

„Bojím se," řekla.

„To by ještě scházelo! Nic nám nehrozí." Gražina okamžitě zapomněla na Pavlyše.

Armina byla bledá, nad horním rtem se zřetelně rýsovalo černé chmýří. „Zvláštní," napadlo Pavlyše. „Čeho se tady bát?"

9.

Pavlyš se vrátil ke kabině.

Myslel, že bude u ní bude jen Stanzo, ale byli tam i Johnson a Wargezi. A ještě dva muži z předchozí směny.

Stanzo řekl, že Pavlyš udělal dobře, když přišel. Musí se probrat všechny možnosti. I při ztrojení může dojít k něčemu nepředpokládanému.

Dali se do práce. Byla nudná, pochopitelná a nepotřebná, protože ji negoval poslední gravigram.

Zpočátku pracovali mlčky, odděleni přepážkami a tělesy bloků. Potom se rozpovídali. Jednou z lidských vlastností je tvorba hypotéz, ale nejpravděpodobnější možnost, kterou měl na jazyku každý z nich, se neozvala. První o ní promluvil Pavlyš.

Jako nejmladší. Na starých lodích mluvil na válečné radě jako první nejmladší důstojník. A poslední slovo náleželo kapitánovi.

„Četl jsem Dombrovského článek," řekl Pavlyš.

Nastalo ticho. Všichni slyšeli jeho slova.

Potom Pavlyš uslyšel Stanzův hlas:

„Námitky byly přesvědčivé."

„Prostě ho nebrali vážně," ozval se podrážděně Wargezi. „Ale on není žádný školák, propočetl všechny varianty."

„Nezapomeňte," namítl Johnson, „že podle jeho výpočtů se mělo k hranici přenosů doletět už před šesti nebo sedmi léty."

„Šesti," řekl Pavlyš. „*Anteus* už kritický bod minul."

Článek, o kterém mluvili, četl jen úzký okruh odborníků, protože byl vytištěn ve Zprávách wroclavského ústavu kosmického spojení, přičemž Dombrovski nebyl kabinářem. Text se však dostal do ruky novináři zaměřenému na popularizaci vědy, a tento novinář pochopil, o čem článek je.

Dombrovski zkoumal teoretický model gravitačního spojení. Z jeho velice neortodoxních předpokladů vyplývalo, že gravitační vlny - nosiče teleportace - mají v Galaxii omezený energetický dosah. Tvrdil, že konstruktéři lodě se při výpočtech spletli. A že neodvratně dojde k přerušení spojení s *Anteem*.

Článek byl publikován před deseti léty.

Novinář, který článek vykutal, zašel za Dombrovským, který srozumitelně vysvětlil, co měl na mysli. Potom novinář pohovořil s oponenty, kteří ukázali na tři zřejmé autorovy chyby. Právě tento spor byl publikován.

Argumenty Dombrovského oponentů vypadaly mnohem přesvědčivěji než jeho výpočty, samotný text pak vyvolal diskuse a polemiky, které formálně skončily Dombrovského porážkou. Ovšem nejvýznamnější matematici tvrdili, že na jeho výpočtech něco je. Navíc jeho teorii potvrzoval fakt, že energetické výdaje na spojení a teleportaci rostly rychleji, než se původně předpokládalo.

Znovu byl článek připomenut před čtyřmi léty, kdy podle Dombrovského mělo spojení ustat.

Spojení neustalo, ale nastal výrazný skok spotřeby energie. Dombrovského oponenti ulehčeně vydechli, ale ani jeho přívrženci nezmlkli.

Uplynulo dalších šest let.

„I kdyby neměl pravdu," řekl Wargezi, „let za těchto podmínek znamená plýtvání energií. Každý přenos nyní stojí stejně jako postavení babylonské věže."

„Babylonskou věž naštěstí nepotřebujeme," poznamenal Stanzo.

„Může se stát, že zůstaneme sami?" zeptal se Pavlyš. „Co když měl Dombrovský pravdu?"

Odpovědělo mu mlčení.

„A když jo, co uděláme?" pokračoval Pavlyš po delší pauze.

Opět se nikdo neozval.

Protože Pavlyš pořád nevěděl, co to znamená, opakoval dotaz.

„Vrátíme se," řekl Stanzo.

10.

Na večeři v jídelně se sešli všichni členové posádky, kteří právě neměli službu. Večeři tvořily zbytky od oběda. Pavlyš přišel mezi prvními a netrpělivě čekal na příchod Gražiny. Přišla smutná Armina, usedla vedle Pavlyše a řekla:

„Gražina nepřijde."

„Je unavená?"

„Protivná."

„Proč?"

„Vždyť víš," řekla Armina. „Mluvily jsme s navigátory. Dokážeš si představit, kolik času ztratíme obracením lodě?"

„Neuvažoval jsem o tom."

Mluvili tiše a připadalo jim, že je nikdo neslyší. Uslyšel je však biolog sedící naproti.

„Dva měsíce," řekl. „Nejméně dva měsíce. Navigátoři to teď propočítávají."

„Určitě víc než dva měsíce. A neví se, jak dlouho bude třeba letět zpátky, než se vrátí spojení. Dombrovského mez je dost rozsáhlá."

Pavlyš se podivil. Připadalo mu, že na nápad spojit události na palubě *Antea* s teorií Dombrovského přišli jen v jejich sekci. Ukázalo se, že všude na lodi uvažují podobně.

„Co je na tom hrozného?" zeptal se Pavlyš. „Chvíli poletíme spolu."

„Ale my jsme počítaly s tím, že budeme zítra doma."

„Nač ten spěch?"

Pavlyše občas zachvátila lehkomyslnost jako nějaká nemoc. Potom se sám sobě divil, proč mu utíkají důležité myšlenky.

Armina mu naložila na talíř salát.

„Chceš snad říct, že máš radost?"

Pavlyš pochopil, že se chová hloupě. Žádný důvod k radosti není. Ocitl se v oné nešťastné směně, která možná ukončí let - velký, sto let trvající výpad lidstva, které zakoplo krok od cíle.

„Zatracený Dombrovský," řekl Pavlyš.

„Nevím, kdy mluvíš vážně, jestli předtím nebo teď," vzdychla Armina, „ale doopravdy je to tragédie. Myslela jsem si, že navštívím jiné světy. Myslela jsem, že ještě nebudu stará, až vystoupím z kabiny na jiné planetě. Jen si představ, tolik let a tolik námahy! A všechno nadarmo."

„Nadarmo ne!" oponoval Pavlyš. „Ostatně mě musíš chápat, jsem fatalista."

„To znamená?"

„Když nemůžu nic dělat, netluču hlavou do zdi. Myslím na to, co udělat můžu."

„A co můžeš udělat?"

„Hledat útěchu. Jistě, let skončí, ale budeme spolu, spolu poletíme zpátky. A až se spojení vrátí, může se ukázat, že poplach byl předčasný a loď zase poletí ke hvězdám."

„Ne," řekla Armina.

„Proč?"

„Už jsme spočítali, že brzdění, otočka a návrat na starý kurz spotřebuje všechny rezervy. *Anteus* je přece určen pro jeden let. Za nějakou dobu ho bude třeba zastavit."

Pavlyš přikývl a napil se čaje.

Nesmí přece Armině přiznat, že nepociťuje neklid ani nepohodlí. Hlavní je, že Gražina zůstane na lodi. Dva tři měsíce... pak se uvidí.

„Něco vymyslíme," řekl Pavlyš udivené Armině, která tragicky vraštila obočí. „Škoda, že nepřiletěl Maquise. Kamarádíme od prvního ročníku."

11.

Další den na lodi probíhal normálně, podle tradice.

Zástupce Kapitána-2 povolal k sobě Pavlyše, Johnsona a ještě jednoho stážistu-bioelektronika.

Zástupce kapitána, málomluvný, dokonce bručounský, je odvedl do komory, kde každému dal sprej s lepidlem, houby, láhve, držáky.

Robotů bylo na lodi málo, každá směna proto začala opravami. Plastik byl místy narušen; bylo jej třeba podlepit, vyčistit, v případě potřeby i vyměnit. Trup, konstrukce a motory možná vydrží sto let nebo i víc, ale všechny detaily se nedají předvídat. Nádobí, nábytek, látky podléhají zkáze... Navíc se na lodi práší.

Na Pavlyše připadla tělocvična.

Když vykročil, kapitánův zástupce ho upozornil:

„Šetři lepidlem. A pěnou."

„Proč?"

„Víš snad, kdy přijde další dodávka?" Jako každý zástupce pro hospodaření se rád zajišťoval. A v jeho slovech zaznívala ona nejistota, která se postupně začala zmocňovat celé posádky.

V tělocvičně na žíněnce zápasili dva mechanici. Armina se pokoušela o přemet na kladině. Nikdy se však neudržela a padala na žíněnku. Pavlyš šel pomalu podél stěny a zjišťoval, jestli se někde náhodou neodchlípnul plast. Na lodi platil princip - pokud můžeš nepřekážet, nepřekážej. Když už musíš trávit rok v kovové krabici se třiceti dalšími lidmi, nejúčinnější zbraní proti konfliktům je decentnost.

Stěna napravo od vchodu má zvláštní funkci. Podepsali se na ni všichni členové posádek *Antea*. Kdysi dávno někdo spočítal, kolik místa zaberou všechny podpisy, proto podpisy z prvních let byly vysoko, až u stropu. Avšak ten, kdo to naplánoval, nevzal v úvahu, že na lodi bude pořád méně lidí. Poslední podpisy byly tedy ve výši prsou. Až k podlaze podpisy nedosáhnou.

Pavlyš se zastavil u stěny s podpisy. Podpisy prvních kosmonautů nebylo možné přečíst bez žebříku. Avšak podpis Gražiny Tyškevičové byl ve výši očí.

Vedle něj stanula Armina Nalbandianová.

„Dneska děláš opraváře?" zeptala se.

„Kdy se podepisuje?" odpověděl Pavlyš otázkou. „Na začátku, nebo na konci pobytu?"

„Smíš se podepsat už teď," řekla Armina. „Většinou se to však dělá před odletem."

„Počkám," rozhodl se Pavlyš. „Ale chci, aby můj podpis byl vedle jména Gražiny."

„Jsi sentimentální studentík."

„A ty?"

„Mé srdce je daleko odtud," přiznala Armina. Chvíli mlčela s pohledem upřeným k podlaze a potom dodala: „Nepodařilo se mi zvládnout salto."

„Máš před sebou celý život," utěšil ji Pavlyš. „Během návratu si ještě zatrénuješ."

„Cítím, že to nepřežiju," řekla Armina. „V duchu jsem už na Zemi. Jako by se mi toto všechno jen zdálo. Nepříjemný sen."

„A já jsem v něm noční můra?"

„Nejsi zlý," řekla Armina. „Kdyby tomu bylo jinak, nemluvila bych s tebou."

„Gražina si to myslí taky?"

„Nikdy nevím, co si Gražina doopravdy myslí. Hrozně se bojí, že ji někdo bude pokládat za slabou ženu."

„A ty?"

„Já se bojím ztloustnout. Komu se líbí tlusťoška?" Plné rty se roztáhly v úsměvu, avšak hnědé oči zůstaly plné smutku.

„Nejsi tlustá, jsi... urostlá," utěšil ji Pavlyš.

„To není žádná poklona. Pracuj, nebudu tě rušit. Ještě si zaskáču."

Armina odešla ke kladině a Pavlyš přejížděl sondou stěnu, aby zjistil, jestli je v pořádku.

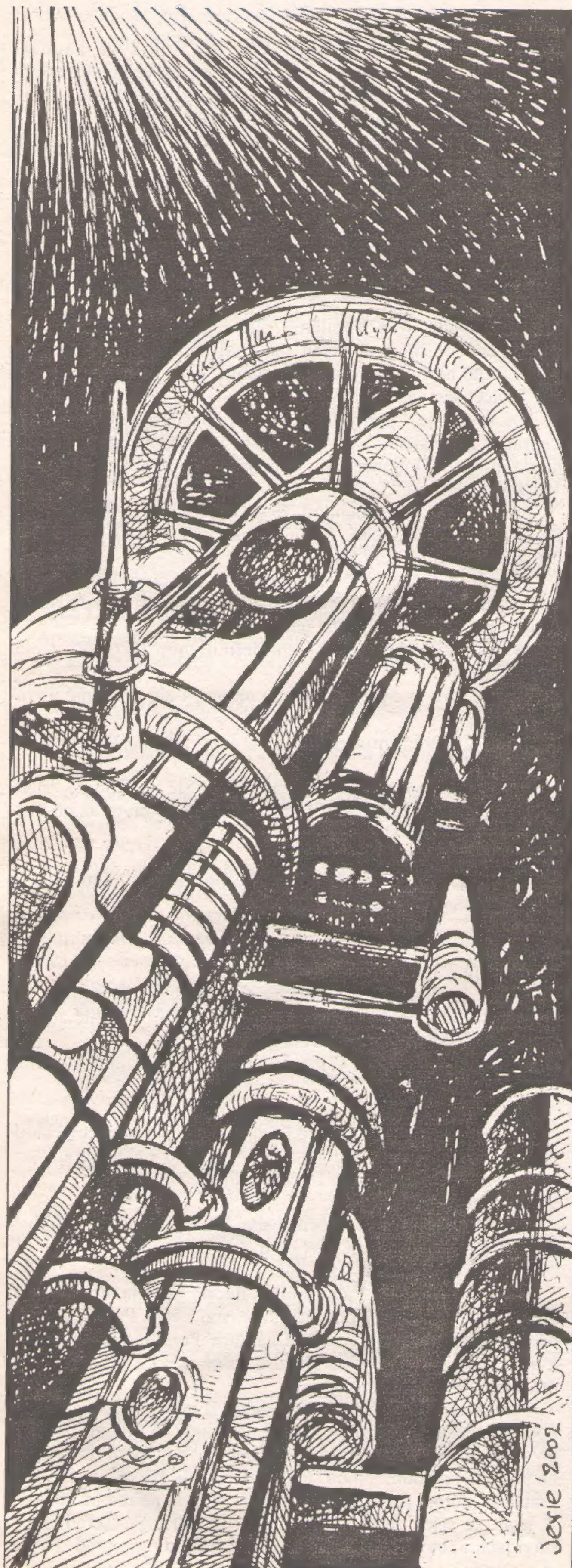
Potom opět strnul.

Před Černou schránkou. Neboli - pokladnicí, jak je komu libo.

Skříňka stála v koutě.

Nahoře měla spáru, jako na mince, ale mince veliké jako talíř. Samotná pokladnice sahala Pavlyšovi k pasu.

Každý, kdo odcházel z *Antea*, směl sem vhodit něco na památku z cesty, nějaký předmět, který chtěl poslat k Alfě Labutě. Jedni zanechávali dopisy, jiní odznak nebo kazetu s oblíbenými písničkami. Nebo kapesníček, dřevěnou vyřezávanou figurku či svou fotografii. Až *Anteus* doletí k planetě, Černou schránku vynesou ven a zakopou. A nikdo nebude vědět, kdo co poslal. Důležité

je, aby pozdravy a dárky dorazily na místo.

12.

„Není čas na úvahy, kdo za to může," řekl Kapitán-2. „Přes noc jsme však inventarizovali zásoby. Občas je dobré si udělat přehled. Takže zásoby potravin s přihlédnutím k produkci skleníku a hydroponie postačí na dlouho, voda v uzavřeném oběhu také není problém. Zato zásoby mnoha jiných potřebných věcí na *Anteovi* končí."

„Co na příklad?" zeptal se Johnson.

„Na příklad mýdlo," odpověděl Kapitán-2.

Byla to tak nečekaná zpráva, že se Johnson zasmál.

„Kondenzované mléko," dodal Kapitán-1. „Prádlo."

„A mnoho dalších," uzavřel Kapitán-2.

„Pošlou," zašeptal Pavlyš Armině.

Armina seděla vedle něho. Pavlyšovi připadalo, že ji zná už hrozně dlouho. Cítil se s ní volně a bezpečně. Ne jako s Gražinou. Ta seděla vedle a vůbec si ho nevšímala.

„Kdy?" zeptala se Armina také šeptem. „Přece nic nevíme."

„Chci povědět ještě pár věcí týkajících se stavu lodě. Nejsou důvody k poplachu, ale k jistému znepokojení ano."

Kapitán-2 vytáhl žlutou kartičku a začal předčítat dlouhý seznam zásob a náhradních dílů. Pavlyš pokukoval po Gražině v naději, že ona také pohlédne směrem k němu. Když Kapitán-2 skončil, převzal slovo Kapitán-1.

„Seznámili jsme vás se situací," řekl, „protože nás čeká rozhodnutí. První možnost: brzdění a návrat. Tato operace zabere šedesát osm dní, načež se můžeme vracet k Zemi. Za dvacet šest dní dorazíme na místo, kde jsme dostali poslední gravigram ze Země."

„Tři měsíce," vypočetl Pavlyš.

Pavlyšovi se pochopitelně dalo vyčítat, že je lehkomyslný, povrchní a důležité záležitosti nebere vážně, že ho zajímají výhradně Gražininy zelené oči. Avšak fakt zůstane faktem: teprve při poslechu, jak kapitán klidně a lhostejně počítá a sečítá časové úseky manévru se zdůrazněním potřeby šetřit, jelikož se neví, kdy se opět naváže spojení, Pavlyš najednou pochopil - ne rozumem, ale vnitřně, sám pro sebe - že *Anteus* opravdu nedoletí k Alfě Labutě. A všechny poémy o tomto letu, všechny knihy a vzpomínky, všechny filmy a obrazy ztratí smysl. I námaha lidí, kteří se každoročně scházejí na setkáních s lidmi z *Antea*, také nemá smysl, vlastně... skoro nemá smysl. Ne, nikdo nepopírá vědecké hodnoty této cesty, avšak ve své době se konalo mnoho výprav k severnímu pólu. I k jižnímu. Tyto expedice nepronikly k cíli, ale jejich přínos byl obrovský. V paměti zůstali jen Amundsen a Scott - ti, kteří došli. Prostě když oznámíš, že tvým cílem je severní pól, pak tam máš zkrátka dorazit.

„Existuje alternativa." Pavlyš se zamyslel a ne hned uslyšel, co řekla Gražina.

Dívka pronesla tato slova hlasem plným napětí, jako by se odhodlala prozradit tajemství, o kterém se nemá mluvit nahlas.

„Vím," řekl klidně Kapitán-2. „I tuto alternativu jsme zkoumali a chceme ji projednat."

„Poletíme dál," napadlo najednou Pavlyše, přestože ještě před chviličkou na nic takového nemyslel. Poletím dál s nadějí, že došlo k nějaké chybě, závadě. A že za několik dní, možná měsíců, se spojení obnoví.

„Existuje instrukce," pokračoval Kapitán-2, „pro případ přerušení spojení. Předpokládá jediné řešení. Návrat. Ale...," Kapitán-2 pohlédl na Pavlyše, jako by se obracel pouze k němu, „...instrukce nepředpokládá, že k tomu dojde tak blízko cíle."

„Relativně blízko," poznamenal Wargezi.

„Relativně blízko," souhlasil Kapitán-2, „avšak tak blízko, že existuje možnost pokračování v letu."

Opodál sedící Stanzo vzdychl. Pavlyš měl dojem, že úlevou. Že by na takové řešení myslel?

„Dejme tomu," pokračoval Kapitán-2, „že za několik dní nebo týdnů bude spojení obnoveno. Za podmínky, že jeho zánik je náhodný. Musíme však vzít v úvahu i jinou variantu. Předpokládejme tedy, že Dombrovský měl pravdu."

Kapitán-2 ztichl, nalil si skleničku vody a napil se. V sále panovalo naprosté ticho. A do toho ticha doktor Wargezi položil otázku:

„Kde je hranice takového očekávání? Jak dlouho poletíme jako test vědecké kompetence fyzika Dombrovského? Měsíc? Rok? Jak dlouho budeme čekat? Dokud nevypijeme poslední plechovku kondenzovaného mléka?"

„Domníváme se," Kapitán-2 opatrně odložil skleničku na stůl, jako by se bál, že se rozbije a zmenší tak zásoby nádobí na lodi, „že v tomto případě nemusíme určovat nějaký časový úsek. Musíme předpokládat, že konec této doby je hvězdný systém Alfy Labutě."

„Co to znamená?" Wargeziho tón se stal důraznější, jako by od kapitána žádal, aby uznal svou vinu. „Kolik je to let?"

„Třináct," odvětil kapitán.

„Ne," prohlásil Wargezi hlasitě. „Dvacet šest. Dvacet šest let. Musíme uvažovat nejhorší variantu: let k cíli, zprovoznění nikomu nepotřebné kabiny a návrat k Dombrovského hranici."

První i druhé číslo bylo pro Pavlyše něčím abstraktním. Rok je hodně. Rok. A dvacet šest... před dvaceti šesti léty, jak říkal otec, neexistoval ani jako záměr.

Pavlyše napadlo, že ihned začne horečná diskuse, že někdo projeví strach, někdo se zaraduje. Gražina zvolá: „Ne!" A Pavlyš? Připadal si jako nezúčastněný pozorovatel. Pohlížel na tuto scénu odněkud zdaleka a dokonce i kapitánův hlas, zaznívající v naprostém tichu, k němu pronikal jako vatou.

„Varianta, kterou nyní probíráme," řečnil, „nevznikla hned. Nejprve jsme propočítali přirozená řešení."

Pavlyš se přistihl při tom, že i jako nezúčastněný pozorovatel začíná počítat. Pohlížel na Stanza a počítal. Stanzovi je třiačtyřicet. Čtyřicet tři plus dvacet šest - šedesát devět. To sice není ještě stáří, ale ví se, že v uzavřeném prostoru *Antea*, a proběhly příslušné pokusy, stárnutí organismu probíhá rychleji než na Zemi. Jak bude vypadat Stanzo se sedmdesátkou na krku? Bude šedivým starcem?

„Kapitán-2," uvažoval Pavlyš, „ještě nemá čtyřicet. Možná proto nemluví on, ale kapitán Lech, kterému je padesát. Třeba umře a nikdy se nevrátí na Zemi. Poletíme a poletíme, a Kapitán-1 zemře stářím..."

„Před sto lety," řekl kapitán-2, „došlo na Zemi k jedné z nejdůležitějších událostí v jejich dějinách. Byl vyslán první hvězdolet. Všichni věděli, kolik let poletí. Lidé, kteří ho stavěli a vysílali, věděli, že se nedočkají svého triumfu. Dělali to pro nás, své potomky. Touto lodí letěly tisíce lidí a my jsme se domnívali, že brzy postavíme kabinu v souhvězdí Labutě a Země udělá úžasný skok kupředu. Lidstvo se stane skutečným galaktickým druhem." Kapitán mluvil pomalu a zřetelně, jako by lovil z paměti připravený text. „Několik generací na Zemi vyrůstalo s vědomím, že tento krok bude proveden. Možná vám nevysvětluji dost jasně, o co jde, protože nejsem žádný řečník. Vím jen to, že v tomto okamžiku několik miliard lidí čeká na dovršení této touhy. Došlo však k chybě. Zřejmě se jedná o chybu. Všechno nemůže jít hladce, a tato chyba není tragická. Není tragická pro jednotlivce, ale je tragická pro lidstvo."

„Lidstvo žije a bude existovat ještě dost let," namítl Wargezi.

„Vím. A vím i to, že soudobé lodě zdolávají prostor skoro dvakrát rychleji než *Anteus*, že je možné postavit novou loď. Ale počítejme spolu. Stavba *Antea* trvala šestnáct let. Dejme tomu, že stavba nové lodě potrvá dvakrát nebo třikrát méně tedy pět let. Samotný let půl století."

„Víc," ozval se mechanik ze staré směny. „Prakticky sedmdesát let. Už jsem to promýšlel."

„Sedmdesát let žádný člověk nespatří hvězdy."

„To není žádná tragédie."

„Pochopitelně ne, doktore Wargezi," přikývl kapitán. „Nazveme to rozčarováním. Rozčarováním nazveme i prostředky, které náš let pohltil. A byla léta, kdy skoro čtvrtinu veškerých energetických zásob Země činily oběti pro *Antea*."

„Ješitnost planety je ještě horší než ješitnost jednotlivce," prohlásil Wargezi.

Pavlyš si vzpomněl, že Wargezi nedávno řekl něco podobného, avšak tehdy ta slova zněla úplně jinak.

„Když tuto touhu nazveme ješitností, nic se nezmění," řekl kapitán. „Žijí však miliony a miliony lidí, kteří čekají."

„A my?" promluvila najednou Gražina. „My čekáme taky. A možná víc než jiní."

„Souhlasím," řekl Kapitán-2. „Já například velice čekám. *Anteus* značně ovlivnil nejen mé zaměstnání, ale i celý můj život. Proto hlasuji pro druhou variantu."

„Dvacet šest let," řekl Wargezi.

„On se dožije," pomyslel si Pavlyš. „Ještě mu není čtyřicet. Legrační pomyšlení. Vyzvednou nás z lodě, na které nebude nikdo mladý. Dokonce ani Gražina nebude mladá. Ani já. Všichni zestárnou."

Teprve teď Pavlyš pochopil, že všechno, co se tu děje, se týká i jeho. V první řadě jeho. To on tady stráví celý svůj život, dvacet šest let je totiž celý život."

„Všichni víte," pokračoval Kapitán-2, „že práce na zdokonalení gravitačního spojení probíhají stále. Doufám, že naše robinzonáda bude mnohem kratší než třicet let."

„A co když je hranice spojení definitivním faktem?" zeptal se někdo.

„Máme dost energie k jednomu obratu. I tak doletíme a vrátíme se."

„Loď je stará," pronesl tiše Wargezi. „Ruina. Nevíme, co bude dál."

„Motory a trup jsou propočteny na dvě stě let. To víte všichni. Jistě, budeme muset šetřit. Všechno: od potravin až po každou maličkost."

Armina se najednou rozplakala.

„Musíme o všem rozhodovat společně," řekl kapitán. „Ale to se nedá udělat tak rychle."

13.

Všichni se rozešli skoro beze slova.

Pavlyš pochopil, proč. Kdyby toto rozhodnutí nebylo tak důležité, kdyby nešlo o vlastní život, posádka by určitě zůstala v jídelně, diskutovala, probírala...

V této situaci se však všichni na nějaký čas vzájemně odcizili.

Rozešli se tiše.

Pavlyš pochopil, že nechce jít za Gražinou a nechce poslouchat Arminu poplakávající u stěny. Ať jde do své kabiny.

Pavlyš kráčel chodbou. Docela sám.

Šel dlouho.

Ocitl se ve skleníku. Nemířil sem. To si prostě jeho podvědomí připomnělo včerejší výpravu.

Skleník teď vypadal ještě hůř.

Kočka, přistižená Pavlyšem u dveří, skočila do suchého křoví, ozval se hlasitý praskot lámaných větví. Pavlyš uklouzl na kupku mechu rostoucí mezi záhony. Potom usedl na jednu z nich. Jako kdyby byl na Zemi a zašel si do zahrádky, jakou měla jeho babička ve Skiatinu.

Pavlyš nemyslel na to, co ho čeká. Bylo to příliš nepravděpodobné. Myslel na to, co nestihl na Zemi, co odložil na dobu po svém návratu. Simona, která ukončila školu před třemi roky, ho pozvala na podmořskou stanici na Havaji. Hrozně rád by tam pracoval. Potom začal litovat babičku, kterou patrně už neuvidí. A jestli se sejde se Simonou, bude již stará. Se Žerebilovem staví jachtu, baví se tím už třetí rok. Žerebilov mu před startem

řekl: „Žebra zvládnu za rok, ale vnitřek počká na tebe." A nevrátil knihu Volodinovi. Napadne Volodina, aby si ji vzal? Leží na druhé poličce ode dveří, hned vedle kazet se starými dixielandy. U babičky na vesnici zasadil tři jabloně, i ty stromy už budou staré. Babička zeslábla, jabloně mohou zmrznout, pokud přijdou silné mrazy. Samé nejasné drobnosti...

Pavlyš pochopil, že o všem uvažuje tak, jako by se už rozhodl letět dál. Už počítá ztráty.

A akceptuje je.

Vzpomněl si, že kdysi četl fantastický román toho typu, jaké vycházely ještě před startem *Antea*. V této knize žili lidé na kosmické lodi po celá pokolení, rodili se, umírali a nakonec dokonce zapomněli, kam a proč letí. Pokud bude mít s Gražinou děti, vyrostou před jejich návratem na Zemi a nebudou vůbec vědět, jak vypadá tamní život. Ostatně i rodiče zapomenou. Návrat z hvězd do světa, který velice pokročil a zapomněl na tebe. K jiné generaci. Vykopávkový hrdina S. Pavlyš! Kde je jeho místo? V rezervaci?

Tímto způsobem lidé kdysi ovládli Zemi.

Na moře vyplouvali polynézští rybáři, unesla je bouře nebo proud. Mnozí zahynuli. Avšak jeden člun z tisíce doplul k jinému atolu nebo souostroví. Lidé vyšli na břeh, postavili domy a vzpomínka na jiné země zůstala jen v pověstech.

Potom takový ostrov objevil, dejme tomu, kapitán Cook. Ale Polynézané nevěděli, že jsou objevováni. Možná existuje nějaký zákon šíření lidstva, který věda ještě nezformulovala.

A co když se na Zemi nikdy nevrátíme?

Spojení se neobnoví a z nějakého důvodu (a že jich může být hodně), *Anteus* zůstane v souhvězdí Alfy Labutě. Přece jen je to stará loď...

Pavlyš si najednou uvědomil, že ve skleníku je nepříjemné chladno.

Kočka seděla opodál, zírala na něho a kývala hlavou. Že by si vzpomněla, že lidé kočky krmí?

„Nic pro tebe nemám," pronesl nahlas.

Kočka jako šedý stín skočila ke křoví a zmizela.

Pavlyš šel dál.

Najednou se mu zastesklo po jiných lidech, normálních lidech, kteří vědí víc než on.

Zamířil tedy k přenosovým kabinám.

Tam už byli všichni.

Hlavní slovo měl Wargezi. Pavlyš pochopil, že právě on je největší opozičník z celé posádky.

„Husy zachránily Řím," pronášel Wargezi a pohlížel černýma očima na Pavlyše. „Ale nikdo se nezajímal o jejich další osud. Putovaly do hrnců. V Římě, který zachránily. Na jejich osudu se tedy fakt záchrany Říma neodrazil. Představte si, co říkali jejich potomci: děda zachránil Řím a pak ho snědli."

Wargezi předstíral smích, ale moc se mu nevedl.

„Nejsem drůbež," odporoval Pavlyš.

„Přišla mladá generace, připravená k hrdinským činům," zavtipkoval Wargezi.

„Formálně má Wargezi pravdu. Nejde však o to, jestli jsme husy nebo ne," řekl Stanzo. „Největší chyba našeho doktora spočívá v tom, že domácí husy jsou určené ke konzumaci. Záchrana Říma byla v jejich životě čirou náhodou."

„Ale já jsem přesto proti hrdinství," řekl Wargezi. „Co jenom lidé natropí v extázi. Mucius Scaevola obětoval dokonce ruku. V tom okamžiku nemyslel na bolest ani na to, jak bude žít bez ruky."

„Takhle se můžeme posmívat všemu," nevydržel Pavlyš.

„Slávo, nepřerušuj starší," napomenul ho Wargezi. „Chápu, že tě má slova rozčilují. Ale nauč se vyslechnout pravdu a vůbec, nauč se poslouchat. Dobýváme vesmír a ještě jsme se nenaučili úctě k jiným lidem."

„Mě se to týká míň než vás," namítl Pavlyš.

„Jak to?"

„Vy jste si své už užil," řekl Pavlyš. „Já teprve začínám."

„Myslíš, že mě už život nebaví?"

„Jistě baví, ale už jste mnohé viděl. Máte nač vzpomínat. Já mám vzpomínek málo."

„To je dost nečekaný argument," řekl Stanzo. „Ale závažný."

„Znamená to, že se chceš vrátit?" zeptal se Wargezi.

„Ne, v to nedoufejte. Nejsem vaším spojencem," odporoval Pavlyš. „Pokud se rozhodnou všichni, jsem připraven pokračovat v letu."

„Proč, kadete?"

„Protože nevěřím v existenci hrdinských činů."

„Zatoužil jste po slávě? Jistě, až za třináct let, ale přesto bude. A nejste si jist, jestli jí dosáhnete bez té havárie, která nás postihla?"

„Nemyslím na hrdinské činy," řekl Pavlyš přesvědčeně. „Ale bude mi stydno. Vrátíme se a zeptají se nás: 'Jak je možné, že jste se polekali?' Všichni budou říkat: 'Na vašem místě bychom letěli dál.'"

„Takové nebezpečí existuje," souhlasil Johnson. „V duchu každý poletí dál."

„V duchu jsou oběti snadné!" málem vykřikl Wargezi. „Ve fantazii si můžete useknout třeba obě ruce. Těm, co to budou říkat, nic nehrozí. Nemusí se zahrabat na čtvrt století do rezavé plechovky, vržené do nebe."

„Škoda," řekl Stanzo.

„Jaká škoda?"

Stanzo mluvil velice tiše, jako by si nebyl jist, jestli se má dělit o své úvahy s ostatními.

„Škoda, že nedoletíme."

Toto množné číslo zahrnovalo spoustu lidí. Jako by si Stanzo najednou představil celou Zemi, která nedoletí k cíli.

„Škoda by nastala v případě," ozval se opět Wargezi, „kdybychom věděli, že na našem letu závisí osud, život, štěstí Země. Ale pochopte, že nikdo nepozná, jestli jsme doletěli nebo ne. Ale když se nevrátíme, způsobíme našim blízkým bolest. Pouze ve vědeckofantastických románech kosmonauti opouštějí rodiny navždy. Pro Pokrok s velkým P."

Pavlyš nezpozoroval, kdy vstoupil Kapitán-1. Třeba tu stál už dlouho, pouze ho nikdo nezaznamenal.

„Promiňte," ozval se. „Můžu vyslovit opačný názor?"

„Jistě," pronesl bojovně Wargezi, „zajímá mě, v čem spočívá můj omyl."

„Omyl ne. Nepřesnost. Řekl jste, že nikoho nezajímá, jestli doletíme nebo ne."

„Jistě, *Anteus* je už dlouho pouhým symbolem."

„Tvrdíte, že tento let nijak neovlivní osud Země."

„Můžete dokázat, že tomu tak není?!"

„Pokud sečteme energii a peníze vkládané přes sto let do této lodě, je zřejmé, že k tomu došlo na úkor pokroku v jiných oborech. Někteří lidé, kteří věnovali své síly této lodi a této výpravě, dosáhli by mnohého v jiných oborech. Je možné, že energie spotřebovaná výpravou by postačila k vytvoření umělé atmosféry na Měsíci a jeho změně ve kvetoucí zahradu."

„Přeháníte," řekl Stanzo.

„Možná přeháním, ale *Anteus* se stal hladovým otesánkem."

„Na druhé straně," dodal Johnson, „samotná stavba lodě a zkušenosti z jejího letu jsou rovněž velice důležité."

„Souhlasím. Ale to vše bylo děláno pro konečný cíl. Sluneční soustava je pro lidstvo malá. V našich rukou je proto osud prvního kroku lidské civilizace do jiných prostor."

„Planeta může být pustá."

„Ale kabina na ní se stane oknem do centra galaxie. Horské vrcholy jsou pusté. Avšak zůstávají vrcholy."

„Analogie s horolezectvím je v tomto případě povrchní," řekl Wargezi.

„Uškrtím ho," napadlo Pavlyše. „Uškrtím ho a hned se bude na lodi líp dýchat."

„Lidé lezou na Everest," řekl Kapitán-1, „přestože je tam zima a nečepují tam pivo. Lidé cestují na jižní pól. A tam kromě ledu není nic. Ani vás, Wargezi, nikdo netahal násilím do vesmíru. Kolikrát jste stál před lékařskou komisí, než vás začlenili do posádky?"

„To už přeháníte," namítl Wargezi. „Koneckonců jsem prošel."

14.

Kdyby se někdo pokusil hovořit s účastníky výpravy o tom, nač mysleli a co prožili během těch dvou dní, kdy se rozhodovalo, ukázalo by se, že skoro všichni prožívali depresi, smutek a touhu po blízkých doma. Až na několik výjimek však čtyřiatřicet členů posádky, nacházejících se v tomto okamžiku na palubě *Antea*, neprožívalo žádná zvláštní dilemata.

Možná proto, že většinu posádky tvořili profesionální kosmonauti; gravitační mechanici, navigátoři i kabinovci nebyli v kosmické prostoru poprvé. Rozdíl mezi letem ke hvězdám a uvnitř sluneční soustavy není zásadní. Stejný je způsob života, stejné měsíce odloučení od světa, měsíce, které se stávají normami existence. Společníci kapitána Cooka, vyplouvající na plavby trvající tři roky, pokládali takovou epopej za normální.

Dvacet šest let v porovnání s rokem či dvěma je pochopitelně značný rozdíl.

Navíc zvrat situace nečekali.

Profesionalita předpokládá smysl pro povinnost. Posádka letí ke hvězdám a okolnosti způsobí, že pro naplnění cíle letu musí přinést oběť. Zastavení a návrat lodě zničí smysl staleté výpravy. *Anteus* by se stal cestovatelem, který se vrací krátce před dosažením pólu nebo vrcholu, protože cesta začala být obtížná. Ne nemožná, ale obtížná. To je významný rozdíl.

Proto gravigram, vyslaný příští den na Zemi, krátký a skoro banální, odpovídal okolnostem: „Po analýze vzniklé situace posádka *Antea* rozhodla o pokračování letu k Alfě Labutě. Plní úkoly stanovené harmonogramem..."

Nikdo ovšem nevěděl, jestli zpráva dojde k cíli...

15.

Gravigramy neobsahují podrobnosti. Ty však existují.

V noci Pavlyš nemohl usnout a putoval proto lodí, až nakonec došel do zimního Višňového sadu. Zalitoval, že si nevzal plavky, aby se mohl vykoupat, ale posléze se rozhodl, že se stejně vykoupe, protože zřejmě nikoho nenapadne sem v noci přijít. Jakmile se však začal svlékat, zahlédl Gražinu přicházející s ručníkem přehozeným přes rameno.

„Ještě chvilku," prohlásil Pavlyš, „a skočil bych do vody na adama."

Pocítil, že při pohledu na Gražinu nasadil psí úsměv. Kdyby měl ocas, začal by s ním vrtět.

„Jestli ti vadím, odejdu."

„Vždyť víš, že mám radost," řekl Pavlyš.

„Nevím," odvětila Gražina.

A okamžitě mu gestem zabránila ve vyznání.

Shodila župan a odložila ho na lavičku. Tentokrát měla na sobě červené plavky.

„Kolik jich máš?"

„Co máš na mysli?" zastavila se Gražina na okraji bazénu.

„Jsou povolené tři kilogramy osobních věcí a ty jsi zřejmě přivezla plný kontejner šatů."

„Tvůj pozorovací smysl mě udivuje. Ušila jsem si je tady."

„Umíš šít?"

„Taky hraju na harfu a umím štrikovat," odpověděla. „Můžeš si to prověřit."

A skočila do vody, až pocákala Pavlyše.

Když se nad hladinu vynořila její hlava, zvolal:

„Ušiješ je i pro mě? Nenapadlo mě vzít si s sebou plavky."

„Už to nestihnu," odvětila Gražina. „Uteču odtud třeba pěšky, jen abych tady nezůstala s tebou, sobecký paviáne."

„Jsi první člověk, který mě přirovnal k tomuto zvířeti."

Musel počkat, protože Gražina plula pod vodou k protějšímu břehu. Hltal pohledem její svižnou postavu.

Když se vynořila, zeptal se:

„Když tak toužíš po Zemi, proč jsi začala jako první mluvit o druhé variantě?"

„Že máme letět dál?"

„Řekla jsi to ještě před kapitánem."

„Ty si myslíš, že kvůli tobě? Abych mohla být s tebou příštího čtvrt století?"

„To mě nenapadlo."

„Dík i za to. Promluvila jsem, protože je to přirozené. Kdybych to neřekla já, řekl by to někdo jiný."

„A když se bude zítra hlasovat?"

„Řeknu, že souhlasím s letem."

Gražina se vytáhla na okraj bazénu a usedla s nohama ve vodě.

„Tak pověz, proč?"

„Nejdřív ti odpovím na druhou otázku, kterou jsi ještě nepoložil: jestli spěchám k někomu na Zemi? Čeká na mě matka. Nepochybně i otec, jenže ten má pořád moc práce. Moc nevnímá, že už má dospělou dceru. Je tam muž, který si myslí, že na mě čeká... Něco jsme si slíbili. Navzájem. Jako bychom měli splatit vzájemné dluhy. Je starší než já. Chci se vrátit, protože na mě čeká. A upřímně řečeno, hodně ho postrádám. Je velice zajímavý, nikdy se s ním nenudím..."

„Dobře," přerušil ji trochu nezdvořile Pavlyš. „Něco sis namluvila. Upozornili mě. Jsem pohnut a začínám slzet."

„Tak si mysli, že už jsme všechno probrali."

„Ne, neprobrali. Neodpověděla jsi na nejdůležitější otázku."

„Proč tu chci zůstat? Prostě mi nic jiného nezbývá."

„Zbývá. Každému z nás. Pokud alespoň jeden z nás poví, že nesouhlasí, vrátíme se."

„A ty chceš, abych jím byla já?"

„Každý má svůj život. Jen jeden."

„A ty bys chtěl být takovým člověkem? Nebo ses už rozhodl, že jím budeš?"

„Počkám, ať to řekne někdo jiný."

„To je podlé. Ukazuje se, že jsi navíc zbabělec."

„Protože se chci vrátit?"

„Protože nemáš odvahu se k tomu přiznat."

„Hlupáčku!" zvolal rozčileně Pavlyš. „Nebudu prosit o návrat! Já určitě ne!"

„Proč?"

„Budeš se zlobit."

„Kvůli mně!"

„Ano."

„To je hloupé."

„Připadám ti odporný?"

„Hloupý. Jsi obyčejný. Ne horší než ostatní. Kromě toho tě málo znám. Ale každé ženě... každému člověku něco takového lichotí. Je to příjemné."

„Děkuji, ale stejně jsi mi o sobě neřekla moc. Proč podle tvého názoru nemáme jinou možnost?"

„Protože jsem si zvolila povolání, obsahující riziko nemožnosti návratu domů. Všechny lodě se na Zemi nevracejí. Tak tomu je a bude."

„Dokážu pochopit, když něco takového povídá Kapitán-1. To je kosmický vlk."

„Nechci být hodnocená podle toho, že se ti líbí mé nohy nebo řasy," řekla Gražina. „Nejsem slabé pohlaví."

„Neděs mě. Nechci, aby má budoucí žena měla tvrdší povahu než já."

„Naštěstí tvou ženou nebudu. Ostatně jsem starší než ty."

Pavlyš doprovodil Gražinu do kajuty. Mluvili o Jaltě. Ukázalo se, že poměrně nedávno oba strávili nějaký čas v malém penzionátu na Čajovém pahorku.

Dveře Gražininy kajuty byly otevřené a uvnitř se svítilo.
Na jejím lůžku ležela schoulená Armina. Když zaslechla na chodbě kroky, vstala.
„Promiň," řekla Gražině. „Samotná jsem se bála. Půjdu."
„Dobrou noc, Slávo," rozloučila se ihned Gražina.

16.

Slavnostní charakter posledního shromáždění v jídelně bylo zřejmě možné vysvětlit tím, že se všichni přítomní snažili ukázat, ať už vědomě nebo ne, že se nic mimořádného nestalo. Prostě se sešli, aby projednali vážný problém. Jistě - vážný. Ale nic víc. A až diskuse skončí, vrátí se ke svým úkolům.

Pavlyš usedl vzadu, k šachovému stolku. Uvědomil si, že loď zaplňuje mrtvý vzduch. Takový, který nikdy neoživily vůně živého světa. Pavlyš toužil otevřít okno. Právě proto, že to nešlo. V zavřeném pokoji se dá vydržet rok, ale jak v něm žít spoustu let? Ne, musí myslet na něco jiného. Třeba sledovat přítomné a hádat, kdo co poví.

Pavlyš si uvědomil, že pokud se Kapitán-1, tentokrát slavnostní, vyšvihnutý a oholený, zeptá jako prvního právě jeho, pak on, Pavlyš, poví: „Ano." Avšak Pavlyš současně nemohl zvládnout něco ve svém nitru, co doufalo, že jiní lidé, třeba zamračený Wargezi nebo Armina s mokrým kapesníčkem, případně celý den mlčící Johnson, poví: „Ne."

Přistihl se, že se pokouší hypnotizovat Wargeziho, aby vstal a prohlásil: „Je nelidské a nepředstavitelné, abychom si všichni, včetně tak mladých, jako je Pavlyš, kteří tolik spěchají domů, odřekli potěšení plynoucí ze života mezi lidmi kvůli nějakému abstraktnímu cíli." Pavlyš se najednou zastyděl tak, až se ulekl, jestli se nezačervenal, protože se červenal snadno. A bál se, že se setká s pohledem Gražiny, které bylo už všechno jasné a rozhodla se. Ale proč by měla rozhodovat i za něho, Pavlyše?

„Pavlyši," vyzval ho Kapitán-1. „Jste nejmladší člen posádky. Musíte se vyjádřit první."

Pavlyš málem vykřikl: „Já ne! Nechci být první!"

Jako ve škole - zíráš na učitele, probírajícího třídní knihu. Minul písmeno „b" a tvůj soused Borodulin s úlevou vydechl, a kantorův prst se blíží ke tvému jménu, takže v duchu prosíš: „Přeskoč, vynech mě, jsou tam ještě jiní, kteří se určitě připravili na tento výslech a vyřešili úkoly."

Pavlyš vstal a bez rozhlížení pocítil, jak ho pohledy ostatních doslova sevřely.

V hlavě měl absolutní prázdno. Přesně jako tehdy ve škole. Nesmí hledět k oknu, kde sedí na větvi dva vrabci, a říkat si: „Který odletí první? A pokud jde o rovnice, žádné neexistují..."

Pavlyšovi připadalo, že mlčí už dlouho, možná celou hodinu.

Avšak všichni trpělivě čekali, celých dvacet sekund, po které mlčel.

„Ano," pronesl Pavlyš.

„Promiňte," řekl Kapitán-1. „Co znamená ano? Let nebo návrat?"

„Musíme letět dál."

„Děkuji." Kapitán-1 se otočil k mladému navigátorovi, který přiletěl společně s Pavlyšem.

Ten vyskočil jako vzorný žáček, toužící po vyvolání k tabuli.

„Letět dál," vyhrkl.

Pavlyš pocítil úlevu. Jako by dokončil nějakou důležitou a současně nepříjemnou práci. Cítil se lehce. Už pohlížel na svět normálně. První slova jakoby probudila celou jídelnu. Někdo si odkašlal, jiný usedl pohodlněji...

Lidé vstávali a říkali „ano".

Probíhalo to klidně a bez konfliktů, jinak, než si Pavlyš představoval.

Jako desátý nebo jedenáctý vstal Wargezi.

Pavlyš pochopil, že nastal kritický moment. Ostatní si to uvědomili také. Opět nastalo hluboké ticho.

„Letíme dál," pronesl prostě Wargezi.

Pavlyšovi připadalo, že zaslechl úlevný povzdech.

Je tu ještě někdo tak slabý jako Pavlyš? A nevzdychl úlevou, ale naopak? Jako by se zavřely nějaké dveře?

Avšak Wargezi neusedl. Hodlal říct ještě něco. A nikdo ho nepřerušoval.

„Když je člověk mladý," navázal Wargezi, „nepřipadá mu život příliš cenný, protože má před sebou ještě spoustu všeho. Takovou spoustu, že mu tento poklad připadá nevyčerpatelný. Rozhodoval bych se snáze, kdybych byl tak mladý jako Sláva Pavlyš. Za několik let se stanu prvním člověkem, který stane na planetě pod jinými hvězdami. Stanu se velikánem. Přestože velikost je relativní. Jistě, na Slávově místě bych záviděl všem, na které připadne poslední směna. Osud ukázal prstem na nás. Jenže s odkladem o třináct let. Máme štěstí? Máme. Mám osobně štěstí? Nevím. Protože mám za sebou polovinu života a naučil jsem si ho vážit. Naučil jsem se počítat dny, protože ubíhají příliš rychle. Ale stejně budou ubíhat na Zemi. A já celou tu dobu, třináct let, poletím v duchu ke hvězdám a budu denně litovat, že jsem se nevyslovil pro tento let. Třináct let není zase tolik. Vím to, už jsem tuto dobu prožil třikrát."

Usedl.

Pavlyše napadlo, že Wargezi trošku klame. Mluvil jen o třinácti letech, ne o dvaceti šesti. I když může mít pravdu. Není nemožné, že za tu dobu na Zemi nevymyslí, jak dohnat *Antea*.

Pavlyš se pokusil představit si sám sebe za těch třináct let. Je mi třiatřicet. Jsem mladý. Otevírám výstup přistávacího modulu a vstupuji na trávu planety, kterou ještě nikdo neviděl na vlastní oči. Kráčím po ní...

„Armina?" pronesl Kapitán-1.

Armina vyskočila jako uvolněné péro.

„Jdu s vámi," řekla. „Nemůžu být proti všem."

„Ale jsi proti?" zeptal se kapitán.

„Ne, jsem jako všichni."

Zamířila ke dveřím.

Gražina vyskočila a vrhla se za ní.

„To nic," řekla. „Nevzrušujte se. Hned se vrátím."

„A jaký máš názor ty?" zeptal se Kapitán-1.

„Hlasuji pro let. Samozřejmě, že pro let, copak to není jasné?"

A vyběhla za Arminou.

Nikdo ze třiceti čtyř členů posádky neprohlásil, že se chce vrátit.

„Jistě," pomyslel si Pavlyš, „mnozí se chtějí vrátit. Já také. Ale nechci žít na Zemi a za třináct let si uvědomit: dnes bych vystoupil na půdu oné planety."

„Ostatně," řekl mechanik ze staré směny, jeden z posledních, „mám tady stejně spoustu práce."

17.

Pavlyš se rozhodl navštívit Gražinu. Teď už se u jejích dveří necítil nesměle. Teď už si nikdy nebudou cizí. Ať bude jejich budoucnost jakákoli, bude společná.

„Tak co? Jak to dopadlo?" zeptala se Gražina.

Před sebou měla knihu v modrých deskách.

„Píšu si deník," vysvětlila při pohledu, jak si Pavlyš prohlíží knihu.

„Kapitán-1 navrhl odložit rozhodnutí ještě o jeden den."

„Kvůli Gražině?"

„Samozřejmě. A aby ještě někteří z nás měli čas se rozmyslet. Řekl, že pochybovači můžou přijít přímo za ním. Někdy je těžko vyslovit své myšlenky před mnoha lidmi."

„A co?"

Pavlyš se rozhlížel po nevelíké kajutě. Gražina tu bydlela celý rok. Žádná fotografie, žádná ozdoba. Jen malý obrázek hezké ženy. Určitě matky. Že by už měla sbaleno k návratu?

„Už mám sbaleno," odpověděla na jeho myšlenku Gražina. „A vůbec jsem pedantka. Jak se rozhodlo?"

„Jednomyslně. Rozhodlo se, že se rozhodne. A vyslal se gravigram."

„Který nedojde."

„Třeba opravdu nedojde. Třeba ano. Ostatně to není důležité."

„*Anteus* pokračuje v letu?"

„Ano. Jak je Armině?"

„Šla k sobě."

„Nechce letět?"

„Poletí jako ostatní," řekla Gražina. „Chápe, že její přání nesmí být v rozporu s přáním všech ostatních. A všech těch, co zůstali doma. Právě to je demokracie."

Pavlyš stál pořád u dveří, Gražina ho nevyzvala, aby si sedl.

„Těžko můžu odporovat," řekl Pavlyš. „Neumím diskutovat. Ale ona se musí vrátit domů?"

„Co znamená: musí? Víc než ty? Víc než já?"

„Každý to chápe po svém. Nejsem si jist, jestli máme právo, i jako většina, vnucovat svou vůli jiným."

„To jsou hloupá a prázdná slova!" vybuchla Gražina. „Kdyby byli všichni jednomyslní, neexistoval by pokrok! V dějinách lidstva nejčastěji menšina vnucovala svou vůli většině. A jak vnucovala! A odpůrce stavěli ke zdi! Četl jsi o tom?"

„To se nás netýká."

Pavlyš najednou zjistil, že Gražina má oči pantera. To neznamenalo, že viděl v životě hodně panterů a díval se jim do očí. Ale takové světlé, chladné, zelené oči musí mít panter. Až strach do nich pohlédnout. Ale zamilování spočívá v tom, že jevy a situace vyvolávající v normálním životě protest, u objektu lásky přímo zotročují. Láska končí tehdy, kdy člověk začne být podrážděný. Když ho dráždí detaily, maličkosti, hlas, gesta. A Pavlyš si říkal: „Panteři mívají krásné oči."

„Naštěstí ne," souhlasila Gražina." Ale princip demokracie význam má. Armina neřekla, že je proti."

„Ale myslí si to."

„Je zamilovaná. A hoch na ni čeká." Gražina tuto lásku zlehčila. Dokonce i ve slově „hoch" zazněla přezíravost.

„Myslel jsem, že jste přítelkyně."

„Je má přítelkyně. Udělám pro ni všechno, co je v lidských silách. Ale také vždycky říkám pravdu přímo do očí. I kdyby se tři nebo čtyři členové posádky vyslovili pro návrat, rvala bych se s nimi, dokazovala, že musíme letět dál. Protože těch, co uvažují správně, je víc."

„Nevím," vzdychl Pavlyš.

„Nikdy nebudeš velkým mužem. Neumíš rozhodovat."

„Nechci být velkým mužem."

„Škoda. I teď doufáš, že spojení bude obnoveno a vrátíš se. Bojíš se, ale stydíš se to přiznat. Líbím se ti a dokonce sis vymyslel romantický příběh, jak se vezmeme a budeme večer vysedávat a pohlížet ke hvězdám ve Vnější zahradě. Ale ve skutečnosti toužíš po domově."

„Štěstí, že nejsi kapitánem. Rozhodovala bys za jiné."

„Právě k tomu se jmenují kapitáni. Chápu situaci *Antea*. Jsou tu teď dva kapitáni, nastala neobvyklá situace, kterou nikdo nepředpokládal. Navíc loď ani posádku žádné rozhodnutí bezprostředně neohrožuje. Proto kapitáni, také obyčejní lidé, ztratili hlavu."

„Nevnímám to tak."

„Znám jednoho muže. Už třetí rok se nemůže rozhodnout, trápí mě, další ženu a nejvíc sám sebe. To je zbabělost a hloupost. Kdyby se rozhodl hned, někdo by se tři týdny trápil, a potom by si všichni s úlevou oddechli. Lidé neschopní se ozhodovat jsou zločinci. Souhlasíš se mnou?"

Pavlyš věděl, že Gražina jeho odpověď nepotřebuje. Proto řekl:

„Byla jsi premiantkou?"

„To není nijak složité, Slávo. Stačí jen v patřičné době udělat uložené úkoly. Neodkládat je na zítřek."

„Do deníku píšeš denně?"

„Samozřejmě. Naštěstí zní ve tvém hlase rozčarování. Vytvořil sis obrázek krásné ženy, protože tu nejsou jiné. Vymaloval sis mě takovou, jakou chceš, aby byla tvá milá. Ale já nechci hrát podle tvých pravidel. Jsi tedy rozčarovaný. Druhé překvapení během dvou dnů..."

„Dost, nevěřím ti. Když má člověk jistotu, nemusí křičet a zlobit se."

„Jdi pryč," řekla Gražina. „Jdi a ať už tě nevidím! Lituju tě!"

Pavlyš pokrčil rameny. Její slova ho neurazila, protože chápal, že teď nemluví s ním, ale s mužem, který zůstal na Zemi.

Podivuhodný člověk, ta Gražina... Pavlyš obracel toto slovo na jazyku jako hrášek - Gražina, Gražinka...

Tiše za sebou zavřel dveře.

„Problémy," říkal si. „Problémy... Všichni mají nějaké problémy, a loď letí ke hvězdám. A nikdo neví, co a kdy je důležitější..."

Nejdůležitější je však to, že loď letí.

18.

Noc na lodi, která letí věčnou tmou.

Jsi kousíčkem obrovského světa, přestože v prostoru vypadá maličký.

Na chodbách svítí světla, vzduch je chladný, pod chodidly skřípá plast - ve dne mlčí. Lidé potkávající se na chodbách v noci mluví tiše, přestože hlasy z chodby nejsou v kajutách slyšet.

Pavlyšovi se stejně jako předešlé noci nechtělo spát.

Úcta ke kosmonautovi, který dokáže vždycky usnout v době určené pro spánek - to je první zásada. Pavlyš ji už dvakrát porušil.

Zastavil se přede dveřmi Armininy kajuty.

Nehodlal vstoupit. Myslel na Arminu, která se vyplakala a usnula. Jestli má Gražina pravdu, je obtížné si představit návrat k milovanému člověku po čtvrtstoletí. I když bude věrně čekat, nebude to stejný člověk. Nebylo by lepší, kdyby nečekal?

V kajutě se svítilo.

Pavlyš postřehl, že dveře nejsou dovřené.

„Armino," zvolal tiše do mezery.

Jestli Armina nespí, půjdu dál, rozhodl se. V této chvíli mu byla mnohem bližší a pochopitelnější než ocelová Gražina, přestože nevěřil v neporušitelnost zásad ani u Gražiny. Každý nosí nějakou masku. Jen Armina masku nemá.

Snad i nechtěně strčil do dveří, které se otevřely.

Kajuta byla prázdná. Lůžko zmačkané. Pavlyš nepřestoupil práh, připadal by si jako slídil.

Najednou ho napadlo, že Armina bude ve Vnější zahradě, u bazénu. Tam je les i voda.

Tam není samota tak neosobní. Má ji rušit?

Nebo musí?

Pavlyš zavřel dveře a šel chodbou dál.

Velice se podivil při pohledu na Kapitána-2, vycházejícího z řídící kajuty, vysokého, opáleného muže, který jako by právě sestoupil z velehor, osmahlý vysokohorským sluncem.

„Nemůžeš usnout?" zeptal se.

„Hned půjdu spát," odvětil Pavlyš.

„Jdi. Zítra máš směnu. Na vaší práci a přesnosti může hodně záležet."

Pavlyš nechtěl, aby kapitán poznal, jakou má náladu a jak se cítí. Kapitán se naštěstí na nic neptal. Stáli prostě jako lidé, kteří se po nějaké době potkali na ulici, kteří se nechtějí hned rozejít, ale ani nemají o čem mluvit.

„Kdybys chtěl," řekl najednou Kapitán-2, „ukážu ti zítra fotografie svých synů. „Jednomu je šest, druhému devět let. Báječní kluci. Chceš?"

„Chci, děkuji."

„To je dobře. Dobrou noc."

Kapitán-2 tiše zamířil ke své kajutě.

A Pavlyš šel dál, do Vnější zahrady.

19.

Dveře k sekci s bazénem byly zamčené.

Zvláštní, kdo a proč je zamkl?

Na lodi nebylo zvykem zamykat. V případě havárie automatika beztoho jednala rychleji a spolehlivěji.

Jistě - může se stát mnohé - oprava, prevence, může se zaseknout zámek. Kdyby nebyla na průzračné stěně skvrna, Pavlyš by se otočil a odešel, avšak jednal jinak.

Neklid, který se ho zmocnil, byl neodůvodněný a patrně přímo směšný. Naivní. Rozběhl se ke komoře.

Byl ve druhém patře, dvě minuty běhu.

Pavlyš otevřel dveře komory a oblékl si skafandr.

To mu zabralo další dvě minuty.

Vyběhl na chodbu a pádil nazpět.

Bazén i Vnější zahradu tvoří jedna sekce. Jedna ze třiadvaceti sekcí *Antea*. Mezi sekcemi jsou pro případ havárie přechody. Po vypnutí automatiky je lze použít.

Pavlyš ji vypnul, potom otočil těžkým kolem. Vnější dveře odjely stranou. Vstoupil do přechodové komory. Prověřil, jestli všechno těsní. Vypnul vnitřní spojení.

Ukazatele na panelu ukazovaly, že v sekci je normální tlak. Stihl to.

Dveře za jeho zády se zavřely, potom se nesmírně pomalu otevřely dveře před ním.

Pavlyš vběhl do sálu s bazénem.

Armina seděla v křesle u bazénu a hleděla do vody. Velice klidně. Byla tak zamyšlená, že ani neslyšela, jak se zde objevil Pavlyš.

Z konceptu vyvedený Sláva zůstal stát na prahu.

Několik posledních minut jednal: běh - udýchání - jedna obecná myšlenka - stihnout - strach ze zpoždění. A sekundy v přechodové komoře, kdy se otevíraly a zavíraly dveře, poskytly jeho fantazii široce otevřené dveře do Vnější zahrady a k tělu Arminy, skleněnému jako ony skleněné dveře.

Ale Armina seděla u bazénu.

Pavlyš se prostě vylekal. Za chvíli děvče otočí hlavu a povytáhne husté, rovné řasy: „Co tady děláš ve skafandru?" Co jí odpoví? „Napadlo mě, že chceš spáchat sebevraždu a běžel jsem si obléci skafandr, abych bez riskování vlastního cenného života vynesl tvé tělo z Vnější zahrady?"

Pavlyš se co nejtišeji začal přesouvat zpátky k přechodové komoře, aby odešel nezpozorován.

A tento obrat rozhodl o všem.

Armina ho uslyšela. Ve skutečnosti se právě v tomto okamžiku rozhodla a chtěla vstát. Tu k ní dolehl zvuk Pavlyšových kroků.

Prudce se otočila, ne jako člověk, ale jako malé, vyděšené zvířátko. A jako vyděšené zvíře bleskově vyskočila a vrhla se ke stěně Vnější zahrady.

Pavlyš napřed nechápal, co dělá. Už zavrhl myšlenku, že Armina chce skoncovat se životem. Proto se zastavil a řekl prostě:

„Neboj se, to jsem já, Sláva."

V duchu začal počítat jednotky kódu. Přitom stál nehnutě a mlčky. Musí jich být sedm. Cvaklo první číslo. Druhé, třetí, čtvrté... Vždyť se otevřou dveře!

„Armino!" zařval Pavlyš. „Nech toho, Armino!"

Páté, šesté...

„Podívej se na mě! Hele, co dělám!"

Uchopil oběma rukama přilbu a trhnul jí dozadu. Přilba odskočila, škrábla ho na čele a kutálela se po podlaze.

Možná právě tento zvuk donutil Arminu, aby na něj pohlédla.

A spatřila, že Pavlyš stojí bez přilby.

„Co to děláš?" pochopila jeho motivaci. „Nesmíš. Tam je vakuum."

„Vím!"

„Umřeš."

„Jistě."

„Ale ty nesmíš! Tohle je moje věc. Já chci! Vezmi si přilbu!“
„Nevezmu!“
„Ale já dveře otevřu! Musím pryč!“
„Otevři.“
Pavlyš se ani nestačil polekat. V okamžiku, kdy si odpínal přilbu, se smrti nebál. Už nepochyboval, že Armina neotevře dveře s vědomím, že Pavlyš zemře společně s ní.
Armina se vrhla na Pavlyše. Ne, na Pavlyše ne. Skočila po přilbě, která se kutálela k bazénu. Pavlyš, místo aby chytil dívku, jako začarovaný hleděl na kutálející se přilbu. Dorazila k okraji bazénu a začalo to být zajímavé - kdo bude první? Stihne přilba spadnout do vody? Nebo ji Armina chytí? Jako na stadionu. Pavlyš fandil přilbě.
Armina vyhrála. Popadla přilbu v okamžiku, kdy padala do vody, přitiskla ji k hrudi a běžela k Pavlyšovi. Směšná scéna - Armina se mu snažila nasadit přilbu na hlavu. Zřejmě ztratila rozum, muž, který si to nepřeje, si přece nenechá nasadit přilbu.
Pavlyš ji snadno uchopil za ruce, měla totiž velice útlá zápěstí, a odvedl ji ke kanapi. Armina poslušně šla, vůbec se nepokoušela vytrhnout. Tak zmírá v dlaních malý ptáček.
„Posaď se,“ vyzval ji Pavlyš. Usedl vedle, ale její ruce nepustil.
„Bolí to,“ řekla.
„A neutečeš?“ povolil Pavlyš stisk.
„Moc to bolí,“ opakovala jako zaklínadlo. „Bolí.“ A rozplakala se. Začala vzlykat a padla na kanape. Bušila pěstmi do měkkého polstrování, a hloupé kanape nechápalo, jakou polohu má zaujmout, aby se Armina cítila pohodlně. „Tolik to bolí...“
„Přinesu ti vodu, ale kde je sklenice?“
Pavlyš se choval tak, jako kdyby ke všemu jen přihlížel. Vstal, došel ke dveřím vedoucím do Vnější zahrady, vyťukal nový kód a dveře opět uzavřel. Potom se otočil k Armině. Ta tiše plakala, vlasy se jí rozprostřely na ramenou jako vějíř.
„Málem jsi mě oklamala,“ řekl Pavlyš. „Málem jsem oklamal sám sebe. Když jsem tě uviděl, napadlo mě, že nechceš jít... do Vnější zahrady a řekl jsem si: „Jsi to ale hlupák.““
„Proč jsi přišel?“ zeptala se Armina tiše, jako by ji odpověď opravdu zajímala.
„Nebyla jsi v kajutě,“ odvětil Pavlyš. „Něco mi řeklo, abych šel sem. Když jsem uviděl zavřený průchod, hned jsem všechno pochopil.
„Copak se člověk nesmí zabít?“ zeptala se Armina.
Usedla a odhrnula si vlasy z očí. Oči měla červené.
„Proč?“ zeptal se Pavlyš.
„Abych vám nepřekážela.“
„Nikomu nepřekážíš.“
Pavlyšovi bylo ve skafandru horko, musel zapnout chlazení.
„Odešla bych a všechno by dopadlo dobře,“ řekla Armina. „Letěli byste dál. Všichni chcete letět dál, abyste se stali hrdiny.“
„Nesmysl. Nikdo nechce být hrdinou. Až na Zemi opraví kabiny, všichni se vrátíme.“
„Opravdu tomu věříš? Aspoň trošku?“
„Na šedesát procent,“ odpověděl v tomto okamžiku naprosto upřímně Pavlyš.
„Lžeš,“ prohlásila Armina.
„To, co jsi vymyslela, je hrozná zrada.“
„Nic nechápeš.“
„Co je tady k nechápání?“
Armina si přitáhla kolena k bradě. Kanape přímo syklo. Dívka položila bradu na kolena. Bradu měla malou a kulatou. Popotáhla nosem. „Zvláštní,“ napadlo Pavlyše, „nebýt náhody, už by ležela tam v ledovém lese.“ Nedokázal si to představit.
„Když jsem se dověděla, že se nemůžeme vrátit,“ řekla Armina, „byla jsem už vlastně na Zemi. Od začátku jsem věděla, že tady budu rok. Všichni se na mě těšili. Říkali, že jsem uspěla. Jenom maminka plakala. A za měsíc mám mít svatbu. Tak jsme se rozhodli. Už několik měsíců nedostávám z domova gravigramy. To by mělo znamenat, že doma je všechno v pořádku. Ale najednou jsem se polekala. Sice jsem pracovala, dělala jsem všechno, co bylo potřeba, smála jsem se, chovala se docela obyčejně, ale ve skutečnosti jsem se třásla hrůzou. Nejsem na Zemi už tak dlouho, že na mě Sarkis mohl zapomenout. Každým dnem bylo hůř, ale Gražině jsem to říct nemohla. Pokoušela jsem se jí svěřit, ale ukázalo se, že mě nechápe. Začala jsem počítat dny. Prvních jedenáct měsíců bylo stokrát kratších než ten poslední. Říkala jsem si: „Vyjdu v Moskvě a tam na mě bude čekat jenom matka. A já se budu bát zeptat, kde je Sarkis. Pochopitelně je to psychóza...“
„Klasická psychóza,“ potvrdil Pavlyš. „Proč sis nepromluvila s doktorem?“
„Jsi ještě moc mladý...“
Pavlyš pokrčil rameny.
„Potom jsem se dověděla, že se nevrátím domů. Že se moc let nevrátíme. A všechno se zhroutilo. Jaký to má smysl? Proč mám letět? Kam letět? K čemu mi ta hvězda je? A polekala jsem se, že nevydržím. Že se kvůli mě budou muset všichni vrátit.“
„Stejně teď budeme muset,“ pronesl.
„Proč?“ zahleděla se na něho Armina zblízka. Měla velké, tmavé, ale čiré oči, bylo možné nahlédnout do jejich hlubin.
„Ohlásím to kapitánovi a ten hned přikáže návrat.“
„Kapitánovi nic neřekneš.“
„Abys sem přišla zítra znova?“
„Proč?“ Armina se najednou usmála. „Vím, že jsi změnil zajišťovací kód. A kromě tebe ho nikdo nezná. Ale to je porušení předpisů.“
„Všimla sis?“
„Domyslela jsem se.“
Armina pohlížela na Vnější zahradu.
„Mohla jsem tam být.“
„Hloupé, viď?“
„Ne, hloupé ne. Ale zbytečné,“ řekla Armina. „Možná proto, že jsem málem dosáhla svého, čímž to minulo.“
„Pochopila jsi?“
„Gražina by se mnou mluvila přesvědčivěji než ty. Řekla by, že svěřuji svůj osud svědomí ostatních.“
„Určitě na tebe čeká,“ řekl Pavlyš. „Určitě sis nevybrala slabocha, který nepočká.“
„To bylo dávno. V jiném životě.“
„A co matka? Čeká?“
„Nemluv o tom.“
„Stydíš se?“
„Teď už ne.“
„Potom se budeš.“
„Určitě ano.“
„Jdeme ke kapitánovi.“
„Nikam nepůjdeš.“
„Nechápu tě. Nechceš se vrátit domů?“
„Nikdy ti to neodpustím.“
„Jestli to neřeknu kapitánovi, poletíme dál.“
„Správně.“
„Nerozumím ti, Armino. Když půjdu ke kapitánovi, let přerušíme a vrátíme se. Vždyť si to přeješ tak, že... že jsi málem odešla.
„Kdybych odešla, nikdy bych se domů nevrátila,“ řekla Armina. „Ale teď se chci vrátit. I kdyby za spoustu let.“
„Musím to kapitánovi ohlásit.“
„Prosím tě, ne. Jestli to uděláš, zabiješ mě. Dnes jsi mě zachránil, tak mě teď nezabíjej. Takový návrat nesnesu...“
Armina uchopila Pavlyše za ruku tak pevně, že se její nehty zabořily do kůže. Ale Pavlyš jí to neřekl. Vydržel.
„Pojď,“ řekl, „musíme schovat skafandr, aby si toho nikdo nevšiml.“
Armina vyskočila. Když Pavlyš vstal, políbila ho na tvář.

„Slibuješ?" zeptal se Pavlyš.
„Vždyť víš, že nikdy nelžu."

20.

Anteus letěl k Alfě Labutě.

Upřímně řečeno, Pavlyše hryzalo svědomí: půjde za kapitánem, oznámí mu, co se stalo, a kapitán dá příkaz k návratu. A bude to - za nic nemůže, chce letět dál, ale okolnosti rozhodly jinak. Svědomí Pavlyše trápilo, ale tajemství také. Jeden holič kdysi sdělil tajemství krále Midase vrbě, která po proměně v píšťalku tajemství prozradila. Musí najít vrbu, která bude držet jazyk za zuby. K této úloze se hodí jen jediná osoba - Gražina.

To neznamená, že se Pavlyš ihned rozběhl ke Gražině, aby se s ní rozdělil o hrozné tajemství. Do večera řešil problém: Když Armina prosila o uchování události v tajnosti, znamená to, že se informace o jejím pokusu týká i Gražiny?

Gražina nepřišla k večeři. Armina také ne.

Večeře byla nudná, věcná, téměř bez řečí. Pavlyše najednou napadlo, že právě tak budou vypadat tisíce večeří, které je cestou čekají. Mimoto byla skromnější než jindy - na lodi začali šetřit.

Po jídle Pavlyš zamířil do Armininy kajuty. Odpovídal za ni. Jestli se něco stane, bude to výlučně jeho vina.

Zaklepal na dveře. Ozvala se a řekla, že už leží v posteli.

„Nekontroluj mě. Dala jsem slovo. A teď chci spát, jsem unavená."

„Přišel jsem kvůli večeři," zalhal Pavlyš. „Nemám ti něco přinést?"

„Ne, děkuji."

Armina se otočila ke stěně.

Pavlyš zamířil ke Gražině.

Ještě nespala, ale už ležela v posteli, přikrytá až po bradu.

„Co je ti?" zeptal se Pavlyš. „Je ti špatně?"

„Nachladila jsem se."

„Nemožné," odpověděl. „Tady není průvan."

„Přivezl jsi něco ze Země a nakazils mě," pronesla skoro vážně.

„Mám ti přinést večeři?"

„Ne."

„Zavolat doktora?"

„Není třeba. Není to nic vážného."

Pavlyš se rozhlédl po kajutě - od včerejška se v ní nic nezměnilo. Co by se také mělo změnit? Drobnosti, pozůstatky existence jsou zabalené a zřejmě se hned tak nevrátí na svá místa.

„Navštívil jsem Arminu," oznámil Pavlyš. „Také nevečeřela."

„Vím," řekla Gražina.

„Mám o ni strach." Nevěděl, jak dál. Má snad říct, že se dnes pokusila o sebevraždu?

„Armina mi to řekla," vyšla mu Gražina nečekaně vstříc.

„Co vlastně?"

„Jak jsi ji našel u Vnější zahrady."

„Opravdu? To jsem rád. Víš, kdybych o tom věděl jen já..."

„Neboj se. Nic se jí nestane. To se stává jen jednou. Potom se člověk stydí."

„Bereš to abstraktně, ale kdybys ji viděla na vlastní oči..."

„Beru to konkrétně," namítla Gražina.

V tom okamžiku Pavlyš pochopil, že se nesmí vyptávat.

„Ale dohlédneš na ni?" ujistil se.

„Udělal jsi dobře, že jsi to nikomu neřekl. Kostlivci mají být ve skříni, jak říká anglické přísloví."

Pavlyš je nikdy neslyšel.

Nálada se mu znatelně zlepšila. Je mnohem lepší dělat určité činy, pokud se najde někdo, kdo ocení jejich ušlechtilost.

21.

Gražina stonala přes tři týdny. Wargezi řekl, že její nemoc má psychické pozadí. K jejím zdrojům patří stres, který se promítá do imunity organismu. Nic hrozného, stačí se vyležet.

Armina še bez vyzvání neozývala, vzorně plnila své povinnosti a snažila se držet v pozadí. S Pavlyšem skoro vůbec nemluvila. Nebylo na tom ostatně nic zvláštního - pracovali v různých sekcích a setkávali se jen v jídelně. Pavlyš se jí nevnucoval. Uvědomoval si, že na Arminu působí jako špatné svědomí. Když se bude vnucovat, bude ještě hůř.

Jednou Pavlyš přinesl Gražině oběd.

Četla si. Pavlyš poznal šestý díl *Podmořského světa*. Polévku odmítla, zeptal se tedy:

„Kde je tvá železná vůle?"

„Nikdy jsem ji neměla."

Měl by odejít, ale nechtělo se mu.

„Mluvil jsem s mechaniky. Myslí si, že se dá posunout hranice přenosu. Přinejmenším teoreticky."

Gražina mávla rukou, jako by jeho slova odháněla.

„Klameš sám sebe," řekla. „Teoreticky se dá doletět kamkoli během pěti minut."

Pavlyš využil pohyb její ruky, aby do ní vložil lžičku. Přisunul talíř blíž.

Gražina snědla dvě lžíce polévky a lžíci odložila.

„Čestné slovo, nechci."

„Počkám. Jsem umíněný."

„Tak čekej."

„Čteš šestý díl *Podmořského světa*?"

„Jen si ho prohlížím..."

„Nepřemáhej se." Pavlyš zvedl lžičku a podal ji Gražině.

Gražina ho nečekaně uchopila za zápěstí.

Strnul.

„Nemám tu nikoho kromě tebe," řekla.

„Je nás tady třicet. A Armina."

„Jenom ty, Slávo. Armina se mi úplně odcizila."

„Vážně?"

„Nemám smysl pro humor, jak víš."

Odsunula ruku. Pavlyš jí opět podal lžíci, nic lepšího ho nenapadlo.

„Mluv upřímně, neurazím se. Zamiloval ses do mě na první pohled?"

„Jiná láska než ta na první pohled ani neexistuje," odpověděl Pavlyš. „Jaký by to jinak mělo smysl? Proč po sobě pokukovat půl roku? Co se může stát nového?"

„Vážně?"

„Mně to tak připadá."

„Tak?" usedla Gražina na lůžku. Zelené oči jí zazářily panterovým svitem. „Okamžitě odejdi. To říkáš každé? Vždycky s tím uspěješ?"

„Až dojíš polévku, hned odejdu. Dříve ne. Můžu počkat. Třeba dvacet let."

„Děkuji. A teď už jdi, ano?"

„Dobře."

„Přijdeš zítra?"

„Uvážím to." Pavlyš vstal.

„Nesnáším tě," řekla Gražina, „protože pořád vtipkuješ."

„Protože jsem zmatený."

U dveří zaslechl její hlas:

„Na první pohled?"

„Čestné slovo!"

„Předtím se ti nic takového nestalo?"

„Nikdy."

„Dobrou noc."

22.

Tuto noc usnul Pavlyš skoro okamžitě. Došel do své kajuty a ulehl s tím, že bude myslet na Gražinu.

Ale usnul. A ráno se probudil plný pocitu štěstí.

Byl to tak příjemný pocit, že si Pavlyš ani nehodlal vzpomínat, co se vlastně stalo. Potom si vzpomněl.

A pochopil, že nesmírně touží po Gražině.

Co když jí stoupla teplota?

Ozval se gong svolávající k snídani. Oho, málem zaspal. To by ještě scházelo!
Vyskočil, rychle se umyl a běžel do jídelny.
Hned jí vezme snídani a odnese ji do kajuty. I když Wargezi bude vtipkovat, neurazí se. On už je prostě takový.
V jídelně seděla Gražina.
Pavlyš se zatvářil tak rozčarovaně, že se někdo rozesmál.
„Co se stalo?“ zeptal se Johnson.
„Hodlal se rozběhnout se snídaní k nemocné,“ řekl Wargezi, „ale nemocná mu to překazila.“
„Vezmeme se,“ prohlásil Pavlyš. Ještě před chviličkou na to ani nepomyslel. Slova vylétla z jeho úst naprosto nečekaně.
„Opravdu?“ zeptal se Kapitán-2. Nezeptal se však Pavlyše, ale Gražiny. Koutky úst mu cukaly, jako by se bránil úsměvu.
Pavlyš poprvé spatřil Gražinu, jak se červená. Mlčela.
„Nezlob se,“ řekl Pavlyš.
„Nezlobím se,“ odvětila Gražina se zlobou v hlase, ale přesto klidně.
„Promiň, měl jsem se tě zeptat.“
„O ničem takovém jsme nemluvili.“
Scéna možná vypadala směšně, ale nikdo se nesmál.
„Já jsem to tak pochopil.“ Pavlyš byl ochoten ustoupit.
„To byl vtip,“ otočila se Gražina k ostatním. „Co stojíš? Snídaně končí. Přijdeš pozdě do služby.“
Pavlyš poslušně usedl. Bál se, že ho budou všichni sledovat, ale posádka začala mluvit o jiných věcech. Jen Armina k němu vzhlédla a okamžitě odvrátila pohled.
„A jsme si kvit,“ řekl si Pavlyš.

23.

„Měl ses mě zeptat,“ řekla Gražina, když vyšli z jídelny.
„Nestačil jsem. Uviděl jsem tě a napadlo mě, že se nebudeš zlobit.“
„Jako ve školce.“
Došli k jejím dveří.
Gražina si stoupla na špičky a políbila Pavlyše na koutek úst.
„Spal jsi v noci?“ zeptala se.
„A jak!“
„Škoda. Já nespala. Běž.“
Když Pavlyš došel do kabinového centra, všichni jeho spolupracovníci tam už byli. Mohli všechno probírat.
„Patrně se jedná o nejzvláštnější manželství ve vesmíru,“ prohlásil Wargezi. „Důsledek psychického stresu.“
„Nic zvláštního,“ řekl Johnson. „Na Zemi se to stává také.“
„Uspořádáme svatbu,“ řekl Stanzo. „Už dlouho jsem nebyl na opravdové svatbě.“
Tu na pultu příjmu vzplanul signál pohotovosti.
Napřed mrkl. Opět vzplanul a nejprve nikdo nepochopil, co se vlastně děje.
V posledních dnech si všichni už zvykli na vymizení tohoto signálu.
Svítil jasně a sebejistě.
Stanzo vstal, hlavní pult začal fungovat. Johnson informoval můstek, že spojení se Zemí je obnoveno.
Po dvaceti minutách přišel ze Země gravigram. Krátký: „Očekávejte přenos.“ A k tomu potřebné údaje - přesný čas, hmotnost, specifikace.

24.

Gražina, jediná na lodi, nevěděla, co se děje.
Ve své kajutě měla odpojený interní komunikátor.
Při nejbližší příležitosti se Pavlyš za ní rozběhl.
Od přijetí gravigramu uplynulo teprve pět minut a všichni byli tak zaměstnáni teleportací, že si plně neuvědomovali, co se stalo. Pochopitelně však byli rádi. A čekali na pokračování.
„Gražino!“ vlétl Pavlyš do kajuty. „Víš, co se stalo?“
„Spojení, viď?“ Gražině se zachvěl hlas.
To, že se hned domyslela, nebylo spravedlivé.
„Jak ses domyslela?“
„Myslela jsem na to,“ odvětila Gražina. „Zrovna teď jsem na to myslela.“
„Čekáš na to?“ Pavlyš najednou pochopil, že se nestalo nic dobrého. Že život, který byl nedávno tak dramatický a skutečný, nyní končí. Jako videopáska.
„Bála jsem se toho,“ odvětila Gražina.
„Ale my zůstaneme spolu, mezi námi zůstalo všechno jako předtím, ne?“
„Mezi námi... asi ano. Ale všechno kolem bude jiné.“
„Počkej! To přece nevíme. Třeba je spojení jen dočasné! Co když se nic nezmění?“
„Jsi tak legrační.“ Gražina zvedla ruku a sevřela mu loket. „Bojím se.“
„Můžeme říkat, že jsme se rozhodli zůstat na palubě do konce...“
Pavlyš zmlkl. Proč plácá takové nesmysly? Mimořádné okolnosti skončily, začíná obyčejný život, kterému je třeba přivyknout. Ale to vůbec není jednoduché.

25.

K prvnímu přenosu došlo příštího dne.
Milev z druhé posádky prošel popřenosovým zkoumáním a objevil se v jídelně. Řekl, že posádku *Antea* nazývají na Zemi polárníky. Jako dávné badatele, přezimující na arktických stanicích.
Ukázalo se, že Dombrovský měl pravdu. Ale jen částečně.
Energetický práh přenosu opravdu existuje, ale není to mez teleportace, ale jen jistý práh.
Zánik spojení všechny zaskočil. Pozemské centrum proto potřebovalo několik dní k montáži nových gravitorů.
První hodiny a dny po ztrátě spojení se čekala zpráva o návratu *Antea.* To by znamenalo krach dávné touhy, krach životního stylu. Ale potom bylo zřejmé, že *Anteus* pokračuje v letu k Alfě Labutě.
„Kluci a děvčata,“ řekl Milev. „Připravte se na návrat v aureole hrdinů. Měli byste číst a slyšet, co o vás píší a říkají! Ještě včera jsem byl nejslavnějším mužem světa. Letěl jsem totiž k Těm, co se obětovali pro lidstvo a dějiny...“ Milev byl vzrušen, cítil se poslem dobrých zpráv.
Naslouchali mu s rozpaky. Žádný z nich se opravdu necítil hrdinou.
„Dobrovolníci z nové směny, z mé směny, se mohou vrátit předčasně. Zemi to samozřejmě bude něco stát, ale chápeme, že tady vládlo nervové vypětí, možná ještě větší než při letu prvního kosmonauta...“
Rozesmál se, část posádky se zdvořile usmála.
Pavlyš věděl, že teď odtud neodletí. Zbývá mu deset měsíců praxe, které hodlá strávit na *Anteovi.* Bez Gražiny. A celých deset měsíců si bude říkat: „Co asi dělá?“ A bude se bát návratu.
Gražina mu položila dlaň na ruku.
„To nic,“ řekl Pavlyš velice tiše, aby nepřerušil Mileva. „Vydržíme.“
Gražina stáhla ruku.

26.

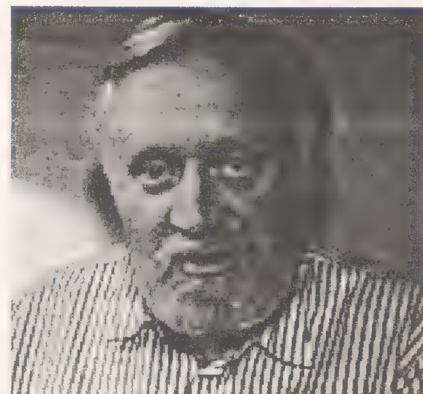
Gražina odletěla hned druhý den. Jako první, protože pořád ještě nebyla docela zdravá.
„Počkáš na mě?“ zeptal se Pavlyš.
„Nevím,“ odpověděla. „Zatím nevím.“
K Alfě Labutě zbývalo *Anteovi* dvanáct let a deset měsíců letu.

přeložil Pavel Weigel
ilustroval Karel Jerie

Pavel Weigel

Kir Bulyčov

Čestný host Euroconu

Kir Bulyčov je pseudonym Igora Vsevolodoviče Možejka, který se narodil v roce 1934 v Moskvě. Jeho rodina má litevské předky. Po vystudování Institutu cizích jazyků působil v Barmě a po návratu pracoval v Orientálním ústavu Akademie věd jako doktor historických věd a odborník na jihovýchodní Asii. Publikoval řadu odborných i popularizačních knih, z nichž česky vyšly např. črty z dějin námořního pirátství v Indickém oceánu a jižních mořích od 15. do 20. století s názvem *Pod pirátskou vlajkou* (Naše vojsko, 1982) nebo vyprávění o významných světových stavbách *Sny zmizelých králů* (Lidové nakladatelství, 1983). Z tohoto prostředí ostatně vydal i svou úplně první povídku v časopise Asie a Evropa segodňa, a to jako překlad z barmštiny pod pseudonymem Maun Sejn Dži (doslova Velká brada, což byla jeho přezdívka při pobytu v Barmě). První fantastická povídka vyšla v literárním magazinu Iskatěl. Od roku 1965 se zaměřil na vědeckofantastickou literaturu ve větším rozsahu. Aby ji odlišil od své "profesionální" tvorby, zvolil si pseudonym. Jeho manželka se jmenuje Kira, matka byla za svobodna Bulyčovová. A Kir Bulyčov byl na světě.

Když se mu narodila dcera Alisa, začal pro ni psát příběhy o děvčátku z 21. století, které zažívá nejrůznější dobrodružství. Alisa (v českém překladu Alenka) je dcerou ředitele moskevské zoologické zahrady, létá vesmírem a pomáhá otci sbírat nejpodivnější zvířata, zachraňuje cizí planety, bojuje s kosmickými piráty. Využívá nejrůznější vynálezy - stroj času, detektor myšlenek, rozumný kosmický koráb, úpravy genů. Alenčiny příhody vyšly česky v nakladatelství Svoboda v létech 1985-1989 s názvem *Děvčátko z planety Země, Alenčiny narozeniny* a *Milión Alenčiných dobrodružství* s půvabnými ilustracemi Jaroslava Maláka. Další knihy z tohoto cyklu česky dosud nevyšly. Alenka v nich opět putuje vesmírem nebo strojem času proniká do minulosti. Dostává se například do doby před poslední dobou ledovou, kdy na Zemi žili trpaslíci, víly, čarodějnice, upíři, vodníci a další pohádkové bytosti. Nepřežili dobu ledovou a zůstala po nich jen stopa v paměti lidstva v podobě pohádek. Pomocí stroje času se s nimi podaří navázat kontakt a dokonce proniknou i do moderní doby. Za scénář filmu o Alence *Tajemství třetí planety* obdržel Bulyčov státní cenu, a není to jediný film podle jeho námětu. Také Československá televize natočila o Alenčiných dobrodružstvích třídílný seriál *Tři kapitáni.*

Druhým směrem, který už také obsahuje desítky knih, je "vážná" fantastika. Kromě celé řady povídek, z nichž některé byly časopisecky publikovány i v Ikarii (Mohu mluvit s Ninou?, Jednotná vůle sovětského lidu) se jedná i o romány (*Poslední válka, Město nahoře, Podzemí čarodějnic*). Častým hrdinou je kosmický lékař Sláva Pavlyš nebo agentka Intergalaktické policie Kora Orvat. Česky si lze přečíst např. ekologický román z 21. století *Agent tajné flotily* (Lidové nakladatelství, 1984), slovensky *Zákon pre draka* (Obzor, 1984). Lidové nakladatelství vydalo i příběhy pozemské expedice, která ztroskotala na vzdálené planetě a musí se vypořádat s tamními primitivními podmínkami *Slyšel jsem Zemi* a *Země je příliš daleko.* Od roku 1989 píše cyklus románů Řeka Chronos, kde svébytně zpracovává ruské dějiny. První díl (přes 1000 stran!) zahrnuje léta 1913-1917, druhý díl 1932-1939 atd. Jiný rozsáhlý cyklus bude Divadlo stínů, do něhož patří např. román *Bojiště z ptačího pohledu*, ve kterém mladý archeolog Garik Gagarin, který umí levitovat a hypnotizovat, pomáhá při pátrání po lidech mizejících beze stopy v reáliích současného Ruska.

Kir Bulyčov patří k autorům, kteří ve svém díle dokážou využívat humor. Příkladem mohou být historky z Guslaru Velikého. Prototypem tohoto města je skutečně existující městečko Velký Usťjug, kde byl autor svědkem, jak se propadla část silnice do historického podzemí. A Bulyčov si představil toto město i s jeho obyvateli (jejich jména čerpal z adresáře města Vologdy z roku 1913) v dnešní době. Jejich obyčejný život je zpestřován častými návštěvami mimozemšťanů, neobyčejnými vynálezy a dalšími vzrušujícími událostmi. Celkem už vzniklo na sedmdesát povídek z tohoto cyklu, mimo jiné i román *Marťanský elixír* (Lidové nakladatelství, 1983). Příběhem z Guslaru je i slovensky vydaná kniha *Zajatci asteroidu* (1988), kde je spojen s dobrodružstvími Alisy.

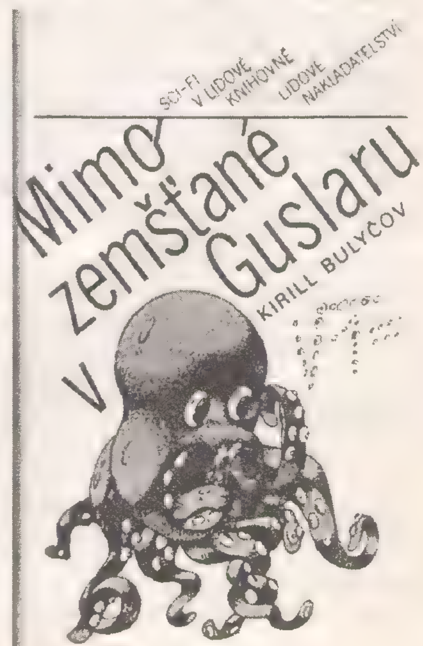
Málokdo ví, že Igor Možejko patří k významným sběratelům vyznamenání a odznaků. Má rozsáhlé sbírky a napsal např. knihy *Hovory o faleristice, Služební odznaky Ruského impéria* či sestavil katalog *Polská vyznamenání.*

V zahraničí se Kir Bulyčov těšil značné oblibě a vedle bratří Strugackých patřil k málu ruských autorů, kteří alespoň v některých zemích uspěli. Po smrti Arkadije Strugackého autorská značka bratrů Strugackých skončila, a přestože "car Boris" se v Rusku v oblasti science fiction těší největší autoritě, Kir Bulyčov je nejznámějším aktivním spisovatelem tohoto žánru. Česky se připravuje vydání jeho povídek z Guslaru a stálo by za to uvážit uveřejnění i jiných ukázek z jeho rozsáhlého díla. Sebrané spisy Kira Bulyčova vydávané v Rusku totiž dosáhly už několika desítek svazků.

Кир Булычев

люди как люди

G. R. R. Martin

Hrdina

(Hero)

Město bylo mrtvé a odrazy plamenů provázejících jeho skon třísnily rudou skvrnou zelenošedou oblohu.

Umíralo dlouho. Odpor vydržel zhruba týden a boj byl po několik dnů těžký. Ale nakonec útočníci obránce zlomili, stejně jako už tolik jiných v minulosti. Cizí obloha s dvěma slunci je nikterak neznepokojovala. Bojovali a vítězili pod nebem azurově modrým, zlatě žilkovaným nebo černým jako tuš.

Nejdříve udeřili hoši z Kontroly počasí. V té době byly hlavní síly ještě stovky mil na východ. Ulice města bičovala bouře za bouří, zpomalovaly tak obranné práce a drtily ducha odporu.

Když se pak útočníci dostali blíž, nainstalovali jekomety. Nekonečný, děsivý jek ve vysokých tóninách se odrážel v ulicích města den a noc, než se větší část populace, naprosto demoralizovaná, dala v panice na útěk. To už byly v dosahu hlavní síly útočníků a za podpory stálého západního větru svrhly na město bomby s bacily nakažlivých chorob.

Ale domorodci se i pak ještě pokoušeli bojovat. Z obranných stanovišť, lemujících v kruhu město, odpálili celou řadu raket s atomovými hlavicemi a podařilo se jim zasáhnout a prakticky odpařit jednu celou rotu, jejíž obranné štíty byly náhlým útokem přetíženy. Jenže to byl pokus, velmi mírně řečeno, slabý a zoufalý. V těch chvílích už na město pršely stálým proudem zápalné bomby a z plání se k němu stahovala mračna jedovatých plynů.

A hned za hradbou plynových mračen nastupovaly obávané útočné oddíly Pozemských expedičních sborů, aby rozdrtily i poslední odpor.

Kagen se zamračil na pomačkanou plastoidovou helmu, která mu ležela u nohou a proklel svou smůlu. Rutinní vyčišťovací akce, pomyslel si. Jednoduchá základní operace – a nějaké zatracené automatické stanoviště po něm vypálí protipěchotní atomový granát.

Granát ho sice těsně minul, ale tlaková vlna mu poškodila boční rakety a smetla ho ze vzduchu a srazila do téhle bohem zapomenuté rokle někde na východ od města. Samonosná bojová kombinéza, vlastně krunýř z lehkých plastoidů, ho ochránila před nárazem, ale helma při tom byla poškozena.

Kagen si dřepl na paty a zvedl poškozenou přilbu, aby si ji prohlédl. Dálkový komunikační systém a prakticky kompletní senzorové vybavení byly zničeny. Protože mu nefungovaly ani rakety, byl zmrzačený, němý, hluchý a napůl slepý. Znovu zaklel.

Jakýsi letmý pohyb na okraji mělké prolákliny upoutal jeho pozornost. V jeho zorném poli se objevilo pět domorodců a každý z nich měl v ruce automatickou pušku, o nichž se vědělo, že mají velmi lehkou spoušť. Všechny zbraně mířily přímo na Kagena. Bojovníci byli roztaženi v dlouhé řadě a pokrývali ho tedy zleva i zprava. Jeden z nich začal mluvit.

Nestačil dokončit první větu. V jednom okamžiku ležela Kagenova akustická puška na kamenech u jeho nohou. V dalším ji už držel v rukou.

Pět mužů zaváhá tam, kde jeden nikoliv. Během onoho prchavě kratičkého okamžiku, těsně předtím, než prsty domorodců začaly tisknout spouště, Kagen nečekal, Kagen nezaváhal, Kagen nepřemýšlel.

Kagen zabíjel.

Akustická puška vydala dlouhý, do mozku pronikající jek. Velitel nepřátelského oddílu se otřásl, když se mu do mozku zařízl neviditelný paprsek vysokofrekvenčního zvuku. Pak se jeho tělo začalo rozpouštět. Mezitím si ale Kagenova puška našla další dva cíle.

Pušky dvou zbývajících domorodců se konečně rozštěkaly. Kagena obklopilo mračno kulek. Bleskově skočil doprava a tiše heknul, když se mu od bojové kombinézy odrazilo několik střel. Znovu zamířil – a náhodný, nemířený výstřel mu zbraň vyrazil z rukou.

Kagen nezaváhal, ani nezpomalil. Jediným skokem se vyhoupl na okraj prolákliny přímo k jednomu ze zbývajících vojáků.

Muž krátce zakolísal, ale pak začal zvedat pušku. Právě ten okamžik bylo vše, co Kagen potřeboval. Se silou znásobenou skokem vrazil pravou rukou svému protivníkovi do obličeje pažbu jeho vlastní pušky a levou rukou, za níž byla síla patnácti set liber, udeřil domorodce těsně pod hrudní kost.

Zachytil mrtvolu a vrhl ji na druhého domorodce, který ve chvíli, kdy se jeho druh ocitl mezi ním a Kagenem, nakrátko přerušil palbu. Teď se jeho střely zasekávaly do letícího těla. Rychle o krok ustoupil, znovu namířil a stiskl spoušť.

To už do něj Kagen vrazil. Kagen ucítil palčivý okamžik bolesti, když mu střela sežehla spánek. Nevšímal si toho a udeřil hranou ruky domorodce přes ohryzek. Muž se sesul k zemi a zůstal tiše ležet.

Kagen se otočil, stále ještě v pohybu a hledal dalšího protivníka.

Byl sám.

Sehnul se a kusem uniformy jednoho z domorodců si otřel krev z rukou. Pak se znechuceně otřásl. Bude to dlouhá cesta do tábora, pomyslel si a lhostejně odhodil kus krví ušpiněné látky na zem.

Dnešek tedy rozhodně nebyl jeho nejšťastnějším dnem.

Sklíčeně si povzdechl, slezl zpět do prolákliny, sebral tam akustickou pušku a helmu a vydal se na cestu.

Na obzoru pořád ještě hořelo město.

Ragelliho hlas, který s tichým praskotem vycházel z krátkovlnné vysílačky v Kagenově pěsti, zněl hlasitě a vesele.

„Takže to jsi ty, Kagene," křičel se smíchem. „No, ohlásil ses právě včas. Moje senzory se právě začínaly ozývat. Ještě kousek a byl bych tě odkváknul."

„Mám zničenou helmu a senzory jsou v pekle," odpověděl Kagen. „Víš, jak špatně se takhle odhaduje vzdálenost. Jo a dalkom je taky v pekle."

„No jo, lampasáci už si říkali, co se s tebou asi stalo," přerušil ho Ragelli. „Dělalo jim to fakt těžkou hlavu. Jenže já si byl skoro jistej, že se dřív nebo později objevíš."

„No jasně," přikývl Kagen. „Granát z jednoho z těch místních palebných hnízd mi rozbil rakety, takže mi nějakou dobu trvalo, než jsem se dostal zpátky. Teď jdu ale dovnitř."

Pomalu vylezl z kráteru, v němž se ukrýval, a ukázal se vzdáleným hlídkám. Všechno prováděl pomalu a klidně.

Ragelli, který se jasně rýsoval proti ochranné cloně, pozvedl na pozdrav stříbrošedou ruku. Byl v kompletní duraslitové ochranné kombinéze, vedle níž vypadala Kagenova plastoido-

vá zbroj jako balicí papír, a seděl v ovládací sedačce otočné ultrazvukové baterie. Obklopovala ho bublina ochranných štítů, které měnily jeho mohutnou postavu v neurčitou šmouhu.

Kagen mu zamával na oplátku a řadou dlouhých, pružných skoků překonal vzdálenost k hranici obranného parametru. Zastavil se těsně před zátarasy na úpatí Ragelliho stanoviště.

„No, vypadáš fakticky pěkně zdrchaně," řekl Ragelli, který si ho prohlížel zpoza plastoidového vizoru, doplněného senzorovými posilovači. „Ty lehké krunýře ti nezaručí bezpečnost ani co by se za nehet vešlo. Každý kluk z farmy, který má loveckou kulovnici, tě může provrtat skrz naskrz. "

Kagen se zasmál. „Ale můžu se v něm alespoň hýbat. V té duraslitové kombinéze by ti nejspíš neublížila ani palebná síla celé útočné roty, ale rád bych tě viděl, jak v ní podnikneš něco rychlejšího, třeba zaútočíš, hochu. A obrana války nevyhrává."

„To je tvoje parketa," řekl Ragelli. „Ale fakt je, že tahle strážní služba je strašlivě nudná." Stiskl něco na ovládacím panelu a část ochranné bariéry s bliknutím zmizela. Kagen mezerou rychle proklouzl. O zlomek vteřiny později se ochranná stěna znovu obnovila.

Kagen se rychlým krokem vydal do ubytovny mužstva. Když se přiblížil, dveře se automaticky otevřely a on s úlevou vstoupil dovnitř. Bylo příjemné být zase doma a v prostředí normální tíže. V ubytovnách byla udržována umělá tíže Wellington – normál, což byla dvojnásobná hodnota tíže pozemské. Bylo to sice drahé, ale vojenští páni neustále tvrdili, že pro pohodlí vojáka v poli není nic dost dobré.

Kagen si v přípravně mužstva vysvlékl plastoidovou kombinézu a hodil ji do výměnného kontejneru. Pak zamířil přímo do své buňky a natáhl se na lůžko.

Po chvíli se naklonil k jednoduchému kovovému stolku vedle postele, otevřel zásuvku, vytáhl z ní velkou zelenou kapsli, poněkud hltavě ji polkl, ulehl na záda a čekal, až ji jeho organismus vstřebá. Pravidla zakazovala konzumaci synthastimu mezi jídly, to věděl, ale tohle pravidlo nebylo nikdy vynucováno násilím. Jako většina vojáků bral Kagen přípravek téměř pravidelně, aby udržel svou rychlost a vytrvalost na maximální úrovni.

Několik minut potom, co spokojeně usnul, náhle ožilo komunikační zařízení nad jeho postelí.

„Kagen."

Kagen se okamžitě posadil a spánek z něj vyprchal.

„Potvrzuji," řekl.

„Okamžitě se hlaste u majora Gradyho."

Kagen se široce usmál. Pomyslel si, že na jeho žádost zareagovali rychle. A byl to hezky vysoký důstojník. Kagen se rychle převlékl do volné hnědé uniformy a vydal se napříč základnou.

Baráky nejvyšších důstojníků byly ve středu opevnění. Byla to jasně osvětlená třípatrová budova, pokrytá ochrannými štíty a střežená kruhem hlídek v lehkých bojových kombinézách. Jeden ze strážných Kagena poznal a podle rozkazu ho vpustil dovnitř.

Hned za dveřmi se zastavil a čekal, dokud celá sada senzorů nezkontrolovala, že není ozbrojen. Bylo samozřejmé, že vojáci v přítomnosti vyšších důstojníků nesměli nosit zbraň. Kdyby měl u sebe například akustickou pušku, rozezněly by se poplašné hlásiče po celé budově a tažné paprsky, ukryté ve stěnách a stropě, by ho okamžitě znehybnily.

On však kontrolou prošel, takže mohl pokračovat dlouhou chodbou ke kanceláři majora Gradyho. Urazil první třetinu cesty, když se mu na zápěstích sevřely první tažné paprsky. Začal se jim bránit ihned, když pocítil na kůži jejich neviditelný dotek, ale svíraly ho pevně. Další, uváděné do činnosti automaticky jeho pohybem, se přidávaly s každým krokem, který v chodbě udělal.

Kagen tiše zaklel a bojoval s touhou paprskům vzdorovat. Nesnášel tu bezmoc, kterou cítil, když ho spoutaly tažné paprsky, ale taková byla pravidla spojená s návštěvou u vyšších důstojníků.

Dveře se před ním otevřely a on jimi prošel. Okamžitě se ho zmocnila celá sada tažných paprsků, které ho dokonale znehybnily. Několik z nich poněkud změnilo sílu a polohu a jeho tělo bylo přinuceno postavit se do toporného pozoru, přestože jeho svaly sténaly odporem.

Major Carl Grady pracoval u neuspořádaného psacího stolu stojícího dva tři metry ode dveří a právě něco psal na osmerku papíru. Vedle pravého loktu se mu tyčila hromádka papírů a na nich místo těžítka ležela starodávná laserová pistole.

Kagen pistoli poznal. Bylo to jakési dědictví, které se v rodině Gradyů předávalo z generace na generaci. Pověst o ní pravila, že ji jakýsi vzdálený majorův předek použil na Zemi, za Ohňové války, která proběhla začátkem jednadvacátého století. Navzdory jejímu stáří se předpokládalo, že je tahle věcička funkční.

Po několikaminutovém tichu Grady konečně odložil pero, zvedl hlavu a zadíval se na Kagena. Na tak vysokého důstojníka byl neobvykle mladý, ale neposlušné prošedlé vlasy působily, že vypadal starší. Jako všichni vyšší důstojníci se narodil na Zemi a byl také křehčí a pomalejší než většina vojáků pocházejících z planet s vyšší gravitací, jako byly válečné světy Wellington nebo Rommel.

„Hlaste se," řekl Grady odměřeně. Jako obvykle se na jeho bledé, hubené tváři odrážela nezastíraná nuda.

„Důstojník John Kagen, útočné oddíly Pozemský expediční sbor. "

Grady přikývl, aniž ho prakticky poslouchal. Otevřel jednu ze zásuvek stolu a vytáhl z ní arch papíru.

„Kagene," řekl a hrál si s papírem, „myslím, že víte, proč tady jste." Pak poklepal na papír prstem. „Co má znamenat tohle?"

„Přesně to, co se tam píše, majore," odpověděl Kagen. Pokusil se přešlápnout, ale tažné paprsky ho držely pevně.

Grady si toho všiml a udělal rukou netrpělivé gesto. „Pohov." Většina tažných paprsků povolila a ponechala tak Kagenovi jistou svobodu pohybu, i když jen s poloviční rychlostí. Ten se s úlevou protáhl a usmál.

„Moje služební období vyprší během čtrnácti dnů, majore. Nemám v úmyslu podepsat další turnus. Proto jsem požádal o přesun na Zemi. Nic jiného v tom není."

Grady pozvedl o několik milimetrů obočí, ale nuda se z tmavých očí ani v nejmenším nevytratila.

„Opravdu?" ujišťoval se. „Jste vojákem skoro dvacet let, Kagene. Proč odcházíte teď? Obávám se, že vám nerozumím."

Kagen pokrčil rameny. „Já sám nevím. Stárnu. Možná už začínám mít dost táborového života. Všechno vás to začne postupně nudit, pane, jak dobýváte jednu tu zatracenou kouli plnou bláta za druhou. Už bych chtěl něco jiného. Trochu nějakého vzrušení."

Grady přikývl. „Chápu. Ale myslím, že s vámi nemohu souhlasit, Kagene." Jeho hlas byl měkký a vemlouvavý. „Myslím, že P.E.S. podceňujete. Čeká vás spousta vzrušení, jen nám dejte šanci." Pak se opřel v židli a pohrával si s tužkou, kterou sebral se stolu. „Něco vám řeknu, Kagene. Jak víte, jsme už skoro třicet let ve válečném stavu s hrangánskou říší. Přímé střety mezi námi a nepřítelem jsou nevýrazné a dochází k nim s velkými časovými intervaly. Víte proč?"

„Jasně," přikývl Kagen.

Grady si ho nevšímal. „Já vám řeknu proč," pokračoval nevzrušeně. „Zatím se obě strany snažily upevnit si postavení tím, že obsadí ty malé světy v hraničních oblastech. Ty koule plné bláta, jak vy jim říkáte. Jenže jsou to velice důležité

koule bláta. Potřebujeme je na základny, kvůli surovinám, průmyslové kapacitě a pracovním silám, pro něž vypíšeme povinnost. Proto se pokoušíme snížit při našich taženích jejich poškození na minimum.. A proto taky používáme psychologické zbraně, jako jsou jekomety. Vyděsit a obrátit na útěk co nejvíc domorodců před prvním těžkým útokem. Uchránit pracovní síly."

„To všechno vím," přerušil ho Kagen s typickou wellingtonskou přímočarostí. „A co má být? Kvůli tomu jste si mě sem jistě nepozval."

Grady zvedl pohled od tužky, s níž si pohrával. „Jistě ne," potřásl hlavou. „Takže vám řeknu proč. Předehry skončily. Teď dojde na lámání chleba. Už zbývá jen hrstka světů, které nebyly rozděleny. Už v nejbližší době se dostaneme do přímého konfliktu s hrangánskými útočnými útvary. Do roka budeme útočit na jejich základny."

Major se vyčkávavě zahleděl na Kagena a čekal na odpověď. Když žádná nepřišla, přeběhl mu po tváři poněkud rozpačitý výraz. Pak se znovu naklonil kupředu.

„Copak mi nerozumíte, Kagene?" zeptal se. „Jaké větší vzrušení byste si přál? Už žádné šarvátky s těmihle umrněnými civilisty v uniformách, s jejich špinavými atomovými granáty a zastaralými projektilovými zbraněmi. Hrangané – to je skutečný nepřítel. Stejně jako my mají profesionální armádu už celá desetiletí. Jsou to vojáci do morku kostí. A dobří vojáci. Mají ochranné štíty a moderní zbraně. Je to nepřítel, který skutečně prověří kvalitu našich útočných oddílů."

„Možná," přikývl Kagen s pochybami. „Jenže tohle právě není ten druh vzrušení, jaký jsem měl na mysli. Stárnu. Všiml jsem si, že jsem v poslední době pomalejší - a dokonce ani synthastim už mi nepomáhá."

Grady potřásl hlavou. „Máte jeden z nejlepších záznamů a hodnocení v historii celých P.E.S., Kagene. Byl jste dvakrát vyznamenán Hvězdným křížem a třikrát medailí Světového kongresu. Každá komunikační stanice na Zemi přinesla zpracování té historie, kdy jste zachránil výsadek na Toregu. Proč byste měl právě teď začít pochybovat o své výkonnosti? Přesně takové muže, jako jste vy, teď budeme potřebovat proti Hranganům. Přihlaste se na další období."

„Ne," odmítl Kagen rezolutně. „Řády říkají, že máte po dvaceti letech právo na penzi a ty medaile mi vynesly pěkný balík na příplatcích. A já si je teď chci užít." Pak se široce usmál. „Jak říkáte, každý na Zemi mě zná. Jsem hrdina. Myslím, že s takovou pověstí to bude vážně skvělá jízda!"

Grady se zasmušil a netrpělivě zabubnoval prsty na stolní desku. „Vím, co říkají řády, Kagene. Jenže do penze vlastně nikdo neodchází – to přece musíte vědět. Většina vojáků zůstává v armádě. To je jejich práce. O tom přece Války světů jsou."

„Víte, majore, to je všechno hezké, ale mně je to jedno," odpověděl Kagen. „Znám řády a vím, že mám právo odejít do penze. Nemůžete mi v tom zabránit."

Grady jeho prohlášení chvilku zvažoval a oči mu potemněly.

„Dobrá," přikývl nakonec po dlouhém mlčení. „Buďme v tomto směru rozumní. Odejdete na odpočinek s plnou penzí a všemi příplatky. Dopravíme vás na Wellington, na místo, které si vyberete. Nebo na Rommel, budete-li si přát. Jmenujeme vás šéfem kasáren nováčků – nebo kterékoliv jiné věkové skupiny. Můžete být velitelem výcvikového tábora. S vašimi záznamy můžete začít až úplně nahoře."

„Ne-e," zavrtěl Kagen hlavou. „Žádný Wellington ani Rommel. Chci na Zemi."

„Ale proč? Narodil jste se na Wellinghtonu a byl jste tam vychován – v jedné z těch ubytoven na horách, pokud se nepletu. Zemi jste nikdy neviděl."

„To je pravda," přikývl Kagen. „Jenže jsem ji viděl v táborových vysíláních a šotech. A to, co jsem viděl, se mi moc líbilo. Později jsem toho o Zemi hodně přečetl. Takže teď bych chtěl vidět, jak to vypadá ve skutečnosti." Odmlčel se a znovu se usmál. „Řekněme, že bych rád viděl, za co jsem celou tu dobu bojoval."

Gradyho obličej zcela nezastíraně vyjadřoval jeho nespokojenost. „Kagene, já jsem ze Země," řekl. „Říkám vám, nebude se vám líbit. Nehodíte se tam. Přitažlivost je nízká – a neexistují tam žádné ubytovny ani kasárna s uměle zvyšovanou gravitací, nemáte se kam uchýlit. Synthastim je tam ilegální, přísně zakázaná droga. Jenže lidé z Válečných světů ho potřebují, takže budete muset platit neuvěřitelné sumy, jen abyste ho dostal. Pozemšťané navíc nejsou lidé s doladěnými reakcemi. Jsou to jiní lidé. Vraťte se na Wellington. Budete mezi svými."

„Možná že to je právě jeden z důvodů, proč chci na Zem," odpověděl Kagen tvrdohlavě. „Na Wellingtonu budu jenom jedním ze stovek starých veteránů. K čertu, *každý* z vojáků, který odejde na odpočinek, se vrací do svých původních ubikací. Jenže na Zemi budu celebrita. Někdo. Budu nejrychlejší a nejsilnější člověk na celé planetě. To musí mít své výhody."

Grady začal vypadat dost nervózně. „A co přitažlivost?" připomínal. „A synthastim?"

„Na menší přitažlivost si za chvíli zvyknu, to nebude žádná potíž. A taky nebudu potřebovat plnou rychlost a všechnu sílu, takže doufám, že se dokážu zbavit i návyku na synthastim."

Grady si prohrábl rukou neuspořádané vlasy a pochybovačně potřásl hlavou. Pak nastalo dlouhé, tíživé ticho. Nakonec se Grady naklonil přes stůl.

Jeho prsty vyrazily k laserové pistoli.

Kagen reagoval. Vrhl se kupředu a těch několik tažných paprsků, které ho držely, ho zpomalilo jen nepatrně. Jeho ruka se snesla na Gradyho zápěstí ve vražedném oblouku. V téže chvíli se však Kagena zmocnily další svazky paprsků, znehybněl a jeho ruka nejen že nedopadla, ale on sám byl sražen na podlahu.

Grady, jehož ruka se zastavila na poloviční cestě k pistoli, se znovu opřel v křesle. Tvář měl bílou a byl očividně otřesený. Pozvedl ruku a tažné paprsky poněkud povolily. Kagen se pomalu a namáhavě zvedl na nohy.

„Vidíte, Kagene, tenhle malý test dokázal, že jste stejně fit, jako kdykoliv předtím. Kdybych na vás neměl zaměřených několik tažných paprsků, byl byste mě dostal. Jak jsem vám řekl, potřebujeme muže s vaším výcvikem a s vašimi zkušenostmi. Potřebujeme vás proti Hranganům. Podepište další rundu."

Kagenovy modré oči byly stále ještě zakaleny hněvem. „K čertu s Hrangany," odsekl. „Nechci a nedám se znovu nalejt a žádný z těch vašich pitomých triků mě nepřinutí k tomu, abych změnil názor. Jdu na penzi na Zem. Nemůžete mi v tom zabránit!"

Grady si zakryl tvář rukama a povzdechl si.

„Dobrá, Kagene," řekl nakonec. „Vyhrál jste. Předám vaši žádost dál."

Zvedl hlavu, a když se zadíval na Kagena, byl jeho pohled podivně ustaraný.

„Byl jste velký voják, Kagene. Budete nám chybět. A řeknu vám, že svého rozhodnutí budete litovat. Jste si jistý, že si to nechcete ještě jednou rozmyslet?"

„Naprosto jistý," odsekl Kagen.

Podivný výraz v Gradyho očích náhle zmizel. Jeho tvář na sebe opět vzala masku unuděné lhostejnosti.

„V pořádku," řekl odměřeně. „Můžete odejít."

Tažné paprsky sledovaly Kagena, i když se otočil. A provázely ho – velmi těsně – na celé cestě z budovy.

„Jsi připravený, Kagene?“ zeptal se Ragelli, který se nedbale opíral o dveře obytné buňky.

Kagen zvedl malý cestovní vak a vrhl poslední pohled kolem, aby se ujistil, že nic nezapomněl. Buňka byla naprosto prázdná.

„Myslím, že ano,“ přikývl a vyšel dveřmi.

Ragelli si natáhl plastoidovou helmu, kterou do té chvíle nesl v podpaží, a pospíchal chodbou za ním. „Takže jsi skončil,“ řekl, když s Kagenem vyrovnal krok.

„Jo,“ přikývl Kagen. „Ode dneška za týden se už budu povalovat někde na Zemi, zatímco tobě se budou dělat v tom tvém duraslitovém smokingu puchýře na zadku.“

Ragelli se zasmál. „Možná,“ řekl. „Jenže si stejně myslím, že jsi blázen, když sis vybral zrovna Zem, když jsi mohl dělat třeba velitele celého výcvikového tábora na Wellingtonu. A to už ani nemluvím o tom, že chceš vůbec odejít, což už je sama o sobě pěkná pitomost…“

Dveře budovy se před nimi otevřely a oba muži vyšli ven. Ragelli stále mluvil, druhý strážný se připojil ke Kagenovi z druhé strany. Stejně jako Ragelli byl v lehké bojové kombinéze.

Kagen sám byl oblečený v bílé vycházkové uniformě zdobené zlatem. Na boku měl v černém koženém pouzdře zavěšen protokolární deaktivovaný laser. Uniformu doplňovaly vysoké kožené boty ve stejné barvě jako pouzdro a vyleštěná ocelová helma. Azurově modré pásky na rameni označovaly jeho bojovou hodnost. Na hrudi mu při chůzi tiše cinkala vyznamenání.

Celá Kagenova třetí útočná četa stála v pozoru na malém kosmodromu za ubytovnami, aby mu při odchodu na odpočinek vzdala čest. Podél rampy transportního raketoplánu stála skupina vysokých důstojníků, chráněných silovými štíty. V první řadě stál major Grady a zdálo se, že jeho unuděný výraz je ochrannými štíty poněkud zkreslený.

Kagen v doprovodu dvou strážných pomalu kráčel po betonové ploše a pod helmou se usmíval. Pak se nad plochou rozlehl zvuk píšťal a Kagen poznal bojovou hymnu P.E.S., která byla současně planetární hymnou Wellingtonu.

Na začátku rampy se obrátil a zadíval se nazpět. Četa před ním na rozkaz jednoho z důstojníků pak se strojovou přesností zasalutovala a čekala, dokud Kagen pozdrav neopětoval. Pak jeden z poddůstojníků postoupil kupředu a podal mu výstupní doklady.

Kagen je zasunul do opasku, rychle naposled zamával Ragellimu a pospíchal po rampě nahoru. Ta se za ním pomalu zvedla.

Uvnitř lodi ho pozdravil uctivým kývnutím jeden z členů posádky. „Máte připravenou zvláštní kajutu,“ oznámil mu. „Následujte mě. Cesta bude trvat pouhých patnáct minut. Pak přestoupíte na kosmickou loď, která míří k Zemi.“

Kagen přikývl a sledoval muže do své kajuty. Jak se ukázalo, byla to jednoduchá, holá místnost, vyztužená duraslitovými pláty. Jednu stěnu pokrývala obrazovka. Proti ní bylo antigravitační lůžko.

Když Kagen osaměl, ulehl na lůžko a helmu vtiskl do držáku na jedné straně. Pocítil působení tažných paprsků, které ho před startem těsně připoutaly k lůžku.

O několik minut později se z hlubin lodi ozvalo nezřetelné dunění a Kagen ucítil, jak ho do lůžka mačká síla několikanásobného přetížení. Obrazovka náhle ožila a ukázala klesající povrch planety.

Když dosáhli oběžné dráhy, obrazovka zablikala a zhasla. Kagen si chtěl sednout, ale zjistil, že se stále ještě nedokáže pohnout. Tažné paprsky ho neustále pevně poutaly k lůžku.

Zamračil se. Jakmile se loď ocitla na oběžné dráze, nebyl jediný důvod, proč by měl setrvávat na lůžku. Nějaký pitomec ho zapomněl uvolnit.

„Hej!“ vykřikl, protože předpokládal, že někde v místnosti bude umístěn combox. „Tažné paprsky zůstaly zapnuté. Uvolněte to svinstvo, nemůžu se hýbat!“

Žádná odpověď.

Znovu se vzepřel proti síle paprsků. Měl dojem, jako kdyby jejich tlak zesílil. Ta mizerná věc ho začala nepříjemně svírat. Ti idioti tam někde na můstku museli otáčet knoflíkem na opačnou stranu.

Sám pro sebe zaklel. „Ne!“ vykřikl. „Teď táhnou ještě silněji! Upravujete je na opačnou stranu!“

Tah se ale neustále zvyšoval a Kagen cítil, jak se postupně přidávají další a další paprsky, takže nakonec pokrývaly celé jeho tělo jako neviditelná pokrývka. A začínalo to opravdu bolet.

„Vy kreténi,“ zaječel. „Tupci! Vypněte to, idioti!.“ V náhlém záchvatu zuřivosti vychrlil proud nadávek a vzepřel se proti paprskům. Bohužel ani svaly vypěstované na Wellingtonu na ně nestačily. Byl připoután na lůžko a zcela bezmocný.

Jeden z paprsků mu mířil na levou stranu hrudi. Jeho síla mu tiskla Hvězdný kříž bolestivě do těla. Ostrý okraj leštěného kovu právě prořízl látku uniformy a Kagen viděl, jak se na bílé látce pomalu šíří rudá skvrna.

Tlak stále rostl a Kagen se zazmítal bolestí, v marném pokusu vzepřít se neviditelným okovům. Nepomohlo mu to. Tlak se dále zvyšoval a k původním se přidávaly další a další paprsky.

„Zaražte to!“ křičel. „Vy hajzlové, počkejte až odsud vylezu! Roztrhám vás na kusy! Vždyť mě můžete zabít!“

Najednou zaslechl ostré zapraskání kosti, která se poddala příšernému tlaku. Ucítil nával bolesti na pravém zápěstí. O několik vteřin později se ozvalo další prasknutí.

„Vypněte to,“ křičel, a jeho hlas zhrubl bolestí. „Copak to nevidíte? Vždyť mě zabijete!“

A najednou pochopil, že přesně o to jde.

Grady se s úšklebkem obrátil na svého pobočníka, který vstoupil do kanceláře.

„No? Tak co?“

Pobočník, mladý pozemšťan, který tady byl jako účastník výcvikového kurzu pro vyšší důstojníky, předpisově zasalutoval. „Právě jsme dostali zprávu z raketoplánu, pane. Je po všem. Chtějí vědět, co mají udělat s tělem.“

„Vyhodit do vesmíru,“ odpověděl Grady. „Stejně dobré, jako cokoliv jiného.“ Po tváři mu přeběhl náznak úsměvu. Pak potřásl hlavou. „Škoda. Kagen byl skvělý voják a dokonalý v boji, ale jeho psychovýcvik musel někde selhat. Měli bychom poslat důrazné upozornění psychooddělení jeho kasáren. I když je velmi zvláštní, že se to až dosud neprojevilo.“

Znovu nedůvěřivě zavrtěl hlavou. „Země,“ řekl. „Na okamžik byl natolik přesvědčivý, že dokonce i mě napadlo, zda by to nebylo možné. Jenže po té zkoušce s laserem jsem si byl jistý. Nešlo by to.“ Skoro neznatelně se otřásl. „Člověk z Válečných světů a nechat ho volně pobíhat po Zemi.“ Pak se vrátil ke svým papírům.

Když se pobočník obrátil k odchodu, zvedl Grady znovu hlavu.

„A ještě jednu věc,“ dodal. „Nezapomeňte poslat zprávu na Zem. Něco jako 'Válečný hrdina zahynul během útoku Hranganů na kosmickou loď.' Trochu to vyšperkujte. Ona už to nějaká z těch velkých pozemských sítí zachytí a rozmázne. Jeho vyznamenání zašlete na Wellington, jistě je budou chtít vystavit v jeho kasárnách.“

Pobočník přikývl a Grady se vrátil ke své práci. Zdálo se, že se pořád ještě nudí.

přeložil Jan Kantůrek

Ivan Adamovič

George R. R. Martin

Čestný host Euroconu

George Raymond Richard Martin se narodil 20. září 1948 v americkém Bayonne. Nyní žije v Santa Fe ve státě New Mexico. Už jako dítě se věnoval psaní hrůzostrašných příběhů a během studia na střední škole přispíval do komiksových fanzinů. Jeho první publikovanou povídkou byl *Hrdina* otištěný v tomto čísle Ikarie. Vyšla v časopisu Galaxy v roce 1971. V roce 1972 dokončil studium žurnalistiky. V letech 1976-78 ji přednášel. Poté se stal spisovatelem z povolání.

Martinova největší síla je v dlouhé povídce. V polovině 70. let na sebe upozornil povídkami a novelami, za které posbíral řadu ocenění. Šlo především o povídky *Píseň pro Lyu* (Hugo), *Písečníci* (Hugo a Nebula), *Cesta kříže a draka* (Hugo), *Portréty jeho dětí* (Nebula), *Hruškovitý muž* (Bram Stoker Award), *Proměna kůže* (World Fantasy Award), Huga dostal též za úryvek z románu *Hra o trůny*, který vyšel časopisecky jako *Dračí krev*. Je rovněž mnohonásobným držitelem ceny Locus.

Jak napsal jeden publicista v rozhovoru s autorem, raná Martinova tvorba je psána v silném duchu romantismu a gotické melancholie. Martin se příliš nezabýval technikou budoucnosti, mnohem více jej zajímají emoce hrdinů, konec a rozpad věcí, pocit ztráty. Není vyhraněným spisovatelem, s oblibou se pohybuje z jednoho žánru do druhého. Zatímco jeho první dvě knihy byly čisté SF - romány *Dying of the Light* (Umírání světla, 1977) a sbírka *Windhaven* (Křídla snů, 1981, s Lisou Tuttleovou) - následující *Fevre Dream* (Horečný sen, 1982) je román o upírech a *Armageddon Rag* (Soudný den, 1983) patří do mainstreamové fantasy, následovala pro změnu SF kniha *Tuf Voyaging* (Tufova dobrodružství, 1986) o dobrodružném putování vesmírem.

K lítosti mnoha fanoušků se v 80. letech nestal Martin jednou z největších hvězd SF. Jeho starší povídky vycházely ve sbírkách s často se překrývajícím obsahem, zatímco Martin sám se věnoval redigování cyklu třinácti antologií *Wild Cards* (Žolíci), v nichž se vrátil ke své staré lásce, komiksům. Navazující povídky z těchto antologií popisují příběhy nových superhrdinů, kteří brání naši planetu v jakémsi alternativním světě. Do antologií přispěla řada autorů zvučných jmen, ale celý koncept byl zaměřen spíše na mladší čtenářské kategorie.

Ve stejné době se G. R. R. Martin intenzivně věnoval práci pro televizi. V polovině 80. let působil jako editor scénářů pro seriál Zóna soumraku a v letech 1987 - 1990 byl scénáristou a producentem seriálu Kráska a zvíře.

V 90. letech jsme svědky jeho slavného návratu k próze, ovšem opět s trochu jinou tváří. Martin velmi úspěšně zaútočil na marketingovou kategorii označovanou jako „komerční fantasy" a vyznačující se nepřehlédnutelnou tloušťkou knih, jejich seskupováním do minimálně trilogií a barvitým dějem často s mnoha postavami. Mistrovský spisovatel, jakým Martin je, ovšem nasadil laťku velmi vysoko a jeho cyklus Píseň ledu a ohně, plánovaný na šest dílů, patří v tomto subžánru v současnosti k tomu nejlepšímu. Dosud vyšly svazky *A Game of Thrones* (Hra o trůny, 1996), *A Clash of Kings* (Střet králů, 1999) a *A Storm of Swords* (Bouře mečů, 2000).

Autor vlastními slovy:

„Původně měla být Píseň ledu a ohně trilogie, ale ještě než jsem dokončil první díl, bylo mi jasné, že do tří svazků se mi všechen materiál, který jsem měl naplánovaný, prostě nevejde. Začal jsem tedy říkat, že to budou čtyři knihy - a teď to vypadá na šest. Tím to ale končí, budu se opravdu snažit udržet rozsah na šesti svazcích.

Mám poměrně přesnou představu, o čem celý cyklus bude. Nejsem ale z těch spisovatelů, kteří si plánují předem podrobnosti celého děje. Vím, kam se mám ubírat a vím o několika důležitých zastávkách. Ale skutečná zábava při psaní spočívá v tom, že člověk neví přesně, kam se děj vrtne. Lidé, kteří nepíší, to obyčejně nedovedou pochopit, ale literární postavy si skutečně žijí svůj vlastní život. Často se dostanete do situace, kdy se má něco stát, ale ta postava to prostě odmítne udělat, protože má na věc jiný názor než vy. Nezbývá vám než svou postavu prostě jen sledovat. Jinak byste ztratili kontakt s realitou a čtenář by poznal, že postava je papírová loutka, jíž taháte za provázky."

„Když se ohlédnu za svou starší sci-fi tvorbou, myslím, že bychom ji docela dobře mohli označit i za fantasy. Za podžánr fantasy, který používá futuristické prvky. Nejsem první, kdo si toho všiml. Alexei a Cory Panshinovi o tom napsali celou knihu *The World Beyond the Hill*. Science fiction je novodobá fantasy. Tradiční mytická fantasy čtenáři poskytovala potřebný pocit úžasu, naplňovala potřebu po jinakosti, po něčem, co realistická literatura nedokáže předat. Historicky začala používat mytické symboly: legendy, duchy, elfy, pohanské bohy, kterým lidé po tisíce let věřili.

Když přišel Věk rozumu a s ním průmyslová revoluce, věda se stala svým způsobem novou mytologií: vědci namísto alchymistů a čarodějů. Uměli dělat podivné věci, kterým jsme tak docela nerozuměli, ale které byly zázračné a někdy i hrozivé. Už jsme nemohli putovat do zázračných zemí daleko za moře, protože jsme věděli, že tam žádné zázračné země nejsou, ale mohli jsme v myšlenkách odletět na Mars nebo do jiných slunečních soustav a tam se nechat znovu okouzlovat. Už nevěříme v elfy a anděly, namísto toho věříme v mimozemšťany."

„Lidé čtou imaginativní prózu, protože mají touhu zažít povznášející pocity. Když jsem se připravoval na svůj fantasy cyklus, četl jsem hodně historické literatury o středověku a o ještě dávnějších dobách. Uvědomil jsem si, že jsme v našem současném světě nějak ztratili schopnost úžasu. Moderní svět nemá žádných Sedm divů. Proto spřádáme stále větší a větší sny. Proto jsme vytvořili něco jako Prstencový svět. Svých Sedm divů hledáme v příbězích. Snažíme se uniknout všednosti."

Martinovu webovou stránku najdete na www.georgerrmartin.com.

Knihy v češtině:

Písečníci (sbírka povídek)
Nightflyers
Křídla snů (román z povídek)
Nečekané variace (sbírka povídek)
Tufova dobrodružství (román z povídek)
Hra o trůny 1, 2
Střet králů 1, 2
Bouře mečů 1

Povídkami je zastoupen např. v antologiích Nejmenší vesmír, Legendy, Poutník 11, Temné vize či Nové dobré kusy.

Robert Holdstock

Popel

(Ashes)

Popel, jen popel —
musíte do něho šťourat a hrabat?
Maso a kost tam nejsou, ber kde ber —
Sylvia Plathová: „Lady Lazarus"

Jsem Joseph Questel: zabiják. Slyšeli jste už o mně? Doufám, že ano. Nikoliv proto, abych uspokojil své přeceňované ego, ale proto, že pokud jste ještě neslyšeli o Josephu Questelovi, potom jste v naší překrásné galaxii nejspíš jediní.

Někteří lidé mi říkají „Bestie". Radši mám „Questel". A už vůbec se mi nelíbí označení „sadista". Byl jsem však nazván i „Sadistou Questelem", a to mě trochu dopálilo.

Jmenuji se Kevin Karr. To je falešná identita, pod níž se skrývá zabiják. Často nosím paruku a výrazné šaty. Výstřední oděv odvádí pozornost od obličeje.

Kolik lidí z těch, kteří vás upoutají na chodníku nebo v metru, vás upoutá svou tváří? Ani jeden? Jistěže. Lidská rasa je přece sbírkou umělých vláken oživených beztvarými záhyby růžového masa.

Naštěstí pro mě.

Existuje třiadvacet galaktických novin. Některé z nich jsou deníky, některé týdeníky a jiné se zase objevují jen vzácně, podle toho, co je zrovna ve zprávách.

A ve zprávách jsem já. Jsem k vidění na každé titulní straně, každý den, každý měsíc, každý rok.

Já, Questel, zabiják nevinných a bezmocných dětí. Moje fotografie, můj pohyb, můj sadismus, moje vina. Všechno to tam stojí vyvedené v černé, červené a bílé; rozmazané fotografie, ostré karikatury.

Takže mi neříkejte, že jste o mně ještě neslyšeli, a neříkejte, že jste mě ještě neviděli. Já jsem životní styl. Stejně jako je životní styl Rainer i Lazlo. A Queron a Boor-Badalwi. A Jones a mytický galaktický nýmand major Findik.

Všichni zabijáci, všichni nenávidění... a všichni ti hlavní. Ve zprávách.

Každý má na starost nějakou práci. Já jsem terčem nenávisti. Nic si ze mě nedělejte, já jsem jenom dvojrozměrný nervák a můj vysílací čas se krátí.

A já utíkám a utíkám a oni mě stíhají a všude, kam se vydám, mě najdou. Není úniku.

Mohu se na okamžik oddat sebelítosti? Odpustíte mi, když se pokusím tu svou nenávist vůči všem a vůči všemu vysvětlit? Jen do toho, vemte má slova a stravte je, nakrmte s nimi svou nenávist, přiřaďte si je k obrázkům a k líčení toho, co jsem já, Questel, napáchal během své válečné kariéry ve válce osmnáct set dvacet sedm.

Mně to nevadí. Je to moje práce. Buď mě berte, nebo nechte být.

Možná vás překvapí zjištění, že jím, že spím, že miluji... ano, že miluji. Existuje něco jako láska?

Miluji temnotu. Opravdovou láskou. Mou nejčistší láskou bylo malé podkroví v zaprášeném a zanedbaném domě na planetě Kónika. Sdílel jsem tu tmu ještě s jednou krysou. Žili jsme si v našem temném koutě jako ve vatě a dělili se o jídlo a o svou lásku.

Krysy v podkroví. Když ta krysa zemřela, přestěhoval jsem se. Ta tma je tam pořád a čeká na mě.

Když jdu po ulici, pozná mě někdo jen zřídka. Tvář se mi změnila a převlek plní svůj úkol. Procházím nepovšimnut. A přeci mne pokaždé najdou. To mi vysvětlete!

Ženám se podle všeho zdám okouzlující. Je to zřejmě tím, že se do jisté míry chovám jako mladík.

Před čtyřiceti lety, zamlada, jsem ženy okouzloval z jiného důvodu. Tehdy to bylo tím, že jsem se do jisté míry choval jako dospělý.

Ženy, které jsem okouzloval, byly stejné jako já.

Tohle mi vysvětlete!

Pochutnávám si na lidském mase, jak jsem si na něm podle filmů a dokumentů pochutnával za války. Jen s tím rozdílem, že tehdy jsem zabíjel a nyní už pouze vychutnávám ten pocit. Jednou o ně přijdu, o právo kochat se chutí ženského masa.

Nebude mi chybět. Maso je maso. Olíznu si paži a budu předstírat.

Předstírání je koneckonců mým denním chlebem. Právě to mě drží na svobodě.

Na svobodě všude, jen ne ve svých myšlenkách.

Nikdy jsem se neoženil a teď už se ani nikdy neožením. Nikdy už neudělám nic z toho, na co má člověk právo, neboť už na nic právo nemám. Mám pouze právo spasit se útěkem. A to mi jde dobře, to ano.

Až na to, že mě pokaždé najdou. Vysvětlete mi to někdo.

Upřímně řečeno to ani vysvětlit nepotřebuji a nakonec vám i řeknu proč. Předtím se ale ještě na chvilku zastavte a představte si slunce, modrobílé slunce, jak se pomalu a majestátně rozpíná vesmírem na počátku své pouti vstříc nově. Na tuto hvězdu pomyslete a pomyslete na mě.

Když jsem byl na Timeslow, na malé a zastrčené planetě ve hvězdokupě Dračího ohně, byl jsem šťastnější než kdy v životě.

Na Timeslow jsem našel Joni a nádherný pocit izolace. Vichřice, které bičovaly povrch planety, mi byly rodinou, a krupobití, jež se vrhlo na malé město, ve kterém jsem bydlel, mi bylo matkou i otcem. Mlha a písek mi byly tím nejpohodlnějším šatstvem.

V anonymitě jsem chodil, v pohodlí bydlel. Na Timeslow jsem byl Kevin Karr a Joseph Questel byl démon žijící v mém stínu. A na Timeslow jsou stíny vidět jen málokdy.

Kdysi jsem zavraždil miliardu nevinných lidí. Podrobností není zapotřebí. Zavraždil jsem je strašlivým způsobem, mnoho z nich svýma vlastníma rukama. Starce jsem rdousil. Existují záběry na mě přímo při činu. Ždímám jim ze svíjejícího se těla život a neusmívám se. Když je dokonáno, nechám tělo sklouznout na studenou zem a jen tak tam stojím a chvíli, než ten film skončí, by člověk málem řekl, že si ani neuvědomuji, co jsem udělal.

A já bych přísahal, že ten mrtvý dýchá, ovšem to mrtví dělají často; nebo ne?

V televizních novinách mám svůj vlastní pořad.

Jmenuje se „Pátrání po Josephu Questelovi". Dávají ho večer od jedenácti do čtvrt na dvanáct a má znělku, ve které jsem poznal koncert Fredericka Darzela v podání současného elektroharfisty Davida Forbese. Forbesovu hudbu mám rád, ale daleko spíše jeho interpretaci rané hudby jedenadvacátého století než jeho vlastní skladby. Jednou jsem ho slyšel hrát na koncertě. Hrál svoji interpretaci Menuetu Gdur. To je skladba napsaná před několika sty lety. Bylo to příšerné, ovšem hudba psaná tehdy je hrubá a přízemní a nemá žádnou melodii.

Když koncert skončil, vyvolali ho kvůli přídavku.

„Děkuji vám, dámy a pánové," řekl. Usmál jsem se ze svého sedadla v zadní řadě. Měl jsem ruce připravené k potlesku, neboť se mi jeho hudební vystoupení líbilo. „Děkuji vám, mnohokrát vám děkuji. Byli jste skvělé publikum. S radostí vám zahraji přídavek. Je to kousek, který jsem převzal z Darzelova koncertu a nazval jsem ho ‚Questelova duše', protože je plný nenávisti a arogance a povrchní krásy, ale přitom má i odporný podtext."

Tuto skladbu pokaždé hrají ve zprávách předtím, než začne pořad. Potom se před kamerou objeví seschlý mužík s prořídlými šedivými vlasy a rozrušeným hlasem začne o překot líčit, kam až pátrání po mně za posledních čtyřiadvacet hodin pokročilo. Potom ukazují záběry mrtvých těl na planetě, na níž jsem se zbavoval lidí, které jsem zabil. Potom pořád ten stejný kousek filmu, na kterém zabíjím toho starce a vypadám, jako bych si vůbec nic neuvědomoval, těsně před koncem toho filmu.

Komentář zní: „Pátrání po Josephu Questelovi, duševně nemoc-

ném, který osobně připravil strašlivou smrt více než miliardy nevinných žen a dětí a sám při ní osobně asistoval, dnes pokročilo až sem na Timeslow. Je to poprvé, co se Joseph Questel rozhodl na Timeslow ukrýt. Během dne agenti Pátracího svazu pronikli do hlavních měst na planetě a pokusili se Questela zaskočit nepřipraveného, což se jim však nepodařilo. Abychom vám připomněli, jakého člověka to vlastně svaz stíhá, následuje film pořízený agentem na Troně, koncentrační planetě, kde čekala tyto nevinné strašlivá smrt..."

Když se zprávy o tom, že agenti dorazili na Timeslow, vysílaly podruhé, byl jsem už ve vesmíru, na světelné roky daleko od této planety.

Byl jsem zoufale sám. Joni zůstala na Timeslow a já ji už nikdy neměl spatřit.

Během pouhých několika hodin byla moje šťastná samota narušena a já, odkázán při mučivých dnech a nocích pouze na své vzpomínky, jsem znovu hledal, kde se ukrýt.

Dokonce i tehdy jsem si silně uvědomoval ony nesrovnalosti, ony podivné věci, které se děly stále znovu a znovu.

Jako kupříkladu můj výraz tváře poté, co jsem zabil toho starce...

To, jak ten mrtvý dýchal – nebo to tak vypadalo.

To ráno, kdy jsem tak spěšně opustil Timeslow, začalo špatně a stejně tak i pokračovalo. Nejdříve tady byla ta noční můra. Vždycky mám noční můry, když se probudím před úsvitem a potom znovu usnu. Tehdy se ta noční můra vynoří, jako kdyby číhala na hranici mezi vědomím a nevědomím, a mohla se přes ni dostat jenom v tomto polospánku...

Je to zlý sen, ve kterém zabíjím tři lidi. Vypadá to takhle: je tam temná, obrovská zahrada a ke mně utíká obrovský pes. Otevírá a zavírá tlamu, jako kdyby štěkal, ale žádný zvuk se neozývá. Když po mně skočí s tlamou dokořán, aby mi rozsápal hrdlo, já ho zastřelím z malé pistole a on padne bezvládně k zemi.

Oba měsíce jsou vysoko a já vidím velký, honosný dům. V jednom pokoji na horním patře se svítí. Vysoké borovice se kymácí ve větru a skřípou. Jedna se nedávno vyvrátila a teď leží na trávníku a pomalu dokonává.

Běžím k domu a srdce mi buší. Otevřu si okno, vlezu dovnitř a najdu schody; nahoru po schodech, divoce tlukoucí srdce mi nad každým stínem a nad každým zvukem poskočí, a potom přijdu k místnosti, kde jsou mírně pootevřené dveře.

Otevřu je a vkradu se dovnitř – jsou tam dvě postele, v jedné někdo nedávno ležel a v té druhé sedí nahá žena a hledí na mě. Potom se otočím čelem vzad a tam je muž v pyžamu – v ruce drží kovovou tyč, kterou mi máchne po obličeji. Střelím ho do prsou a on se zajíkne a vyzvrátí poměrně značné množství krve. Žena ječí. Jak muž padá, udeří znovu a tyč mi sklouzne po čele dolů a rozbije pistoli, kterou držím v ruce.

Žena pořád ječí. Utíkám k ní a jednu jí vrazím, ale ona ječí stále dál. Zpanikařím a vytáhnu nůž a rychle jí podříznu hrdlo. Skácí se dozadu.

Kdosi vejde dveřmi a já ve zmatku hodím nůž, aniž bych se vůbec podíval, kdo tam je. Když skočím k oknu, ohlédnu se a na podlahu se pomalu hroutí malé děvčátko, jemuž trčí rukojeť mého nože z hrudi.

V tu chvíli se s křikem probouzím, neboť ve snu padám z okna a to je ta poslední kapka...

Ten sen se mi zdál už mnohokrát, ovšem jenom když jsem v onom časně ranním polospánku. Obvykle jsou moje noční můry horší, mnohem horší. Vidím obrovské zástupy lidí, jak kráčejí pomalu ke mně a já si vybírám jednoho tady, jednoho támhle, a ti jsou potom odvedeni do mého domu. Ostatní jsou nahnáni na popraviště někde jinde a povražděni podle choutek velících důstojníků. Těch několik, které jsem si vybral, zabíjím sám; cítím, jak se lámou kosti, poslouchám zalykající se výkřiky, s nimiž jim mezi napuchlými rty beznadějně vyprchává z těla život.

Tuhle noční můru mívám také často. Nebyla o nic lepší, ani když se to všechno doopravdy dělo, když to byla skutečnost.

Proč člověk povraždí miliardu nevinných lidí? Řekli byste, že ten, kdo je něčeho takového schopen, je schopen také na tuto otázku odpovědět. A přece žádnou odpověď nemám. Nedokážu na tuto otázku odpovědět, i když jsem ve svém nitru pátral po odpovědi řadu dlouhých let.

To je další nesrovnalost.

A Joni...

To poslední ráno na Timeslow jsem se probudil s křikem. Joni tam byla, držela mě a já jsem si pomalu začal uvědomovat, že se mi to jenom zdálo.

Bezhlesně jsem zaklel, vylezl z postele a celý roztřesený přešel k oknu. Joni mi přinesla kávu a noviny. „Pojď ještě do postele."

Podíval jsem se na ni. Byla moc krásná, kyprých tvarů a tmavé pleti. Měla na ženu tu správnou výšku a v černém županu, který měla na sobě, vypadala velice domácky. To mě přitahovalo ze všeho nejvíc.

Vlezl jsem na postel a podíval se na noviny.

„Proboha..."

„Co se stalo?" Popíjela kávu a četla zadní stranu. Na titulní straně byl malý nadpis: „Pátrání po Questelovi zasáhlo až do sektoru patnáct, konkrétně na Timeslow a Timequick, dvě planety nejblíže ke středu Caprionu."

„Ale nic," řekl jsem. A ona vylezla na postel a položila mi hlavu na prsa.

„Určitě se něco stalo. Nikdy nekleješ a teď jsi zrovna zaklel. Takže co se stalo?"

„Timeslow obsadili agenti."

„Ale ti přece nejdou po tobě!" Posadila se a dívala se upřeně na mě. „Kevine, netrap se tak pořád. Na Timeslow po tobě přece nikdo nejde. Ti jdou po tom hajzlovi Questelovi. Ti nemají čas na takové drobné zločince, jako jsi ty."

Drobné zločince! Kdyby tak věděla.

Něco z mých myšlenek se nejspíš prodralo do výrazu tváře. Zeptala se: „Zase se ti zdál ten strašný sen? O tom, jak jsi zabil tu malou holčičku?"

„Ano," řekl jsem. O té noční můře jsem jí už předtím vyprávěl a přesvědčil jsem ji, že utíkám proto, že jsem malou holčičku *skutečně* zabil, samozřejmě nešťastnou náhodou, jenomže to tak potom nevypadalo.

Pochopila to, ale odpor v ní ustoupil před opatrovatelským instinktem.

„Vždyť to už bylo tak dávno, Kevine. Přece si nemůžeš myslet, že by po tobě pořád ještě šla policie."

„Já už nevím, co si mám myslet," řekl jsem. Posadila se a mírně dopáleně zavrtěla hlavou.

„Já nevím. Každý by si myslel, že jsi Joseph Questel a ne Kevin Karr... hej..."

Bleskem jsem byl z postele dole a u okna a držel se parapetu, jako kdyby na něm závisel můj život. Vzpomínám si, jak mi v duchu všechno vířilo a ječelo. Za oknem bylo město zahalené v šedivé mlze. Nad střechami se míhala vznášedla, z oken vyhlížely obličeje – skrz tu mlhu jen růžové šmouhy. A nad nimi všemi, sto stop nad betonovou vozovkou, jsem civěl do jitra já a cítil, jak se propadám vstříc šílenství.

Pokaždé je to stejné! Jako by ve mně ten slovní obrat vyburcoval myšlenky, aby mě začaly děsit dvojnásob než doposud. *Každý by si myslel, že jsi Joseph Questel...* a jakmile to jednou někdo vyslovil, *byl* jsem znovu Joseph Questel, se vzpomínkami stejně živými, jako kdyby se to všechno událo den předtím. Ten obrat teď už byl bezmála běžný, byla z něj ošklivá, jízlivá poznámka, která dokázala vrátit minulost v syrových vizích plných násilí.

Další podivná věc...

O něco později, na lodi směřující od Timeslow, jsem seděl v hale a zaskočeně hleděl na Joni, která se objevila v průlezu a s úsměvem vyrazila posadit se ke mně. Dlouho jsem jenom seděl a zíral na ni, aniž bych slyšel slova, která jsem viděl, že říká.

Za ní jsem v okně, vyhlížejícím na nekonečnou prázdnotu vesmíru, viděl jakéhosi starce, muže s úplně šedivými vlasy a s tváří ztrhanou vyčerpáním. Stín muže, který byl kdysi na pohled velice okouzlující. Když jsem odvrátil hlavu od okna, muž se také podíval jinam a mně chvíli trvalo, než jsem si uvědomil, na koho se to vlastně tak upřeně dívám.

Tehdy jsem zavřel oči. Když jsem byl na Timeslow, nikdy jsem svůj stín nespatřil. Teď už jsem věděl proč – sám jsem se stal svým vlastním stínem a mé tělo bylo stejně mrtvé, jako kdyby se vůbec nikdy nenarodilo.

„Kevine... poslouchej mě..."

Poslouchal jsem Darzelův koncert. Zněl mi v duchu a já viděl oči toho, kdo ho hrál. Brnkal na struny elektroharfy a zpíval. Mezi tóny, které pluly audiosálem, jsem slyšel útržky jeho písně: Questelova duše... duše zlá... krásná na pohled... v nitru zvrácená.

„Proč jsi letěla se mnou?" zeptal jsem se Joni.

„Já jsem věděla, že to zkusíš a zmizíš odsud. Jenže jsem tě nemohla jen tak nechat odletět."

Zasmál jsem se. „Vždyť jsem přece odletěl."

„Z Timeslow ano. Ale ode mě ne." Natáhla se a vzala mě za pravou ruku. „Já nechci, abys ode mě ještě někdy odešel. Já tě přece miluju, Kevine, copak nevíš ani *to*?"

Otupěle jsem přikývl. Šedovlasý muž v okně mě sledoval nezúčastněným pohledem. V duchu jsem si řekl: Povraždil jsi celé národy. Jak ti je?

Muž v okně řekl: Je mi, jako by se to nikdy nestalo.

Jenže ono se to stalo. Protože si na to vzpomínám.

Nevzpomínám si, že bych se narodil. Znamená to snad, že se to nestalo?

Myslím, že jsem se nenarodil. Člověk tak zlý jako já se nemohl narodit z těla ženy.

Muž v okně vypadal sklesle.

Joni řekla: „Kevine, řekni mi, proč se tolik bojíš. Teď už mně nic nezabrání v tom, abych s tebou zůstala, a já *musím* vědět, proč se všech tak bojíš. Proč se chováš tak zvláštně, když něco řeknu. Proč, Kevine?"

Asi hodinu poté jsem nechal její ruku vyklouznout ze své a odvrátil se od místa na pohovce, kde seděla a dívala se na mě.

Během této hodiny jsem dospěl k rozhodnutí. Rozhodl jsem se, že zničím všechno, na čem mi kdy záleželo. Že řeknu Joni, kdo jsem. Že jí to řeknu a tím ji zničím. Jinak to ale nešlo.

Z onoho trýznivého proslovu, v němž jsem se poprvé od války někomu přiznal, že jsem Joseph Questel, si nevybavuji vůbec nic. Vybavuji si jen to, že když jsem pověděl Joni všechno, na co jsem se zmohl, opřel jsem se do křesla a čekal.

Joni se rozesmála.

Kdyby začala ječet, kdyby začala zvracet, kdyby zemřela... to bych pochopil, to bych unesl. Kdyby mi prostřelila hlavu, byl bych šťastný člověk.

Ona se rozesmála.

„Ty trdlo, ty blázne jeden hloupá." Zlobila se. „To sis myslel, že jsem tak naivní, že ti uvěřím tuhletu ... pohádku? Ach jo, Kevine, ty mě teda štveš!"

„Já nechápu, co je na tom k smíchu," řekl jsem dopáleně. „Vždyť jsem ti právě řekl, že jsem člověk, kterého v téhle galaxii nenávidíš ze všech nejvíc. Čekal jsem, že mnou budeš opovrhovat. Nebo že přinejmenším nic neřekneš a odejdeš. A ty se směješ!"

Dlouze a upřeně se na mě zadívala. Pohlédl jsem jí do očí, ale uhnul jsem pohledem jako první. Představoval jsem si, že v okně vidím Forbese, jak hraje na elektroharfu. Tóny ulpívaly na skle jako kapky deště a jak stékaly dolů, vykreslovaly obrysy mrtvých lidí. Za Forbesem upíral šedovlasý muž se skleslými rameny pohled do prázdna. Za ním seděl jakýsi obtloustlý neznámý člověk a zkoumavě po něm pokukoval.

Joni mi řekla: „Podle mě si opravdu myslíš, že *jsi* Joseph Questel."

Usmál jsem se. „Ne tak nahlas – prosím tě."

„Kevine...," uspořádala si myšlenky. „Questel, Joseph Questel – abych se vyjádřila naprosto jasně... Joseph Questel není skutečná osoba. Je jenom vymyšlený. Přísahám ti, Kevine. Questel a všichni ti ostatní – Jones, Lazlo i Rainer... to jsou vymyšlení lidé." Na chvilku se odmlčela, abych její slova vstřebal. A zakončila svou řeč: „Nikdo jako Joseph Questel neexistuje. To ví přece *každý*!"

Kdysi, když jsem byl hodně malý, ještě než jsem začal zabíjet lidi a nenávidět naši překrásnou galaxii, jsem měl jednoho hrdinu. Chodil jsem jako on, mluvil jako on, oblékal se jako on a choval se jako on. Dokonce jsem začal i uvažovat jako on. Právě díky jeho charakteristickému uvažování jsem tak lehce prošel základním vzděláním. Vděčil jsem tomu člověku za hodně.

Potom mi kdosi řekl, že ten člověk ve skutečnosti neexistuje, že je to jenom smyšlená postava a že jsem to vlastně ve skutečnosti celou dobu věděl, ale rozhodl jsem se to ignorovat.

Bylo mi špatně několik týdnů.

Na lodi vzdalující se ze sektoru patnáct jsem se právě dozvěděl o sobě, že neexistuji, že jsem smyšlená postava. Smyšlené postavy samozřejmě žijí ve své vlastní mysli, ve svých vlastních smyšlených

světech... jenže tohle byla skutečnost a já se právě dozvěděl, že v této skutečnosti nejsem.

Bylo mi strašlivě špatně, ale znovu na mě dolehly ony nesrovnalosti, zvláštní věci... věci, které vůbec být zvláštní neměly.

A ze všeho nejzvláštnější bylo to, že by Joni byla tak hluboce přesvědčená o tom, že Joseph Questel není skutečná osoba. Kdo měl tedy pravdu, ona, nebo já?

Řekl jsem: „Joni, ten člověk na tom půlhodinovém filmu na videu – Pátrání po Josephu Questelovi. To jsem přece já! Podívej se na mě, Joni, poznej mě přece!"

Joni se zasmála. „To vůbec nejsi ty. Vážně, Kevine! Všechno si to jenom představuješ – nevím, co se stalo, ale rozhodně ti začíná trošku přeskakovat."

Slyšel jsem Darzelův koncert a Forbesův tichý hlas: Questelova duše – arogantní, ohyzdná.

Slyšel jsem, jak koncert sílí ve forte, tóny harfy jak se násobí v obrovském prostoru koncertní síně a ze stěn a ze stropu se rozléhá jejich poselství.

Allegro – vztek!

„Přeskakovat? Kristepane! Přece se poznám, když vidím na videu sám sebe. Přece poznám, když vidím sám sebe, jak mě ženou z planety na planetu... všude, kde jsem se zastavil, mě našli..."

„Ale nikdy tě přece nechytili."

„Ještě ne. Ale jednou to přijde a jim se to podaří."

Zavrtěla hlavou. „Ty nejsi Joseph Questel. Ten člověk na tom videu, to vůbec nejsi ty. Proč pořád tvrdíš, že to jsi ty?"

„Protože se na tom videu poznám!" A ten člověk na tom videu, to jsem byl já.

„Ten člověk na tom videu vůbec jako ty nevypadá. Hele, Kevine. Já ti vysvětlím to, co z toho chápu. Joseph Questel je smyšlená postava, vymyšlená pro obyvatelstvo té naší čím dál větší galaxie, aby všichni zaměřili svoje emoce na Questela a na ty ostatní – abychom si měli jak ventilovat nenávist, jestli chceš. A taky to funguje! Proto to tak je. Titulní stránky přecpané články o pár nenáviděných jedincích, video plné zpráv o nich – a miliardy inteligentních lidí na stamiliardách hvězd se můžou do těch bytostí vcítit a nenávidět je. A můžou se dohadovat; kde se Questel objeví příště? A tak dále. Výdělečný vedlejší efekt. Ale hlavně, Kevine, hlavně ventil pro naše emoce. Sice fikce, ovšem fikce, která se díky našim myšlenkám zhmotnila a začala existovat.

Ale ne takhle...," poklepala mi na ruku. „Ne *doopravdy*. Takže tvrdíš, že jsi nějaká odporná nelidská zrůda, kterou vytvořilo naše společné podvědomí?"

Na to jsem neodpověděl. Zahlédl jsem v jejích očích náznak nejistoty, cítil jsem, jak ruku na okamžik odtáhla.

Ta možnost byla děsivá.

Děsivá.

V životě každého člověka musí někdy nastat chvíle, kdy pochybuje o jakémkoliv smyslu své existence. Pocit marnosti pouhého *bytí* nakonec dolehne na nás na všechny – a někteří se ho už nezbaví a zmizí v odloučení.

U mě se pocit marnosti nedostavil nikdy. U mě to bylo ještě něco lepšího.

Já na lodi, která letěla od Timeslow a mířila... někam... já v hale této lodi začal pochybovat o své vlastní existenci.

Pianissimo. Do vytracena.

Joni byla pryč. Viděl jsem obtloustlého neznámého v odrazu haly, jeho hlavu, jak se vznáší nad opěradlem mého křesla a jeho samotného, jak stejně jako já hledí do černočerné prázdnoty. Zničehonic se usmál.

„Ty jsi Questel," zavolal přes prázdnou halu. „Nevypadáš sice jako Questel na tom videu, ale já jsem tě poznal. Ta žena říkala nesmysly."

Fortissimo. Rychle tlukoucí srdce. Viděl jsem Forbese, jak se s narůstající hlasitostí své hry pohnul a možná si v duchu řekl: Tady Questelovi buší srdce při pohledu na to, jak ty hromady mrtvých shazují kdesi do jámy... Allegro, vivace. Odpudivě.

Řekl jsem muži s kulatou tváří: „Já nevím, kdo jsem."

Zasmál se. Vidím ho před sebou, jak zaklání hlavu a jak nutí smích z hrdla. Potom znovu zvážněl.

„Questel. Zabiják. Poznal jsem tě."

Přešel jsem přes místnost až tam, kde se rozvaloval na pohovce. Díval se, jak jdu k němu, oči drobné a přimhouřené, obličej kulatý a vlhký. Kombinézu měl kolem pasu povolenou.

„Neboj, Questele. Já nejsem práskač. Vím o tobě něco, protože to vím i o sobě. Chápeš to? Nebo to mám říct ještě jednou? Vím, co jsi zač, protože to jsem taky. Kristepane, tys musel udělat něco fakt brutálního, že jsi válečný zločinec."

„Brutálního," říkám a přikyvuji. „Milion brutálních věcí. Zabíjel jsem a líbilo se mi to."

„Ty jsi tančil s ďáblem!"

Nerozuměl jsem. Viděl můj nechápavý výraz a vysvětlil mi to. „Nezavraždil jsi milión lidí, stejně jako jsi netančil se Satanem... to je fuk. Copak mě nepoznáváš? Mysli, Questele. Mysli. Pořad na videu, kolem jedenácti v noci."

Nepoznal jsem ho.

„Rainer," řekl. Viděl jsem, že to není on – alespoň tedy ne ten Rainer, kterého jsem znal. „Rainer osobně. To jsem já. Máme toho hodně společného. Questele..."

„To máme," řekl jsem. „Ten tvůj zločin byl stejně strašný jako ten můj, ale stokrát zvrhlejší."

Přikývl, pořád ještě se samolibým úšklebkem na tváři. „Zvrhlejší? Jasně. Jsem ten nejhorší zvrhlík ze všech... i když je zvláštní, že už si jako zvrhlík *nepřipadám*. Není to zvláštní, Questele? Byl jsem zvrhlík – podle nich – třicet let a najednou zvrhlík nejsem... nepřipomíná ti to něco, Josephe?"

Připomínalo. Znovu mě napadla ona otázka. Proč člověk zavraždí miliardu nevinných lidí? Vzpomněl jsem si na to, jak jsem nedokázal na tuto otázku odpovědět, na svůj odpor při myšlence, že jsem spáchal ten zločin, který jsem spáchal.

Znovu jsem se podíval na Rainera, na toho nestoudně rozšklebeného tlouštíka. Upíral pohled přese mě ven z okna. Obrátil jsem se, abych se podíval také. Blížila se hvězda. Překrásná modrobílá hvězda, která se tetelila a plála namodralou září, jak si od ní loď přebírala energii při blízkém průletu.

Hvězda na konci svého života, která však ještě stále měla povstat jako legendární fénix v krátké a okouzlující záplavě ohně a rozepnout svou náruč prázdnotou v kouli záření a světla... aby zašla vznešenou smrtí a vyhasla na šedivý, mrtvý popel.

Bylo mi smutno. Fénix ožil.

Rainer řekl: „Žádné noční můry, Questele?"

„Noční můry...? Jo, noční můry mám." Řekl jsem mu (nevím, proč jsem se vůbec obtěžoval, ale řekl jsem mu to) o své denní noční můře.

Pokrčil rameny. „Tak to je ono. Ošklivej zločin, moc ošklivej zločin. Skoro vražda. To se stalo. Questele. To se doopravdy stalo."

Zavrtěl jsem hlavou. „To je jenom zlej sen. Já jsem zabil mnohem víc než jen tři lidi."

Rainer se ušklíbl. „Zabil jsi *tři* lidi. Proto tě teď trestají válečnýma zločinama."

Nechápal jsem, o čem to mluví. Řekl: „Chytili tě, Questele. Kdysi dávno... tě chytili."

„Nikdy mě nechytili. Právě proto utíkám. Proto utíkám už sedm let. A proto budu utíkat pořád dál." Allegro. Forte. „Proto se nemůžu nikdy usadit na jednom místě, nikdy najít klid. Proto jsou moje noci plné hrůzy, pohledů na smrt, puchu rozkladu a výkřiků lidí, co ještě sice nejsou úplně mrtví, ale co jsou přesto upáleni. Proto jsem odletěl z Timeslow, proto o mně pravidelně dávají na videu pořad, kvůli kterému mě lidé nenávidí, jsou ze mě zhnuseni, pátrají po mně... Takže podle tebe mě chytili? Kristepane – moje tělo by bylo na kousky po celém vesmíru, kdyby mě chytili. Co ti by za to dali, aby mě chytili, Rainere, co ti by za to dali."

„Chytili tě," řekl Rainer lhostejným hlasem. „Před sedmi lety. Za to ti ručím. Hele, Questele, já tohleto dělám jenom pro tvoje vlastní dobro, říkám ti to proto, aby aspoň jeden člověk jako já dostal šanci nepromarnit svůj život tak nesmyslným útěkem." Byl tak klidný, byl si tak jistý. Já jsem cítil slzy v očích i to, jak ve mně zdravý rozum víří a já nad ním ztrácím vládu čím dál víc. Stejně jako u Joni jsem cítil zcela zřejmou pravdu, a přece jsem nemohl, *nemohl* přistoupit na to, co říkal.

„Jak by mě mohli chytit?"

Křičel jsem a jak jsem tak křičel, on se posadil a rozkřičel se na mě také a buclatým prstem na mě přitom ukazoval. „Chytili tě, Questele, a vymazali ti minulost, a udělali z tebe Questela, válečný-

ho zločince. Člověka se strašlivejma vzpomínkama – vzpomínkama, který tě mají potrestat za to, co jsi udělal těm třem lidem. A ty teď *jseš* ten válečnej zločinec, jenže se skrz to prodírají drobný vzpomínky, útržky, který si vybavuješ z toho svýho předchozího života, vzpomínky, který k tobě proklouznou, zrovna když to nejmíň čekáš. A já, Josephe... měj se mnou trošku slitování. Já nejsem žádnej zvrhlej zabiják. Ale myslím si, že jsem – nebo spíš jsem si to myslel ještě před pár dny. Myslel jsem si, že jsem psanec, co utíká proto, že spáchal strašlivej zločin – svým způsobem stejně strašlivej jako ten tvůj. Takhle se to dělá, Questele, takhle se teď trestá. Pořádní darebáci jako ty a já musejí věčně utíkat. A čím horší zločin, tím horší zločin si myslíš, že jsi spáchal a s ním na tom útěku musíš žít.

To víš, Questele, že když člověk utíká před zákonem tři roky, tak že je stejně emocionálně a fyzicky a psychicky poškozený a potrestaný, jako kdyby si odkroutil osmdesát let v base na Marsu nebo na Treze? Víš to? A jak dlouho jsi utíkal ty? Sedm let? To byl tvůj trest, Questele, to byl tvůj trest. Jenže ono to nekončí, Questele, zatím to pořád ještě nekončí. Možná to ani neskončí, dokud neumřeš! Budeš si pořád myslet, že po tobě jdou, a proč? Protože bude tvoje jméno v novinách, na videu, všude. A pokaždé, když uvidíš tu neznámou tvář, co má Questel, uvidíš svoji vlastní, protože ti to takhle vštípili. A pokaždý, když ty a ty dva tři tisíce dalších Questelů, co jsou na světě, všichni na útěku, pokaždé, když dorazíte na nějakou planetu, tak vyjdou nové zprávy.

Každý jste někde jinde, všichni, stejně jako všichni ti Rainerové, všichni ti Lazlové a všichni ti Findikové. Roztroušení po celém vesmíru... jenže jste pod dohledem, a všude, kam někdo z vás dorazí, jsou chlapi bez tváře, co mají plno různých zaměstnání a mezi ně patří taky sledovat tebe a ty tvoje jmenovce; a ti tě uvidí a uvidí i planetu, na kterou jsi dorazil, a rozhlásí: ‚Questel je tady'.

A ty vyrazíš zase dál."

Chvíli mlčel. Motory lodi na krátký okamžik s burácením ožily a potom utichly pod hranicí vnímání. „Pořád dokola. Věčný útěk. Kvůli zločinu, který jsi nespáchal, zločinu, který je horší než ten, který jsi skutečně spáchal a za který tě trestají."

Najednou se opřel do křesla. Oči se mu zamžily. „Já už utíkám třicet let. A najednou jako by mi někdo strhl roušku z očí, a já... vidím, jaké to všechno předtím bylo, a celý ten důvod, co jsem kvůli němu utíkal, že je jenom iluze. Je to náhoda, to, že se ta rouška zvedla. Určitě se to nemělo stát. Jenže se to stalo a mně je z toho teď zle, Questele. Je mi fakticky zle z toho, že jsem utíkal před ničím a kvůli ničemu. Proto ti tohle všechno říkám, Josephe. Třeba ti můžu pomoct, abys nepromarnil život... třeba..." Zavrtěl hlavou. „Ale s největší pravděpodobností máš v sobě reflex, abys všechna ta data, co ti teď dávám, odmítnul. Ale jednou budeš cítit totéž, co já, protože snad nebudeš utíkat věčně. Jednou se zvedne rouška i tobě a ten trest ti skončí. Jenže potom už nebudeš takový jako předtím."

Neřekl už ani slovo, jen seděl opřený v křesle a hleděl do prázdna. Tolik jsem mu chtěl věřit a přesto, jak sám řekl, můj rozum nebyl schopen přijmout to, co mi řekl. Přitom však část mé mysli zkoumala to, co mi povídal, a z této temnoty se vynořil jeden klíčový pocit: moje existence přece musí mít ještě nějaký smysl kromě toho, že si mám odpykat trest. A čím víc jsem o tom přemýšlel, tím víc jsem věděl, že *musí* existovat ještě něco, něco, co mi Rainer i přes všechna ta svá pátrání a dohady nedokázal říci. Něco... co by mělo smysl!

Měl jsem pravdu. Když se ohlédnu zpátky na ten den, kdy jsme seděli v hale a světlo z nestálého slunce vrhalo roztřesené stíny po stěnách, vidím, jak i tehdy bylo všechno přichystané na mé definitivní rozhodnutí.

Joni jsem neřekl, co jsem se dozvěděl. Ne snad proto, že bych si nebyl jist, zda tomu věřím nebo ne, ale zkrátka... proč bych jí to měl říkat? Naoko jsem přistoupil na to, co řekla, a přesvědčil ji, že jsem nervózní a že mi povolily nervy, a že si potřebuji odpočinout, a proto že jsem jí řekl, že jsem Questel. Uvěřila mi.

„Tak se schováme na úplném konci galaxie, na nějaké zastrčené pusté planetě, kde nebude nic, jenom my dva," a objala mě a s úsměvem mi prohrábla vlasy. „Ty můj šedovlasý trestanče, ty můj krásný, vyděšený vyzrálý mužíčku. Jenom si pamatuj, že tě miluju."

Oči zavřené, úsměv tak šťastný, plné a vlhké rty se tiskly k mým a my jsme s těly propletenými navzájem bojovali s proudy přítomnosti a zmizeli jsme ze světa, ztratili se, jak se jenom můžou ztratit milenci někde tak daleko od vesmíru, jako je stav zvaný nebe daleko pro mne.

Druhý den ráno, když spala, jsem jí jemně zatlačil jehlu do krční žíly a vpravil do ní smrtelnou dávku jedu. Škubala sebou ve smrtelném spánku a já ji líbal na rty tak dlouho, až její tělo ztuhlo a z očí jí vytryskly slzy, jako by se jí po smrti zdálo o životě, který jsem jí zabránil prožít.

Teď, když se moje existence pomalu blíží ke konci, mi v mysli plane oheň.

Cítím nesmírný soucit s onou modrou hvězdou tam kdesi v prázdnu, s hvězdou, kterou navštívil krátce stroj z jiné planety a připravil ji o nepatrné množství oné uhasínající energie. Na klesající křivce grafu, kterým je život, jsme to slunce a já bratři.

S podivem je, že tato klesající křivka v tuto chvíli míří prudce vzhůru. Její vrchol je však přede mnou a za tím vrcholem už je jenom tma.

Popel.

Na videu se objevil nový spot.

Před kamerou sedí mladý muž oblečený v rouchu vyššího Služebníka galaxie a předčítá ze zjevně prázdných papírů. Děsivá fakta, která musí ohlásit, se naučil zpaměti.

„Záhadný vrah udeřil na Valliantu, malé planetě ve hvězdokupě Žlutých sluncí. Několik stovek zákonodárců bylo otráveno *tafrinem* a jejich těla byla zohavena. Tímto počet obětí muže, který se podepisuje ‚K. K.', přesáhl počet jednoho tisíce.

Byly získány informace ohledně totožnosti vraha, kterým je pravděpodobně Joseph Questel, muž stíhaný pro zločiny, úchylky a nelidskosti napáchané během války osmnáct set dvacet sedm."

A takhle to pokračovalo dál. A dál.

Musel jsem se smát. Bylo mi jedno, že právě veřejně odhalili mou totožnost. Bylo mi jedno, že mě polapí jako hmyz do síťky.

Pomstil jsem se za svůj nesmyslný útěk, za svůj zničený život. Ano, věřil jsem Rainerovi – s každým dalším dnem jsem mu věřil čím dál víc. *Přinutil* jsem se mu věřit. A s každým dalším dnem ve mně sílil pocit jakéhosi hlubšího, nedefinovaného poslání.

Ohně planou a natahují spáry. Divoce se ženou k vrcholu...

A já už kupodivu nemyslel na hudebníka s elektroharfou, na kterou brnká a uráží mě elegantními pohyby citlivých prstů a hudbou líčící zrůdu.

Oplakával jsem slunce, které bylo z mého pokoje vidět jako zářící zdravé slunce, na roky ještě vzdálené nově, která právě pohlcovala část vesmíru větší než sluneční soustava, v níž jsem se ukrýval.

Mám v sobě nutkání. Nevšiml jsem si ho, dokud jsem nezačal zabíjet. A mohu ještě podotknout, že jsem ty mrtvoly nezohavoval s potěšením, ale že jsem to tím vylepšoval čistě kvůli svým galaktickým divákům.

Nenávist se přece musí udržovat. Všichni máme svoji práci.

Občas myslím na Rainera. S tím jeho úšklebkem a s těmi jeho slzami. Šťastný člověk na vrcholu smutku. Ztracená, bloudící duše. Když se v naší galaxii rozhlédnu kolem sebe po všech těch planetách a po lidstvech, po vlekoucích se nákladních lodích, po posádkách a po cestujících, po sluncích a po lidech, kteří po nich chodí (neboť my v naší pokročilé a překrásné galaxii po sluncích chodíme), vidím jenom ztrhané tváře.

Podoba člověka se prý mění. Za oněch pradávných dob, které známe jako temný středověk, byl člověk vysoký, pokud přesáhl pět stop a pět palců. V jedenadvacátém století dosahoval vysoký člověk výšky šesti stop a šesti palců.

Člověk třicátého století se však od svých předchůdců neliší ve fyzických proporcích. Mám na fotografii svého prapraprapradědečka. Má nádherný knír a je bez šatů, jak bylo tehdy zvykem.

Sedí se svou ženou. Oba dva jsou zachyceni na trojrozměrném lesklém povrchu na vrcholu života, v sedmašedesáti... a oba dva se usmívají.

Když se rozhlížím kolem sebe při chůzi pojízdnými ulicemi a mezi mrakodrapy, kde přeskakují z jedné budovy na druhou vzdušné rychlovlaky, nejsem schopen najít ani jednu usměvavou tvář.

Jenom stíny, temné vrásky... a zastírané obavy.

Často si říkám, že jsem možná naprosto běžný typ člověka.

Já, Questel, kterého štvali přes celou galaxii, aniž by ho vlastně kdo kdy vůbec pronásledoval. Možná je takových jako já spousta. I Joni by jednoho dne začala před někým utíkat.

Já jsem ji před tím zachránil. Doufám.

Člověk přišel o oněch čtyřicet svalů, díky nimž se dokáže usmívat. Oněch šedesát, díky nimž se umí mračit, pořád má. Kdysi bylo z pohledu tělesné energie méně vyčerpávající se usmívat než mračit. Teď už člověk nemá na výběr.

Na výběr už nemá ani modré slunce, žluté z odstupu dvaceti let do minulosti.

Popel.

Nutkání ve mně sílí. Snažím se ho potlačit, ale oni mi ho vštípili. Přitom vím, že to takto nedokážu ovládnout. Že je to jenom pocit marnosti.

Jsem připraven na onu finální vraždu, na onen fatální výbuch zuřivého vzteku (výbuch, oheň rozpínající náruč chladem) vrcholícího ničivým běsněním novy. A potom... šedý, mrtvý popel. Studený a spálený.

Se zlomeným vazem roztažený na betonovém chodníku. Ovšem nikoliv v minulosti.

Není snad pravda to, že minulost je nejdůležitější částí lidského života? V minulosti je člověk pořád naživu. Čím dál svět spěje vstříc budoucnosti, tím kratší část života si lidé pamatují, až z člověka nakonec zůstane důležitá jenom smrt.

V galaxii vyhasíná hvězda a já si přeji, abych tam byl a zemřel s ní. Dokoná ve stejnou chvíli jako já, ale přesto, z pohledu z mého úkrytu, vyhasne až za dvacet let.

Z odstupu milionu světelných let je tato hvězda nesmrtelná. Téměř.

Zítra večer dokončím svůj vštípený program, splním úkol, k němuž celý můj život směřoval.

Umělé vzpomínky, pronásledování, zoufalství... úleva, nevyhnutelné prohlédnutí, to všechno vedlo k jedné jediné věci.

K vraždě.

K vraždě, kterou spáchá Kevin Karr alias Joseph Questel. K vraždě jedné rodiny.

Plán Programátorů vyšel téměř na minutu přesně. Pořád ještě nemohu uvěřit, že byl Rainer jenom tím posledním kolečkem v soukolí, že to byl hlas Programátora, který ve mně všechna ta kolečka roztočil přesně tak, jak měl.

Pořád ještě nemohu pochopit, *proč* jsem byl přesvědčen o tom, že jsem Joseph Questel. Jaký měl tento klam účel, pokud to snad nebylo proto, aby se ze mě stal pěšák v téměř božských rukou, anonymní šachový kámen na kraji šachovnice, nenáročný, který čeká a dá se snadno ovládat, neboť ovládat duši vystavěnou ze smyšlených výjevů a uměle vykonstruovaných obav je snadné.

Bydliště muže, jehož jsem měl zabít, jsem navštívil třikrát. Pokaždé jsem se pokusil jít dovnitř a vysvětlit mu, že ho brzy připravím o život, ale ani jednou jsem to nedokázal. Dokážu to až naposledy, kdy onen skutek vykonám.

Bude to tak, jak se mi o tom zdálo?

Vídal jsem ve snu jasnozřivý výjev, vizi jasnovidce zasazenou do mé mysli proto, abych znal každý pohyb jako repliky divadelního kusu nebo jako noty partitury?

Možná od Darzela?

Dům je velký a vlčák zlý. Muž uvnitř je vážný, ale jeho žena i dcera jsou bezstarostné a šťastné. Jenom ony možná mají oněch čtyřicet usmívajících se svalů v obličeji.

Proto zemřou.

A v naší překrásné galaxii muži bez tváří přesunou šachovou figurku nad krabičku stojící hned vedle šachovnice – a vhodí ji spolu s ostatními sebranými aktéry dovnitř.

ilustroval Karel Zeman
přeložil Tomáš Richtr

Pozn. překl.: V textu bylo použito úryvku z básně Lady Lazarus v českém překladu Jana Zábrany.

POZN. REDAKCE: Téměř všechny povídky Roberta Holdstocka, které stojí za přečtení, již česky vyšly. Měli jsme trochu problém najít takovou, která není zastaralá a nebyla dosud u nás vydána. Nakonec jsme zvolili Popel, který patří k autorovým nejstarším povídkám a vyšel ve sbírce The Valley of the Statues. Robert Holdstock s jejím českým otištěním nejprve váhal, protože se k ní už nerad hlásí. My si ale myslíme, že i po téměř třiceti letech od svého vzniku má Popel stále sílu a hodnotu.

Ivan Adamovič

Robert Holdstock

Čestný host Euroconu

Narodil se 2. srpna 1948 v anglickém městě Hythe. Na Londýnské škole hygieny a tropické medicíny vystudoval obor lékařská zoologie. V následujících třech letech pracoval v lékařském výzkumu. Poté přešel na dráhu spisovatele. V 70. a 80. letech publikoval tři SF romány odehrávající se na exotických planetách a místy předznamenávající jeho pozdější témata vykořeněnosti a proměny mýtu v realitu: *Eye Among the Blind* (Jednooký mezi slepými, 1976), *Earthwind* (Vítr země, 1977) a *Where Time Wind Blows* (Kde vane vítr času, 1981). Čtenářský úspěch však neměly.

Hlavní obživou bylo tedy Holdstockovi psaní značného množství hororů a thrillerů pod nejrůznějšími pseudonymy, z nichž nejznámější je cyklus Nighthunter (Noční lovec) pod jménem Robert Faulcon. Psal dokonce i románové přepisy seriálu Profesionálové. Jeho rané povídky vyšly ve sbírce *In the Valley of the Statues* (V údolí soch, 1982).

Tato sbírka obsahovala také jeho úspěšnou novelu *Mythago Wood* (Les mytág) z roku 1981. V roce 1984 ji rozvedl do románu, jenž se stal přelomovým dílem jeho kariéry. Román byl oceněn World Fantasy Award a British SF Association Award. Autor v něm čtenáře zavedl místo na vzdálené planety do Anglie nedávné minulosti. Je to příběh dvou bratrů, kteří zkoumají tajemný, „prvotní" les ležící u jejich rodného domu. Les působí jako kondenzátor kolektivního nevědomí lidstva. Ožívají v něm mytické postavy, ale i postavy individuálního nevědomí, jako například otec obou mladých mužů, proměněný v archetypálního obra. Toto osvěžující spojení jungovské psychologie s vyspělým vypravěčským stylem dalo vzniknout jednomu z nejlepších moderních fantasy románů.

Na Les mytág volně navazují romány *Lavondyss* (1989) a *The Hollowing* (Hloubení, 1993). Dějovým předchůdcem prvního románu je novela *The Bone Forest* (Les kostí, 1991), která vyšla ve stejnojmenné sbírce a před lety i v našem časopisu.

I poté, co se věnoval dalším románům, neopustil již Holdstock mytologicko-fantazijní látku. Mýty a parapsychické schopnosti kombinuje román *The Fetch* (Fantom, 1991), krajina lidského nevědomí a starodávná města ožívají v románu *Ancient Echoes* (Dávné ozvěny, 1995), artušovská legenda v titulní novele sbírky *Merlin´s Wood* (Merlinův les, 1994), následoval román *Gate of Ivory, Gate of Horn* (Brána ze slonoviny, brána z rohu...) a artušovský motiv s keltskou mytologií znovu ožívá v dvoudílném Merlinově kodexu, jehož první díl *Celtika* (Keltika, 2001) již vyšel a druhý autor dokončuje.

Autor svými slovy:

„Jsme fascinováni něčím, co pro nás bylo kdysi velmi důležité: mytologií, s jejími starými bohy a hrdiny a ztracenými krajinami. Série Les mytág i Dávné ozvěny jsou součástí mé tvůrčí obsese. Jsem velice obsedantní spisovatel a jakmile se do něčeho zakousnu, jsem odhodlán uvláčet to k smrti. S tím souvisí má láska k archetypům, zapomenutým hrdinům, které zkoumám ze všech možných úhlů."

„Pokud jsem se něčemu naučil prostřednictvím psaní o sobě samém, pak je to zjištění, že mám velmi problematický vztah k náboženství, že jsem velmi skeptický jak k posmrtnému životu, tak k přijetí dogmatu víry. Objevil jsem ale také, že mám silný duchovní vztah s půdou, kterou obývám. Vím, že to zní jako nějaké New Age, ale tak to není. Mé duchovní naladění se posunulo zpět kamsi k animismu, a jelikož jsem sám ztratil víru v křesťanství, fascinuje mě psát o hrdinech, kteří také ztratili víru."

„Nejobtížněji se mi psaly Dávné ozvěny. Nejvíce mne naopak naplňovalo psaní Lavondyss, které mi zabralo dva a půl roku. V té knize jsem se ponořil opravdu hluboko do vlastní osobnosti a do svých snů. Prostřednictvím intenzivní koncentrace jsem dovolil svým snovým představám vyplout na povrch a úplně vytěsnit vnější svět. Dobrý rok jsem se ani nepodíval na noviny, jen abych se mohl soustředit na podstatu svého příběhu."

„To nejlepší, co můžete udělat s jádrem jakékoliv mytologie, třeba artušovské, je vrhnout na starou látku nové světlo, podívat se nově na prvky legendy, která kdysi pro lidi cosi znamenala, docílit toho, aby se náhle jevila jinak, překroutit známé v neznámé. Něco podobného jako obsazení Henryho Fondy do Tenkrát na Západě. On hrál tolikrát kladnou postavu, že jeho proměna v dokonalého záporňáka byla pro všechny příjemným šokem."

Knihy v češtině:

(všechny z nakladatelství Polaris)

Les mytág
Lavondyss
Hloubení
Les kostí
Fantom
Dávné ozvěny
Brána ze slonoviny, brána z rohu
Merlinův les (neodpovídá zcela původní sbírce)
Keltika

Jana Rečková

Měli jsme plápolat

Potácel se ulicemi městečka a pro tu chvíli se cítil docela spokojeně. Skoro mu ani nevadilo, že polovina domů, o jejichž zdi se opírá a odráží, je prázdných a sešlých, dokonce se pochechtával, jak ten Flarkův rozmnožovací plán báječně selhává, a stejně, ty náfuko, mě nedostaneš, mě do toho nezatáhneš! Kterápak z těch prověřených samiček, vybraných a připravených naší milou Vandou, by chtěla mít dítě s ožralou, hm?

Jo, kdyby se stará Vanda věčně nehrabala v cédéčkách z dob před Vpádem a neslintala nad zašlými manuály, mohli jsme být v pohodě, mrtví géniové eugeniky nás mohli škrábat na zádech a množili jsme se živelně a nevědecky. A nová laboratoř by nám neužírala vzácnou elektriku pro ty pitomé počítače.

Zakymácel se, vrazil ramenem do pouliční lampy, omotal kolem ní paže, aby nespadl, zaklonil hlavu. No jo, bliká. Málo proudu. Jasně, větrníky na valu se skoro netočí, ale naše Vanda stejně musí páchat ty svoje výpočty. Huso pitomá, vždyť ty už neporodíš žádného eugenického potomka! Znovu se uchechtl, odlepil se od lampy a odvážně se pustil přes křižovatku. Málem ho porazily sáně, nejisté na rozbředlém sněhu, vůdce spřežení vyčítavě štěkl. Beztak mě zná. Všichni vůdčí psi na planině pocházejí z mámina chovu... Ale klidně by mě potvory nevděčný přejely!

Bez dechu se svalil na bednu s pískem. Zítra bude náledí, napadlo ho. Všechny obyvatele Ulrefu napadaly takové věci, když přes den tálo a k večeru přituhovalo, ať už byli opilí nebo střízliví. A ráno vždycky někdo přišel, otevřel bednu a chopil se lopaty.

Provázel saně pohledem a vzpomínal na poslední hádku s mámou. Bylo to po boji. K čertu, to byly časy! Boj byl prostě boj, mlátili jsme vetřelce vším, co bylo po ruce, stříleli z těch neohrabaných pistolí, však ty dnešní nejsou o moc lepší, a to mají naši kováři Vandiny nové návody, ale aspoň se už nemusejí po každé ráně nabíjet, pálili jsme je hořáky a párali dýkami... A poráželi jsme je a drželi hranici, i když nás spousta padlo a vítězové se sotva dovlekli na ošetřovnu na stanovišti.

Tam se topilo v kamnech, kdepak tohle nové elektrické vytápění podlah, to jsme ještě neuměli, nad kamny se sušily naše hadry a z necek odtékala úplně červená voda. A Vanda nás brala jednoho po druhém a látala a štupovala jako ponožky. Jak ta uměla klít, když se někdo cukal! Ale od ní to nevadilo.

Jenomže mámu nedokázala zahnat ani Vanda, a že byla o hezkých pár let starší; máma se přihnala na svých nejrychlejších saních, vtrhla do té místnosti plné krve a nahatých mužských, vybalila z batohu čtyři litrovky mechovice, postavila je na stůl a pustila se do nás, jak jsme pitomí a zbrklí a jak zbytečně riskujeme... Vanda to slízla s námi, protože ona je tady od vynalézání, a proč sakra nemáme pořádný flinty nebo kulomety nebo co!

Nepochopil jsem, že máma nade mnou vlastně brečí jediným způsobem, který umí, tak jsem na ni zařval něco o ostudě a ať už vypadne, ječeli jsme na sebe a Vanda byla ve tváři úplně bílá, jako by věděla o něco víc než my ostatní. A možná věděla.

Psi se vrátili. Později zvědové ze stop vyčetli, že se máma, nepříčetná, zoufalá a nejspíš taky namol opilá pustila k dolní sněžné hranici, těsně pod ní narazila na hlídku vetřelců a svou důkladnou kudlou jich rozpárala víc než celá naše hraničářská parta v posledním boji. Potom ji dostali, jak jinak.

Vanda seděla na mojí posteli, když mi to vykládala. Před ní jsem se nikdy nestyděl svléknout ani brečet, byla už tehdy stará ženská, i když měla ty ostré zelené oči, ale ty byly právě v té chvíli zamžené a uslzené. Říkala, že jsem to nezavinil. "Pusť to z hlavy, Sorahu. Však ty ji ještě pomstíš stokrát!" Dodneška umí říkat takové věci tak, že jí člověk věří.

Ztěžka se zvedl z bedny a pokračoval v cestě, ale ubytovna jako by se vzdalovala, pořád byl o ulici dál a pokaždé špatně odbočil. Začalo mu to být k smíchu, páni, zabloudit v tak mrňavé díře, před Vpádem bývala města větší než celý Ulref, a lidé se v nich vyznali! Ty jsi teda číslo, bojovníku! Vytryskly mu slzy, když si zopakoval Flarkovu řeč, jak ji vytiskli v novinách, tak podle pana starosty jsem na bojovníka starej! Měl bych asi přestat chlastat a zodpovědně se věnovat dychtivým maminkám, nedělali to snad takhle s koňmi? S vysloužilými závodními hřebci, co, drahá Vando? Jo, myslím, že dělali.

Z hněvu a vzdoru se dal do zpěvu, slzy stydlivě zalezly do vousů, hnusně svědivého přerostlého strniště - na hranicích v posledních dnech nebyl čas na holení a kromě toho kluci záhadně porozbíjeli snad všechna zrcátka, asi se jim tak příšerně třásly ruce... Tak jo, dáme si tu naši! Jenže čas během jeho bloudění pokročil a spořádaní měšťané si žádali svůj klid, a vůbec, s jeho hlasem a hudebním sluchem to prostě nebyl nejlepší nápad, po celé čtvrti se rozštěkali psi, některý se dokonce přidal třaslavým vytím, nemohl ale chytit tu pravou tóninu, a tak jim to neladilo.

Potom vyběhlo z nejbližších domů pár chlapů s holemi. Pustil si je dost blízko, potměšile se šklíbil, a když se rozmáchli, stačil rány chytat dřív, než dopadly, dvě nebo tři hole zlomil, nějakou kost k tomu, na přimrzajícím sněhu se objevila krev a ti oplácaní tatíci ani netušili, co jim to vlastně podrazilo nohy, nejchytřejší z nich zůstal ležet, ale zbylí si ještě došli pro pořádnou ránu, než pochopili, že ten hulákající ožrala má oči i vzadu, pěsti a lokty na všech stranách a úder o to přesnější, oč širší a vrávoravější byl jeho krok.

Pak dorazily posily, synové rozezlených občanů, mladá krev. Trochu jí prolil, většinou jenom z nosů a tak, byli to pěkní kluci bez škaredých jizev a té hladké kůže mu bylo líto, vážně, Vanda by tomu nikdy neuvěřila, ale opravdu měl úctu ke kráse a dokonalosti mládí, a tak váhal, než je praštil, váhal tak dlouho, až ho málem dostali, a nejspíš by bylo po něm, kdyby nepřisvištěla hlídka, perfektní sáně a efektivní brzdy, další porce mladíků s hezkou kůží, propracovali se k němu, jeden ho zvedl a kdosi vydechl: "To je přece Sorah Poslední!"

Starší hlídky (ksakru, to je Mony, málem by ho nepoznal) se rozhlédl po ztichlém hloučku: "Mohl z vás nadělat umělé hnojivo na podzemní plantáže, pánové!" pravil s přepečlivou výslovností. I s okem zalitým krví Sorah zahlédl, jak schlípli. Pak ho Mony uložil na sáně. "Tebe je ale kus, strejdo," hekl.

"Domů," zamumlal Sorah, pokoušeje se slíznout krev ze rtu, aby mu nezatékala do vousů. "Nechci k Vandě!"

Mony vzdychl. "Kdybys viděl, jak vypadáš! Někdo se na tebe podívat musí, a Vanda je nejlepší."

Brblal a rozčiloval se, ale Mony štěkl: "Drž hubu!" To už bylo jasné, že strážce klidu a zákona neukecá ani vlastní strýc. A jeli.

Ležel na zádech, nad ním proplouvaly blikající lampy, světlo zešedlé mrazem a nahoře obloha přecpaná budoucím sněhem, žijeme v krabici, pod deklem, copak to všichni nevíte? Měli jsme plápolat, volně hořet, ne skomírat jako přidušená petrolejka, byl nám určen široký, svobodný plamen! Drncání saní ho uspávalo a současně vracelo do dětství, ani se mu nechtělo zpátky, když ho Mony vyložil u Vandy, a stará Vanda se vyděsila, protože ani nenadával, a to znamenalo, že je na umření.

Probral se pod infuzními lahvemi z dob ještě před Vpádem a průsvitnými hadičkami. Ty si vzápětí vytrhal, když uslyšel cizí ženský hlas, podezřele mladý. Okamžitě byl vzhůru, švihem se skulil z lůžka, zamotal se do prostěradla, jímž ho přikryli, a zapasoval se mezi stěnu a postel.

Ta žena k němu přiběhla, nekřičela, jen na něj vyděšeně poulila oči, jak se tak krčil za postelí, zle se mračil a skoro cenil zuby, mladá, hezká, jedna z potenciálních maminek, takže prchám!

"Dejte mi šaty, a hned!" houkl na ni. Viděl, že se jí ulevilo. Že by ji zrádkyně Vanda poučila?

"Když nadáváte, jste v pořádku," potvrdila jeho odhad. "Vaše šaty se máčejí, je na nich staletá špína a litry zaschlé krve. Přišla jsem vás umýt."

Zrudl, cítil horko, ale na obličeji pokrytém strupy, vousy a vybarveném podlitinami to nejspíš nebylo moc poznat. "Ani nápad. Vypadněte, umyvadlo najdu."

"Dlouho jste tu nebyl," poznamenala. "Máme sprchu. Tamhle." Dívala se, jak se namáhavě zvedá a šourá do sprchy. Tak tohle je prosím Sorah Poslední, tahle zmlácená troska. Můj hrdina. Když jsme si jako děti na zadním dvorku hráli na hraničáře, zuřila jsem, že jsem holka a nemůžu hrát Posledního! Povídalo se, že vždycky jde z boje na hranicích jako poslední a neúnavně zabíjí vetřelce, i když naše kluky ženou... Já obvykle dělala Vandu a ošetřovala raněné. Už mi to zůstalo a opravdová Vanda je ještě drsnější než moje holčičí podání... Vzdychla a uklidila spoušť, kterou způsobila Sorahova nadměrná stydlivost. Nebo v tom bylo něco víc než stydlivost? No jo, chudák Sorah. Hrdinové mají zahynout včas, ne?

***

Odmítl mechovici zředěnou něčím hnusným houbovým s mírně omamnými účinky; znal Vandiny dryáky. "Radši se oholím, když mi seženeš břitvu." Stoupl si před zrcadlo a rázně na sobě zapracoval. Nevadilo mu, že si ho Vanda prohlíží. Teď byl vítěz, prohlédl její léčku s tou hezkou dívkou - dychtivou maminkou; ubránil se.

"Tys byl zase načerno na hranicích," konstatovala s bezzubým, vrásčitým úšklebkem. Zubaři v Ulrefu nebyli na úrovni a protetická technika se neuchovala. Možná, jestli se podaří přečíst zbytek disků z Vandina pokladu... Možná jednou.

"Kluci byli rádi," prohlásil úsečně. "Neškleb se. Mají potíže a ty nejsi v obraze, vetřelci se za poslední rok zatraceně změnili." Odmlčel se, soustředil se na pohyb břitvy.

"Jak, změnili?" štěkla. "Jsou to pořád ti samí ksindlové, co nám sebrali naši krásnou, zaneřáděnou planetu!"

"Když já už pamatuju jenom Ulref," řekl mírně. "Koukej, pošli tam někoho, aby byl vědec a ne úplně posranej, hele, oni jim teď říkají Upíráci, nová mutace nebo jinej druh, vím já? Ale viděl jsem, jak bojují..." Byl příliš střízlivý, aby to mohl vykládat a nerozklepat se, ale před starou Vandou se budu třeba chvíli klepat, tohle musí slyšet!

Dokončil poslední tah břitvou, přitáhl si v pase prostěradlo - nic jiného na oblečení zatím nedostal - a sedl si k ní. Plastové křesílko z dávných dob studilo. Vzal do prstů sklínku s Vandinou vylepšenou pálenkou, znechuceně si prohlížel svoje otlučené klouby, to asi byla pěkná pecka a toho dobráka, co ji inkasoval, zaručeně ještě brní hlava, a začal.

"Na stanovišti vládla taková tichá hysterie a nikdo tomu fakticky nevelel, kluci mě div neobjímali, jak byli rádi..."

"To není normální," přerušila ho. "Tihle hoši jsou arogantní hajzlíci, měli tě poslat do háje!"

"No neposlali. Zrovna jsem si zkoušel výbavu po padlém, když to vypuklo. Kolem nás se sevřel kruh strachu. Vážně. Bylo to jako živá tkáň, stahovalo se to, jako by nás to polykalo..."

"Fuj. Nemáš ty nějaký komplexy z mládí? Zní mně to jako zasraná vaginální symbolika, chlape!"

Šlehl po ní okem, tím s krvavým bělmem. "Dej pokoj. Já byl jedinej v klidu, jinak všichni bledli a některý zvraceli. No, sebral jsem tu roztřesenou bandu a vedl je ke hranici... Zase ji posunuli výš. Ustupujeme, chápeš?"

Vzala mu z prstů skleničku, než ji rozmáčkne, silák. Proč, sakra, nemáš syny, Sorahu, spoustu synů s takovýma velkýma rukama a tvrdou lebkou, kterou nerozlouskne ani pařát vetřelce...

"Dík," řekl. "Rozbil bych ji, já vím... Bojovali jako dřív, ty jejich hnusný drápy z ocele, a když je zatnou, mají pěst jako kladivo, a krvavý tlamy a oči periskopy vysunutý z těch škvírek a skokanský stehna..."

"Dvakrát se ti proškrábli skrz brnění," ozvala se. "Aspoň ses mohl prohlídnout v zrcadle, než jsi začal chlastat."

Mávl rukou. "Spíš by měli hoši zbrojíři vyrobit lepší vesty. A přilby už dosluhují... No ale stejně, to hlavní je teď strach. Měl jsem pocit, jako by mi kradli duši. Jako by mě nutili nechat tuhle ošoupanou tělesnou schránku tady a vznést se nad ni, takovej košilatej duch, víš, a letět jinam, na lepší místo, však si tam najdu materiál na nový tělo..." Zhluboka se nadechl, chyběl mu kyslík. Jako bych se narodil někde v kotlině plné smogu nebo v nížině poseté továrnami, které čadí a kouří a poslušně vyrábějí pro vetřelce kdovíco, co oni právě potřebují, copak nepocházím z rodu horalů?

Vanda se tvářila znepokojeně, ale nebylo v tom skutečné překvapení, jako by jí nevykládal nic nového. "Co dál?" zeptala se.

Usmál se, ale s oteklou pusou to moc nevyznělo. "Nedal jsem se. Hulákal jsem na kluky, ať se do nich dají, že jsou to furt ti samí vetřelci jako kdysi. Snad mi věřili. Rozhodně se aspoň trochu vzchopili a šli na to a zahnali jsme ty bestie až kus za novou hranici, jenomže jsme měli dva mrtvé a nedalo se poznat, co je zabilo." Přejel si prstem po bradě, nahmatal strup a strhl si ho, Vanda nespokojeně sykla. "Myslím, že jejich duše odletěly. Nebo co. A pak se mě mládenci zeptali, jestli to na mě nepůsobilo. Co jsem jim měl říct?"

"Měl jsi lhát a jít se ožrat do města," odvětila Vanda s jistotou.

“Přesně.” Svezl se na kolena, sevřel jí ruce. “Vando, udělej něco! Ty vždycky něco vymyslíš!”

Vandina mladá žákyně si vybrala ke vstupu správnou chvíli, a už zase měla důvod kulit oči. Zírala na jeho záda. Sotva kdo se dostal k vetřelcům tak blízko, aby se vzájemně objali, a pak z toho objetí vyvázl živý, i když s vestou a kůží na cáry! Ach, ty Sorahu!

Pomalu se k ní natočil, zaznamenala profil dravce, ale takového, který létá, vznáší se po nebi, jaké nemáme, modrém a teplém, díval se na ni a už ani náhodou nevypadal vyzáble nebo sešle; byl prostě v cajku, jak by řekla Vanda.

“Kvanni je trochu hubená,” přerušila Vanda hutné ticho, “ale jinak pěkná, ne? A může mít děti. Zdravé děti.”

Vyskočil, ignoroval bolest v kloubech a palčivost v zádech, hrnul se ke dveřím. Odstrčil dívku, vyběhl na chodbu, a teď ven, do zimy, radši omrzliny, ale nenechám se takhle lovit, ne, milá Vando, žádnej pokusnej králík, žádná pochodující nádržka na zárodečné buňky, i když mě už nepustíte mezi hraničáře... Někdo ho zadržel, Vanda to nebyla, ta už nemá tu rychlost, mohl se těch cizích rukou snadno zbavit, ale příčilo se mu uhodit ženskou, i když mu ji vnucovali.

“Nemusíte kvůli mně zmrznout!” vyhrkla. “Já to taky nechci!”

Vytrhl se jí, ale už přestal prchat, beztak by se styděl pobíhat venku v prostěradle. No a pak mu došlo, že mu dívka vlastně nelichotí, a začal se smát. “Bodejť, tak ošklivý dětičky nechce žádná!”

“Sorahu Poslední,” řekla tiše.

Škublo to s ním, přestože to mohl čekat, Vanda ho svým vybraným maminkám jistě vychválila. Zrudl a zatoužil být jinde, opustit tělo, tu mizernou ojetinu, lehký jako vítr odcestovat jinam a najít si čerstvý materiál na schránku pro duši. Upíráci pokoušejí nesprávné muže, napadlo ho, větší úspěch by měli u těch starých!

“Mám ráda kluka, a on nesmí mít děti,” pokračovala Kvanni, tvář napjatou, jako by čekala ránu. “Mají v rodině infarkty a mrtvice a tak.”

“Ideální bojovníci,” řekl chraptivě. “Vzteknou se, pobijou armádu nepřátel a umřou... Nechte mě jít, Kvanni. Vanda je cvok, ale mě nedostane. A vy zdrhněte taky, než vám přivede ochotnějšího obecního kozla.”

Uchichtla se. “Hodně čtete, co?”

“Jo. I když to bojovník nepotřebuje.” Protáhl se kolem ní, opatrně, nedotknout se, a do prádelny, třeba už mám šaty na sušáku. Nebyly tam, tak si sedl na kraj kádě a studoval oblý závit vrtulky, vytažené z pračky k vyčištění. Na tohle se musí prádlo pěkně namotávat, chtělo by to lepší vynález. Ale aspoň se tím dá točit ručně, když vyplivne elektrika... Jestlipak už je v provozu vodní elektrárna na Ungře? Starosta Flarko si myslel, že ponorná říčka je dobrá tak na zavlažování podzemních plantáží a skleníků, ale pak přišli Vandini vědci a ukázali mu nákresy... Měl jsem se přihlásit na tu stavbu. Nevěděl bych nic o děsu, který provází každý krok a každý nádech hraničářů.

“Tady máš ty hadry!” Vanda po něm hodila balík, klidně mohl spadnout do kádě, jenže ona počítala s jeho rychlými reakcemi a nepletla se. “Čím se teď vůbec živíš?”

Zalezl za rozvěšená sušící se prostěradla a oblékal se.

"Cvičím mladé. Hraničáře, hlídky... Nic moc, asi se vrátím k pejskům, jsou nadanější a nemluví."

"Marnost," zavrčela. "Plýtvání! Nevidíš, jak nás ubývá? Proč nechceš udělat pro společnost to, co nejvíc potřebuje?"

"Dělám pro ni v jednom kuse!" ohradil se. "Zbylo mi už tak málo svobody, a ty bys mi z ní ještě chtěla ukrojit? Proč si to tak bereš, Vando? Jsi úplně posedlá!"

"O ty děti se nebudeš muset starat, pitomče! Kurva, jinej chlap by za to rád zaplatil!"

Vynořil se ze sušáků, otevřel dveře, Vandiny bílé, lehoučké vlasy nadzvedl chladný proud z chodby, bylo vidět, že má pod nimi kulatou růžovou lebku, příliš malou na ty velké myšlenky a obrovské starosti. Vážně vypadala rok od roku ustaraněji a víc a víc se podobala jakési utrápené věštkyni, které jediné leží na srdci osud lidstva, a přitom jí nikdo nevěří.

"A nezměníme se ve vetřelce, když už nebudeme žít jako lidi?" zavolal na ni, a ještě než za sebou práskl dveřmi, zahlédl na její tváři výraz děsu. Ten tam tedy rozhodně nepatřil, protože po téhle větě se měla vzteknout a sprostě ho proklít.

"Hroznej chlap," řekla Kvanni a Vanda se musela držet, aby jí nedala facku. Vůbec si nevšimla, že to znělo dost obdivně.

***

Sorah se na pár týdnů uchytil u opravářů, kteří podle starých plánů (hádejte, odkud pocházely) dávali dohromady pásové terénní vozidlo, jímž by se v době mělkého sněhu daly úspěšně nahradit sáně. Šéf novým zaměstnancem nebyl nijak nadšen; při téhle práci, která spěchala, značně vadilo, když Sorahovi nečekaně přeskočilo, sebral se a upaloval k hranici, aby se tam účastnil bojů s Upíráky. Nějakou záhadou vytušil předem, kdy dojde k obzvlášť zlému útoku nového typu vetřelců, a byl vždycky včas na místě.

Mladí hraničáři pokaždé pookřáli, když se objevil, a pod jeho velením vítězili. Flarkovy úředníky to ovšem nezajímalo, ti se na názory obyčejných maníků neptali. Mezi hraničáři nemá zkrátka co dělat nikdo, komu je přes čtyřicet. Bez výjimky. Poslali na Soraha kontrolu do práce a pohrozili vyhazovem. Pokrčil rameny, položil kleště a odkráčel. Tam dole blízko sněhové hranice se totiž schylovalo k útoku.

Ta třetí bitva byla zlá a Sorah utrpěl nepříjemně krvácející zranění, ale jako obvykle odmítl ošetření. "Musím do práce," zamumlal a chystal se odejít. Nenechali ho. Dva hoši ho dovezli na saních až k městu, ale tam se museli otočit a vrátit, nikdo z nich nestál o průšvih a punc dezertéra. Tentokrát to Sorah přehnal, cítil slabost, chtěl jen dojít někam, kde by si sedl a odpočal, ale nedošel a podařilo se mu omdlít uprostřed ulice. Sebrala ho hlídka a až ve vězeňském patře radnice, když mu stáhli kabát, zjistili co a jak.

Kvanni se polekala, když ji k němu zavolali. Měla to být Vanda, jistě, tu aspoň znal, jenomže ta byla opravdu nemocná a sotva se vlekla, klouby jí otékaly a ruce se nepřetržitě třásly a Kvanni věděla, že užívá něco na srdce, možná si nechává načerno vozit digitalis ze skleníku, aby se o tom nikdo nedoslechl... Ach sakra, ten chlap mi bude zase nadávat a já ho asi praštím, přestože je zraněný...

Sorah pololežel na tvrdé posteli už bez košile, byl bledý, ale při vědomí, a nenadával vůbec, jen se zeptal na Vandu.

"Vypadá hůř než vy a nezahojí se to," odpověděla poctivě.

Vzdychl a neřekl na to nic. Necukal se, když mu zašívala ránu, a pak poprosil, jestli by ho nesvezla v saních na ubytovnu. Sloužící policista měl námitky, musela sehnat Monyho a ten kolegovi strčil pod nos zprávu z boje na hranicích. To zabralo.

"Co dělá ten váš mládenec?" zeptal se Sorah v saních.

"Pracuje v elektrárně na Ungře. Kontroluje automaty... Ideální zařazení, nemusí se namáhat ani rozčilovat..." Vzdychla. "Prodělal nějakou srdeční příhodu, musí se šetřit. Už se moc nevídáme."

"Škoda."

Otočila hlavu, aby viděla, jak se tváří. Byl smutný, docela obyčejně smutný, bylo mu to vážně líto.

"Tihle psi nejsou nic moc," řekl najednou. "Až se uzdravím, seženu vám lepší spřežení."

"Pojďte ke mně," vyhrkla, dřív, než si to vůbec stačila pomyslet. "Na ubytovně se o vás nemá kdo starat a já nemám čas za vámi jezdit," uváděla věci honem na pravou míru.

"Tak dobře," překvapil ji.

***

Co by za to dala jako holka, sedět u jablečného moštu z jediné odrůdy jablek, která snášela skleníky, právě s tímhle chlapem, s velkým Sorahem Posledním! A najednou to byla skutečnost.

"Nejdřív jsme to brali jako hru," vykládal v záchvatu sdílnosti. "Byli jsme děsně pyšní na svůj nový hraničářský oddíl, úplně čerství a nadšení a hloupí... Hráli jsme si, ještě ty první boje jsme si parádně užívali... Než nám došlo, že ti před náma nebyli o nic horší než my. Že se tahle válka vyhrát nedá a že jde jen o to, ustupovat co nejpomaleji."

"Byl jste nejlepší? Proto jste vždycky ustupoval jako poslední?" Nedůvěřivě ochutnávala mošt. Že by mi nějak zkvasil? Odkdy se Sorah baví se ženskýma?

"Jo. A možná pořád jsem nejlepší, jenže starosta je blbec a nadělal si kolem sebe úředníků. Normy a předpisy, jako by to k něčemu bylo... Co vy, troufnete si vzít toho svýho, i když je jako nemocnej nežádoucí?"

"V tom to není," řekla. "Nějak jsem ztratila zájem. Začalo mi vadit, že se pořád hlídá a sleduje a opatruje. Já vím, má k tomu důvod. Asi jsem bezcitná, sobecká mrcha."

"Jasně. Proč taky ne." Pohodlně se opřel, natáhl si nohy. Její přiznání ho vůbec nevyvedlo z míry a nepohoršilo. "Asi usnu. Kam mě složíte?"

Té noci se na předměstí poprvé za celou dobu existence Ulrefu objevil vetřelec, typ hraničáři nazývaný Upírák, zabil dva muže, aniž by na jejich tělech zanechal známky násilí, a k smrti vyděsil pár nočních chodců. Sorah celou noc klidně spal, spokojený, že může být pohromadě v jedné malé místnosti s mladou ženou a nepřipadá si přitom jako kořist.

Vandě se k ránu zastavilo srdce; je fakt, že se tomu nikdo moc nedivil a její zástupce v laboratořích Milaor si chvíli lámal hlavu, jestli to věděla předem, protože na nočním stolku v její starodávné ložnici našel kompletní (no, skoro kompletní) seznam šifer k poznámkám a hesel do počítače. Těch úkolů, co objevil v denících i na počítači! Neměl čas truchlit, a pohřeb ať zařídí jiní. Třeba Flarko, vždyť je starosta.

***

Starosta Flarko přecházel po pokojíku dlouhým rozčileným krokem a Kvanni mu musela neustále uhýbat. Takhle nebude čaj nikdy hotový, myslel si Sorah, a kromě toho se holka nejspíš opaří, proč si ten chlap nesedne? On sám se krčil v křesílku zapasovaném mezi skříň a postel, zabíral co nejméně místa

a držel v náručí džbánek s jablečným vínem tajně vylepšeným mechovicí.

"Nemůžeš mi takhle ničit autoritu!" hulákal Flarko a jeho rozmáchlých gest byla plná místnost. "Mám na stole padesát žádostí o tvoje přidělení k té nebo oné posádce! Ti kluci po tobě šílejí!"

"Šílí hrůzou," řekl Sorah střízlivě. "Podívej, starosto. Vanda byla stará a paličatá, s Milaorem snad bude lepší řeč. No a až ty natáhneš bačkory, promluvím s tvým nástupcem a něco vymyslíme."

"Ty vole!" zařval starosta a symbolicky si vyrval několik vlasů; ne moc, jeho plavá kštice poslední dobou i tak řídla. "Ty idiote! Nemáš čas čekat, nikdo ho nemá! Jeden z těch hajzlů byl v noci ve městě!" Jakoby poháněn vnitřním přetlakem vyběhl z pokoje, dveří se zmocnil průvan a rázně jimi bouchl.

Kvanni klesly ruce se šálkem, naštěstí prázdným. Hleděla na dveře. Sorah upil ze džbánku.

"Asi tady dlouho bydlet nebudu," řekl. "Musím ukecat vědce, aby se mnou zajeli na hranice. Máme naspěch."

"Sotva stojíš," poznamenala Kvanni. "Včera jsi málem vykrvácel!"

"Ten Vandin tón ti nejde," ušklíbl se. "Sotva stojím, protože od rána piju. A vůbec, půjč mi saně a psy, zajedu za Monym. Flarko je poděs, všechno řekne na půl huby... Potřebuju informace. Jo, a někdo musí pohřbít Vandu. Radši aby to byl někdo, kdo ji má rád."

Mířil ke dveřím, ale postavila se mu do cesty. "Nedovolím ti páchat sebevraždu!"

Mohl ji odstrčit, ale neudělal to, zadíval se na ni, na tu hezkou holku, která zdědila Vandin úděl a neměla na to, a najednou se mu začalo líbit, jak se na ni kouká z výšky. Pak poznal, jak je vyděšená, osamělá bez své drahé učitelky, jak moc je opuštěná a nešťastná, a objal ji. Její saně a mizerně cvičení psi, Upíráci, starosta, pohřeb, to všechno bylo daleko a nepodstatné a Kvanni voněla čajem. "Nikdy nepiju čaj," zamumlal a políbil ji do vlasů.

"To myslíš vážně?" šeptla.

Nebyl si úplně jist, co vlastně myslí vážně, ale dost přesně věděl, co udělá. Přestože v tomhle neměl zrovna moc zkušeností a vskrytu tušil, že rvačky s vetřelci mu jdou o hodně líp. Ale objímali se jako před koncem světa, jenomže ten už vlastně byl, když se to tak vezme.

"Nepustím tě," říkala Kvanni a jemu přišlo trochu k smíchu, jak to pořád opakuje, byla to blbost a ona to nechápala, nenapadlo ji, že v něm miluje bojovníka, toho chlapa, který teď za chvíli vstane a zatočí s vetřelci. A bylo mu líto připomínat jí ten všeobecně jasný fakt. A vlastně na to radši zatím zapomněl, protože byla taková měkká a hladká a on měl opravdu co dohánět.

"Neděláš to kvůli miminku, viď?" zeptal se potom, v polospánku, když mu držela u úst hrneček s nějakým tím povzbuzujícím nápojem, jehož chuť si dobře pamatoval - byl to Vandin recept. Zamžoural na ni a všiml si, že má nepatrně šikmé oči a napadlo ho, že kříženci jsou nejodolnější a my teď potřebujeme miminka, která se po narození otřepou a začnou se úporně stavět na nohy, aby stádo mohlo pokračovat v cestě, v útěku před dravci... vetřelci. To stádo jsme my, ale máme kam utíkat?

"Nemyslela jsem na to," odpověděla Kvanni. "A spi. Seženu ti sem všechny, Milaora, Monyho a šéfku Úřadu práce."

"Žába na prameni," zafuněl a začal se mu o ní zdát sen, ta děsná ženská za to mohla, že ho odvlekli z boje v poutech, a Upíráci se tím pádem nahrnuli do města a povraždili všechna miminka, i to, které bude mít milá Kvanni... Jenomže spaní si nemohl dovolit, a tak sen zahnal, jakmile Kvanni odešla, vzbudil se a vyrazil do márnice, kterou tady v Ulrefu nikdy nikdo nehlídal, půjčil si ve dvoře uzavřené saně se zvonečkem umíráčkem a odvezl Vandu sám. Zvládl to jen tak tak, ale za těch okolností si nemohl zvát nikoho na pomoc... Sám se klepal hrůzou ještě celou cestu zpátky.

***

Bylo zvláštní řídit takovou konferenci z postele, ale Kvanni mu zabavila šaty, když se sprchoval, a jemu se nechtělo přecházet po pokoji v pruhovaném pyžamu jako trestanec. Kupodivu ho i tak brali vážně, i ta žába rozpleskIá Vormila z Úřadu práce. Úplně seriózně a málem vědecky mu vysvětlila své stanovisko a zopakovala už podesáté, že je prostě na hraničáře starý.

"Ale nevypadám," usmál se. Musel se přemáhat, aby ten úsměv seděl a oni nic nepoznali, ale asi se mu to docela podařilo.

"Ne, nevypadáte," připustila. "Jste jako kluk."

Kvanni tiše zazářila a Mony si zakryl pusu dlaní. Milaor se věcně zeptal na útoky Upíráků a reakce mladých hraničářů, Sorah mu stejně věcně odpověděl. Mony přečetl výpovědi svědků nočního vpádu. Sorah se zeptal Vormily, kolik má schopných mužů. Vormila vytáhla objemný blok a poskytla požadované informace. Sorah zpaměti nadiktoval obsazení pohraničních stanovišť a navrhl posílení posádek.

"A když přece projdou?" ozval se Mony.

"Dej dohromady plán evakuace do jeskyní," řekl Sorah. "Nedivil bych se, kdyby ho měla Vanda hotový v počítači, mrkněte na to, Milaore?"

Milaor kývl. "Rozdělím úkoly a zítra můžu vyrazit s vámi na hranici, Sorahu."

Kvanni poposedla na posteli, kam se hned na začátku docela samozřejmě usadila. "Co Vandin pohřeb?"

"Ona na to kašlala, však víš," odpověděl jí Milaor. "Myslím, že Sorah se s ní tam na ledovém valu rozloučil za nás všechny. Počítám, že tam za ní zajde každý sám, jak bude mít čas."

"A pomník jí postavíme, jestli přežijeme," uzavřel Sorah. Nic víc k tomu neřekl.

***

"Když ho nezastřelíš, vem si dýku a takhle ho rozpárej," ukazoval Sorah. Z toho vysvětlování a poučování už chraptěl, ale bylo mu jasné, že nováčci tyhle běžné, pro zkušené hraničáře samozřejmé věci chtějí slyšet právě od něj. Viseli na něm očima a snažili se jako školáci, byli by se přetrhli úsilím, kdyby jim to dovolil. Hrálo to, i když mu chyběla ta sranda z vlastních začátků, ale tahle doba byla jiná, odporně vážná a zachmuřená zoufalou snahou o přežití. Proč jen Vandě tolik leželo v hlavě přežití lidské rasy? Proč, když ona sama už... Ne! Na tohle si zakázal myslet. Možná později. Časem.

Byl unaven, ale aspoň se už necítil nemocně, tělo si se ztrátou krve poradilo, tak dobře, udělali jsme si pár dní pauzu, a teď už sakra něco podnikněte, vážení vetřelci!

Prošel se po cvičišti a zapadl na chvíli do vyhřátého baráku, kde se konaly přednášky. Milaor v uplynulém týdnu důkladně vyslechl každého, kdo měl co do činění s novým typem vetřelců, a spolu se svým pomocníkem psychologem provedl analýzy, načež ti dva vytvořili jakýsi plán. Zvýšení psychické odolnosti, pravil psycholog, mžourající mladík s předčasnou pleší,

podle všeho právě tak inteligentní jako neschopný samostatného života. No, tak se staneme psychicky odolnými, fajn. Už aby to začalo, přál si Sorah. Nebo z toho zcvoknu.

K útoku došlo v noci. Sorah nespal, něco ho probudilo a pocit nebezpečí ho už nenechal usnout. Takže byl oblečen a seděl na lůžku s pistolí v ruce, i když bez ochranné vesty, protože byl tak ospalý a nechtělo se mu věřit na pitomé předtuchy. Upírák se objevil přímo před ním, a teprve potom naplnil ložnici děs a strach, který přinesl s sebou. Sorah vystřelil, mířil do míst, kde šíje přechází v lebku, takhle zblízka to bylo snadné. Hrůza polevila, teď už sem doléhaly jen její ozvěny z vedlejších domků.

"Žádný strach," vyslovil nahlas heslo, které mělo podle psychologa nastartovat nacvičené reflexy. Snad to fungovalo, muži se začali oblékat. Sorah na sebe hodil brnění - vestu a přilbu s límcem - a vyběhl do studené tmy. V ložnicích bylo zle, a tak hezkou chvíli jen pobíhal mezi baráky, střílel a dával zmateným bojovníkům čas, aby se probrali a vzpamatovali. Byl dost rychlý a zlikvidoval nepřátele dřív, než se pořádně dali do zabíjení, raněných bylo ale i tak hodně.

Když už se podařilo shromáždit všechny bojeschopné muže na prostranství před baráky, vyšlehly od hranice záblesky a zazněly výstřely. Napadení! Tak takhle jste si to vymysleli! Vyděsit, oslabit, a pak teprve pořádný útok! Moc rád bych věděl, jak se nám ti Upíráci dostali do ložnice... Že by hlídky vyspávaly? Blbost.

"Tak fofr!" zavelel Sorah a muži vyrazili poklusem.

Bitva probíhala jako obvykle, se vším všudy včetně sevření hrůzy, a Sorah neměl čas zkoumat, jestli psychologie zabírá nebo ne, snažil se být na více místech současně, protože nováčky bylo nutno chránit před jejich vlastní nešikovností a leckdy ztřeštěnou odvahou. Ke všemu byl i ten psycholog bláznivě statečný a s válečným rykem se vrhal na dvouapůlmetrové nepřátele, aniž by se nejprve pokusil z bezpečné vzdálenosti po nich střelit. Když ho Sorah už popáté vysvobozoval z náruče vetřelce, jehož pařáty se ve smrtelné křeči zaťaly do protivníkovy vesty a nepouštěly, měl toho vážně plné zuby a chystal si pár šťavnatých nadávek, ale mladík obdivně zamumlal: "Jak ho propána dokážete zabít zezadu, přece jsou zranitelní jenom na krku a na břiše!"

"Mám dlouhé ruce," sykl Sorah. "Vypadni odsud! Kdo má na tebe pořád dávat pozor, jednou ti tu vestu roztrhnou!"

Mladík se zvedal dost svižně. "Ještě nemám žádné jizvy..."

"Střílej, sakra!" zařval hraničář vedle nich. Sorah vytrhl psychologovi od pasu pistoli a vystřelil. Zasáhl vetřelcovo rameno, jedna nebezpečná paže znehybněla, ale zbylé tři docela stačily a Sorah s druhým hraničářem měli plno práce, než postřeleného nepřítele povalili a jeho krunýřem se prosekali až k tuhému válcovitému srdci. Psycholog se mezitím zapletl do další šarvátky, a tak to šlo pořád dál, na zasněžené pláni se míhaly postavy v černých přilbách s pistolemi a dýkami a postavy mávající čtyřmi dlouhými končetinami s větším počtem kloubů, zakončenými drápy jako nože. Zbraně obou stran zasahovaly své cíle, kdo nebyl dost hbitý, zemřel, mrtví padali, zranění se potáceli, ale nikdo se nevzdával, dokud stál na nohou. Sníh se ve tmě zdál černý, vzduchem létaly kusy ledu podobné střelám a se stejně zhoubným účinkem.

Boj pokračoval a byl horší a horší, mnohem lítější a krvavější než jindy, vetřelců bylo mnohem víc a zdálo se, že jich neubývá, ale strach, který obvykle budili Upíráci, postupně opadal. Sorah se otáčel, sekal, bodal a páral, uskakoval a nemyslel na to, co dělá, měl to nacvičeno a zapsáno do reflexů, hlava zůstávala volná a líhlo se v ní tušení. Kolik asi najdeme mrtvých bez zjevného zranění, až tohle všechno skončí?

***

Kvanni se zdržela na hřbitově na Zevním ledovém valu, přešlapovala před Vandinou hrobkou, zavřenou ledovým kvádrem, vzpomínala, přemýšlela, zkoušela se trochu modlit a hlavně si Vandě trpce stěžovala na svou osamělost a tíhu úkolů, které jí zanechala. Podoba staré vědkyně, vytesaná do ledu dveří, byla věrná (tu měl nejspíš na svědomí některý z Milaorových kluků; Soraha z uměleckých ambic rozhodně nepodezírala), a snad právě proto se s mrtvou tak dobře rozmlouvalo; Kvanni v rozjímání přestala sledovat čas a překvapil ji soumrak.

Měla strach za tmy řídit spřežení opuštěnou, neosvětlenou krajinou, vlastně to nikdy nezkoušela a obávala se, že se někde naboura o balvan nebo zapadne do hluboké závěje, o nebezpečí malých lavin tady na valu ani nemluvě, že se převrátí a psi utečou... Možností bylo mnoho a jedna horší než druhá. Tak raději sestoupila o kousek níž k domečku nad vyústěním ventilace jeskynních plantáží, kde bylo dost teplo na přespání, nakrmila psy a dívala se, jak se rvou. Pak se uložila ke spánku a zdálo se jí o něm, jak jinak. Snívala o něm odmalička, a sny, ačkoli to nemívají ve zvyku, se vyplnily. Skutečně spala se Sorahem Posledním! Všechny kamarádky by jí záviděly!

Ale Sorah z jejího snu se tvářil znepokojeně a radil jí, ať se honem probudí. Vyskočila. Oknem s jemnou mřížkou viděla světla. Slyšela hrkot kolových vozů, sykavé svištění saní a štěkot psů, tupé drnčení nových pásových aut. Celá ta neuspořádaná horda směřovala ke vchodu do podzemí. Evakuace, blesklo jí hlavou.

Vyběhla ven, zamávala na nejbližší vůz. Řidič, městský strážce pořádku, který jí byl povědomý, přibrzdil a houkl: "Běžte do jeskyní! Ve městě jsou vetřelci!"

A kdo jiný než Vandina žačka a Sorahova milenka by se jim měl postavit, pomyslela si vztekle, zapřahujíc psy, ačkoli se jí třásly ruce. V saních měla zbraně, pistoli a dlouhou dýku, Sorah ji vybavil i brněním a vysvětlil jí, jak se bojuje s vetřelci. Jsem připravena připojit se k obráncům města!

V ulicích se však nebojovalo. Pouliční lampy blikaly a jinak bylo ticho. Kvanni zastavila saně. Psi kňučeli a snažili se zalézt do nejbližšího stínu. Vypřáhla je a pokračovala pěšky. Uvědomila si, že míří k laboratořím. U plotu školky potkala prvního vetřelce. Byl to ten, kterým Sorah říkal Upíráci. Našlapoval nehlučně, pařáty se mu bořily do zledovatělého sněhu. Neviděl ji, přikrčenou v koutě za jedním ze sněhuláků, které tady děti nastavěly. Vyzařoval z něj děs, ale nebyl to pouze a jenom děs! Kvanni posedla nepřekonatelná touha utéct, ale tělo bylo moc pomalé, chtělo by to opustit tu neohrabanou a těžkou věc a vzlétnout jako volná duše k nebi, najít to místo, kde je modré a bez mraků nacpaných sněhem a krystalky ledu. Sorah o tom něco vykládal. Znal tu touhu, poznal ji na hranici. Braň se, holka!

Bránila se. Upírák přešel a ona lapala po dechu a nemohla se vzpamatovat. Strach? Neměla strach! Teď už vůbec ne.

V laboratoři našla nehybná těla Vandiných žáků, mrtvá, odhozená těla, jejichž duše odlétly. Nějak se nemohla přimět ke smutku, pláči a truchlení. Kde jsou? Kam odešli za tím vábením?

Potom se objevili Upíráci. Uvědomila si, že stála kdovíjak dlouho na místě a přemýšlela a strašně se jí chtělo letět za přáteli... Stahovali se kolem ní a neděsili ji, ale žádali po ní, aby opustila město, Soraha, Ulref, a to nemohla. Naléhali. Cítila, jak se uvnitř celá uvolňuje, připravuje, a byla už na půli cesty ke vzlétnutí, když do laboratoře vpadl Sorah v nepadnoucím obleku jakoby po někom o hodně tlustším, ledabyle přehozené bojové vestě, a začal po nich střílet z pistole. Byl jako blesk a pohyby vetřelců se najednou zdály pomalé a nemotorné, umírali téměř pokorně a Kvanni věděla, že jim to ani nevadí.

"Najdou si materiál jinde," řekla s pohledem upřeným do divných štěrbinkových očí mrtvého vetřelce. "Vzlétnout je tak snadné! Tebe to nenaučili?"

Zastavil se, protože už nebylo s kým bojovat. "Tohle nejsou přátelé, Kvanni," namítl tiše. "Měla bys to vědět a nezapomínat."

***

Sorah nechtěl dovolit návrat evakuovaných, ale starosta a úředníci na jeho názor nebrali ohled, neboť bezprostřední nebezpečí pominulo a Ulref nepotřeboval válečného diktátora, Vormila už zase uvažovala o určení pevného věkového rozmezí pro bojovníky a posádky na hranicích se ztenčily. Sorah vyslechl sdělení Rady, jímž ho zbavovala funkce dočasného poradce pro stav ohrožení, vstal a řekl: "Jen jsme je zahnali. To vůbec nebylo vítězství!" Pak opustil sál a šel se opít. V obchodním centru ztropil výtržnost, popral se s mladíkem, který hlasitě vykládal o potření vetřelců za pomoci bojových laserů, jejichž plány už byly objeveny, a nebýt jakési dobré duše, která zavolala Monyho, skončil by ve vězení. Mony ho sice odtáhl na radnici, ale jen proto, aby do něj nalil půllitr syntetické kávy se zaručeně povzbudivými účinky a vyslechl ho ohledně těch děsivých zvěstí, které se od hranic pomalu vplížily do města, přestože jim starosta tak silně nepřál.

Nepřikrášlené vyprávění o posledním útoku vetřelců - hlavně ta část o záhadném zjevení Upíráků přímo v ložnicích - ho přesvědčilo a poslušně strýce následoval do laboratoře, kde tou dobou nebyla ani noha. Po zádech mu běhal mráz, ačkoli toho dne přišla obleva a z nížin se do hor tlačil smog.

"Vanda má v počítači zajímavé věci," řekl Sorah. "Tak, nejdřív heslo... A dívej se." Na monitoru se podle jeho pokynů začaly rychle střídat obrázky, nákresy, text, grafy.

"Vždycky jsi tvrdil, že s těmi krámy neumíš zacházet," hlesl Mony.

"Lidem k bojovníkovi vzdělání moc nepasuje." Sorah ťukl prstem doprostřed obrazovky. "Dívej se! Čti! Už chápeš, proč byly po útoku Upíráků na stanovišti vybrakovaný spíže?"

"Ale to je blbost!" Mony zbledl, skoro zezelenal.

"Jo? Tak zapřahej. A nekruť hlavou, synovče, já ti dokážu, že nekecám. A že stará Vanda měla pravdu. Jedeme!"

Až kus za městem Mony pochopil, že jedou k Vandinu hrobu. Sorah si chystal hořák rozmrazovače a brumlal pod nos kletby, protože s ním saně házely a jemu i tak scházela stabilita. Ale ledové dveře hrobky rozmrazil s jistotou.

"Pamatuješ, jak jednou Vanda na pár dní zmizela?" odvrátil se na okamžik od práce, Mony viděl vlastně jen ochranné brýle, ale pohled pod nimi musel být ostrý, protože pálil víc než ten hořák.

"Jo, to ještě žila prateta, tvoje máma. Ta ji našla někde v jeskyních, omámenou těma muchomůrkama."

"Máma se o tom moc nešířila... Ale od té doby měla zatraceně dobrý důvod, proč nenávidět vetřelce... A je to." Obdélník dveří se pohnul, z nitra hrobky se vyvalil oblak mrazu. Sorah přistoupil k rakvi, odsunul víko z neprůhledného, bublinatého ledu. Zachmuřeně pokývl a přitáhl synovce blíž. "A neječ!"

Mony neječel, přestože se mu chtělo. V rakvi ležel opravdový, nefalšovaný vetřelec.

"Tohle je Vanda," řekl Sorah. "Proto jsem ji sem dotáhl sám! To, co měla v počítači, ten takzvaný objev, znala z vlastní zkušenosti. Prostě se nechala zlákat na cestu duší. Naučili ji, jak si má vytvořit nové tělo z dostupného materiálu... Musí být organický, třeba jako maso ze spíže a tak, nebo ve formě plynu nebo roztoku, oni na to mají vypracované metody. Co na mě tak zíráš?"

"Jak to všechno víš? Jak to, že na to nepřišel Milaor? Nebo ostatní vědci?"

"Myslím, že se chytili jiných projektů a na tenhle prostě ještě nedošlo. Vanda to svým žákům určitě chtěla sdělit, jakpak by ne! Proto sepsala všechna svoje hesla, než se zabila."

"Zabila?" vyhrkl nechápavě Mony.

"No jasně. Jak slábla stářím, ten vetřelec ji přemáhal pořád víc... No, po její smrti se projevil. Jak vidíš. Já už ji v márnici našel takhle."

"Cesta duší," zamumlal Mony. "Zní to docela... mírumilovně. Takže ti mrtví vlastně nejsou mrtví, ale ožili mezi vetřelci? Někde, kde našli plné spíže bílkovin?"

"Hm. Jak se na tu cestu jednou vydáš, dostane tě jejich informační pole a hezky se promíchá s tvou vlastní informací."

"Jo, jako dvojí duše. A co rozhoduje o tvaru těla při..."

"Návratu?" Sorah pečlivě přikryl rakev víkem. "Vědomí a vůle. Většina cestovatelů skončí mezi nimi, nedokážou vzdorovat tomu tahu. Chápeš, toužíš splynout s tou silou, přestat bojovat..."

Mony si zamnul mrznoucí ruce v rukavicích. Bylo mu zima, ale na krku a v podpaží se lepkavě potil. "Ale... Co když to není ona? Co když mrtvolu někdo vyměnil? Chápeš, chtěli nás vyděsit..."

Sorah se ušklíbl. "Ne. Je to ona. Chceš důkaz?" Stáhl si rukavice a čepici, shodil boty a bundu, rychle se svlékal a synovec na něj jen třeštil oči. Proměna byla tak blesková, že se Monymu ani nestačilo udělat zle. Vetřelec-Sorah mu hbitě sebral pistoli a dýku, tím jejich typicky hopsavým krokem se prošel po hrobce a vrátil se zase do lidské podoby. "Mají rádi teplo, ale zima jim vadí míň než nám," řekl jakoby nic. "Br, docela jsem z toho vystřízlivěl. Hele, já nejsem nepřítel. Zvedni ty zbraně, já jenom nechtěl, abys mě v záchvatu paniky zastřelil!"

"Ale... Kdy... Kdy se ti to stalo? A kde máš to... tělo? To původní?" koktal Mony, nehýbaje se z místa.

"Dobře jsem se schoval, než jsem se vydal na cestu. Na tu jejich cestu... V tom zmatku po bitvě mě nikdo nehledal." Sorah si nasadil čepici a přitáhl pásek, vyšel ven z hrobky. "Dáme ty dveře zpátky, ne?" zavolal přes rameno.

Chvíli tiše supěli a funěli, než ledový kvádr zapadl na místo. Mony spáry zastříkal vodou z tlakové termosky, aby zase zamrzly, a vydali se k saním.

"Takhle teda dopadneme?" vyptával se Mony vyděšeně. "Všichni se změníme ve vetřelce?"

"Oni myslí skoro jako my. Nemám je rád, ale když se staneš jedním z nich, tak sebe asi nakonec máš rád, ne? Já nevím, už chvíli si s tím marně lámu hlavu, měl bych to všechno oznámit veřejně, nebo radši rozkopnout Vandin počítač a držet hubu, ať si to každej prožije na vlastní kůži? Co lidi udělají, když to na ně takhle zprudka vybalím?" Sorah se schoulil na saních, hlavu v dlaních. "Zláká je to? Nebo se obrní proti vábení cesty duší?"

"Nebo si doma nachystají ve spíži pořádnej kus masa pro bezpečný návrat?" ozval se Mony. "Já bych nejradši utekl, jenomže není kam, Sorahu."

***

Kvanni spustila ruce z klávesnice. Už věděla, kam Sorah vedl synovce a čeho měl tak plnou hlavu, že si jí, schované ve stínu, ani nevšiml. Teď už vím, proč se Vanda tak zuřivě brala za to, aby všichni zplodili dítě, co nejvíc dětí, dokud jsou mladí... Se zdravím to ani nesouviselo. Měli jsme mít děti, dokud jsme lidé!

Naléhavé blikání monitoru ji poučilo, že si má přečíst ještě něco, ale program po ní požadoval heslo. Vzdychla, sklonila hlavu a propletla si prsty v klíně. Nejsem tak chytrá, Vando. Nebo Sorahu? Vzhlédla. Obrazovku zaplnily plameny. Takže přece Sorah? Jak to vždycky říkal o našem údělu... Usmála se a napsala: Měli jsme plápolat. A cesta byla volná.

O malou chvíli později vstala, protáhla se, a zatímco program podle jejích pokynů sám mazal a ničil Sorahův vzkaz, seběhla do sklepa, otevřela široká dvířka kotle na spalování odpadků z celého města a vstoupila do plamenů. Nač po sobě nechávat nepořádek. Její duše se vydala na cestu, připravenou vetřelci. Mířila tam, kde na ni čeká Sorah, mezi ně, mezi bývalé nepřátele. Možná přežijeme a možná potkáme sobě podobné a třeba pak vybojujeme svůj boj... Jestli se nám ještě bude chtít.

ilustroval Jan Hora

Gary Westfahl

Tam, kde už tolik lidí bylo před námi

neboli

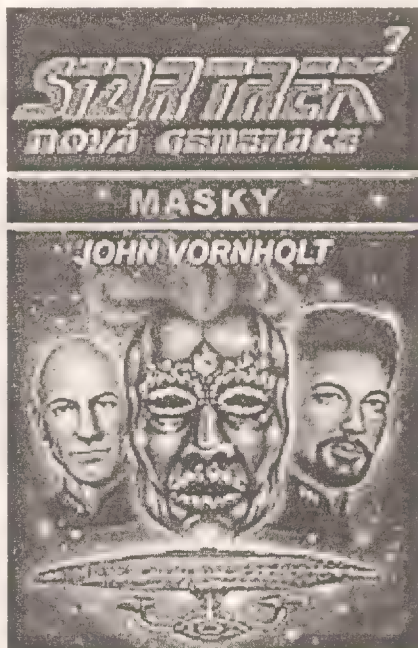
Romány, které čtenáři SF nevidí

Je to zřejmě odrůda SF, kterou se většina sci-fi komunity rozhodla ignorovat. V seznamu vydaných knih jednou časopis *Interzone* poslal takov8 díla do vyhnanství s potupným označením "Odnože" (Spinoffs). Locus je zaznamenává v přehledech připravovaných a vydaných knih, ale nikdy je nerecenzuje. Tyto knihy nejsou nikdy nominovány na žádnou cenu, nikdy se o nich v interview nikdo nezmíní a žádný učenec je neanalyzuje, třebaže jsou výrazně viditelné a nepochybně populární.

Seznámil jsem se s tímto subžánrem v době jeho vzniku, když jsem si koupil první dva romány o Star Treku, *Mission to Horatius* (Mise na Horatiu) Macka Reynoldse, určenou mládeži, a *Spock Must Die!* (Spock musí zemřít!) Jamese Blishe. Oba romány pocházely z pera uznávaných spisovatelů science fiction, kteří opakovaně prokázali svou schopnost psát poutavé, novátorské a současně skvělé příběhy. Oba romány se záhy zařadily mezi ten nejhorší odpad, jaký kdy napsali.

V osmdesátých letech, když vydavatelství Pocket Books udělalo ze startrekovských románů obrovský průmysl, se v mé sbírce objevily další ukázky knih tohoto druhu. Téměř nevyhnutelně to byly dáry přátel, kteří to mysleli dobře: věděli, že mám rád science fiction, a tudíž si mysleli, že mám rád i startrekovské romány. Přečetl jsem několik z nich, ale nezáleželo na tom, zda je napsali prominentní laureáti SF cen, schopní řemeslní tvůrci nebo někdo zcela neznámý: pokaždé byly naprosto příšerné. Román Vondy McIntyreové *Enterprise: The First Adventure* (Enterprise: První dobrodružství - 1986) vymyšlený a složitý příběh první mise kapitána Kirka, až bolestně triviálního letu, který samozřejmě přeroste v mimořádně závažný problém. *Star Trek: The Lost Years* (Star Trek: Ztracená léta, 1989) J. M. Dillardové se snaží popsat, co se dělo v období pěti let mezi poslední epizodou původní série a začátkem prvního filmu. Děj se sune dopředu tempem tak šnečím, že sotva pokryje první rok, jako by Dillardová doufala, že z této jedné knihy vytvoří tetralogii. *The Vulcan Academy Murders* (Vraždy ve vulkánské akademii, 1984) Jean Lorrahové je nezdařenou detektivkou s motivem vraždy, ve které pachatel předstoupí a přizná se skoro už v první kapitole. Poslední román, který jsem začal číst, je z řady *Deep Space Nine* (u nás nazváno Hluboký vesmír Devět) Esther M. Fiesnerové *Warchild* (Dítě války, 1994). Říkal jsem si, že pokud některý autor dá startrekovskému románu trochu originality a šťávy, je to určitě Friesnerová. Omyl. Byl tak nesnesitelně nudný, že jsem se ani nedokázal přinutit jej dočíst.

Recenzenti se snažili vysvětlit, proč jsou tyto romány tak pravidelně neúspěšné přes nepopíratelný talent, který vedl k jejich vzniku. Můj vlastní pokus o vysvětlení obsahuje Pravidlo tří. Většina velkých literárních děl jsou dílem jednoho autora, jedné dominující tvůrčí síly. Avšak klasická díla mohou vzniknout rovněž interakcí dvou dominantních tvůrčích sil – nejen spoluautorů, ale i autora bojujícího s odkazem některého předchozího autora či tradice, nebo autora s energickým vydavatelem, který působí v roli spolupracovníka. Avšak skutečný umělecký úspěch je nemožný, pokud zde působí tři tvůrčí síly, jako je tomu v případě Star Treku: zaprvé je to Gene Roddenberry a všichni další producenti, scenáristé a herci, kteří pomáhali rozvíjet a utvářet původní sérii a její následovníky; zadruhé to jsou poradci vydavatelství, kteří pozorně dnešní romány sledují, aby se ujistili, že je přísně zachovávána kontinuita a celistvost; a zatřetí je to slavný autor, zoufale hledající jakýkoli prostor ve dvojí

svěrací kazajce. Autoři mohou dobře pracovat s již existujícím rámcem příběhu a stejně tak dobře pod přísným nakladatelským dohledem, avšak když obě síly působí společně, je taková kombinace naprosto zničující. Vesmír Star Treku byl srovnáván s kolektivně vytvářenými mytologiemi minulých civilizací, které inspirovaly mnoho uměleckých skvostů; ale zase, žádný vydavatel neříkal Homérovi a Sofoklovi, co mohou nebo nemohou s postavami Odyssea a Oidipa dělat.

Se stovkami vydaných startrekovských románů (a každý týden se objevují další) je možné, že jsem v rámci subžánru přehlédl některé poměrně dobré věci. Ale na základě náhodných vzorků a jiných zpráv je mé podezření, že jsou úděsné jeden jako druhý, poměrně dobře podložené. Nejsem s to v sobě nalézt více motivace, abych tyto texty dále zkoumal ve svém omezeném čase, vyhrazeném na čtení pro zábavu.

V tomto okamžiku se vám zřejmě zdá, že víte, o čem se tu přeme; v tom případě se mýlíte. Zamyslete se přesně nad tím, co jsem až dosud řekl: přečetl jsem několik románů o Star Treku a považuji je za příšerné; uvedl jsem několik příkladů s hodně sžíravým komentářem; oznámil jsem, že jsem se rozhodl další knihy tohoto druhu už nečíst; pokud mě někdy někdo požádá, aby doporučil dobré SF knihy, snadno se dovtípíte, že rozhodně žádný z těchto románů nedoporučím. Přemýšlejte ale i nad tím, co jsem *neřekl*: totiž, že by ty romány byly *zlé*, a *nekritizoval* jsem ani neodsoudil tu řadu lidí, která ony romány čte a které se líbí.

I jiní sledovali fenomén startrekovských románů s mimořádným znepokojením a kladli si zejména tuto otázku: proč tolik lidí čte tuhle *špatnou* SF, když je k dispozici tolik dobrých děl žánru, která přitom nemají tolik čtenářů, kolik by si zasloužila? Objevily se dvě možné odpovědi: zaprvé jde o lidi, kteří prostě nevědí, že je tu ke čtení i něco lepšího, což by mohlo vést k různým návrhům na osvětu a povznesení těchto ztracených duší. Třeba bychom měli vyvíjet nátlak na Pocket Books, aby doprostřed startrekovských románů vpašovaly vítězné povídky ceny Nebula, takže by čtenáři viděli, o co přicházejí; za druhé jsou oddaní příznivci těchto románů beznadějní tupci, odstrkovaní fanové, nedostudovaní vysokoškoláci, kteří si čtou Star Trek a dloubají se v nose, usrkávají levné víno a sledují v televizi wrestling. Ani jedna z těchto teorií mi nepřipadá příliš přesvědčivá, zejména proto, že během let jsem se setkal s řadou lidí, kteří se zjevnými rozpaky přiznávali, že startrekovské romány čtou, a přitom na mě dělali dojem inteligentních a vzdělaných lidí, kteří dobře vědí, že existují mnohem lepší SF romány a dovedou je ocenit.

Ta proč potom tito lidé vyhledávají takové romány a tvrdí, že se jim líbí? Protože není žádný důvod, abychom to od nich očekávali.

Pod tou vší frustrací při četbě startrekovských románů se zřejmě skrývá falešná víra, že existuje nějaká Královská cesta ke čtení na nejvyšší úrovni, že dozrávající čtenáři projdou přirozenou hierarchickou cestou od SF románů pro mládež přes startrekovské příběhy jako klíčovou přechodovou etapu postupně dále k Davidu Weberovi a Lois McMaster Bujoldové, pak ke Kenu MacLeodovi a Joan Slonczewskiové a budou po pomyslném este-

tickém žebříčku stoupat stále výš a výš, až dosáhnou takových výšin, aby dokázali ocenit například takového Gena Wolfa. Pokud se větší množství čtenářů zjevně zastavilo na cestě vzhůru na dlouhé příčli románů o Star Treku, znamená to, že se něco hrozným způsobem pokazilo a je třeba přijít s návrhem na opravu nebo s přísnou cenzurou.

Tento model má dva problémové aspekty. Za prvé čtenáři nikdy při výběru knih nepostupují podle výše uvedených pravidel; během let střídají dobré se špatným a špatné s dobrým. Model dále vychází ze skrytého předpokladu, že literatura je jediným dostupným zdrojem intelektuální stimulace, takže pokud se čtenáři rozhodli pro jednotvárné příběhy startrekovských románů, napsaných podle jednoho vzorce, zbavují se tím k vlastní škodě možnosti poznat složité příběhy, které tolik vyžadují, aby mohli dále duchovně růst jako aktivní a produktivní jedinci.

Ale tak tomu není. Lidé mohou získat veškeré intelektuální podněty, které potřebují, aniž by kdy otevřeli jedinou knihu – když poslouchají krásnou hudbu, když si prohlížejí skvělá výtvarná díla, sledují ty nejlepší filmy nebo navštěvují divadelní hry, balety a opery. Kromě uměleckých žánrů mohou další soustředit síly na vyučování a práci s jinými lidmi, což může být stejně fascinující jako přečíst si knížku. Dát dohromady efektivní tým k vyřešení významného úkolu nebo prosadit smysluplnou iniciativu přes kolečka byrokracie může být stimulující a přinést pocit uspokojení, stejně jako přečíst si Delanyho *Dhalgren*.

Obecnější přístup k problému je následující: lidé by měli mít právo skládat si mozaiku vlastního života, shromažďovat kousky a zlomky nejrůznějších zážitků a zkušeností do jednoho celku, který jim přinese uspokojení. V této individuální mozaice se nevyhnutelně vyskytují jak poklady, tak i odpad. A měli bychom přenechat na každém, aby se sám rozhodoval, jaké poklady i odpad budou tvořit součást jeho života, aniž bychom ho soudili a automaticky předpokládali, že se jedná o neotesance jenom proto, že neoceňuje právě náš oblíbený koníček. V mém vlastním případě, i když se při čtení snažím o určitou diskriminaci, se těžko omezím pouze na to nejlepší, co svět nabízí ve většině oborů tvůrčího úsilí, a raději si zvolím běžné výtvory, které znalce v oboru odpuzují stejně tak, jak se startrekovské romány oškliví zkušeným čtenářům SF. Většinou poslouchám hudbu na rozhlasové stanici Top 40, takže teď podupávám do taktu při 'Play' Jennifer Lopezové, 'Get Ur Freak On' Miss Elliottové a dalších písničkách, o kterých dobře vím, že to jsou dočasné hity určené výhradně pro dobře zasloužený odpočinek. Jen zřídka se zúčastňuji akcí, které by měly vzdělané osobnosti přitahovat – koncertů, divadelních her, baletů, čtení poezie, přednášek; po práci se místo sofistikovanější činnosti třeba dívám v televizi na baseball. Ale přes všechen 'odpad' v mozaice mého života mi můj výzkum, psaní a vyučování postačí k udržení intelektuální úrovně, bez ohledu na ty nutné přestávky, kterými sklouznu do bezduchého průměru.

A toto je účel románů o Star Treku, který můžeme zcela uznat, ba dokonce obdivovat. Tyhle plytké, předvídatelné příběhy přesně zapadají do životní mozaiky řady zaměstnaných lidí a jejich čtenáři nikdy nepokročí k náročnějším dílům science fiction ze stejného důvodu, z něhož já nikdy nepřejdu k náročnější hudbě; romány, které tito lidé čtou, a hudba, kterou poslouchám já, poskytují přesně to, co potřebujeme, zatímco vyšší formy by měly poskytovat zase jiné zážitky, které již prožíváme jinými aspekty svého života.

Science fiction byla ovšem dlouho spojována s obrazotvorností a literárními aspiracemi v nejvyšší míře; musí teď být snad její žánr homogenizován a tupen natolik, že jeho příběhy jsou určeny pouze pro zábavu, stejně jako pop music nebo baseball? Nu, dokud existují a jsou k dispozici další odrůdy SF, proč ne? Startrekovské romány vzbuzují pohoršení jen proto, že čtenáři SF jsou často *nuceni* věnovat jim pozornost – protože mají nálepku SF, v knihkupectvích jsou umístěny v oddělení SF a někdy je píší renomovaní autoři žánru. Kdybychom je prostě mohli *ignorovat* a hledět si svého – jak se o to snaží významné publikace i osobnosti –, čtenáři SF a čtenáři startrekovských románů by mohli pokojně koexistovat v navždy oddělených světech.

Koneckonců už teď existuje populární žánr SF, který je ještě kontroverznější, má ještě méně inspirace a vzniká podle omezenějších vzorců, než romány o Star Treku, ale v SF komunitě proti ní nikdo neprotestuje ani slovem, protože jen málo jejích členů vůbec ví o její existenci. Mluvím o 'romantických příbězích o cestě časem', které píše Diana Gabaldonová a mnozí další, kde se krásné hrdinky neznámým způsobem dostávají do zajímavých údobí minulosti a tam hrají známou úlohu ve vášnivých vztazích s tajemnými temnými cizinci. Jistě, tohle je homogenizovaná SF na *n*té úrovni. Avšak čtenáři si milosrdně existenci těchto hrůz vůbec neuvědomují, protože nejsou označovány jako science fiction, v knihkupectvích nejsou umístěny v oddělení SF a nepíší je renomovaní autoři žánru. Jsou to romány, které čtenáři SF nevidí.

Vezmeme-li v úvahu starý termín *Interzone* pro startrekovské romány a jim podobné – 'Odnože' -, měli bychom si připomenout že toto slovo bylo původně spojováno s novými televizními seriály, kde byla vyjmuta jedna postava z již existujícího seriálu, přemístěna do nového prostředí a tím zajistila novému seriálu vlastní identitu. Na startrekovské romány a 'časové romance' by se tedy dalo nahlížet nikoli jako na *žánr* SF, ale jako na jeho *odnože*, které uchopily malý kousíček žánru, umístily jej do nového prostředí a vytvořily si vlastní identitu. Pokud tedy moje poznámky nepopisují zcela přesně podstatu a přínosy startrekovských románů, je to snad proto, že tyto se rozvíjely izolovaně do té míry, že už je nelze rozumně považovat za SF.

Z časopisu Interzone, srpen 2001, přeložil Jan Pavlík

E. Kocourek

Romány, které Gary Westfahl nevidí

Článek Garyho Westfahla přímo vybízí k polemice. Pana E. Kocourka jsme z internetu a časopisu Ramax poznali jako zapřisáhlého a fundovaného zastánce Star Trek románů, a proto jsme jej požádali o reakci.

Expresivní, leč subjektivní a nepodložené soudy, mnoho dojmologie a málo faktografie ...

Kde? Ve článku Garyho Westfahla "Tam, kde už tolik lidí bylo před námi, neboli Romány, které čtenáři SF nevidí". Autor - nepřehlédnutelná postava světové sci-fi kritiky - zde pojednává velmi kriticky o literatuře z prostředí Star Treku. Článek má formu "teze a antiteze", či spíše - z mého pohledu přesněji - zdánlivá teze a zdánlivá antiteze. G. W. se vyjadřuje místy neurčitě, místy ironicky a místy vydává zevšeobecňující soudy, jejichž triviální nepravdivost musí být zřejmá i jemu samotnému. Článek osciluje mezi více či méně otevřeným odsudkem trekovské literatury, nepodloženým odhadem chování čtenářů sci-fi a vysoce zasvěceným (avšak pro osoby, které nejsou zrovna nekritickými obdivovateli Garyho W., možná poněkud nezajímavým) líčením způsobů, jak G. W. tráví volný čas a jaký je jeho osobní vkus ve věcech hudby a sportu.

Nuže, záležitosti Westfahlova osobního vkusu nebudu rozebírat.

Dále tu autor předestírá model chování čtenáře sci-fi - hle, jaký je G. W. tvůrčí duch! - a vzápětí onen model rozmetá - hle, jaký je G. W. břitký polemik! Výsledek? Nula od nuly. Pojde.

Své úsilí zaměřím na vyhledání, posouzení a případně vyvrácení výroků vztahujících se k trekovské literatuře.

Fakta

Nejprve fakta (jak je uvádí G. W.):

(F1) Trekovská literatura je každoročně vydávána v hojném počtu. Vyšly již stovky knih a každý týden vychází další. // Lze dodat, že např. v roce 1998 vyšlo jenom u Pocket Books celkem 28 trekovských knih, většinou dvě měsíčně, občas i tři. Nicméně, Westfahlův údaj "každý týden" je třeba považovat jen za přibližný.

(F2) Uvnitř trekovské literatury existuje (od r. 1980, kdy se věci ujalo nakladatelství Pocket Books) významná část, která podléhá autorizaci, jejímž cílem je zajistit kontinuitu. // Toto může být velmi zajímavé zjištění pro českého čtenáře. Lze srovnat např. s conanovským cyklem, kde jsou knihy se stejným hrdinou a ze stejného prostředí vydávány (alespoň v Česku) naprosto nekoordinovaně a bez autorizačního schvalování.

(F3) Spisovatelé oné autorizované trekovské literatury jsou vystaveni dlouhodobému detailnímu působení "autorizačních redaktorů". // Tento údaj mě osobně překvapil. Z útržkovitých vyjádření samotných autorů jsem usuzoval, že interakce autorů s "autorizačními redaktory" je méně intenzivní a omezuje se v podstatě na finální "bereme-nebereme".

(F4) Trekovská literatura je široce dostupná a nezpochybnitelně populární. // Ano.

(F5) Trekovskou literaturu píší i spisovatelé známých jmen, nositelé literárních ocenění. // Ano, ale podivíte se, co z toho G. W. vyvodí!

(F6) Trekovská literatura byla v Interzone odsunuta do zvláštní rubriky; Locus nezveřejňuje recenze trekovské literatury. // Opět, počkejme na Westfahlův podivný závěr.

(F7) Westfahl přečetl z celé trekovské literatury 6 titulů, z toho 4 autorizované, konkrétně dva z řady TOS ještě bez pořadových čísel, TOS #20 a DS9 #7.

Závěry, názory, dojmy, omyly

A nyní Westfahlovy názory a závěry:

(Z1) Trekovská literatura je "odrůda SF, kterou se většina sci-fi komunity rozhodla ignorovat". Citováno doslova. // Evidentní nepravda. Ledaže by platila parafráze výroku Dalrymple-Hamiltona "vaši scifisté jsou jiní než moji scifisté".

(Z2) O trekovské literatuře se mlčí při interview. // Omyl nebo lež? Na webu lze nalézt desítky interview, v nichž se o trekovské literatuře rozhodně hovoří: se spisovatelkou Vondou McIntyreovou, s autorem komiksů Keithem De Candidem, s hercem Arminem Shimermanem (sám napsal jednu takovou knihu), s Catherine Asarovou, s Garderem Dozoisem. S Tomem Holtem o skvělých knihách báječné Julie Ecklarové, která je píše pod pseudonymem... (ale co, najděte si to na webu sami).

(Z3) Trekovskou literaturu neanalyzují učenci. // Zrovna mám před sebou na obrazovce SARDENskou anotaci knihy sociologa Ondreje Herce "Cyberpunk". Poslední kapitola je o Star Treku, včetně jeho literární inkarnace. Lze namítnout, že G. W. nejspíš nečte díla středoevropských badatelů. Zbytečně. Na webovém sajtu Science Fiction Studies (www.depauw.edu/sfs) lze mezi tisíci příspěvků najít *stovky* článků o trekovské literatuře. Stačí chtít.

(Z4) Trekovská literatura je špatná science fiction. // Zde se G. W. skrývá, nikoli naposled, za (údajně) pobouřenou scifistickou veřejnost.

(Z5) Trekovská literatura je monotónní četba na jedno kopyto. // Dlužno podotknout, že jde o kopyto velkokapacitní, na které G. W. snadno narazí vesmírnou střílečku (*Rogue Saucer*) i podmořské dobrodružství (*Ice Trap*), silně emancipované příběhy se ženami v hlavních a dominantních rolích (*Death of Princess*) i kosmickou konverzačku (*Better Man*), tvrdě akční nářez (*Once Burned*) i komorní detektivku (*Death's Angel*), a hlavně to, co nikde jinde není - příběhy z alternativního kulturního prostředí (*Final Reflection, Klingon*).

(Z6) Trekovské příběhy jsou předvídatelné. // Chce snad G. W. naznačit, že on by brilantní vzájemně - zaručeně - zničující fígl z *Forgotten War* vymyslel levou zadní? Ale ano. Seriál musí být do určité míry předvídatelný: prostředí a nosné seriálové postavy přetrvají do příštích dílů. Pokud to trekovskému spisovateli nevyhovuje, učiní hlavní postavou svého příběhu někoho "mimo". A pak jej může nechat zahynout. Nebo přežít. Ale každopádně nepředvídatelně. Stále ovšem zůstává neuspokojena jedna kategorie čtenářů. Jde o příznivce prudce překvapivých rozuzlení typu "všichni jsme se utopili".

(Z7) Trekovská literatura budí pohoršení, protože čtenáři sci-fi jsou příliš často nuceni ji vnímat. // To jako že se jim plete na regálech v knihkupectvích, články o ní zaclání v odborných časopisech... Osobně bych dosažení takového stavu v Česku (ale třeba i v Rakousku) uvítal...

(Z8) Trekovská literatura se hnusí zkušeným čtenářům sci-fi. // Kdepak Westfahlovi, to ne. On muzikant. To zkušení čtenáři jsou ti ošklivі. Opět schovávaná za cizí záda.

Poznámka logická - zevšeobecnění

Matematická logika nám poskytuje prostředek - úplnou indukci - kterým lze vytvářet prokazatelně pravdivé všeobecné soudy. V běžné lidské praxi se ale namísto tohoto robustního aparátu s úspěchem používá laciná náhražka - neúplná indukce. Záruka pravdivosti výsledků tu není stoprocentní, ale často postačí. Například: Půlnoční rychlík od Budějovic ještě nikdy nepřijel včas - tedy i dnes se zpozdí. Pokud politik dosud lhal, kdykoli otevřel ústa, nestane se odzítřka pravdomluvným. Dosud jsme Slováky v hokeji vždy porazili, takže příště je porazíme zase.

Ten třetí příklad dobře ukazuje i omezení neúplné indukce. Ještě zřejmější je: Třikrát mi padla panna, počtvrté padne zas. Na to bych si já nevsadil.

Jenže tu máme Garyho Westfahla a ten říká: Četl jsem 6 knih (slovy šest) z pěti trekových řad čítajících stovky knih (k čemuž každý rok přibude cca 30 dalších), a žádná se mi nelíbila. Takže (se vsadím, že...) ani žádná z těch ostatních knih za nic nestojí.

Kdyby skromněji tvrdil, že žádná z ostatních se mu nebude líbit, nebylo by co řešit. Westfahlova libost či nelibost je, jako konečně každého, jeho věcí. Ale G. W. říká, že trekovské knihy jsou špatné. Dokonce že *musí* být špatné.

Je to vtip? Špatný.

Další závěry, další omyly

(Z9) Existuje důvod, proč trekovská literatura nutně musí být špatná. Tím důvodem je souběh dvou nepříznivých okolností: spoutanosti prostředím Star Treku a intenzivní „direktivní" péče redaktorů. // Zde je těžiště polemiky. Kvalitní (a to i z hlediska té nejortodoxnější sci-fi) tre-

kovskou knihu napsat lze a také se to stává; řekl bych, že se stejnou relativní četností jako v celé sci-fi. Ale to je věc subjektivního líbí - nelíbí.

Westfahlova představa "nevyhnutelné špatnosti" ale není formulována jako záležitost libosti. G. W. předkládá existující okolnosti a vydává je za příčiny jeho kýžených následků. Nuže, předvedu, že Westfahlova implikace neplatí.

Lapidárně řečeno, G. W. tvrdí: „Spoutanost vylučuje kvalitu." Samozřejmě ani toto neplatí absolutně. Ale trochu změkčeno, třeba do formy „spoutanost potlačuje kvalitu", statisticky pojato - to snad lze akceptovat. Dejme tomu. Ale i kdyby ona „spoutanost" byla likvidátorem kvality stoprocentním (což není!), lze ji nejrůznějšími způsoby obejít. Jako ji autoři trekovských knih obchází.

Autorizační redaktoři pečují o kontinuitu a konzistenci. Jak se odvázat a přitom je nedráždit? Například *Final Reflection* je pojata jako memoárová literatura z doby, kdy nejstarší z trekovských postav byly dětmi. Příběhy z řady "Captains' Table" vypráví příslušní kapitáni - více i méně známé fiktivní trekovské postavy - a je ponecháno na jejich (fiktivní) úvaze, zda se příběhy budou odehrávat v kánonickém trekovském prostředí (míněno vesmír a kosmické lodě) nebo jinde (třeba v jakémsi neznámém království na jakési planetě izolované od zbytku vesmíru) a, konec konců, zda vůbec budou - z hlediska prostředí a dějových linií Star Treku - pravdivé. V *Q-Squared* (česky *Q na druhou*) jsou použity roviny pravděpodobnosti, ve kterých je - konzistentně! - možné cokoli. A příběh *Yesterday's Son* (česky *Syn včerejška*) se odehrává ve vzdálené minulosti (velmi podobné uměle vytvořené rovině pravděpodobnosti), jejíž vliv na dění ve "zbytku světa" je mizivý.

Chybějící recenze a příslušnost k žánru

Přestože hned v úvodu (i jinde v článku) uvádí G. W. trekovskou literaturu jako součást žánru sci-fi, na konci (i jinde v článku) naznačuje, že by se cítil lépe, kdyby byl Star Trek ze sci-fi vyobcován. A důvod? Nepřesvědčivý. Westfahlův argument pro ostrakismus Star Treku - totiž okolnost, že Interzone a Locus neuveřejňují či jinak šikanují recenze trekovské literatury - je zajímavý, ale z hlediska příslušnosti či nepříslušnosti trekovské literatury do žánru sci-fi neprůkazný až irelevantní. Kdo ví, zda trekovské knihy nejsou v podobné pozici - stabilní žánr, stabilní kvalita. Co může průměrný recenzent ještě sdělit, nechce-li vykecat děj?

Shovívavost

V Česku již pár trekovských knih vyšlo. Včetně Wesfahlem oprávněně poplivaných *The Vulcan Academy Murders* (Vraždy ve vulkánské akademii, TOS #20). A pak jsou tu sborníky povídek podle televizních epizod. Třicet let staré a poplatné tehdejšímu televiznímu zpracování. Ale nelze zájemcům o špičkovou trekovskou literaturu s klidným svědomím doporučit, ať je vynechají, stejně jako nelze pozdějším čtenářům *Vojny a míru* doporučit, ať přeskočí slabikář.

Známá jména

Tuto okolnost - trekovské knihy píší i proslulí spisovatelé - uvádí i G. W. a každý se o tom může přesvědčit, třeba na Amazonu. Westfahl z toho usuzuje, že zhoubný vliv trekovského (anti) tvůrčího prostředí musí být velmi silný, když stáhne a potopí do podřadnosti i špičkové spisovatele. Já tvrdím opak - ti slavní spisovatelé jsou ve svých trekovských výletech stejně dobří jako jinde. Vedle Blishe a McIntyreové třeba ještě David, Ford, Forstchen. Proč Westfahl neuvádí jejich díla? A pokud je nečetl - jak může kritizovat? Nejde tu náhodou o pouhý projev nezvládnutých emocí?

Doporučení

Je jisté, že trekovská literatura se nestane horší kvůli Westfahlovu hanobení. Ani lepší díky Kocourkovu chvalozpěvu. K čemu tedy toto povídání? Může čtenářům i vydavatelům ušetřit tápání. Po které trekovské knize určitě sáhnout? Pro anglicky čtoucí doporučuji *The Final Reflection* (TOS #16) Johna M. Forda. Těžký život klingonského velitele stoupajícího od plavčíka až na post velitele křižníku. Intriky a boj proti nepříteli zjevnému i skrytému, na válečných lodích i ve štábech a ministerstvech, v kosmu i na Klinzhai. Dvě mise na Zemi. Počátky paprskového transportéru i dilithiového motoru. Úcta k rodičům a láska k ženě. Zrada a pomsta. Rozdrcení nepřátel.

The Final Reflection jsem uváděl jako příklad úspěšného vybočení z trekovského kánonu. Ale kvalitní sci-fi lze psát i v rámci trekovského schématu. Dva vzájemně prudce odlišné příklady, oba dost dobré. Pro ženy: cokoli od autorské dvojice s pseudonymem L. A. Graf, např. *Firestorm* (TOS #68). Uhura je mezi důstojníky Enterprise nejpůvabnější, ale navíc i všestranně nejschopnější velitel výsadku s největší autoritou u spolupracovníků, podřízených i domorodců. A pro muže: řada "New Frontier", knihy Petera Davida (česky už mu vyšel např. *Q na druhou*) a výběrová řada "Captains' Table". V průsečíku všech tří *Once Burned* (TCT #5). Kapitán Calhoun se s bemáky nebratříčkuje, střílí první a spolupracovnice či podřízené mu slouží k jedinému účelu. Vlastně dvojímu - také mu z dálky fandí.

Čtěte a *pak* suďte - ne jako Westfahl.

http://geocities.com/e_kocourek/

Bibliografie českých vydání

Klasická série - povídky

James Blish: Star Trek - Příběhy kosmické lodi Enterprise (Práce, Praha 1991)
Star Trek - Klasické příběhy 01. Kniha první (Netopejr, Olomouc 1998)
Star Trek - Klasické příběhy 01. Kniha druhá (Netopejr, Olomouc 1998)
Star Trek - Klasické příběhy 02. Kniha první (Netopejr, Olomouc 1999)
Star Trek - Klasické příběhy 02. Kniha druhá (Netopejr, Olomouc 1999)
Star Trek - Klasické příběhy 03. Kniha první (Netopejr, Olomouc 2000)
Star Trek - Klasické příběhy 03. Kniha druhá (Netopejr, Olomouc 2000)

Klasická série

Gene DeWeese: Enterprise v ohrožení (Bonus Press, Praha 1992) 1
Ann C. Crispin: Syn včerejška (Bonus Press, Praha 1993) 2
Carmen Carter: Sny o krkavcích (Albert, Boskovice 1993) 3
Sonni Cooper: Černý oheň (Albert, Boskovice 1994 4
Jean Lorrah: Vraždy ve vulkánské akademii (Albert, Boskovice 1996) 5
Ann C. Crispin: Čas pro včerejšek (Albert, Boskovice 1996) 6
Margaret Wander Bonanno: Sonda (Netopejr, Olomouc 2001)
Diane Carey: Nejlepší osud (Netopejr, Olomouc 2001)
Diane Duane: Doktorovy rozkazy (Netopejr, Olomouc 2002)

Nová generace

David Gerrold: Střetnutí na Farpointu (X-Egem, Praha 1994)
Michael Jan Friedman: Střepy času (X-Egem, Praha 1994)
Peter David: Imzadi (X-Egem, Praha 1994)
Carmer Carter: Satanovo srdce (X-Egem, Praha 1995)
Diane Carey: Vpád (X-Egem, Praha 1995)
Michael Jan Friedman: Smrtelné ohrožení (X-Egem, Praha 1995)
Diane Duane: Temné zrcadlo (X-Egem, Praha 1995)
Jean Lorrah: Metamorfózy (X-Egem, Praha 1995)
Jerri Taylor: Sjednocení (X-Egem, Praha 1995)
Peter David: Vendetta (X-Egem, Praha 1995)
Diane Carey: Loď duchů (Laser-books, Plzeň 1999) 1
Gene DeWeese: Strážci míru (Laser-books, Plzeň 2000) 2
Carnen Carter: Děti z Hamlinu (Laser-books, Plzeň 2000) 3
Jean Lorrah: Otázka bezpečnosti (Laser-books, Plzeň 2000) 4
Peter David: Zóna úderu (Laser-books, Plzeň 2001) 5
Howard Weinstein: Boj o moc (Laser-books, Plzeň 2001) 6
Peter David: Q na druhou (Laser-books, Plzeň 2001)

Filmová řada

Gene Roddenberry: Hrozba z vesmíru (Bonus Press, Praha 1993) 1
Vonda N. McIntyre: Khanův hněv (Albert, Boskovice 1993) 2
Vonda N. McIntyre: Pátrání po Spockovi (Albert, Boskovice 1994) 3
Vonda N. McIntyre: Zpěv z neznáma (Albert, Boskovice 1994) 4
J. M. Dillard: Nejzazší hranice (Netopejr, Olomouc 2000) 5
J. M. Dillard: Neobjevená země (Netopejr, Olomouc 2000) 6

(Pozn.: Číslo uvádíme jen u číslovaných řad.)

Další hosté Euroconu

Andrzej Sapkowski

Čtenářům našeho časopisu asi nemusíme představovat tohoto autora, který pravidelně před lety obsazoval první příčku ve čtenářských anketách o nejlepší povídku ročníku a dnes patří k nejoblíbenějším fantasy spisovatelům u nás. Ale přesto: narodil se v roce 1952 a dokud se nestal spisovatelem z povolání, působil převážně jako pracovník zahraničního obchodu.

Do fantastiky vstoupil povídkou Wiedzmin (Zaklínač), jež vyšla v časopisu Fantastyka a také zvítězila v tamní čtenářské anketě. Tomuto hrdinovi, zaklínači Geraltovi, pak věnoval rozsáhlou sérii povídek a později i románů vynikající vytříbeným stylem a jistotou zkušeného vypravěče. Sapkowski začal psát až ve svých středních letech a on sám tvrdí, že díky tomu nikdy neprošel dětskými nemocemi typickými pro ostatní spisovatele. Česká vydání sbírek zcela neodpovídají polským. Jako první vyšla v Polsku sbírka Wiedzmin (Zaklínač, 1990), jíž odpovídá česká sbírka Zaklínač - Stříbrný meč (1992). Následovala sbírka Miecz przeznaczenia (Meč osudu, 1992), česky rozdělená do sbírek Zaklínač - Věčný oheň (1993) a Zaklínač - Meč osudu (1993). Původní sbírku Zaklínač pak autor doplnil a vydal znovu pod názvem Ostatnie zyczenie (Poslední přání, 1993). I poté však byly ještě napsány některé povídky z tohoto cyklu, takže definitivním souborem všech povídek o Zaklínači jsou dvě česká vázaná

vydání od nakl. Leonardo. Po povídkách následovala pentalogie Krew elfów (Krev elfů, 1994, č. 1995), Czas pogardy (Čas opovržení, 1995, č. 1996), Chrzest ognia (Křest ohněm, 1996, č. 1997), Wieza jaskólki (Věž vlaštovky, 1997, č. 1998) a Pani Jeziora (Paní jezera, 1999, č. 2000). Dříve knižně nevydané povídky, z geraltovského cyklu i mimo něj, vydal autor ve sbírce Cos sie konczy, cos sie zaczyna (Něco končí, něco začíná, 2000). Sapkowski také napsal gamebook Oko Yrrhedesa (Yrrhedesovo oko, 1995), studii o kontextu artušovské legendy Swiat krola Artura (Svět krále Artuše, 1995) a nyní má k vydání připravený rukopis lexikonu fantasy literatury, z něhož vyšly loni ukázky v Ikarii.

Kromě toho píše Sapkowski novou trilogii Narrentum, o níž sám říká: „Je to historická fantasy (jeden z mnoha podžánrů žánru), odehrává se ve Slezsku a v Čechách v letech 1425-1430, v dobách husitských spanilých jízd do Slezska. Předpokládám, že to bude trilogie v duchu i poetice Schelmeromanu, zbojnických pověstí.

V listopadu loňského roku měl polskou premiéru film Zaklínač. Sapkowski je pravidelným hostem větších českých conů a je mezi českým fandomem mimořádně oblíbený. Zájemce odkazujeme též na webovou stránku www.sapkowski.cz.

Ivan Adamovič a Pavel Weigel

Rafal A. Ziemkiewicz

patří k nejvýraznějším postavám polské science fiction, a nejen jí. Narodil se 13. 9. 1964 v Piasecznu u Varšavy. Vystudoval polonistiku na varšavské univerzitě (1988). Od mládí se intenzivně zapojoval do fandomového a literárního hnutí, již jeho rané povídky (debut 1982) uspěly v různých soutěžích a anketách. Ještě za studií se stal redaktorem časopisu Fantastyka, v roce 1990 založil konkurenční časopis Fenix, jehož šéfredaktorem byl do roku 1994. Současně pracoval v rozhlase. V létech 1993-1994 byl tiskovým mluvčím politické strany Unie reálné politiky. Jako novinář působil v týdeníku Gazeta Polska, byl na několikaměsíční stáži v tiskovém úřadu republikánské strany USA. Nyní je nezávislým publicistou, kromě literární tvorby má pořady v rozhlase i televizi, píše do několika novin a časopisů.

Knižně vydal povídkové sbírky *Vládce krys* (Wladca szczurów, 1988) a *Bez iluzí* (Zero zludzen, 1991), fejetony a politické články *Bez údivu* (Zero zdziwien, 1993). Fantasy román *Poklady stolinů* (Skarby stolinów, 1990) vyšel i česky v roce 1993. Kyberpunkem ovlivněný román *Svinský osud kolovrátkáře* (Pieprzony los kataryniarza, 1995) byl oceněn cenou Janusze Zajdla jako nejlepší vědeckofantastický román roku. Pojednává o nekonvenčním tvůrci počítačových her a částečně se odehrává v jejich virtuálním světě. Následující román *Valčík století* (Walc stulecia) byl rovněž oceněný Zajdlem. Autor tentokrát sáhl do alternativní historie začátku 20. století. A konečně třetího Zajdla (1996) dostal za povídku Šípková Růženka (Spiaca krolewna). Ta patří k jeho varovným obrazům blízké budoucnosti, kdy na troskách postkomunistických států vznikají útvary ovládané mezinárodními mafiemi, do západní Evropy pak pronikají agresivní muslimové. Vše je prošpikované moderními počítačovými, zbraňovými a špionážními technologiemi. Čtyři novely tohoto typu shrnuje kniha *Červené koberce, odměřený krok* (Czerwone dywany, odmierzony krok, 1996), česky vydaná v roce 1997. Obdobnou knihou je i román *Vyvolenci bohů* (Wybrancy bogów, 1991), ve kterém skupina fanatiků na vzdálené planetě prosadí odtržení od galaktického společenství Země a zavede diktaturu. Probíhají pokusy o státní převrat a restituci poměrů, o jednom z nich, založeném na přípravě atentátu na prezidenta, pojednává tato kniha. O vydání této antiutopie se uvažuje u nás.

Rafal A. Ziemkiewicz je jedním z mála autorů SF, který je znám i širší veřejnosti, a to nejen literární. Jeho činnost v politice, vystupování v televizi a dalších médiích mu zajistilo značnou popularitu. Akceptují ho i jeho kolegové, např. v díle Miroslawa Jablonského o blízké budoucnosti lze najít zmínku o mládeži nosící odznaky Rafal for Prezident. Jeho povídky vyšly i česky v časopisech Ikarie a Živel.

Pavel Weigel

Eurocon a evropská SF

Zatímco americký fandom má tradici sahající až ke 20. letům a je poměrně dobře organizován, evropský fandom tuto tradici i organizační struktury postrádá. Teprve v roce 1972 se na SF konferenci v italském Terstu ustanovila Evropská SF společnost (European SF Society) a tento con byl rovněž vyhlášen prvním Euroconem. Během krátké doby se Eurocon (tedy evropské setkání SF fanů) stal po Worldconu druhým nejvýznamnějším světovým SF setkáním, organizovaným v nejrůznějších zemích východní i západní Evropy.

Samotná Evropská SF organizace je struktura velmi volná. Je totiž definována jako souhrn všech evropských fanů. Nemá žádný aparát a je spravována dobrovolnými nadšenci, kterým leží propojenost evropské SF na srdci. Nemá ani vlastní webovou stránku, i když pokusem o ni je vznikající projekt známého fana Roelofa Goudriaana.

Jednou z hlavních činností organizace je kromě pravidelných schůzek na Euroconu udělování Evropských cen za SF (European SF Award). Také udělování této ceny není tak přísně řízeno jako třeba u americké ceny Hugo. Cena je udělována na základě hlasování pověřených zástupců fandomu všech zemí, kteří se sejdou na příslušném Euroconu. Podle jmen a národnosti hlavních držitelů ceny se pak poměrně snadno dá poznat i místo konání conu, protože pořádající země má obyčejně v hlasování přednost. Také vyhlašované kategorie nejsou v každém roce stejné, nicméně v roce 2000 se ustálily hlavní kategorie pro nejlepšího autora, umělce, časopis, vydavatelství, promotéra, překladatele a fanzin. Kromě hlavních cen se udělují ještě vedlejší „ceny pro povzbuzení" určené k tomu, aby dodaly odvahu mladým tvůrcům.

Především díky nevyčerpatelné aktivitě Jaroslava Olši, jr. ale i dalších českých fanů se můžeme pyšnit slušnou řádkou European SF Awards:

1976 - časopis Interpress (na jeho stránkách občas vycházely SF povídky)
1986 - Ikarie XB za nejlepší fanzin, Zápisník za nejlepší časopis (díky jeho rubrice Fanfan)
1990 - Ikarie za nejlepší časopis, cena pro povzbuzení Martin Zhouf
1991 - Kája Saudek (výtvarník), Vilma Kadlečková (cena pro povzbuzení)
1992 - Alexandre Hlinka a Vladimír Veverka (promotéři), Teodor Rotrekl (výtvarník)
1993 - Jozef Žarnay (cena pro povzbuzení)
1995 - Jaroslav Olša, jr. (promotér), Juraj Maxon (výtvarník)

Pro zajímavost ještě uveďme držitele cen pro nejlepšího autora za poslední desetiletí (výsledky z roku 1998 a loňska se nepodařilo zjistit):

1991: Stanislaw Lem (Polsko)
1992: Arkadij a Boris Strugačtí (Rusko)
1993: Iain Banks (UK)
1994: Boris Štern (Ukrajina)
1995: Alain le Bussy (Belgie)
1996: Andrzej Sapkowski (Polsko)
1997: Rafal A. Zimkiewicz (Polsko)
1999: James White (Irsko)
2000: Ken MacLeod (UK)

Přejme si, aby letošní Eurocon, který v tomto měsíci proběhne v české Chotěboři, upevnil naše kontakty s evropskou science fiction a úspěšně propagoval naši tvorbu v zahraničí.

Ivan Adamovič

Svět SF si oblékl černou

Vlna úmrtí velkých osobností SF v průběhu 90. let byla smutná, nicméně očekávaná a špatné zprávy přicházely v blahodárných intervalech. Počátkem tohoto roku však během dvou měsíců zemřelo několik dalších SF autorů, ne tak zvučných jmen, zato v kadenci, která brala fanouškům dech. Gary Westfahl dokonce článek pro Locus nazval „2002 - rok kdy zemřela science fiction".

Vzpomeňme na ty, kteří již mezi námi nejsou:

29. dubna zemřel Richard Cowper

Vlastním jménem John Middleton Murry, Jr., SF začal psát od roku 1967, byl autorem řady nikoliv masově úspěšných, ale poměrně kvalitních románů spojujících vyspělý styl s tradičními SF náměty. Jeho nejznámějším je The Twilight of Briareus z roku 1974. Česky mu vyšla povídka v The Magazine of Fantasy and SF 1995, č. 4.

26. dubna zemřel George A. Effinger

Po dlouhé nemoci, která autora finančně vyčerpala tak, že mezi americkými fany byla uspořádána finanční sbírka, zemřel ve věku 55 let. I u nás je známá jeho orientálně kyberpunková trilogie Když selže přitažlivost, Oheň ve slunci a Polibek vyhnanství. Za povídku Schrodingerova kočička (česky in: Wollheim 1989) získal Huga a Nebulu.

15. dubna zemřel Damon Knight

Damon Knight napsal celou řadu vynikajících povídek (např. Čtyři jednou ranou, česky in: Světy science fiction) i románů, ale nejvíce se do dějin SF zapsal jako editor antologií a především jako kritik, který detailní a nemilosrdnou kritikou dokázal pitvat i populární autory v 50. letech, kdy nad seriózní kritikou „pokleslého" žánru jiní lámali hůl.

2. dubna zemřel Henry Slesar

Henry Slesar byl mistr krátké povídky. Patřil k nejčilejším přispěvatelům do amerických časopisů všech žánrů - možná více než v SF je známější v žánru thrilleru a detektivky. Jeho nejlepší SF povídky najdete v českém výboru The Best of Henry Slesar. (V angličtině zatím mohou čtenáři na autorovo SF „best of" teprve čekat.)

18. března zemřel R. A. Lafferty

Podobně jako Slesar byl i on mistrem povídky. Lafferty však patřil k nejlepším stylistům žánru, který se nezařadil do panteonu slavných jen díky neustálému ironizování žánrových postupů a až příliš nespoutané imaginaci. Nejvíce byl aktivní v 60. a 70. letech, v roce 1973 získal Huga za povídku Eurema´s Dam (česky v samizdatu Cizí hvězdy), jeho povídky naleznete také v antologiích Jiné světy - zima 1993 a jaro 1992 či Nebula 1966. Získal také cenu World Fantasy Award za zásluhy.

14. března zemřela Cherry Wilderová

Ve věku 72 let zemřela nejznámější SF autorka Nového Zélandu. Byla autorkou osmi románů a mnoha povídek, orientovaných často na mladší čtenáře.

A jako dodatek k tomuto smutnému výčtu ještě dodáme informaci, že pozůstalí **Isaaca Asimova** nedávno zveřejnili, že Asimov v roce 1992 zemřel na AIDS. Virem HIV se nakazil během transfúze krve v roce 1983 při operaci srdce.

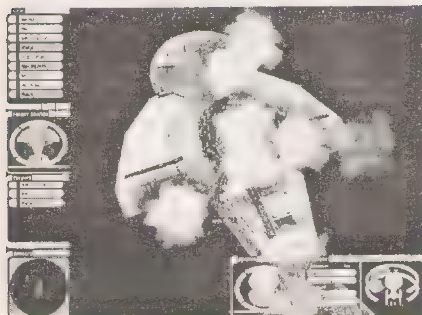
připravil Ivan Adamovič

soutěž o hru

Her na téma Star Treku už vznikla celá řada a jen málo z nich mělo to štěstí, že hráče zaujaly na delší dobu a dostaly dobré hodnocení. Rozhodně to však lze prohlásit o nejnovějším přírůstku od firmy Activision „Star Trek – Bridge Commander". Jak napovídá už název, hráč se vtělí do úlohy novopečeného kapitána hvězdné lodi Dauntless poté, kdy jeho předchůdce zahyne v raketoplánu důsledkem záhadného výbuchu hvězdy v systému Vesuvi. Najednou má na starosti celou loď a musí se učit velení i zvládnutí všech situací, které ho čekají.

ST Bridge Commander je možno nazvat simulátorem – nejde však o klasický kosmický simulátor, přestože se hra dá přepnout do externího pohledu a ovládat jeden z nejlepších korábů Hvězdné flotily můžete i přímo. Hlavní náplní hry je však simulace velení – hráč v podobě velitele, jehož tvář se přitom vůbec neobjeví, sedí v obdobě slavného křesla ještě slavnějších kolegů Kirka a Picarda (no a taky Káti Janewayové) a svými rozkazy určuje další dění na lodi. K dispozici má pět důstojníků – bajoranskou kormidelnici, taktického důstojníka, první důstojnici, jejímž úkolem je především zaznamenávání průběhu mise a poskytování rad, mladého vědeckého důstojníka a konečně strojníka s modrou pletí bolianské rasy. Každému důstojníkovi je možno zadávat rozkazy podle jeho specializace, v některých případech však může kapitán převzít iniciativu i osobně. Klíčoví jsou v tomhle zejména taktický důstojník a strojník: obdobně jako u některých předchozích her (např. Star Trek: A Final Unity) hraje důležitou úlohu ovládání energetických systémů a přidělování energie motorům, štítům, zbraním a systémům podpory života, což může v bojových situacích rozhodnout i vítězství nebo naopak zničení celé lodi. Neméně důležité je pak určování priorit

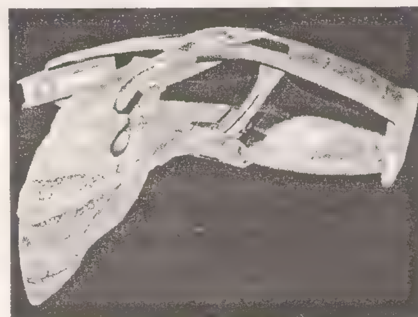

oprav poškozených systémů, protože opravářský tým zvládne najednou pouze tři a je tedy na kapitánovi, zda dá přednost rychlé opravě torpéd, štítů nebo třeba warpového motoru.

Zásadní postavení taktického důstojníka je pak samozřejmě jasné každému – právě on a jeho systémy hrají prakticky hlavní roli ve většině situací, do kterých se posádka Dauntless (později převelená na jednu z nejmodernějších lodí Sovereign) dostane. Kapitán může taktickému důstojníkovi vydávat příkazy nebo se ujmout palby ručně (aniž by přešel do přímého taktického módu), může rozhodovat o druhu použitých zbraní i o zaměřovaných systémech. K dispozici jsou samozřejmě klasické lodní phasery, dále pak torpéda, jejichž počet je však omezen a lze

je doplňovat pouze na kosmické stanici, která zároveň slouží jako opravárenská základna; později dostanete dokonalejší kvantová a fázová torpéda, kterými se ale musí opravdu šetřit a u fázových navíc hrozí riziko zničení torpédometu. K taktickým rozhodnutím patří omezení palby z phaserů pouze z určitých úhlů a zejména pak výběr systémů nepřítele, které je nutno zničit jako první – ať už jde o zbraně, štíty nebo

nakonec warpové jádro, někdy je zase například třeba rychle zabránit protivníkovi v útěku a tak se zaměříte na warpový motor.

Všechny ty technické dokonalosti by ovšem byly k ničemu bez pořádného příběhu, který je v Bridge Commanderu skvěle propracovaný a vskutku si nálepku Star Treku zaslouží, takže máte chvílemi dojem, že se díváte na další epizodu z řady The Next Generation nebo snad další film. Vaším úkolem je samozřejmě vypátrat příčiny výbuchu hvězdy Vesuvi, která způsobila smrt kapitána i zničení všech kolonií v systému. Při svém pátrání se setkáváte s příslušníky všech možných známých ras, bojujete s Romulany a Cardassiany, pronásledujete Ferengy a spolupracujete s Klingony (jeden z nich dokonce na chvíli vašeho taktického důstojníka zastoupí u zbraní). Především ale musíte vypátrat tajemství nové nebezpečné

rasy, která vyvinula zařízení schopná ničit celé hvězdy, a odhalit její spojení s mocnou frakcí Cardassianů. A abyste měli pocit, že jste opravdu ve Star Treku, nesmějí chybět ani staří známí z Flotily, takže na začátku hry vám poskytne jakýsi tutoriál sám kapitán Picard a zkoumání zbytků zničené hvězdy provádí zase android Dat, který dokáže přežít i v podmínkách pro člověka zcela nepřijatelných.

Grafika hry je povedená, třebaže na tvářích posádky je vidět, že jde o výtvor počítače. Vše ale vynahradí naprosto skvělý výhled do kosmu a na jednotlivé lodě, boje ve vesmíru jsou opravdovou lahůdkou. I zvuk doprovázený orchestrální hudbou Star Treku rozhodně ostudu neudělá. Někteří snad budou žehrat na vyšší obtížnost – ukládat nelze kdykoli (ani na stanici), hra provede uložení sama v předem stanovených okamžicích a tak se často stává, že si neúspěšnou misi musíte zopakovat od začátku včetně některých animací, které bohužel nelze přeskočit.

A jako u většiny dnešních her je tu samozřejmě mód jednotlivých misí s možností určit si předem spojence a nepřátele i multiplayer, takže můžete bojovat na internetu až do omrzení.

ST Bridge Commander je vedle ST Voyager: Elite Force jedna z nejlepších her ze světa Star Treku a všem trekkies, příznivcům simulátorů a hráčům vůbec ji mohu jednoznačně doporučit.

Jan Pavlík

Odpovědi na hru C&C Renegade

1. Real/time strategie
2. Brotherhood of Nod
3. Ano
4. Kombajn na sběr tiberia

*Hru vyhrál **Jaroslav Bahník** z Prahy 5. Byl vylosován ze 122 odesilatelúsprávných odpovědí.*

Blahopřejeme!

Otázky ke hře
Star Trek – Bridge Commander

1. Do které řady Star Treku lze ST Bridge Commander zařadit?
2. Uveďte aspoň jeden PC simulátor Star Treku.
3. Jak se jmenuje vynálezce warpového pohonu a ve kterých filmech/sériích ST vystupuje?

Téma pokroku a smrti

Rozhovor se spisovatelem Martinem Komárkem

Jméno Martina Komárka (nar. 1961) zná většina lidí ze stránek deníku Mladá fronta DNES a možná ještě více ze čtvrtečního magazínu těchto novin, kde proslul jako autor satirických fiktivních zpráv „Objev DNES". V těchto textech se projevuje jeho literární a fabulační nadání, to ovšem realizuje především v psaní románů. Zatím jich vydal pět a čtyři z nich patří do fantastiky: fantaskní podobenství *Dřevěná panenka* (1991) a *Mefitis* (1996) či čisté sci-fi *Smrťáci* (2000) a letošní *Rytíři kříže*. Ve svém posledním románu pohotově reaguje na události z loňského jedenáctého září a stal se tak prvním autorem, o němž je mi známo, že toto téma zúročil SF románem. (Povídek vznikla jistě celá řada. Již v prosinci nám přišla do redakce Ikarie na toto téma povídka od Jeana-Pierra Moumona, ale nebyla příliš zdařilá.) K rozhovoru jsme se sešli při dubnové autogramiádě v knihkupectví nakladatelství Wales u Náměstí Bratří Synků.

První kniha vám vyšla v nakladatelství AG kult, byl jste veden jako jednatel nakladatelství Classic, které se z AG kultu zrodilo... Jaká je nebo byla vaše úloha v této firmě?

Po revoluci jsem se seznámil s Tomem Lockenbauerem, který tehdy *Dřevěnou panenku* vydal jako jednu ze svých prvních knih. V Classiku jsem byl opravdu jednatelem a podílel jsem se na provozu nakladatelství spíše penězi a radou, rozhodování měl na starosti Tom.

Byla *Dřevěná panenka* reflexí doby totality?

Dřevěnou panenku jsem napsal ještě v hluboké totalitě a marně jsem ji léta nabízel k publikování. Lektoři, mezi nimiž byl i Michal Viewegh, ji jednoznačně odsoudili. K totalitě se ta kniha ale nevztahovala. Spíše než o společnosti pojednávala o jedinci. Tehdy mě naprosto fascinovala konečnost lidského života a otázka vyrovnání se se smrtí. O tom, jak je socialismus hnusný, jsem začal psát až někdy v roce 1988. Napsal jsem docela značnou část knihy, ale pak přišla revoluce a po ní jsem měl pocit, že jako protest ta próza už ztratila význam. Nakonec jsem použil jen část textu ve svém druhém románu, *Mefitis*, který je spíše parodií jak na socialismus, tak na počátky demokracie v Česku. Teď mě mrzí, že jsem ten původní rukopis zahodil, protože cítím čím dál silněji potřebu se se socialismem vypořádat v nějakém svém dalším románu.

Váš otec Valtr Komárek byl významnou osobností v předrevolučním Prognostickém ústavu. Jaký měl vliv na váš názor na svět, případně na vaši tvorbu?

Je nepříjemné, když máte otce, který je silnou osobností. Až příliš mne ovlivnil tím, že je svým založením totální levičák. Když vám věci, které jsou špatné, říká někdo, komu absolutně důvěřujete, tak ty věci berete jako pravdivé. Teprve později jsem se tohoto vlivu zbavil a změnil jsem politický názor takřka diametrálně až k jakémusi anarcho-liberalismu.

Proč vás vlastně tak fascinovalo téma smrti?

Když mi bylo osm nebo devět let, uvědomil jsem si, že jednou umřu a už se nikdy nedozvím, co bude pak. Jestli ještě přijde znovu jaro, jaké mužstvo vyhraje ve fotbalové reprezentaci a podobně. Ten traumatizující zážitek mě doprovázel celou pubertou. Měl jsem dojem, že nic jiného není doopravdy důležité kromě úvah o smrti a případném posmrtném životě. I z toho důvodu jsem se pokoušel studovat filozofii - abych se dozvěděl, jestli někdo pomohl tyto otázky objasnit. Zjistil jsem, že ne.

Váš v pořadí čtvrtý román *Smrťáci* byl již čistou science fiction. Dostal jste se k SF žánru tak, jako většina jiných autorů, byla to vaše oblíbená četba v dětství?

Ani ne. Sci-fi jsem začal číst, až když se mi dostala do rukou produkce Classiku. Jednak jsem si uvědomil, že to je výborná oddechová literatura, ale také že může díky svým možnostem vypovědět o dnešním životě víc, než literatura, která se klopotně probírá realitou. Prostě jsem zjistil, že s její pomocí dokážu lépe vyjádřit to, co jsem vyjádřit chtěl.

Váš poslední román *Rytíři kříže* působí dojmem, že byl napsán dost narychlo...

Hlavní část knihy jsem napsal během čtrnácti dnů, na Křivoklátě.

Co vás přesně vedlo k napsání té knihy? Byl to onen pocit po 11. září, že jsme se ocitli jakoby ve světě science fiction?

Je to spíše o náboženství. Po útoku na World Trade Centre jsme se nečekaně setkali se strašnou destruktivní silou náboženství. Napadlo mě, že ty lidi vlastně nezabil Muhammad Atta, že je zabil Alláh. Křížové výpravy v minulosti naopak ukázaly destruktivní sílu křesťanství. Křesťanství tehdy zvítězilo. Já v té knize vyšel z představy, co kdyby tomu bylo naopak. Ukázal jsem svět, kde ony nezpochybnitelné zákony ustanovil islám a křesťané jsou ti, kteří terorem prosazují své hodnoty. Tentýž motiv by se asi dal vyjádřit také třeba jako realistické psychodrama křesťansko-muslimského manželství, což by asi bylo umělecky čistší...

Ve svých posledních dvou románech se zabýváte trendy, které formují tvář budoucí civilizace, ať už je to mediální mašinerie nebo otázka víry. Jaký je váš osobní názor, které trendy budou pro naši budoucnost nejvýraznější?

Ona ta science fiction není daleko od reality. Karikatura demokracie, ve které se politika mění v show, je skutečností. Zároveň se domnívám, že lidé budou i více směřovat k náboženství právě jako k protiváze tohoto stavu věcí. Pro *Rytíře kříže* jsem zvolil islám, protože náboženství islámu je dnes živé stejně jako bylo živé křesťanství před pěti sty lety. Tipuji ale, že beztak zvítězí modernismus.

Tedy idea pokroku?

Pokrok je fantastický v oblasti techniky, ale ten není tak důležitý. Důležitější je pokrok v oblasti etiky, v oblasti lidského soužití. Ten ale momentálně není žádný a ani v nejbližší budoucnosti žádný nečekám. Takový pokrok totiž přinášejí jen proroci a ti se už pěkně dlouhou dobu noví nenaskytli.

Připravil Ivan Adamovič

představujeme

Sfzin

Sfzin je jméno pěkného serveru, který se nesměle prodírá světem internetu s fantasy tematikou.

Často obnovovaný server, který si už vybudoval své „pevné" místo v oboru sci-fi a fantasy tematiky. Součástí Sfzinu je dostatek sekcí, které pokrývají hlavně hráčské spektrum, ale své místečko si najdou samozřejmě i jiní. Ať už se jedná o skvělou hru Ad&d, Battletech, Shadowrun, Dračí Doupě, RPG hry na počítačích či on-line hry. Ostatní fanoušci si užijí LARPu, povídek, poezie amatérů, spisovatelů a nově i Star Treku.

Nutno podotknout, že součástí Sfzinu je i rozsáhlá galerie, ve které naleznete určitě hodně zajímavých děl. Pro příklad je uveden krátký výpis informací ze sekce Dračí Doupě - k nahlédnutí je zde např. přes 100 nových nestvůr, 50 dovedností, 200 kouzel pro kouzelníka, osobní deníky, několik světů a ještě mnohem více. Stejné množství informací, zlepšení, recenzí a doplňků naleznete i v ostatních skvěle rozvinutých sekcích. Server je často obnovovaný a velmi působivý.

Sfzin patří k těm serverům, které jsou v porovnání s jinými velikány ještě mladé, leč schopné a vyvíjející se. Časem se ještě ukáže jeho přínos nejen pro hráče, ale i pro všechny nadšence z tohoto oboru. Jen vstupte na http://www.sfzin.com a otevře se vám svět nevídaných možností a informací. Ačkoliv jsou informace mnohem přednější než cokoliv jiného, doplňuje atmosféru úžasná grafika, která dokončí dojem schopného a velkého serveru.

Janeway/Chakotay kampaně

J a C. Dvě důležitá písmena, dvě důležité seriálové postavy ze Star Trek: Voyageru – Kathryn Janeway a Chakotay. A taky věčné dohady mezi jejich fanoušky (J/Cers), kdy už budou konečně spolu. Marně se však fanoušci na romantický závěr těšili. Chakotay si v posledním dílu vzal Seven.

Přesto J/Cers dál fandí Kathryn, Chakotayovi i jejich představitelům Kate Mulgrew a Robertu Beltranovi. Dělají pro své idoly úžasné stránky. Jako například Gillian Hoyle z Velké Británie. Její stránka http://www.beeksnees.clara.ne/indexa.htm je umělecké dílo.

Kde můžete J/Cers potkat? Na message boardu na Gillině stránce. Pro české J/Cers je na http://www.lopuch.cz v sekci Televize fórum „Jaký je Váš názor na J/C" založené Michaelou Buročkovou.

J/Cers vytvořili několik internetových kampaní: http://trekboycott.fws1.com a http://jc.ourfamily.com. Cílem kampaní je přesvědčit společnost Paramount Pictures k natočení filmu nebo série Voyageru, kde si Kathryn a Chakotay přiznají své city. Že nevíte, jak by takový film mohl vypadat? Přečtěte si několik povídek na http://www.geocities.com/Area51/4418/jetcindx.html.

Sedm sezon Voyageru nestačilo? Nevadí. Jsou tady sezony 7, 5 a 8 na stránkách http://www.geocities.com/season7_5/index.html a http://vv8.jetc.org .

Ne všichni Trekkies fandí vztahu Kathryn – Chakotay. Ale i tak by měli projevit s J/Cers trochu solidarity a do Paramountu napsat. Ještě není pozdě. V Endgame (posledním díle Voyageru) se Kathryn vrátila zpět časem, aby změnila minulost své posádky. Takže manželství Chakotaye a Seven považuji za zrušené. Chakotay a Kathryn k sobě mají volnou cestu.

Jedna malá otázka. Víte, kolik je třeba J/Cers, aby byl natočen film s Kathryn a Chakotayem? Že hodně? Chyba! Stačí jeden, ale musí být producent Voyageru. Snad dopisy a maily aspoň jednoho z producentů k něčemu pohnou. Taky to chce zaangažovat do J/C věci Kate Mulgrew a Roberta Beltrana. Nemělo by jim být jedno, že přijdou o část fanoušků. Tak popadněte pera, klávesnice a pište!

Věra Oravová, OravovaVera@seznam.cz
http://sweb.cz/OravovaVera/sci-fistrankaverkyoravove.htm

soutěže

Opica 2002

Klub „Planéta Opíc" vyhlásil literárnu súťaž o najlepšiu amatérsku poviedku žánru science-fiction (fantasy ani horor nebudú akceptované). Súťaže sa môžu zúčastniť iba autori, ktorí doteraz neuverejnili žiadnu poviedku v knihe alebo časopise a neumiestnili sa vo finále alebo na prvých miestach známych literárnych súťaží. Autor môže poslať najviac 3 poviedky, počet strán nie je obmedzený. Texty zašlite napísané na stroji, alebo vytlačené na tlačiarni (veľkosť písma 12, riadkovanie 1,5 alebo 2), ku každej poviedke pripojte meno autora, adresu, telefón alebo e-mail. Posledné poviedky posielajte do 7. júla 2002 na adresu „Viliam Búr, Čiližská 26, 821 07 Bratislava", na obálku napíšte heslo „Opica 2002". Víťazi budú oficiálne vyhlásení na Istrocone 2002, kde sa k ich dielam vyjadria slovenskí spisovatelia a redaktori sci-fi. Vybrané poviedky budú zverejnené v klubovom fanzine „Oppo Scifiens".
http://planeta-opic.host.sk/opica2002.html
http://planeta-opic.host.sk/oppo/index.html
www.istrocon.sk/

12. ročník lit. súťaže CENA GUSTÁVA REUSSA 2002

SLOVENSKÝ SYNDIKÁT AUTOROV FANTASTIKY (SSAF) vyhlasuje DVANÁSTY ROČNÍK literárnej súťaže CENA GUSTÁVA REUSSA 2002 o pôvodnú, po slovensky písanú poviedku žánrov science fiction, fantasy a horor. Uzávierka 30. 9. 2002.

2. ročník literární soutěže TROLL 2002

Uzávěrka 31. 10. 2002. Podrobnosti v minulém a příštím čísle. Adresa: SFK Trollík, Míla Linc, Dubečská 14, 100 00 Praha 10

pozvánka

STAR TREK camp

Letní tábor se zaměřením na Startrek. Tábor organizovaný Domem dětí a mládeže Třebíč se koná na Skřipině (nedaleko Náměště nad Oslavou - okres Třebíč). Cena tábora je 2400 Kč. Podmínkou je věk 13-18 let (včetně) a alespoň střední fyzická výkonnost a základní zálesácké dovednosti (spí se ve stanech).

V průběhu tábora si účastníci sáhnou možná až na dno svých fyzických a psychických sil, budou pracovat ve strojovně i velet na můstku, v terénu bojovat s nepřáteli. Podrobnější informace získáte u Markéty Sadílkové (B-Elanna) na adrese galaxy@seznam.cz, případně u Zdeňka Vošty - imtz@seznam.cz.

5. – 11. 8. TATRACON 2002

15. ročník tradiční scifistické dovolenky v malebné přírodě Slovenského ráje. Čingov u Spišské Nové Vsi. http://www.tatracon.host.sk nebo mailem na tvreduta@mestosnv.sk. Je již obsazeno, ale třeba se nějaké místo uvolní.

9. - 11. 8. 2002 XenaCon

Druhý ročník setkání příznivců seriálu Xena, Warrior Princess. http://joxer.molir.cz/cony.php?id=XenaCon2002

13. - 15. 9. 2002 ISTROCON 2002, Bratislava

Mezinárodní festival fantasy, science fiction, moderních technologií a nového životního stylu. Veleúspěšný con opět se zahraničními hosty. http://www.istrocon.sk/

Eurocon

3. - 7. 7. Chotěboř. Vrcholné evropské setkání fanoušků se koná již tento měsíc! Poslední šance se zúčastnit neopakovatelného conu s nabitým programem a mnoha zahraničními hosty. Informace na www.avalcon.cz.

- Pořadatelé zajistili dostatek náhradních lůžek přímo v Chotěboři a další ubytovací kapacity v okolí Chotěboře.

- Přímo z tradiční Porty přijede na Eurocon se svojí přednáškou Jaroslav Velinský (Kapitán Kid), známý spisovatel SF a písničkář.

- Robertu Holdstockovi i účastníkům conu zahraje dark rocková kapela Alvarez Perez z Brna, jejíž některé texty jsou inspirovány jeho dílem.

- Zájem zúčastnit se Euroconu projevili herci Patrick Kilpatrick (mj. Star Trek a Babylon 5), J. G. Hertzler, Robert O'Reilly (oba Klingoni ze Star Trek DSN), ale do uzávěrky Ikarie dosud neproběhla všechna jednání o (ne)účasti.

EUROCON 2002 – Program

1. - 3. 7. 2002 Praha a 3. - 7. 7. Chotěboř

http://www.avalcon.cz

Parcon, Avalcon, Gamecon, Star Trek Con, Star Wars Con, Babylon 5 Con, Zeměplocha Con, Pán prstenů, Fantastická Fakta, Futurologický kongres, Manga & Anime

Zahraniční hosté spisovatelé George R. R. Martin, Robert Holdstock, Kir Bulyčov, Andrzej Sapkowski, William King, Isobelle Carmody, Rafal Ziemkiewicz, malíři Jim Burns a Philippe Coriat, herci Patrick Kilpatrick (ST, B5), Robert O'Reilly a John Hertzler (oba ST).

Vrcholné evropské setkání fanoušků literatury, filmu, internetu a her, zaměřených na science fiction a technologie budoucnosti, fantasy a mytologii, horor, komiks, kosmonautiku a astronomii, UFO a záhady, historii a budoucnost. Poprvé v ČR!

Již tento měsíc, poslední příležitost zúčastnit se akce, která nemá u nás obdoby.

Představujeme malou část přednášek, na které se můžete těšit. Více informací o aktuálním programu na www.avalcon.cz.

Silvie Šustrová - Chyby ve filmu Pán prstenů

Má Boromir tři ruce? Sahá elfům zábradlí ke kotníkům? Jezdí ve Středozemi auta? Přednáška s ukázkami chyb, které se ve filmu objevily a vyvrácení těch, o kterých se to pouze tvrdí.

Ondrej Herec - Sen o hrdinovi

Každá literatúra má svojho hrdinu. V detektívke je to detektív, v kovbojke kovboj, v hrdinskom epose bojovník. Do literárneho alebo filmového hrdinu premietame svoj vlastný vytúžený obraz. Hrdina je zrkadlom našich nesplnených snov. Vo víťaznom bojovníkovi, mocnom mágovi alebo v očarujúcej krásavici nachádzame nedosiahnuteľný ideál, veľkosť, krásu a dokonalosť. Príbehy o hrdinoch, ktorými nie sme, nám rozprávajú pravdu, ktorú o sebe poznáme len my sami a autori fantastiky.

Hana Vittková a Robert Richter - Půlstoletí hudby sci-fi I. a II.

Přehled nejzajímavějších a nejznámějších hudebních motivů ze sci-fi filmů uplynulého půlstoletí. Ve dvou programových blocích se pokusíme připomenout cca 40 filmů s hudbou od více jak 20 hudebních skladatelů.

Petr Köppel - Souboje ve fantasy III. - Střety armád

Souboje z nadhledu. Zjistíme, jak se který spisovatel orientuje v nepřehledné směsi navzájem se vraždících mas a jak vyvolává dojem akce.

Ivana Kuglerova - Volání smečky

Lidé jim říkají šedé stíny, zabijáci, duchové noci. Vlci jsou častými hrdiny pohádek, legend, bájí a mýtů a v neztenčené míře též fantasy příběhů. Jací však jsou doopravdy? Jak se literární hrdinové či mýtické bytosti liší od skutečných šelem? Přijďte si poslechnout volání smečky! Možná přijde i vlk.

Alexandra Pavelková - Cena ľudského života I. Nájomní vrahovia

Nájomná vražda a atentát vo faktoch i vo fantastike. Širokú škálu nájomných vrážd a atentátov podáva aj fantastika.

Lukáš Křesina - Zlaté horečky aneb Drahé kovy v dějinách lidstva

Netradiční pohled na lidské dějiny, které jsou jevištěm pro zlaté horečky a zároveň i jejich produktem. Jsou dějiny lidstva opravdu jen honbou za prokletým žlutým kovem?

Petr Severa a Kamila Sirotná - Jaký byl Isaac Asimov

Přiblížení Isaaka Asimova, jeho život, rodina a životní postoje. Životopis Isaaka Asimova je, jak jsem byl zjistil, věc poměrně neznámá. A to dokonce i pro lidi, kteří jinak z Isaakových knih četli první poslední.

Martin Koutný - Reklama potřebuje vraždu

Koho a proč přejela B. Nesvadbová? Platil Muhamada Attu VI. Železný? Kupovali by černoši Whiskas? Jaký toaletní papír používá Václav Klaus? Budou děti loupit miňonky se zbraní v ruce? Byl ďábel prvním pracovníkem v reklamě? Co na to Zelený Raul? Další z cyklu politicky nekorektních přednášek o průšvizích civilizace na přelomu tisíciletí.

Petr PAGI Holan - Beseda s porotci a autory CKČ

Při oficiálním vyhlašování výsledků CKČ se všichni dozvídáme jen tu jedinou a jednoduchou informaci, jména nominovaných a osobnost vítěze.

Aniž to vlastně tuší, autoři i porotci CKČ jsou na jedné lodi. První bez druhých - a stejně tak i druzí bez prvních - by byli jen osamocenými tuláky po okraji literatury.

Porotce i autory CKČ zveme na besedu, kde budou mít ojedinělou příležitost přednést své postřehy a názory.

Zdeněk Rampas - Soukromá historie SF

První Parcon toho jména proběhl před dvaceti roky. Mnozí z vás o té době nic nevědí, třeba i proto, že ještě nebyli na tomto světě. A to historie Čs. fandomu nezačala až prvním Parconem. Osobní příhody prezidenta Čs. fandomu na pozadí událostí v životě Čs. fandomu.

Františka Vrbenská - Život je kolovrátek, spřádá iluzi

Je znakem fantasy chlapík s mečem? Je Bruncvík fantasy? Je Napoleon fantasy? Proč není Conan fantasy? Julius Zeyer a William Shakespeare vás vyzývají k diskusi!

Neznámé poklady fantastiky v ošoupaných deskách. Skalpel a pitevní stůl coby klíč otevírající pravověrnou fantasy k rozeznání. Chvála příběhu... trochu jinak.

Jaroslav Velinský - SF JE HRA,

což je J. V. odhodlán obhájit i na příkladu vlastní literární tvorby. Část přednášky bude věnována PŘÍPADU ATLANTIS, knize z žánru non-fiction, kterou autor psal pro vlastní potěšení šest let.

František Fuka - Filmové novinky, ukázky a diskuse

Promítání ukázek ze zbrusu nových připravovaných filmů, zajímavosti o nich a odpovědi na všetečné otázky o nich nebo o jiných filmech.

Jiří Kroulík - Výstupy do volného kosmu - historie skafandru

Víte, jak přežít ve vakuu mimo kosmickou loď? Historie vývoje skafandrů pro kosmické lety. Rozdíly mezi letovými skafandry, skafandry pro výstupy do volného vesmíru a skafandry pro pobyt na Měsíci.

Františka Vrbenská

XI. Slyšte, dobří lidé, o dobytí Tróje!

Pátrání po kořenech fantastiky

1. Jak svět nachází básníky

Současná fantastika se (sub)žánry science fiction, fantasy a hororem představuje pouze jednu z inkarnací proměnlivého, ale ve své podstatě konzistentního kulturního organismu - symbiózy myšlení, cítění a vyjadřování - který zachycuje určité základní potřeby lidské psychiky, odpovídá na ně a uspokojuje je. Jako je obtížné stanovit ostrý předěl mezi světem našich biologických předků a světem člověka, jehož integrální součástí zůstávají ty nejrozličnější, až protichůdné tváře lidských společenství, obdobně i to, co nazýváme zjednodušeně fantastikou, představuje kontinuum spojující úsvit dějin s dneškem genetických a informačních technologií.

Stále máme tendenci mytizovat skutečnost, vyrábět si hrdiny a oddávat se příběhům, které nás z nejasných důvodů vnitřně uspokojují. Forma vyprávění, způsob, jakým je nadčasové jádro příběhu podáváno, mutuje v průběhu evoluce lidstva; pro současnou oficiální teorii umění znamená vnějšková prezentace zásadní kritérium třídění. Liší se kulisy, sloh, etické atributy, paleta problémů... Zůstává hlad po příbězích a přes všechny změny a nápor globálního životního stylu přežívá i naše vlastní schopnost tyto příběhy vytvářet a předávat.

Chceme slyšet hudbu, píseň, vyprávění; donekonečna opakujeme slova *láska, cesta, boj, víra, touha, síla, nenávist, oběť, svoboda, vítězství, odplata.* Příběh je pouze jednou ze dvou základních složek fantastiky: druhou je touha vyrovnat se s rozporem mezi realitou a ireálnem, mezi ohraničenou každodenností a snem, mezi štěstím a neštěstím, nadějí a zoufalstvím, dobrem a zlem, mezi smyslovým vnímáním a neznámem, jenž přesahuje před naše zrození a za naši smrt.

Nejstarší příběhy se podobaly písním: po mnoho tisíciletí se milostné, obřadní i hrdinské verše prolínaly s hudbou. Mluvené slovo má magickou moc, kořenící v dobách, kdy pravěký člověk začal užívat řeč jako nástroj. Všechny jazyky si vytvořily dvě vyjadřovací úrovně: hovorovou a básnickou. Hovorová řeč může být poetická a u některých etnik se vyznačuje nápadným rytmem a zpěvným melodickým přízvukem, natolik hudebním a živelně spojeným s významem, že písně do značné míry určuje přirozený tón mluvených slov.

Tvořivá imaginace není vázána na vzdělání ani na sociální vrstvu. Schopnost fantazijních vzletů máme v sobě potenciálně ukrytou všichni; badatelé rozebírají přirozenou poetiku dětí, přírodních národů, lidových vrstev. Kdysi patřilo umění složit píseň či báseň, nebo vtipně a duchaplně konverzovat ke stěžejním společenským požadavkům. Charakteristické znaky poetické dikce existovaly na nižším stupni v obyčejné mluvě, příslušníci zdánlivě primitivních, „zaostalých" národů ovládali jazyk lehce a obratně, byli schopni básnických improvizací, přesně a jasně se vyjadřovali, řeč oplývala figurativními prvky.

Do počátku dvacátého století sídlil v téměř každé irské vesnici tradiční profesionální básník, často negramotný, ale schopný pracovat se složitými veršovými formami a obdařený úžasným darem improvizace. Pro jeho rodáky však byl básnivý projev běžnou součástí života. Hovořili s obdivuhodnou vitalitou, a přece šlo o hovor aliterační, rytmický, stále se přechylující do poezie - prvek, s nímž je dosud možné se ve světě setkat na místech méně dotčených výdobytky civilizace.

Před sto lety si povšiml misionář starého Zulu, který umýval nádobí poblíž železniční dráhy do Johannesburgu: tou tratí odjížděli mladí černoši z kraje sužovaného bídou. Mládenci zpravida našli práci v robotárně velkodolů, dívky končívaly v městských nevěstincích. Bělovlasý sluha zaslechl hluk blížícího se vlaku a spustil nad svými hrnci sám pro sebe polohlasný monolog: *„Ten, který v dálce řve,/ ten, který mačká a drtí chlapce/ a znásilňuje naše ženy. Odejdou a špatně je jim v městě./ Ten lupič! A my tu zůstanem."*

2. Opouštějí básně svět?

Když se australští domorodci, jejichž pozoruhodné výtvarné umění překypuje emocemi, myšlenkovým poselstvím, fascinující symbolikou, naučili v bělošské škole malovat, vytvářeli vzhledné krajinky viktoriánsky učesané a prázdné. Zdálo by se, že právě naše civilizace se svým životním stylem vyplývajícím z odlišných konstant, se svou formalizací vnímání a se vzděláním, které nás učí odlišným intelektuálním postupům, není příznivá masovému rozšíření poetiky.

„Proud poezie, který ustavičně plyne, je slang. Každého dne tká bezejmenný básník pohádkové krajkoví lidového jazyka," tvrdí Gilbert Keith Chesterton ve svých *Obranách.* *„Svět slangu je jakýsi na hlavu postavený svět poezie... je to celý chaos pohádek."* Běžný hovor zdobí perličky básnivých slangových výrazů - vždyť například ani dopravácký termín *„kaštani"* coby synonymum pro cestující nepostrádá půvab - a metafor, z nichž některé jsou prastaré: *„platil jako mourovatý", „má máslo na hlavě", „prolomil ledy".*

Jiné obraty se rodí jako surrealistické Venuše z šedé pěny současných dní: *„čuměl jak bacil do lékárničky", „a je po žížalkách", „držel to jak Žižka mobil", „je mi to volný jak prsa tvý ségry".* Dříve sice vznikaly i jemnější a krásnější obrazy, ovšem ani tyhle nové výrazy nepostrádají plastičnost a vtip a jako kdysi se ty zvláště vydařené stávají majetkem celku. Jsou a nejsou neologismy: stvořil je věčně se obrozující jazyk, jenž je schopen znovu užít slova málem zapomenutá... třeba výstižné vyjádření *„zabouchnout se"* původem nejméně z osmnáctého století.

Mnozí z nás se spontánně stávají na přechodná období básníky, když vychutnávají čerstvou znalost psaní a čtení (*„Jedna beruška letěla, do lesa vletěla"*), když dospívají nebo se zamilují, když vymýšlejí pohádky svým potomkům. A někomu tenhle ošemetný vklad zůstane na celý život.

Pokud lidé vyprávějí, jejich řeč se přesouvá z hovorové polohy a blíží se básnickému jazyku, je plynulejší, barvitější, rytmičtější, melodičtější, často doplněná svébytnými ozvláštněními. Africký domorodý vypravěč používá *ideofony,* „zvukové obrazy", které v překladu nebo v přepisu zanikají. Vyjadřují zvukově a v doprovodu gest také mimicky představu určitého děje, způsobu, barvy, nálady, mohou nahrazovat příslovce, podstatná jména či slovesa. V některých evropských pohádkách je trochu připomínají citátové citoslovce („hupity dupity", „čury mury fuk", ale také naprosto abstraktní tvary) které jsou možná pozůstatky podobného vyprávěcího modu z našeho dávnověku.

V různých oblastech se lišila také doba vhodná k vyprávění příběhů. V Japonsku takovým obdobím, ideálním zejména pro strašidelné historky, bývaly letní večery, obzvlášť vlhké a mlžnaté v hornatých oblastech (typicky japonské krajině). U našich předků, ale stejně tak u severoamerických Indiánů byla povídání vyhrazena zima; ostatní čas totiž naplňovala práce. Indiánští starci, kteří udržovali kmenové tradice, v tato roční období ani vyprávět nesměli, jinak by zlí duchové potrestali kmen velkým neštěstím.

Někdy patřily určité příběhy jen ke konkrétním, mimořádným událostem, ke slavnostem a k obřadům náboženského charakteru. Ačkoliv se zdá samozřejmé, že tu působily mystické, rituální důvody, povšimněme si, že dodnes máme uprostřed moderní společnosti tendenci připomínat si jisté příběhy, osudy a události pouze v některé (zpravidla výroční) dny. Nejmarkantněji se souvislost mezi kalendářem a vzpomínkami na kulturní héroje pro-

jevuje o Vánocích, Velikonocích a o státních svátcích, jenže tempo našeho života, nebezpečnější než temní duchové, nám stěží dovoluje, abychom si vůbec vzpomněli na mnohé významné osobnosti - vlastně hrdiny civilizační mytologie - alespoň jednou do roka.

U přírodních národů je často rozdíl mezi hovorovým a básnickým vyjadřováním méně výrazný. Podle hypotéz lingvistů je básnická řeč vývojově starší, zachovává na vyšším stupni rytmické, melodické a fantastické vlastnosti, které jsou vlastní mluvě jako takové. Podle rozšířené teorie se zrodily tanec, hudba a poezie současně; významnou úlohu přitom hrál rytmický pohyb. Pozůstatky vzniku písně ve smyslu kulturního fenoménu během činnosti - kolektivního tance nebo pracovního procesu, se odrážejí ve struktuře sóla a sboru, v refrénech a pravidelném opakování leitmotivů.

V naší kultuře se tyto stopy plně zachovaly ve spirituálech, v pochodových nebo pracovních písničkách a nápěvech - do nedávna také ve zpěvánkách, které provázely dětské hry.

„Špatně s námi jednají, ehé! Jsou k nám tvrdí, ehé! Pijí si kávu, ehé! Nám nedají nic, ehé!"

(Improvizovaný popěvek thonžského cestáře z poloviny dvacátého století. *Ehé* je pracovní pokřik, provázející údery kladiva.)

„Ludvík byl král Francouzů, ještě před revolucí,/ táhněme, chlapci, táhněme spolu!/ Když mu hlavu usekli, bylo po konstituci,/ táhněme, chlapci, táhněme spolu!"

(Námořnická píseň, která se těšila oblibě na anglických lodích v časech fiktivního kapitána Hornblowera.)

„Proč tolik krve z meče tvého,/ Edwarde, Edwarde?/ Proč tolik krve z meče tvého,/ proč chodíš smuten tak?/ Ó, jestřába jsem zabil svého,/ matko, matko,/ a byl to dobrý pták."

(Středověká anglická balada.)

Když se oddělil pohyb - tanec, vznikla píseň, vyčleněním melodie se osamostatnila báseň. A přece se dodnes tyto tři složky prolínají a splývají... třeba v dnes tak oblíbených muzikálech. A do těchto dnů na nás intenzivně působí, vzrušují nás, zakódovány v nejhlubších strukturách našeho lidského vědomí.

3. Magie básní

Básnický jazyk vychází z prapůvodní magie slovesné komunikace; sloužil přednostně pro obřady kolektivní, slavnostní, náboženské anebo magické včetně individuálního čarování. Podstatou magie je snaha ovlivnit objektivní realitu. Už tím, že se během rituálu nebo zaklínání, bez výjimky pronášeného básnickým jazykem, mění subjektivní vztah ke skutečnosti, mění se nepřímo i skutečnost sama. A písně (nebo verše) jsou nástroji nadpřirozené síly. Stavební kameny magie a fantaskního vnímání světa - příkazy, uvědomělá přání, oslavu, jež je ozvěnou kouzelnických zaříkadel, změny subjektivních postojů schopné z našeho zorného úhlu pohnout s vesmírem, snahu vyřešit psychický konflikt mezi svým nitrem a realitou okolí a obnovit rovnováhu - nalezneme jak v lidových popěvcích, tak ve verších slavných básníků.

„Žena, která je uvnitř,/ sedí v posvátném kameni,/ píseň pláče, kéž vyjde ven, / píseň zpívá, kéž je ženou mou!"

(Nové Hebridy, píseň věnovaná dívce, která prý žije v kameni)

„Mé sekyře naslouchejte, na má slova pozor dejte, stromy! Teď se samy pokácejte, do polínek naštípejte, na náš dvorek kutálejte, kol chalupy naskládejte, stromy!"

(Bavorsko, devatenácté století, dřevorubecký popěvek)

„Ó, hvězdo jasná, kéž jak ty jsem stálý!/ ...na věky v sladkém nepokoji bdít,/ vždy, vždy dech slyšet, něžný, tajný tón,/ tak věčně žít - „

(John Keats, *Básně*. Když ve čtyřiadvaceti letech složil tento sonet, byl zamilovaný a věděl, že umírá na souchotiny.)

Sapfó, věhlasná řecká básnířka, autorka jedněch z nejstarších lyrických veršů v Evropě (byly zpívány v doprovodu lyry, což těmto skladbám dalo jejich název) se pro neopětované city své družky obrací ve vroucí modlitbě na bohyni lásky Afrodíté. *„Sem přijď, jakos už vyslyšela/ hlas mé prosby znějící k tobě z dálky/... Přijď i nyní ke mně a vysvoboď mě/ z těžkých dum a vše, co si přeje míti/ splněno mé srdce, mi splň; ty sama/ pomoz mi v boji!"*

Tato milostná báseň, jež na sebe bere podobu modlitby, skutečně dodržuje všechny náležitosti rituální fromule, včetně připomínky, že už bozi v minulosti zasáhli v prosebníkův prospěch, a on že je jim za pomoc patřičně vděčný. Jenže tohle není formální magický obřad před obětištěm, tady kouzlem působí imaginace - a stejně jako v magii se v představivosti básníka splňuje vytoužená skutečnost. Umění vzklíčilo z rituálních obřadů a básnictví vyrostlo z magie, řídí se touž dialektikou. Avšak jestliže základem magie je konflikt mezi přírodou a společností, výraznější pozici v poezii zaujímá konflikt mezi jedincem a jeho komunitou.

Bez ohledu na své zakotvení v prostoru a čase odvádí poezie naše vědomí z reálného, smysly zmapovatelného světa do světa fantazie. Možná už dnes není vhodné skládat poezii a science fiction či moderní fantasy do jediného košíku, ale genetická spřízněnost je nepopiratelná... a konec konců, najdou se veršované čistokrevné fantasy (třeba Gaimanová variace na Román o Lišákovi) nebo naopak básně s fantastickými motivy (taková *Smrť Jánošíkova* od Jána Bótta z počátku devatenáctého století je fantasy jako vyšitá) - o motivických a stylistických výpůjčkách pak není sporu.

V dějinách písemnictví je časté, že pokud chtěl autor prozaického díla klást důraz na význam chvíle, zdůraznit emoce, přiblížit duševní rozpoložení hrdiny, navodit náladu, dodat slovům slavnostní ráz, vložil do textu verše, použil básnickou řeč. Setkáváme se s touto technikou ve starých čínských a indických dramatech, ve středověkých arabských nebo pozdně keltských skladbách, v mottech uvádějících kapitoly evropských románů. Poezie tvoří jedno z kouzel Tolkienovy tvorby, ale básnický jazyk objevíme i v hard science fiction - například v Bradfordově knize *„V oceánu noci"*, kdy se prolnou vědomí hlavního hrdiny, bývalého kosmonauta, jeho umírající přítelkyně a vesmírné entity, přezdívané Šotek.

„Šotek cítí hlučný puls
rozbaluje před sebou skálu
krájí suchý vzduch
dusá v botách po poddajné zemi -
vidí chutná otevírá.
Pomáhá mu do tajícího světla.
Láska ho připichuje ke dni"

Pro všechny primitivní národy je básník věštcem na vyšším stupni sublimace: posedlý bohem, naplněný božím dechem, nebo v božské inspiraci vytváří své dílo, v oparu stejného šílenství jako ti, kteří jsou omámeni rituálním orgiastickým tancem. Femios, pěvec Fajáků, řekl: „Jsem samouk, protože bůh vsadil do mého srdce všechny druhy písní." Dávní bardi byli schopni téměř bezhraničné improvizace - potřebovali jedině, aby jim byl průběh událostí zřejmý, a dokázali vyprávět anebo zpívat celé hodiny - i dny na jakékoliv téma.

Posedlost příběhem se přenášela i na posluchače, kteří sledovali, jak vypravěč, zpěvák, básník hluboce prožívá osudy svých hrdinů; nevzdělaní rolníci, divocí kočovníci, prostí lovci, nelítostní bojovníci seděli bez dechu se zářícíma očima, tu a tam někdo vykřikl nebo se zasmál. Plakali, upadali do tranzu, v němž sténali, vyhazovalil čapky do vzduchu a vjížděli si rukama do vlasů, jako by chtěli zápasit sami se sebou.

Vypravěč citlivě reagoval na způsob, jímž posluchači přijímali jeho produkci: uměl je dojmout i zaujmout, vhodně vsunout aktuální narážku, zpestřit děj slovními hříčkami a půvabnými obraty. Pomáhal si při tom výkonu ovšem také prefabrikovanými pasážemi a tradičními formulemi: popisy bitev, vzhledu ústředních postav, jejich výzbroje a jejich koní, krásy žen, přípravy jídla, vítání cizinců, případně opakováním scén (princip trojnosti). Jeho výkon se podobal do jisté míry improvizacím dobrého pianisty, který skládá jemu běžné melodie pomocí přechodů a improvizovaných motivů do nového celku.

Ani si neuvědomujeme, že podobné ustálené citace využívají i dnešní tvůrci ve svých literárních a filmových dílech. V dnešním věku informací nám příběhy přinášejí jiné problémy: potíže kolem vlastnictví autorských práv a smyšlenek, řečených *hoaxes*. V oceánu příběhů spouští sítě příliš mnoho lodí a rybky vyprávění se zvolna vytrácejí do nicoty.

Příště: Kolik lidí, tolik draků

Supernovou „vygumovaný“ ozón

K nejslavnějším masovým vymíráním pozemského života patří bez diskusí katastrofa, která ukončila druhohorní éru dinosaurů. Vědci se stále jen dohadují, co poslalo tyranosaury, apatosaury a další obří plazy „pod přesličky“. Někdo vsází na velký asteroid, který se srazil se Zemí, jiný viní z vyhynutí dinosaurů jedovaté rostliny a další odborníci nepochybují o tom, že druhohorní ještěry má na svědomí bouřlivá sopečná činnost. Faktem zůstává, že vyhynutí dinosaurů nebylo největším karambolem pozemského života. Ten se odehrál na rozmezí geologických útvarů permu a triasu a nebyl zdaleka první ani poslední. Je celkem jisté, že v budoucnosti (bližší nebo vzdálenější) se bude podobný masakr opakovat.

Výzkum tzv. masových extinkcí, jak se hromadné vymírání označuje v odborné literatuře, nás může připravit na to, co třeba jednou čeká naše potomky. Jeden takový „smrtelný šleh“ si prožila Země celkem nedávno – před pouhými dvěma miliony roky. Podle astronoma Narcisca Beniteze z Krieger School of Arts and Sciences při americké Johns Hopkins University měly toto vymírání pozemských organismů na svědomí explodující hvězdy, které v té době zrovna míjely sluneční soustavu.

Spolu s astronomem Jesusem Maiz-Apellenizem z amerického Space Telescope Science Institute rozlouskl zřejmě Benitez oříšek, který pro geology a astronomy představovala vrstvička s krajně exotickým izotopem železa nalezená v mořských usazeninách týmem německých vědců vedených Klausem Kniem. Astronom Knie neměl pro vrstvu jiné vysvětlení, než že je neklamným svědectvím výbuchu velmi blízké supernovy. Jenže v okolí sluneční soustavy není po zbytcích příslušné supernovy ani známka.

Rozluštění záhady „ztracené„ supernovy čekala až na Beniteze a Maiz-Apellanize. Ti zjistili, že v inkriminované době míjela sluneční soustavu skupina poměrně hmotných a krátkověkých hvězd náchylných k proměně v supernovu. Astronomové označují tuhle „třaskavou hvězdnou smečku“ jako Scorpius-Centaurus OB.

Podle Beniteze musela jedna z těchto hvězd „řachnout“ právě při „předjíždění“ sluneční soustavy.

Benitez a Maiz Apellaniz zabili tímto zjištěním dvě mouchy jednou ranou. Vysvětlili zároveň i příčinu velkého vymírání, že před 2 miliony lety postihlo naši planetu. Pronikavé záření z výbuchu blízké supernovy doslova „vygumovalo„ ochrannou ozónovou vrstvu ze svrchních hladin pozemské atmosféry. „Slunečník“, kterým ozónová vrstva chrání povrch Země před pronikáním smrtícího ultrafialového záření, byl rázem napadrť. Příval záření nejprve „sežehl“ mořské mikroskopické řasy a tím utrpěl těžkou ránu kolotoč živin v celém oceánu. Nejprve vyhynuly řasy, pak tvorové, kteří se řasami živili, a po nich se odebrali na věčnost jedlíci konzumentů řas. Organismy si přidávaly smrtící ortel jako „černého Petra“.

Zatímco srážku s asteroidem nebo nárůst vulkanické činnosti nemůžeme v horizontu let či dokonce desetiletí vyloučit, před dalším „zážehem“ supernovy ze Scorpius-Centaurus OB jsme celkem v bezpečí. Nejbližší z členů „třaskavé hvězdné smečky“ je od nás dnes vzdálen 500 světelných let.

Transplantace – bez obav s filtrovanou krví

Hledání vhodného orgánu pro člověka, jehož život visí na vlásku a zachránit jej může jen transplantace, bývá složité. Lékaři z americké Johns Hopkins University vyvinuli postup, díky kterému se transplantace zdaří i v případě, že se dárce orgánu a nemocný odkázaný na transplantaci neshodují ve všech znacích rozhodujících o přijetí transplantovaného orgánu imunitním systémem pacienta.

„Řadě těchto pacientů jsme po celé roky tvrdili, že nemají nejmenší šanci na úspěšnou transplantaci ledvin,“ tvrdí Robert A. Montgomery, který stál v čele úspěšného transplantačního týmu. „S novou technikou ale můžu říct každému pacientovi, který si najde jakéhokoli dárce, že má velkou šanci na úspěšnou transplantaci. Jsme schopni zvýšit stávající úspěšnost transplantací o třetinu nebo o polovinu.“

Montgomeryho tým se soustředil na transplantace ledvin poskytnutých živými dárci. Ledviny pro transplantaci nebyly tedy získávány z těl lidí, kteří zemřeli, ale darovali je živí a zdraví dobrovolníci, kteří se rozhodli dál žít jen s jednou ledvinou a druhý orgán věnovat svému příteli nebo příbuznému. Úspěšnost transplantace orgánu odebraného živému dárci je sama o sobě vyšší, protože orgán prochází podstatně menší zátěží. Tento přístup je samozřejmě možný jen u ledvin a logicky nepřipadá do úvahy například pro transplantaci srdce.

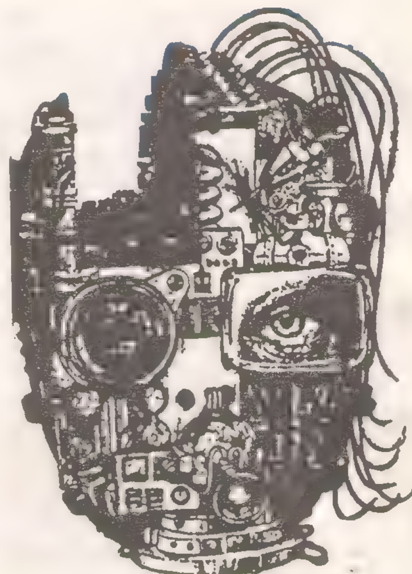
Klíčem k úspěchu ale zůstává technika označovaná jako plasmaforéza. Krev pacienta je nejprve zbavena krvinek v zařízení podobném odstředivce. Krevní plasma je pak nahrazena tekutinou, která neobsahuje protilátky. Pacient se podrobí před operací třem nebo čtyřem plasmaforézám a následně ještě užívá léky, které na jedné straně brání obnově protilátek v krvi a na druhé straně ho chrání před infekcí.

Zákroku se podrobilo 29 pacientů, z nichž každý pak dostal ledvinu, jakou by jeho tělo za normálních okolností tvrdě odmítlo. Rok a půl po transplantaci je v pořádku 27 operovaných lidí. Transplantovaná ledvina selhala jen dvěma, z toho jeden pacient přestal brát v kritické fázi léky a na fatální průšvih si zadělal sám. Co tomu asi řekl člověk, který mu svou ledvinu daroval?

Potkan na „dálkové ovládání“

Novinové titulky ohlašovaly „ratbota“ tedy cosi jako robotickou krysu. Nešlo sice o uměle vytvořeného hlodavce z „koleček a drátků“, ale i tak se povedl týmu z Downstate Medical Centre na State University of New York mistrovský kousek. Vědci vedení Sanjivem Talwarem vpravili laboratorním potkanům do mozku tři elektrody. Prostřednictvím dvou z nich pak mohli elektrickým stimulem dráždit centra přijímající podněty z hmatových vousů, třetí elektroda se nořila do místa, kde vyvolá podráždění elektrickým výbojem krajně libé pocity.

Pak začal potkanům jednoduchý trénink. Když se zvíře rozběhlo žádoucím směrem, dostalo se mu „pochvaly“ v podobě elektrického výboje přímo do centra libosti. Když mělo zahnout, dostalo malou elektrickou „pecku“ do jednoho z center přijímajících podněty z hmatových vousů. Pokud potkan provedl poslušně požadovaný obrat, dostalo se mu opět pochvaly. Zdroj pro elektrické

Jaroslav Petr

výboje si potkan nesl v malém „batůžku" na zádech. Vědci z Talwarova týmu udělovali pokyny potkanům pomocí laptopu na vzdálenost až půl kilometru, protože signál z počítače se přenášel bezdrátově do batůžku na potkanových zádech.

Potkani si na pochvalu brzy zvykli a rádi plnili pokyny. Nechali se dokonce donutit k výkonům, do nichž by se sami nikdy nepustili. Klasickou ukázkou dovedností těchto „ratbotů" je překonání poměrně složité překážkové dráhy zakončené rampou se sedmdesátistupňovým „sešupem". Na rampu se potkanovi zjevně nechtělo a zkusil „zařadit zpátečku". Zvýšením frekvence elektronických „odměn" na dvojnásobek ale vědci donutili potkana vlézt i na kluzký, strmý svah, jehož závěr sjel „ratbot" celkem nedůstojně „po čumáku".

Na první pohled vypadá poslušný potkan jen jako hračka vědců, ale Talwar je přesvědčen, že pro ratboty najde praktické uplatnění. Mohli by být použiti například pro pátrání po lidech zasypaných v troskách domů při zemětřeseních a jiných katastrofách. Potkan se protáhne tam, kam nemá člověk šanci proniknout. Pokud by „ratbot" nesl na zádech miniaturní infračervenou kameru, mohli by ho záchranáři poslat do děr a skulin a přesvědčit se, zda se pod sutinami nenacházejí zasypaní lidé.

„Ratboty" zřejmě využije i armáda, policie nebo výzvědné služby, protože budou schopni prolézt nepozorované do budov nebo na střežená místa a pořídí tam obrazovou nebo zvukovou nahrávku. Kdo ví, třeba jednou Usámu bin Ládina a jeho kámoše z Al Kajdy vyčmuchá právě nějaký ten „ratbot".

Ochránci zvířat už se nechali slyšet, že podobné pokusy jsou sprostým zneužíváním zvířat. Jestlipak by byli tak zásadoví, že by odmítli záchranu zpod trosek paneláku zprostředkovanou obětavým ratbotem? Je zajímavé, že se neozvali nějací „ochránci lidí„, protože je zřejmé, že obdobným způsobem by bylo možné ovládat i člověka. Představa magora, který si kromě batůžku s ovládací aparaturou nese i pár kilo semtexu v kalhotách, je pro rozumně uvažujícího člověka podstatně děsivější, než vize ratbotích špionů nebo záchranářů.

Technika budoucnosti

Konrad T. Lewandowski

Nedávno byl spuštěn internet-2. Je to síť pro vědce, spojující 70 amerických univerzit. V novém internetu lze během dvou sekund poslat obsah třicetidílné encyklopedie. Není to však síť dostupná obyčejným lidem.

V příštích letech budeme svědky tvorby dalších, stále uzavřenějších sítí. Snadno si lze představit síť pro diplomaty, spojující všechna vyslanectví a sídla vlád. Může vzniknout rovněž internet policejní, burzovně-bankovní nebo lékařský, určený mj. chirurgům operujícím na dálku, např. domácím lékařským robotem.

Je pochopitelné, že v takových sítích nebudou vítáni lidé mimo obor. Čím méně potenciálních hackerů, autorů virů a dalších maniaků bude o takové síti vědět, tím lépe. V určitém okamžiku se o vzniku nové, specializované sítě doví jen malá skupina přímých zájemců. Může to být síť pro zajišťování moci...

Proces tvorby a spouštění stále nových sítí je nutností vynucenou rostoucím počtem uživatelů a „znečištěním" internetu-1 spoustou bezvýznamných a nepravdivých informací. Dnes může kdokoli zavádět do paměti serverů libovolné množství nesmyslů. Už dnes internet připomíná obrovské dveře veřejného záchodku, na kterém jsou vedle vědeckých vzorců inzeráty úchyláků.

Proto postupně vznikající sítě nebudou spojovány do jediné všeobecně přístupné sítě, ale zachovají si samostatnost.

Celosvětová počítačová síť se tedy bude rozrůstat, ale současně v ní budou vznikat skryté enklávy - nadsítě - sloužící kontrole posílaných informací, takže určité stránky a části internetu mohou být zablokované pod záminkou havárie. Umělé zácpy na spojovacích trasách způsobí, že např. burzovní informace dojdou opožděně, což povede k významným změnám cen. Nic nebrání tomu, aby politici, či spíše jejich sponzoři, začali používat hackerské metody - o to účinněji, že lidé u moci budou mít větší technické možnosti. Důležité informace mohou být někdy cestou nepozorovaně více či méně změněny... Třeba se mohou upravovat výsledky voleb, pokud se rozšíří hlasování prostřednictvím internetu. Proti tak diskrétní cenzuře budou bezmocní novináři používající internet. Ti prostě najdou v síti jen ty informace, které tam někdo vloží.

Už dnes jsou politici pouhé figurky, jejichž úkolem je říkat to, co chce slyšet většina. Fakticky vládnou lidé financující vládnoucí stranu. V budoucnosti, současně s rozvojem techniky a tvorbou skrytých sítí, proces utajování moci dále pokročí. A to vše bude probíhat v rámci všeobecné víry v neustálý rozvoj demokracie. Z technického hlediska dojde ke spojení informatiky se sociotechnikou, a potom bude možné předem naprogramovat chování společnosti, např. veřejné mínění. Například způsobit, že spikleneckým teoriím se bude vysmívat ještě víc lidí než dnes.

Přeložil Pavel Weigel

Nejprodávanější knihy měsíce

(Žebříček byl sestaven na podkladě údajů z těchto knihkupectví: Krakatit, Praha; Knihkupectví a antikvariát Jiří Pavlovský, Praha; Na konci vesmíru, České Budějovice)

1. Harrison, Holm – Král a císař
2. Barnes, Niven, Pournelle – Děti Heorotu
3. Martin – Bouře mečů 1
4. Cole, Bunch – Konec říše
5. Lumley – Nekroskop VI
6. King – Pavučina snů
7. Feist – Stříbrný trn
8. Clarke – Směr času
9. Brin – Válka Pozvednutých
10. Bujold – Hranice nekonečna

Čtenáři čtenářům!

Tentokrát o účasti a pořadí knižních titulů v plusovém a minusovém žebříčku rozhodovalo 15 čtenářů, kteří nám zaslali své hlasovací lístky.

Pěknou SF knížku jako poděkování za své žebříčky tento měsíc od redakce Ikarie obdrželi následující vylosovaní čtenáři:

Radka Volfová (Strakonice), Jan Matoušek (Brno) a Ondřej Pavlovec (Světlá nad Sázavou).

Čtenáři doporučují:

1. Holdstock – Keltika
2. Pratchett – Pravda
3. Šlechta - Orcigard
4. Žamboch – Na ostřích čepelí
5. Kearney - Království kacířů
6. Lewandowski – Kočkodlak Xin
7. King - Zabíječ draků
8. Gaiman – Američtí bohové
9. Medek, Vrbenská – Stín modrého býka
10. Asimov – Nesmrtelný bard

Čtenáři varují:

1. Stern - Lara Croft
2. Olbrich – Brána
3. Carter – Jandar z Kallistó
4. Quick – Planeta opic
5. Haldeman – Věčná svoboda
6. Carpenter – Conan hrdina
7. Whitman – Mumie se vrací
8. Hubbard - Válečné pole Země
9. Turtledove – Takový jiný svět
10. Courtier – Conan a dědictví Atlantidy

Za tipovací lístky samozřejmě jako vždycky děkujeme vám všem, kteří jste nám je zaslali, a ostatním čtenářům připomínáme, že i oni se mohou kdykoliv zapojit (a budou velice vítáni!) do naší ankety a poslat nám své hlasy pro deset (maximálně) nejlepších a deset nejhorších titulů měsíce, přičemž je důležité jejich pořadí. V zájmu maximální aktuálnosti vás současně prosíme, abyste se snažili neuvádět tituly starší šesti měsíců. A pro případ, že byste byli vylosováni, nepřipravte se zbytečně o pěknou knížku jenom proto, že byste zapomněli čitelně (a nejlépe hůlkovým písmem) uvést své jméno a adresu.

Své tipy, označené heslem „KNIHY", zasílejte na korespondenčním lístku na adresu redakce: *IKARIE, Radlická 61, 150 02 Praha 5.* Vaše tipy pravidelně vyhodnocujeme vždy kolem poloviny měsíce a zaručeně žádný nepřijde nazmar!

Tři vylosované čtenáře pokaždé redakce IKARIE odmění pěknou SF knížkou!

Artemis Fowl

Když jsem knihu vzal do ruky, chvíli jsem váhal, kdo je autor a co název. A v tom duchu kniha i začíná. Jejím hrdinou, alespoň zpočátku, je hlavní záporňák - dvanáctiletý geniální kluk, dědic zločineckého impéria. Zdědil ho po zahynuvším otci, když matka ztratila jakýkoli zájem o své okolí. Není ještě na mizině, ale impérium se hroutí, rozhodne se ho zachránit zlatem získaným z říše skřítků. Zjistil, že tato říše opravdu existuje, a podaří se mu jednu vypuzenou vílu najít a „mírným" podfukem z ní vymámí to nejdůležitější, co vlastní – knihu kouzel a rituálů. Za pomoci počítače ji přeloží do srozumitelné podoby a v té chvíli začíná ten správný šrumec. Pohádková říše také jde s dobou, a i když víly, skřítci, skřeti a trollové se museli uchýlit před expanzí lidí do podzemí, nejsou „zarostlí mechem". I oni využívají počítačů a vynikající techniky. Začíná souboj kapitánky Myrty Krátké z LEPRekonu (policejní to složky) s Artemisem Fowlem. Zpočátku vítězí Fowl a vypadá to, že své zlato bez problémů získá, pak se to zvrtne, a pak ještě jednou a...

A těch změn ve vývoji příběhu je hodně.

Kniha Artemis Fowl je zvláštní nejen záporným hrdinou, ale i světem, který je tu představen. Artemis je takovým opakem Harryho Pottera se vším všudy. Nicméně není úplně

nesympatický, právě tak jako všichni jeho protivníci z kouzelné říše nejsou klaďasové. Je to knížka určená větším dětem a je v ní nejen přitažlivý a rychle pádící děj, ale i typy, s nimiž se v životě setkáváme až příliš často, a to na straně policajtů i zlodějů. Je to román napsaný lehkým perem, ale jsou v něm i okamžiky, které nutí k zamyšlení, a to je dobře. Je tak zvláštní, jako jméno autora i hlavního hrdiny.

(Eoin Colfer: Artemis Fowl. Přel. V. Volhejnová. Praha, Albatros 2002. 235 s. 165 Kč)

hodnocení: ****

Vlado Ríša

recenze

Průřez Clarkem

Dobrá zpráva pro sběratele Clarkových povídkových sbírek: Vyšla další!

Na zadní straně obálky nakladatel uvádí, že jde o povídky, které u nás dosud nevyšly knižně. To je ovšem na rozdíl od sbírky *Devět miliard božích jmen*, což byla jen znovu vydaná a z komerčních důvodů přejmenovaná *Zpráva o třetí planetě*, dosti důležitý údaj. *Směr času* představuje tedy skutečné a nefalšované obohacení vaší knihovny. A to v pravém i přeneseném slova smyslu.

Pro naprostou většinu českých čtenářů těchto pětadvacet povídek bude zároveň velice názornou výpovědí o Clarkově celoživotní tvorbě, nejstarší z nich totiž pochází z roku 1937 a nejnovější z roku 1999, přičemž naprostá většina vznikla ve čtyřicátých až šedesátých letech. Takže když vám v nich bude připadat něco divného, jako třeba že v ději odehrávajícím se v roce 1940 autor tak nějak ignoruje události druhé světové války, je užitečné se podívat, kdy byla napsána.

Sbírka je řazena poměrně zajímavým způsobem. O první povídce, *Ústup ze Země*, je dobré dopředu vědět, že ji Clarke napsal v roce 1938, aby vás nezaskočilo její klasické pojetí, jinak je výborná. Za ní zhruba do strany 200 je naskládáno to nejlepší z celé sbírky. V těchto povídkách se Clarke představuje jako skutečně geniální autor, ať už jde o texty z jeho spisovatelských začátků nebo z jeho nejlepšího období, což je podle vzorku této sbírky od začátku do konce šedesátých let. Dokázal čtenáři předestřít spoustu odborných údajů, popisů a charakteristik od vesmírných jevů a fyzikálních zákonitostí až po různá technická zařízení v tak napínavých a čtenářsky atraktivních dějových souvislostech, že ten si ani neuvědomí, že čte zpola odborný text se zatajeným dechem, jako by to bylo finále výtečné detektivky (*Přechod Země, Technická chyba*). Clarke má obrovský smysl pro detail a úžasný postřeh, navíc rozsáhlé odborné znalosti a schopnosti ideálního vypravěče. Jako jeden z mála ale tyto znalosti dokáže nejen používat a stavět na nich drobné situace, ale on je i rozvíjí a používá jako základ pro technické "zkušenosti" příštích věků, zachází s nimi dál,

než jsou současné nejodvážnější vědecké prognózy - a to, prosím, máte přitom ještě pocit, že jeho vyprávění je autentické, že většinu toho, co vám předkládá, osobně prožil buď sám autor nebo někdo z jeho blízkých. A na čtivosti jeho nejlepším povídkám neubere ani to, že je Clarke jako autor nesmírně laskavý (nějaké akční drastické a krvavé scény nosného charakteru byste u něho hledali marně) a jeho vize a předpovědi v zásadě silně mírumilovné a idealistické. Stejně čtivé jsou i jeho povídky zaměřené spíš pro mládež nebo „celou rodinu" typu *Dovolené na Měsíci* (tehdy termín "rodinný" ještě neznamenalo totéž co dnes), opravdu vynikající je i jeho „povídková" povídka *Druhá strana oblohy* - opět ohňostroj nápadů i vědeckých informací podaných poutavou formou, dovedně zkříženým s dobrodružnem a romantikou v napínavý celek. Není mu ale cizí ani hluboký cit. Dojemná povídka Psí hvězda je zcela banálním příběhem, ze kterého by obyčejný autor nedokázal mnoho vytlouct, prostě vztah člověka a zvířete, no... V Clarkově podání je to ale hluboce sentimentální zážitek takové síly, že vám nadlouho utkví v paměti.

Nezapomenutelná je i povídka *Světlo Země*, hlavně díky scéně, v níž napadnou tři kosmické bojové koráby měsíční základnu. Boj je samozřejmě „clarkovsky" pojat hlavně jako lidská tragédie bez ohledu na to, kdo zvítězí. Povídka byla později rozepsána do stejnojmenného románu, nicméně v tomto případě platilo ono známé „někdy méně znamená více".

Největším překvapením pro mne ale byla povídka *Jak jsme byli na Marsu*, v níž se Clarke představuje jako nečekaně nadaný humorista. Musím se přiznat, že jsem se hodně dlouho takhle nepobavil. Neodpustím si dvě ukázky: "*Nejprve jsme otestovali vzduch. Prakticky jednohlásně (proti byl jen pan Guzzbaum) jsme se shodli, že pan Guzzbaum bude pověřen, aby vstoupil do vzduchové propusti a vyzkoušel vzorek marťanské atmosféry.*" (str. 202) ... "*Druzí dva Marťané zkřivili obličeje a sevřeli jakési přístroje podobné tyčím, které drželi v rukou, pevněji. (Později jsme se dozvěděli, že to byly hole, o které se opírali při chůzi.)*" (str. 203). Tato povídka je z roku 1938! Škoda, že Clarkovi podobný humor nevydržel déle.

Povídkou *Úlet*, která je opravdu pěkný úlet („ulétla" i v obsahu ze strany 207 až o 70 stránek dál), začíná nejen série krátkých povídek založených na komornějších nápadech, ale i jakési pomyslné kvalitativní rozhraní. Další povídky již nejsou psány tak lehkou rukou, některé situace už dnes přece jen nejsou tak zajímavé, jako byly možná kdysi, a působí až nemoderně, u některých povídek se dostavuje i trochu nuda, namáhavěji se čtou, nápady už nejsou zdaleka tak svěží. Z povídky *Kladivo boží* také vznikl později nepříliš úspěšný román... Zbytek knihy vám prostě připomene, že každý den není posvícení – a že by to jinak asi ani nebylo dobře.

Překlady jsou na dosti dobré úrovni, v textu naleznete vzácně jen hrubku v interpunkci, na str. 45 mne poněkud znejistělo spojení „jeřábový portál" (znám jen portálový jeřáb) a na str. 148 mě zamrzelo použití výrazu *„je to o něčem jiném"*, který sice patří mezi módní, ale pokud vím, tak jen mezi těmi lidmi, kteří nijak nepředstírají vřelejší vztah k naší mateřštině.

(Arthur C. Clarke: Směr času. Přel. kolektiv překladatelů. Obálka Ron Walotsky. Frenštát p. R., Polaris 2002. 350 s. 199 Kč)

hodnocení: ****

Jaroslav Jiran

Pokrevní bratři

Každý, kdo přečetl všechny dosavadní díly o nekroskopovi Harrym Keoghovi z pera Briana Lumleye, má bezpochyby v této pentalogii vlastního favorita. Pro mě jím je hned úvodní kniha a není to nutně proto, že by další byly výrazně horší. Problém druhého až pátého dílu spatřuji jinde; úvodní velmi silné téma se do jisté míry vyčerpává, Lumley je nucen hledat nová prostředí, nové motivy i nová pravidla hry a ne vždy se mu to daří zcela bez poskvrnky. Při bližším ohledání se pak také projevuje syndrom stereotypu – knihy víceméně začínají jako intimní drama nešťastného Harryho, jeho rodiny či nejbližších přátel a končívají v útrobách tajných vojenských zařízeních - bitvou, v níž *národové povstávají z hrobů*. Vzhledem k proměnám politické mapy světa po roce 1989 pak některé okamžiky působí nechtěně komicky a mnohé finální scény jako by nakukovaly přes rameno šíleným magnátům a nepřátelům lidstva, jimž čelí hrdinně a s šarmem samotný pan Bond. James Bond.

Není to však pouze určité novátorství prezentace upírské tematiky, jež vyčlenilo prvního Nekroskopa nad všechny ostatní – souhrou mnoha nepravděpodobných náhod mne dokázala i vyděsit. Zbylé díly pak sekundovaly snad již jen vyšší dávkou cynismu a erotiky ve všech formách. Z toho a z mnoha dalších důvodů nedoporučuji louskat pentalogii najednou – každý další díl, sám o sobě velmi solidní, by přinesl jen zklamání z opakujících se vzorců.

Lumley nakonec správně rozpoznal, že je Harry již zcela vyčerpán, a přehodil výhybku do *světa za branou*. Jisté změny dosáhla i struktura knihy – téměř zbytečně hledáme úvod vysvětlující obsah předchozích částí, a to přesto, že se prvních cca 72 stran časově kryje se závěrem knihy předchozí. Události jsou však nazírány z jiného úhlu a jinými postavami. Nováček v sérii tak bude občas bezpochyby tápat. To nebývalo zvykem. Druhou výraznou změnou je absence závěrečného střetnutí. Autor totiž poprvé neuzavírá životní epizodu hrdinů spolu s posledními stránkami knihy, nýbrž si celé rozřešení nechává až do dalších dílů. Místo řady na sebe navazujících románů se nám tak do rukou dostala jen první kniha série. Nejsem si jistý, zda mne to činí šťastným.

Důvodů je několik: na finále (vsadím pantofle, že v podobě velké bitvy) si musím počkat. To zaprvé. Zadruhé je *Nekroskop VI: Pokrevní bratři* místy až zbytečně upovídaný. Jako by autor zoufale počítal stránky do splnění plánu.

Jak jsem již naznačil, začíná román v době, kdy vrcholí finále předchozího dílu. Harry, Obyvatel a vládkyně Karen zahynou při jaderném výbuchu, s jehož důsledky jde bezpečně polemizovat. Malý cikánský chlapec (a Harryho potomek) Nathan obdrží cosi z génia (prokletí?) otce – jeho bratr Nestor nejspíš také tak. Léta jdou, cikánská populace přestává být opatrná, když tu je náhle potrestána návštěvou vampýrů, vyhnaných kdysi samotným Šejtánem do exilu za velkou rudou pustinou. Jako naschvál přilétají právě v okamžiku, kdy se obě dvojčata stávají nesmiřitelnými soky v lásce. V zásadě nic nového – Lumley využil opět tradičního tématu dobra a zla užitého na příkladu dvou bratrů (otce a syna, milenců...); pokolikáté v literatuře již? Podobně schématicky se pak jeví využití cikánů jako takových – v této knize je v zásadě jedno, kým jsou. Pro děj samotný nehraje příslušnost k etniku žádný význam – snad jen jako kontrast k Nathanovu anglosaskému zjevu. Bohatší se ukáže být i samotný svět vampýrů, avšak ne vždy jsem měl pocit, že se tak dělo pouze ve snaze zvěrohodnit prostředí; velmi často sloužily novinky jako berličky pro autorské záměry a možnost vyslat Nathana na dalekou pouť.

Při hodnocení této trochu rozmělněné knihy bez konce stojím před častým problémem jakéhokoliv učitele. Méně než čtyři hvězdičky a více než tři a půl. Takže dám čtyři, byť s výhradou. Nejde totiž vůbec o špatné čtení. Na stranu druhou ne tak dobré, jak jsem u Lumleye doufal.

(Brian Lumley: Nekroskop VI: Pokrevní bratři. Přel. Klára Hlavicová. Frenštát p. R. , Polaris 2002. 470 s. 269 Kč)

*hodnocení: ****

Stanislav Ertl, ml.

Opičí válčení

Není inteligence jako inteligence. Některá totiž může být inteligentnější než jiná, alespoň co se vesmírných dálav týče. Taková inteligentnější inteligence si pak osobuje právo činit dobro v podobě pozdvihování méně inteligentních inteligencí na vyšší inteligenční úroveň. Blbé ovšem je, když tvorové s navýšenou inteligencí vzbudí u navyšovatelů inteligence dojem, že se na navyšovatele jaksi vyvyšují. Pak z toho může být malér galaktických rozměrů, nebo alespoň lokální vesmírný konflikt.

Ale dost vysvětlování - stručný a jasný úvod slouží pochopitelně pouze k ozřejmění některých zákonitostí vesmíru vybudovaného Davidem Brinem v knize Válka Pozvednutých. Velice stručně jde o to, že Gúbúlové, inteligentní ptačí civilizace bůhví odkud, napadnou planetu Garth, kde v klídku a pohodě žijí lidé, inteligentní šimpanzi a spolu s nimi taktrochuhumanoidi otec a dcera - Tymbrimijci, kteří jsou patrony lidí. Tymbrimijci jsou samozřejmě dokonalejší než lidé - jednak dokáží formovat své tělo téměř podle potřeby, jednak jsou schopni emitovat myšlenky a pocity v podobě jakési aury či obláčků.

Pestrost druhů je tedy zastoupena dostatečně, konflikt a mezidruhové kontakty by se také našly, a děj pak chvílemi vypadá, jako by autor psal svou vlastní verzi VI. epizody Hvězdných válek - i když samo válčení je poněkud mdlé, neboť Gúbúlové přiletí, udeří a (zdá se) zvítězí. Brin se pak věnuje především osudům šimpan-

zích povstalců, jejichž bojůvky z lesů planety Garthu vedou téměř partyzánský boj s dobyvateli. Nechybějí samozřejmě ani opičí kolaboranti nebo přisluhovači, autor pro zpestření přidá i něco náznaků opičí erotiky, jen lidé jsou tak trochu mimo, až na pár světlých výjimek. Ptakodobyvatelé totiž jednoduchou fintou donutili lidi k dobrovolné internaci, takže Brinovi zbylo lidských hrdinů na svobodě, že bys je na prstech spočítal. A na zbylé lidi autor kašle.

A hybatel děje? Gůbůlové považují opice za málo schopné blbečky: Jak jinak, když se o jejich pozdvižení k vyšší inteligenci zasloužili lidé. Na ně dobyvatelé hledí tak trochu skrz prsty (pardon - skrz peří), a na podceňování lidských odchovanců také časem dojedou.

Protože zde bojují vyspělé vesmírné inteligence, je samo bojování či nakládání s nepřítelem sešněrováno přísnými pravidly, nicméně i tak si autor dá tu práci, aby alespoň občas zajiskřil nějakou zajímavou dramatickou scénou nebo poutavou zápletkou, byť jimi na 700 stranách knihy nijak nehýří. Také motivaci dobyvatelů k akci důmyslně zašmodrchává, a tak dlouho neprozrazuje a zamlžuje, až už se objasnění stává tak trochu nadbytečným. Před závěrečné scény galaktických rituálů přijímání nových tvorů pod kuratelnu zvyšování inteligence pak už jen jakoby násilně oddalují radostný a pro kladné hrdiny (jimiž jsou všichni s výjimkou Gůbůlů) dobře dopadající konec příběhu.

Válka Pozvednutých je podle ediční poznámky třetí knihou ze série Vesmír Pozvednutých - plusem je, že jde o knihu samostatnou, takže čtenář se docela pohodlně obejde bez znalostí příběhů předcházejících.

(David Brin: Válka Pozvednutých. Přel. M. Kraus. Obálka M. Wheelan. Praha, Wales 2001. 729 s. 299 Kč)

hodnocení: ***

Ivan Mls

Jmenuji se Pitt. Dirk Pitt.

„Rozdíl mezi Jamesem Bondem a Dirkem Pittem spočívá v tom, že když hodíte granát po Bondovi, granát vybuchne, James Bond vylétne vzhůru, dopadne zpátky a zůstane stát. Hodíte-li granát po Dirku Pittovi, granát vybuchne - a Pitt zůstane stát." (Egon Čierny)

Snad nikdo nevystihl tuto postavu lépe. Dobrodružství Dirka Pitta jsou modernější, fantastičtější a - proč to koneckonců neříct - zábavnější. James Bond, narozený za studené války, musí být zákonitě chladnější a nelítostnější. Dirk Pitt poslední dobou pracuje ve svobodnějším, i když možná o to nebezpečnějším světě a může si dovolit likvidovat své nepřátele s (cynickým) úsměvem na rtech. I když kdo ví, jaký bude v další knize; v Nalezené Atlantidě Světové obchodní centrum ještě stojí a v závěru dostává Dirk nabídku k sňatku, kterou vážně zvažuje.

Ale vraťme se zpět v knize i v čase, vraťme se na začátek. Začátek - je málem koncem. Koncem způsobeným srážkou Země s obří kometou 7120 let před Kristem. Kataklyzma, které nastalo, téměř vymazalo dávnou civilizaci Ameneů a těch několik málo přeživších, kteří devět tisíc let před atomovou hrozbou pravděpodobně záviděli mrtvým, se snažilo lidstvo varovat. Varovat před návratem dvojčete zkázonosné komety, které jednou astronomové nazvou Baldwinovou kometou. Tato snaha byla korunována úspěchem. Přes nánosy usazenin, věků a zapomnění je v opuštěném dole v Coloradu objevena záhadná komora, jejíž stěny jsou pokryté neznámým písmem a v níž se na návštěvníky z kamenného podstavce šklebí dokonalá černá lebka z obsidiánu.

Před ošklivou mokrou smrtí a chmurným osudem artefaktů pro příští generace archeologů zachrání trojici současných odborníků na historii samozřejmě Dirk Pitt a započne tak svůj další velký případ. Případ, ve kterém je úplně všechno velké. Časové období, přes které se táhne, rodina Wolfů, proti které Pitt a jeho kolegové z Národní mořské a podmořské agentury (NUMA) stojí, jistá čtveřice lodí i finále.

Při svých rozměrech by možná celá záležitost působila směšně, kdyby nebyla tak úsměvná. Jenže Dirk Pitt zůstává stát při výbuších granátů, předvídá nastražené explozivní léčky a přichází, připlouvá, přijíždí i přilétá v tom nejposlednějším okamžiku. Čtenář žasne a baví se. Americká vláda včetně prezidenta jenom žasne. Protože pakliže James Bond pracuje PRO anglickou královnu a parlament, Dirk Pitt svou vládu pouze suše používá. A představitelé USA poslušně plní své dílčí úkoly a jsou rádi, že Dirka Pitta mají.

„Táta" s podivným jménem Clive Cussler je rovněž rád, že Pitta má, stejně tak i čtenáři. Jediný, kdo je zřejmě nerad, že Pitta má, je korektorka Mia Matysová. Protože kdyby byla ráda, věnovala by literární podobě jeho dobrodružství větší péči a opravila nemalé množství překladatelských neobratností a lapsů. Takhle můžeme jenom konstatovat, že z nakladatelství BB art vyšel Dirk Pitt s více šrámy než z nelítostného boje se zakladateli Čtvrté říše.

(Clive Cussler: Nalezená Atlantida. Přel. Jiří Deyl. Praha, BB art 2002. 446 s. 229 Kč)

hodnocení: ***

Filip Gotfrid

Zamlžený Avalon

Román americké autorky Marion Zimmer Bradleyové nás zavádí do Británie pod nadvládou Římanů (1. – 5. století našeho letopočtu).

Ve třech samostatných částech sledujeme osudy kněžek Avalonu. Avalon je místem, v němž žijí kněžky a kněží (druidi) spjati s náboženstvím původních obyvatel Británie střežící své rituály, tajemství a tajné magické dovednosti.

Můžeme vysledovat dvě základní linie knihy. Jedna, dějová, zobrazuje boj původních obyvatel s Římany a později jejich společný zápas proti barbarským nájezdníkům.

V každé části knihy sledujeme reinkarnovaného vojevůdce (král Gawen v první části, admirál Carausius v druhé a princ Vortimer ve třetí), jehož osud je spojen s jednou z kněžek z Avalonu a který svede sebezničující boj za záchranu Británie. Záchrana země je vždy na prvním místě a osudy jednotlivců jsou relativizovány myšlenkou věčného návratu.

Druhá linie ukazuje souboj křesťanství s původním „pohanským" náboženstvím reprezentovaným Avalonem – jeho obyvateli, především kněžkami a druidy. Je ovšem potřeba uvést, že autorka se jednoznačně staví na stranu původního náboženství, neboť křesťané jsou zobrazováni značně zjednodušeně a celý střet náboženství a kultur nabývá na schematičnosti.

Tolerantní lidé v křesťanských řadách jsou spíše výjimkami. Kromě Josefa z Arimatie, jenž hlásal snášenlivost s původním náboženstvím, a podobně smýšlejícího otce Fortunase, který je ovšem ukamenován jako kacíř, jsou ostatní křesťané popisováni jako fanatici (otec Paulus v první části, biskup Germanus v části třetí). Je až příliš zjednodušeně zobrazována jejich údajná neschopnost cokoliv učinit, rozhodnout nebo vybojovat – *„A co kromě naříkání a bití se do prsou, jak s oblibou činívají křesťané, navrhuješ, abychom dělali?" zeptala se Anna kysele.* (s. 239) *...„Přišel jsem kvůli Británii. Vlci jí rvou maso z těla a křesťanští kněží nevědí nic lepšího, než nám říkat, že trpíme za svoje hříchy. Ale jak mohly hřešit malé děti, které byly upáleny ve svých domovech..."* (s. 244). Z takto zajímavého tématu se jistě dalo vytěžit více.

Přestože román obsahuje všechny atributy, které by měly být zárukou zajímavého záhadného příběhu (kněžky, záhadné keltské obřady, prvky věčného návratu a reinkarnace, svatý grál, milostný motiv), příběh nemá spád, nedokáže vás vtáhnout do děje, chybí mu mrazivá atmosféra, kterou bychom od tohoto druhu knih očekávali.

Román je součástí série, jejíž první část pod názvem Mlhy Avalonu vydal Knižní klub v roce 2001 a poslední část Kněžka z Avalonu se připravuje k vydání.

Obálka, na které je zobrazena sedící žena bez tváře s bílou holubicí v ruce, působí značně nepřitažlivým dojmem.

(Marion Zimmer Bradley: Paní z Avalonu. Přel. Dana Vlčková, Obálka Miloslav Disman. Praha, Knižní klub 2002. 318 s. 199 Kč)

hodnocení: **

Ivo Šotek

Bylo jich pět

Žít v americkém městečku Derry není žádná legrace. To vám dosvědčí každý čtenář Stephena Kinga. Pokud jste četli To a Nespavost, jistě víte, o čem mluvím. Ve svém posledním románu Dreamcatcher – česky přeloženo jako Pavučina snů – se na toto zlověstné místo vrátil King potřetí, abychom se tu tentokrát setkali s mimozemšťany. V lesích, kam čtveřice dávných kamarádů jezdí na lov, se dějí divné věci. Ztrácejí se lovci, zvěř se dává na panický úprk, na obloze se objevují podivná světla, oblast je uzavřena armádou. Když do chaty zmíněných čtyř přátel poprvé vstoupí zbloudilý lovec McCarthy, ukáže se, že host a ryba nemusejí vždycky začít smrdět až třetí den. McCarthy se totiž mimořádně smradlavými prdy začne projevovat okamžitě. Navíc není sám. V jeho střevech se ukrývá velice nesympatický host z vesmíru, vyznačující se kromě příšerného zápachu také nezřízeným lidožravým apetitem. A když vyklouzne do záchodové mísy, tu teprve začíná pravý tanec...

Stephen King nám opět namíchal působivý koktejl hrůzy, brutality a naturalistických nechutností, siláckých vtípků a průpovídek, každodenní americké reality i nekaždodenní parareality, dokonale protřepaný, nemíchaný. Všechno tu souvisí se vším, pospojováno zlověstným symbolem „pavučiny snů", jež rozhodně není pouze bizarním indiánským suvenýrem, zavěšeným jako dekorace v lovecké chatě. Podobně nepochopitelně propletenou „pavučinou snů" jsou také vztahy mezi čtveřicí kamarádů Bobrem, Jonesym, Henrym a Petem a jejich mentálně retardovaným chráněncem z dětství Dudditsem. Minulost je časovaná bomba, která odtikává příchod hrozivé budoucnosti. Do sítě se totiž zaplétají také příslušník mimozemské civilizace, zvaný pan Šedý, a přímočaře brutální příslušníci speciálního vojenského komanda, řídící se zásadou: „Co nechápeš, znič. Čím větší masakr, tím větší šance, že trefíš i toho pravého." Ve hře je psychoanalýza i telepatie. Teror ohrožuje hlavy zúčastněných vně i uvnitř. A pokud se nepodaří pavučinu v pravou chvíli pevně zatáhnout kolem nebezpečného mimozemšťana, který se usadí v Jonesyho hlavě, bude ještě mnohem hůř.

Jak jsme už u Kinga zvyklí, utkal kvalitní příběh a vydatně jej propletl narážkami na americkou popkulturu sedmdesátých až devadesátých let. Okořenil peprnými, zastydle pubertálními hláškami, jež se však mohou ukázat také jako velmi důmyslná zbraň proti sucharské logice šedivého emzáka, který nakonec neuvěřitelně emocionálním a nedokonalým (právě proto nevypočitatelným) pozemšťanům skočí na špek (doslova)...

Proto nakonec vše dobře dopadne. Ještě že to King zpočátku tak pěkně rozjel. Na posledních sto stranách mu už totiž jeho kára poněkud skomírá a dojíždí setrvačností. Vše směřuje k šťastnému konci tak přímočaře, že jen vědomí čtenářské slušnosti a láska k autorovi nám nedovolí vystoupit dříve, než se dobrá věc podaří a věrná láska zvítězí.

(Stephen King: Pavučina snů. Přel. David Petrů. Praha, BETA a Knižní klub 2002. 609 s. 269 Kč)

hodnocení: ****

František Ryčl

V oceánu noci

Nigel Walmsley má smůlu. Smůlu ze všech nejsmůlovatější. Měl možnost několikrát se setkat s mimozemskou technologií a vždy se při tom něco po...

Poprvé to bylo roku 1999, kdy sluneční soustavou prolétala kometa, která nečekaně nabrala kurs Země. Nigel byl jeden z astronautů, kteří ji měli zničit. Zjistil však, že nic není takové, jaké se zdá na první pohled, protože z komety se vyklubala opuštěná kosmická loď. Rozhodnutí, jestli neznámé kosmické těleso zničit či probádat, visí jen a jen na něm...

Roku 2014 dostává Nigel druhou šanci. Američtí vědci zjistí, že k Zemi opět míří cizí těleso, tentokrát aktivní a požadující informace. O čem? O všem. A protože je na tom civilizace dosti špatně (pohonné hmoty docházejí, státy přelidněné, znečištěné a hladové), vkládá do tohoto objevu hodně nadějí. Lidé doufají, že neznámá technologie je vyvede ze stagnace, ve které se nalézají, a pomůže jim postoupit v evolučním žebříčku o něco dále. Proto je Nigel - který kupodivu u NASA zůstal i po předchozím fiasku - pověřen projektem „komunikace se Šotkem" (pracovní přezdívka lodi), protože je jediný, kdo se už jednou s mimozemskou kulturou setkal (kromě toho patří mezi ty, kdo Šotka objevili). Zatímco se cizí počítačové vědomí seznamuje se Zemí a s lidmi na ní, Nigel se opět pokusí hrát svou vlastní hru - jak s NASA, tak se Šotkem. Jenže události se odehrávají jinak, než si kdy jen dokázal představit...

Jak se ale říká - „do třetice všeho dobrého". Náš hrdina dostane další šanci. Technologie z neznámých hvězd se tentokrát objeví blíž, než by někdo čekal. Na Měsíci. Skrytá před lidmi miliony let. Nigel se tedy opět chytá příležitosti a s pomocí přátel i nepřátel odkrývá tajemství jak vesmíru, tak i lidstva samotného...

Americký spisovatel Gregory Benford nám předkládá „klasickou" science fiction se vším, co k ní patří. Později na tuto knihu volně navázal dalšími romány, které by u nás s trochou štěstí mohly v budoucnu vyjít. Obsahem a námětem trochu připomíná Arthura C. Clarka, až na to, že jeho styl psaní je dosti rozdílný. Nejde mu tak o popisy neznámých krajin a přístrojů, ale spíše o psychologii hlavních postav. Kniha má však vše, co byste od dobré sci-fi chtěli – prastaré mimozemské lodě, složité počítačové mozky, prohnilou civilizaci na pokraji úpadku a samozřejmě tajemství oceánu hvězd, jenž náš solární systém obklopuje. Navíc román *V oceánu noci* má KONEC(!!!), a čtenář se tedy nemusí obávat nedořešeného příběhu!

Na to, že román vznikal v sedmdesátých letech, by bez problému mohl soupeřit s dnešní tvorbou hard SF. Benfordův styl psaní je chvílemi naturalistický, jako by chtěl autor v jednoduchosti vykreslit drsné poměry v budoucnosti, a chvílemi zas spíše poetický - některé pasáže vás nutí, abyste si je přečetli znova a znova, než jste si alespoň trochu jisti, že tušíte, co chtěl „básník říci".

Ovšem ať už se autor snaží jakkoliv, jeho příběh je stále... no prostě příběhem. Příběhem jednoho muže, jehož pohnutkou je „poznání a porozumění" a který jde za svým snem, i když občas musí potopit osoby jemu nadřízené a občas ztratit osoby jemu velmi blízké. A kdykoli už to vypadá, že se konečně dostává k cíli, přichází nečekaná překážka a cesta začíná nanovo. Právě tak je stavěna i kniha – samé začátky. Závěr tu samozřejmě je, ale na to, že se kniha rozjíždí na třikrát, mi přijde konec dosti rychlý a jednoduchý. Ne že by neměl své kouzlo, ale přece jenom... popravdě čekal jsem něco víc.

(Gregory Benford: V oceánu noci. Přel. Robert Tschorn. Obálka David A. Hardy. Praha, Straky na vrbě 2002. 336 s. 185 Kč)

*hodnocení: ****

Wojta Běhounek

Kdo je zloděj času?

Jak jest psáno v prvním svitku Wena Věčněžasnoucího, vystoupil Wen z jeskyně, kde se mu dostalo osvícení, a řekl: „Viděl jsem. Teď chápu."

Auditoři vesmíru viděli rovněž. Ale nechápali. Nechápali, že může existovat něco, co nemá své místo v prostoru a čase, něco jako představivost, soucit, naděje, historie a víra. Obecně řečeno, něco nedefinovatelného osami x, y a z. A protože původci těchto nedefinovatelných, ale o to dotěrnějších věcí kráčeli po Ploše, která se prostřednictvím čtyř slonů vezla na zádech velké A'Tuin, jež kráčela vesmírem, rozhodli se auditoři zapíchnout do nejbližší mlhoviny stopku. Definitivně zastavit nositele nevhodných, nespecifikovatelných záležitostí. Zastavit čas.

Hrozba konce světa je zábavná záležitost. Lidé prohledávají sklepy a půdy a snaží se vyštrachat nějakého toho svalnatého hrdinu, rapidně roste zájem o všechny varianty posmrtného života a finanční úřady jsou zavaleny množstvím dotazů, zda lze utrpěné škody odečíst z daní. To všechno se ovšem děje pouze v případě, že tento večírek vešel ve všeobecnou známost. Pokud o něm má povědomí jen několik vyvolených, dochází toliko k tichému pokusu této globální sabotáži zabránit.

Připusťme ovšem, že jsou i tací, kteří se na toto definitivní řešení těší. Nebo spíš těšili. Tedy, úplně přesně, těší se jen jeden. Smrť. Zbylí tři slavní jezdci ztratili do apokalypsy chuť. Nákaza z toho nemá dobrý pocit, Hladomor dává přednost apokalypsám, do kterých se dají zatnout zuby, a Válka se oženil. A protože ani auditoři nejsou tak jednotní, jak si myslí, že jsou, bude to celé tak trochu jiné.

Šestadvacátá Zeměplocha je tak trochu jiná a rozhodně ne lepší. Jako by na ni nikdo neměl dost času. Terry Pratchett neměl dost času na doladění příběhu, nakladatelství Talpress nemělo dost času na pořádnou redakční práci a valná většina čtenářů nebude patrně mít dost času na přečtení všech dvaceti pěti předchozích dílů. Zloděj času totiž bohužel opravdu je další díl seriálu a nikoliv pouze nový román z volného

cyklu. Bez nenápadných vysvětlujících poznámek, tolik užitečných v prvních knihách série, se příběh pro občasného čtenáře Zeměplochy stává nejasným a místy i zdlouhavým.

Zloději času nechybí jen čas. Zloději času chybí i lehkost, čtivost a ta gradace vtipů, díky které jste vybuchli smíchy třeba i v přeplněné tramvaji před Olšanskými hřbitovy. Kdo to ukradl, kdo je ten zloděj? Kdo je doopravdy zloděj času?

(Terry Pratchett: Zloděj času. Přel. Jan Kantůrek. Obálka Josh Kirby. Praha, Talpress 2002. 458 s. 230 Kč)

hodnocení: ***

Filip Gotfrid

Věk bohů

Spor pěti bohů, které jejich otec v hněvu rozehnal do různých koutů světa i s jejich lidem a války, jež následovaly, to všechno ukazuje na žánr meče a magie. Přesto následný příběh, který se odehrává mnohem později, zdaleka takto jednoznačný není. Na první pohled zaujme, kolik je zde odkazů literárního romantismu a jeho rekvizit: zmrzačený chlapec, žijící s nemocnou matkou a bláznivou tetou v ruinách kdysi mocného hradu, je vnukem arcivévody, jenž zradil legitimního krále a přeběhl k povstalcům. Společníkem hochova osamělého dětství je podivný trpaslík, dále se setkáváme s harlekýnem se stříbrnou maskou, Rudým mstitelem (jakousi obdobou Červeného Bedrníka) a k dokreslení atmosféry nechybí ani šílený doktor, který se sám pasuje na vymítače ďábla, ani kočovní Vagové, stylizovaní do romantické podoby cikánů ze stránek románů devatenáctého století. Pokud by to bylo někomu málo, najde zde ještě dítě Pralesa a slepého mnicha. Pěkná směsice.

Příběh s prvky fantastična je rámcován legendou o chlapci mrzákovi, který před dávnými časy dokázal přemoci ďáblovu stvůru, okřídleného hada Sassorocha. Předpověď mluví o dítěti, které přijde na svět a bude bojovat se znovu povstavším a mnohem silnějším ďáblem. Legenda je napsána jakýmsi dřevěným, schematickým jazykem a i v hlavním příběhu je použita řada klišé. Vedle toho se zde ale vyskytují působivé, živé scény – např. parta vesnických výrostků, vedená mladým darebákem, je zobrazena velmi autenticky. Nesourodost jednotlivých kapitol působí dojmem, jakoby na knize pracovali nejméně dva lidé: jeden psavec, druhý celkem nadaný autor. I z toho důvodu je nesnadné knihu jednorázově zhodnotit. Člověka dokonce napadá, jestli nejde o výsledky kurzu tvůrčího psaní: skupina studentů dostane zadaný námět a každý na něm pracuje jak umí, šikovný koordinátor to potom „spíchne" dohromady. Lapidárně by se to snad dalo vyjádřit tak, že kniha je překvapivější, než se na první pohled zdá. Zato ovšem nikoho nepřekvapí, že nakladatelství avizuje další pokračování.

(Tom Arden: Věk Bohů a Zrození. Přel. Ivana Drábková. Obálka Boris Vallejo. Praha, 2002. 552 s. 239 Kč)

hodnocení: **1/2

Magda Dědková

nové knihy

Arden, Tom: Věk bohů a zrození (Classic)
První díl fantasy série Orokon.

Bek, Simon: Tigro (Olson)
Duchovně orientovaná SF o kontaktech hlavního hrdiny a autora v jedné osobě s mimozemšťany.

Blacker, Terence: Čaroslečna na rozcestí (Amulet)
3. díl série příběhů o mladé čarodějce.

Bouazza, Hafid: Abdulláhovy nohy (Labyrint)
Sbírka fantaskních povídek nizozemského autora marockého původu.

Bradley, Marion Zimmer: Paní z Avalonu (Euromedia - Knižní klub)
Pokračování Mlh Avalonu.

Colbert, David: Kouzelný svět Harryho Pottera (Albatros)
Průvodce světem románové série.

Colfer, Eoin: Artemis Fowl (Albatros)
Fantasy pro mládež o dvanáctiletém zlodějíčkovi v magickém světě.

Collins, Max Allan: Král Škorpion (BB art)
Přepis filmu.

Coren, Michael: Život pána prstenů: J. R. R. Tolkien (Baronet)
Stručný životopis J. R. R. Tolkiena.

Doyleová, Debra - MacDonald, James D.: Kruhy magie 5 - Čarodějův hrad (Egmont)
5. díl fantasy série pro mládež.

Feist, Raymond E.: Stříbrný trn (Wales)
Cyklus Riftwar Saga. 2. vydání, nový překlad.

Foster, Alan Dean: Lživé zrcadlo (Laserbooks)
SF, navazuje na Povoláni do zbraně.

Hardellet, André: Na prahu ráje (Karolinum)
Román s prvky SF - hrdinové pronikají prostřednictvím hypnózy a technického vynálezu do snového světa.

Herec, Ondrej: Cyberpunk - vstupenka do tretieho tisícročia (Vyd. Spolku slovenských spisovateľov)
Teoretická studie o několika aspektech SF.

Hohlbein, Wolfgang: Černé bratrstvo (Amulet)
6. díl cyklu Děti kapitána Nema.

Hohlbein, Wolfgang: Projekt Avalon (Euromedia - Knižní klub)
SF román.

Martin, Eduard P.: Česká kniha mrtvých (Arista)
Sbírka básní, poslední dvě jsou SF.

Mason, Jane - Hines-Stephens, Sarah: Star Wars - Klony útočí (Egmont)
Stručné, fotografiemi bohatě doprovázené převyprávění filmu pro dětské čtenáře.

Příšerky, s.r.o. (Egmont)
Obrázková kniha pro děti podle stejnojmenného filmu.

Tokarczuková, Olga: Denní dům, noční dům (Host)
Román významné polské autorky žánru magického realismu.

Iluminace, 2001, č. 3: Radovan Suk: Virus jako kolektivní a neviditelný hrdina. Srovnání dvou verzí filmu Věc; Miroslav Petříček, jr.: Excalibur aneb Duše obrněná tělem.

Kino-ikon, 2001, č. 2: Slavena Pavlásková: Zimy Kalimagdory (o filmu Sladký čas Kalimagdory); Milan Matiaška: Časové transformácie subjektu v sci-fi (cesty časem ve filmu); Vlastimil Zuska: La Jetée neboli přítomná minulost, která nebyla; Martin Kaplický - Ondřej Dadejík: La Jetée: problematika zápletky.

soutěž co víte o SF filmu?

Výsledky 109. kola
(Z Ikarie č. 4/2002)

Jak měly znít správné odpovědi:

1. Knihu **od Fulcanelliho** (Název je velmi špatně vidět, ale s největší pravděpodobností jde o *Tajemství katedrál).*

2. **Lukostřelbě.**

3. Useknutá **lidská hlava** - Heinrichova, manžela staré paní.

Do stodevátého soutěžního kola nám došlo 72 odpovědí, z toho správných ve všech třech bodech, a tedy zařazených do slosování, bylo nakonec celkem 65. Pěknou SF videokazetu od sponzora 109. kola - společnosti **VAPET PRODUCTION** - tento měsíc získávají:

Tomáš Dúra (Čkyně), Pavel Čížek (Brno), Jana Marešová (České Budějovice), Josef David (Praha) a Vladěna Herianová (Praha).

Výhercům k jejich znalostem i štěstí při losování blahopřejeme!

112. soutěžní kolo

ROBOCOP: TEMNÁ SPRAVEDLNOST

Policista Alex J. Murphy přišel o „lidský" život v Hollywoodu v roce 1987 za přispění režiséra Paula Verhoevena. Život závislý na opotřebování důležitých tělních orgánů mu byl nahrazen životem závislým na opotřebování kovových součástek a hromady elektroniky, takže mohl potírat zločinnost podstatně efektivněji než předtím - stal se nedobrovolně **RoboCop**em. A přestože z toho nebyl schopen cítit uspokojení, zařádil si v pancéřovém oblečku v dalších dvou dílech v letech 1990 a 1993. Pak přibyl na jeho kontě kreslený seriál a také hraný seriál. Možná by měl už pokoj, jenže lidé kolem něho se v podstatě nemění. Mocná detroitská korporace OCP, ovládající Delta City, je opět prolezlá pěkným lidským šmejdem, bezohledným, chamtivým a přiměřeně krutým. Nastal opět čas robocopích honů... V roce 2000 se tak dočkal **RoboCop** velkého návratu ve čtyřech televizních celovečerních filmech, z nichž první právě přišel do videodistribuce pod názvem **RoboCop: Temná spravedlnost**, a v něm také naleznete odpověď na naše červencové soutěžní otázky. Tvář **RoboCop**ovi tentokrát propůjčil Page Fletcher, točilo se hlavně v Kanadě a Robo v něm oslaví desáté narozeniny (ve „skutečnosti" už třinácté), které vlivem okolností silně hrozí být jeho posledními. A ještě jednu dobrou zprávu na konec: není to rodinný film.

1) Co znamená zkratka OCP?

2) Jak zní RoboCopova čtvrtá směrnice?

3) Jakou hodnotu mají akcie společnosti BioTech?

Ze správných odpovědí jich jako obvykle vybereme pět a jejich autorky či autory odměníme pěknou SF videokazetou od sponzora 112. kola naší filmové soutěže, kterým je společnost:

Odpovědi pište na korespondenční lístek,

označte heslem „FILM" a zasílejte na adresu redakce: *IKARIE, Radlická 61, 150 02 Praha 5.* A nezapomeňte uvést dokonale čitelně (nejlépe hůlkovým písmem) jméno, příjmení a samozřejmě i zpáteční adresu!

Do slosování zařadíme všechny správné odpovědi, které nám dojdou do redakce nejpozději **do konce července 2002.**

připravuje Jaroslav Jiran

Premiéry měsíce (aneb Změna je život)

4. července – **Blade 2** (*Blade 2*)

Pokračování úspěšného upírského akčního hororu, režie Guillermo del Toro.

18. července – **Návštěvníci: Cesta do Ameriky** (Les visiteurs en Amérique/*Just Visiting*)

Nikoliv holohlavý Josef Dvořák, nýbrž středověcí Jean Reno a Christian Clavier se již potřetí ocitnou v naší současnosti. Tentokrát je vír, který se přežene časoprostorem, zanese do Chicaga. Jak praví slogan filmu, dostanou se „z bláta do louže". A může za to režisér Jean-Marie Poiré.

18. července - **Muži v černém 2** (*Men in Black 2*)

I v této vědeckofantastické komedii se představí dvojice herců z prvního dílu. Will Smith a Tommy Lee Jones opět budou coby speciální bezpečnostní agenti dohlížet, aby se na naší planetě mimozemšťané pohybovali inkognito a počestně. Okolnosti intergalaktické války je ovšem zavedou i mimo rodnou matičku Zemi.

25. července – **Svět podle Prota** (*K-PAX*)

Jde o film, který měl mít premiéru 28. března a měl být původně uveden pod názvem *Vesmírný pacient* (viz Ikarie 3/2002). Změna je v tomto případě opravdu život.

Arachnofilie

SPIDERMAN (Spiderman) - USA 2002, režie Sam Raimi.

Zatímco v dynamickém světě komiksu dochází od poloviny 80. let k přerodu starých superhrdinů v nová monstra, filmový průmysl se jako obvykle drží zpátky a teprve radostně objevuje hrdiny z kreslených seriálů a starých TV seriálů pro velkorozpočtové snímky. Batman se již vyčerpal a Superman se nedávno reinkarnoval na televizní obrazovce, na řadu přišel tedy Spiderman.

Sam Raimi přistoupil ke své látce s pietou a komiksovou syrovost jeho staršího Darkmana tentokrát spoutaly okovy těžkých peněz a velkých očekávání. Pokud jeho Spiderman něčím překvapí, pak snad programovou snahou nevypadat úplně jako komiksový film. Více než v jakémkoliv jiném filmu tohoto typu nalezneme vnitřní rozkol superhrdiny a více než kdy jindy se hrdinovo civilní já liší od jeho hrdinského alter ega. Přinejmenším od nástupu Harryho Pottera nám ale osiřelý a bačkorovatý hlavní hrdina už tolik nevadí. Hlavně když se hodí pro zjevný záměr původních tvůrců koncipovat superhrdinský přerod uhrovitého studentíka jako metaforu pro přechod z puberty do dospělosti. V obou případech to začíná dívkami, je to doprovázeno bouřlivými změnami v organismu a končí to zjištěním, že čas dětství je nadobro ten tam a teď už budou následovat jen samé problémy.

Osvěžující je, že ani padouch Green Goblin není ušetřen procesu polidštění a jeho váhání mezi světlou a temnou stranou síly je atribut, který jeho potupné smrti dodá rozměr alespoň malé tragédie. V jiných filmech jsou ti zlí kontumováni bez jakékoliv účasti divákova osrdí - a to je přece jen škoda. Navíc po sobě obyčejně nezanechávají bezprizorné sirotky slibující se slzou v oku pomstu.

Jistěže se ve filmu také hojně létá na kluzácích i na pavučinových liánách po vzoru Tarzana. Akčních scén je tak akorát, spíš méně, podobně jako v X-Menech, ten film má zkrátka působit realisticky. Sam Raimi se snažil, seč mohl, ale během toho procesu mu podtrhli nohy dva zákeřní padouši, pan Scénář a pan Speciální efekt. Od toho prvního v poslední době nikdo obvykle nečekává nic dobrého, takže nestoudně sentimentální dialogy nepřekvapí, ale s panem SFX obvykle potíže nebývají. Tentokrát byly. Efekty Spidermana, ať už počítačová grafika letů městem nebo trhavé pohyby Goblina, katapultovaly film o několik let nazpátek.

Spiderman měl nejraketovější nástup v dějinách filmu, co se týče zisku v prvním týdnu promítání. Lví podíl na tom má padouch nejhledanější, jenž 11. září omylem prolnul z komiksu do našeho světa a nechal zlikvidovat Světové obchodní středisko. Film proslul ještě před premiérou tím, že z něj musely být vyňaty scény s pavučinou opředenými budovami „dvojčat". Ten hlavní důvod ale podle mého názoru byl, že film získal úplně nechtěně nový způsob čtení. Stačí otevřít první sešit třetí spidermanské komiksové série a číst: „S velkou mocí přichází i velká odpovědnost. Snažil jsem se být superhrdinou se vší odpovědností a výsledkem je jen

to, že mě půl města nenávidí." Dosaďte si USA na místo Spidermana a „svět" místo „města" a z tři roky starého textu získáte zcela aktuální politický komentář. Nová doba si žádá nové hrdiny... i padouchy.

hodnocení: ***1/2

Ivan Adamovič

Open source vrací úder

ELITA (AntiTrust) - USA 2001, režie Peter Howitt.

„*Vytušil jsem, že film, jehož jádrem je svět technologie, se bude publiku líbit,*" objevuje Ameriku producent Nick Wescher. Ono publikum ovšem v případě tohoto filmu musí mít alespoň uživatelskou znalost počítačů a světa kolem nich, aby si mohlo vychutnat zápletku, která se točí kolem sporu, zda je lepší nechat zdrojové kódy důležitých počítačových systémů otevřené nejširšímu publiku nebo nikoliv.

Dva kamarádi Milo a Teddy jsou geniální programátoři. Dostanou nabídku práce pro počítačového magnáta, který jakoby náhodou navlas připomíná Billa Gatese. Jen Milo se však nechá zlákat penězi, Teddy je na takový životní styl příliš svobodomyslně založen. Když je o něco později Teddy brutálně zavražděn a Milův mecenáš ve stejnou dobu získá nečekaně nové řešení jednoho z problémů jejich systému, začne si Milo dávat jedna a jedna (vlastně jedna a nula) dohromady.

Elita je poměrně dobře natočený thriller určený především mládeži. Futuristickým prvkem je v něm celoplanetární komunikační systém, který s pomocí soustavy družic poskytne rychlé připojení každému, kdo o ně stojí. Je úsměvné, jak se film snaží držet krok s liberálním cítěním uvnitř kyberkultury a pokouší se sloužit coby manifest hnutí „open source". Dokud se scénář drží lehce špionážního dramatu, odvádí svou práci dobře. Od chvíle, kdy začnou tvůrci mávat praporem kyberanarchie, ucítíte na patře příchuť vypočítavosti.

hodnocení: ***

Ivan Adamovič

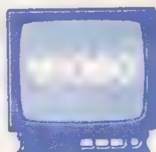
Vampýři se ženili, bzum bzum...

KRÁLOVNA PROKLETÝCH (The Queen of the Damned) – USA 2002, režie Michael Rymer.

Hlučná průrazná hudba plná energie a fantastika od sebe nikdy neměly daleko a takové spojení je ideálním zastřešením příběhu nejnovější filmové upířiny, bohužel však také jediným pozitivem. Umělecky založený upír z osmnáctého století, Lestat, se probouzí v rakvi po zaslechnutí rockových rytmů. Kapelu úspěšně zverbuje k vlastním účelům a začne vystupovat s produkcí hybridizující Ozzyho Osbourna, Rammstein a Marylin Manson. Agresivní chraplavý zpěv oživuje jako kouzelný proutek ostatní upíry a světe div se, jsou to docela nenápadní občané a dokonce je možné legalizovat jejich existenci před šílejícím davem poletováním ve vzduchu a nadpřirozenou silou. Srozumitelnost scénáře končí nástupem dalších tří stran: zestárlá anglická úderná jednotka krotitelů duchů, dívka toužící po upírství (aby bylo jasno: protože byla vychovávána prastarými upíry a oni ji nikdy nepokousali, rošťáci!) a oživená egyptská královna upírů Akasha. Jejich účinkování v ději se vymyká kritériím béčkových filmů podobného druhu: vymlácení všech upírů, romantika ani krvavost se nedostaví. Očekávané rozvinutí vlivu upírské hudby nebo dlouhých existencionálních monologů Lestata, které by film alespoň posunuly na území nápaditosti, se nekoná a konverzace ukotvující ve filmech hloubku postav je zde předpřipravenou citací výkřiků a hlášek. V čistě akčním *Bladovi* podobný přístup k dialogům nevadil, ale tvůrci Královny se snažili násilí vyvarovat, aniž by měli připravené kvalitní suplování jiným prvkem. Například hereckým. Zpěvačka Aaliyah v roli Akashy nejen nedosahuje většině upírů ani po prsa, a tím je její brutální zabíjení k popukání, ale představuje v Hollywoodu oblíbenou postavu „mediálně známého člověka, který do kina přitáhne lidi." Obdobná persona byla k vidění i v Rockovi z Krále Škorpióna a podepsala se na neobratnosti postav. Řadoví upíři, včetně Lestata (Stewart Townsend), degradují draculovský vzor primitivní animalitou a stylizací do apokalyptických vyznavačů smrti s bílými obličeji a punkovým ozdobením. Privilegium být upírem je sníženo na masovou úroveň, kde se ztrácí pocit vyvolenosti a začíná klíčit znechucení – ovšem bez strachu a mrazení. Staromódním upírem zůstává pouze šlechtic Marius v podání Vincenta Perése, který nedokonale napodobuje Lugosiho vzor z roku 1931, ale i tak malá snaha o autentičnost se v Královně musí hodnotit kladně. Anne Riceová, podle jejích knih The Vampire Chronicles film vznikl (předešle se postarala o *Interview s upírem*) by na filmový průmysl měla zanevřít – ušetřila by zklamání sama sobě a peněženky všech ostatních. Finálně se jako proklatci budou cítit ti, kteří mají neodvolatelnou sympatii k upírům a nepočkají si na videokazetu nebo DVD.

hodnocení: * (Adamovič **)

Pavel Dobrovský

Enterprise pod palbou

STAR TREK II: KHANŮV HNĚV (Star Trek II: The wrath of Khan) - USA 1982, režie Nicholas Meyer.

Distribuce HOLLYWOOD CLASSIC ENTERTAINMENT.

Nepříznivé přijetí vynikajícího prvního celovečerního Star Treku v roce 1979 se zákonitě odrazilo na pojetí druhého, natočeného o tři roky později Nicholasem Meyerem pod názvem Star Trek II: Khanův hněv. Tentokrát našel scénář inspiraci "doma" - přímo v televiz-

ním seriálu Star Trek, konkrétně v epizodě Space Seed (Vesmírné sémě) z roku 1967, v níž Kirk v závěru vysadí na pusté planetě krutého Khana posedlého touhou po světovládě i s celou jeho posádkou. Khan se naštval - a ten hněv mu vydržel zatraceně dlouho. A navíc spíš s přibývajícími lety narůstal, než aby odezníval. Po patnácti letech, kdy se mu právě ve filmu *Star Trek II: Khanův hněv* podaří nehostinnou planetu opustit, je jeho největším přáním zabít Kirka, a pokud zasadí smrtící ránu i co největší části lidské populace, o to se bude radostněji probouzet do nového dne. Podaří se mu zmocnit se výsledku projektu Genesis, který umožňuje razantní transformaci neživé formy v živou změnit pusté planety v oceány života. Pokud by ovšem byl tento proces spuštěn na obydlené planetě, znamenal by naprostou a neuvěřitelně rychlou zkázu.

Dějové schéma druhého celovečerního Star Treku je tedy zcela jiné. Místo "kochání se" vsadili tvůrci na akci, kruté vyvraždění posádky jedné lodi Federace i vesmírné laboratoře, líté vesmírné přestřelky a výbuchy. Kirk se setká se svým synem, o jehož existenci do té doby vůbec nevěděl, v závěru on i většina jeho posádky samozřejmě přežije, ale hrozba klasického happy endu je z větší části odvrácena smrtí jednoho z nejoblíbenějších členů posádky Enterprise. Filmu také velice pomohly výtečné počítačové triky z dílny Lucasovy ILM. Nicméně Star Trek II: Khanův hněv postrádá onen efektní velkofilmový rozmach prvního celovečeráku, ve srovnání s ním totiž působí jeho děj téměř až komorně a opravdu spíše připomíná jeden díl z rozsáhlého seriálu. Tomuto dojmu pochopitelně nahrává i otevřený závěr - nikdo totiž neuvěřil, že by tvůrci nechali opravdu pana Spocka definitivně a navždy zemřít. Nicméně i tento fakt mocným dílem přispěl k navnadění fanoušků k napjatému a dychtivému očekávání dalšího filmu, v tomto případě se opravdu klidně dá říci dílu, neboť dějově přímo navazuje,

třebaže byl natočen až o dva roky později, a pan Spock se v něm v celé své kráse skutečně naplno vrací do hry, a to dokonce ve vlastní režii.

Ale režisér Nicholas Meyer se se Star Trekem ještě tak úplně nerozloučil. V roce 1991 natočil totiž film *Star Trek VI: Neobjevená země*, který patří nejen mezi to nejlepší, co v rámci projektu Star Trek vzniklo, ale i mezi to nejlepší v rámci celé filmové sci-fi.

Nicméně v tuto chvíli je hlavní, že si můžeme zařadit do domácí sbírky i Star Trek II: Khanův hněv, který až nyní vychází na videokazetě, konečně s pořádným dabingem a zvukem, kterého jsme se svého času nedočkali na Nově, a samozřejmě je k dispozici i na DVD.

hodnocení: ****

Jaroslav Jiran

Triky lepší příběhu

TROSEČNÍCI (Stranded) - USA 2001, režie Ed Raymond.

Distribuce MAGIC BOX.

Film s originálním názvem Stranded už tu jednou byl. Kdo z vás, milí čtenáři, si dělá třeba jen pomyslnou kartotéku právě podle původního názvu, ne abyste si tyto dva snímky prohodili. Mohlo by totiž dojít k politováníhodnému omylu, protože „první" Stranded (1987, česky jako Psanci, režie Tex Fuller) stojí až za tři a půl hvězdičky. Zatímco „druzí" si vyslouží maximálně o dvě méně.

Pravděpodobně na herecké obsazení vsadili tvůrci poté, když sebekriticky zjistili, že neoriginální zápletkou díru do diváckého světa neudělají. Michael Dudikoff, Hannes Jaenicke, Yvette Niparová, Ice-T a Pat Hindle se dřeli, co jim mimika a svaly stačily, nicméně v tomto případě nahradit nedostatek invence by se nepodařilo ani Lawrenci Olivierovi. Trosečníci jsou televizním dílkem, rozpočet nemohl být vysoký, snad i proto zaráží, že trikové záběry kupodivu značně čněly nad nevýrazným dějem. Nicméně vizuálními efekty bych přece jen trochu váhal je nazvat.

Ruská výzkumná stanice ADNA začne z neznámých příčin nezastavitelně klesat do atmosféry. Spásou pro šestičlennou posádku se může stát raketoplán Atlantis. Bohužel, do běhu záchranné operace nepříjemně zasáhne roj meteoritů, který kromě poničení stanice zabrání v dalším letu i raketoplánu. Jedinou možností k úniku se pak tedy stanou dva moduly, které kdysi ruské straně poskytli Američané z programu Apollo. Jenže třicet let staré vesmírné kapsle odmítají jakoukoliv elektronickou poslušnost. To proto, že je přeprogramoval bídácký strýc staniční inženýrky, který chce zakrýt machinace s výzkumným programem Prometheus. V jeho rámci měl být na stanici dovyzkoumán a dosestrojen nový energetický zdroj, založený na mohutné kolimaci slunečních paprsků. Právě kvůli němu NASA, tlačená tajnými službami ke zdi, souhlasí s urychlením startu a přidáním speciálního agenta do osazenstva expedice. Ovšem vesmír se postaví proti všem plánům hodných i nehodných pozemských bytostí.

Kvůli některým momentům filmu (např. Rusové zjistí, že Amíci už jsou na stanici, teprve tehdy, když se návštěva objeví ve dveřích místnosti, kde právě trosečníci dlí apod.) bych skutečně vraždil. Nikoliv však z vášnivé náklonnosti - ale ze vzteku. Při přehrání titulků jsem se naštěstí uklidnil. Scénář napsala žena, což je samo o sobě u takovéhoto druhu filmů dost překvapivé. Tak jí to odpustím...

hodnocení: *1/2

Stanislav Čermák

Palte, Scotty!

STAR TREK III: PÁTRÁNÍ PO SPOCKOVI (Star Trek III: Search for Spock) - USA 1984, režie Leonard Nimoy.

Distribuce HOLLYWOOD CLASSIC ENTERTAINMENT.

Star Trek je bezpochyby fenomén. Důkazem není jen nekonečný zástup fanoušků, ale také několik seriálových řad, počítačových a jiných her a v neposlední řadě devět celovečerních filmů. Prvních šest bylo záležitostí staré dobré posádky pod vedením admirála Kirka, v sedmém došlo k výměně křesel a na scénu vstoupila Nová generace s kapitánem Pickardem v čele. A nyní, v době, kdy se připravuje díl desátý (Star Trek: Nemesis), objevují se v České republice na videokazetách a DVD první filmové díly.

Recenzovat film, který snad každý fanoušek sci-fi viděl a který se stal klasikou, není příliš vděčná záležitost. Mohu se pokusit šokovat kontraverzním názorem, nebo jen odsouhlasit status klasiky a bude hotovo. Ale přece jen bych si dovolil podělit se s vámi o názor na třetí pokračování dobrodružství lodi Enterprise, kterou musí admirál Kirk se svou věrnou (a poněkud okleštěnou) posádkou ukrást, aby se mohl vydat na planetu Genesis, kde spočívá tělo Vulkánce Spocka, jenž zahynul v minulém díle. Před smrtí však vložil kopii své mysli do mozku doktora McCoye, takže k oživení je třeba spojit jeho tělo a mysl na Vulkánu.

Osobně mám tenhle díl rád, stejně jako oba předchozí. První filmový Star Trek považuji za skutečnou podívanou, slepená dvojka a trojka jsou také tím nejlepším z filmové nabídky. Od čtyřky šla úroveň trochu dolů, aby se dobré jméno Star Treku oprášilo ve scenáristicky propracovaném osmém díle, ale to už bez asistence Kirkovy posádky. První tři díly však nejsou jen podívanou pro pamětníky a zarputilé fanoušky. Jde o výpravné a dobře natočené sci-fi snímky.

Abych se zaměřil na Pátrání po Spockovi (které režíroval sám představitel Spocka), je třeba říci, že přestože samotná myšlenka oživení mrtvého trochu připomíná návrat Bobyho v Dallasu a navíc se nezdá natolik nosná, abyste se těch devadesát minut u videa nenudili, opak je pravdou. Režisér vyždímal z látky, co se dá. Celkem malý počet herců tu rozehrává komorní drama na poli rozlehlého vesmíru. Budeme svědky vesmírných bojů s Klingony, rozvíjení vztahů známých charakterů, a také zničení Enterprise (rozhodně ne posledního). Ale proč vám to vlastně povídám, když vy už to stejně dávno víte. Star Trek je kult, je to životní styl, pro mnohého láska na celý život. A stará láska nerezaví.

hodnocení: ****

Pavel Žďárek

JURSKÝ PARK III

(Jurrasic Park III) – USA 2001, režie Joe Johnston.

Distribuce BONTON HOME ENTERTAINMENT.

Film: Doktor Alan Grant, známý z prvního Jurského parku, se dostává na ostrov Isla Sorna, kde je hromada dinosaurů a jeden ztra-

cený chlapec, kterého jeho rodičům pomáhá hledat (recenze viz Ikarie 2001/10).

Parametry: Formát obrazu: 16:9 (1.85:1). Zvuk: Dolby Digital 5.1 (angličtina, maďarština). Velice čistý a ostrý obraz, výborný zvuk, kde si vychutnáte dunivé basy. České titulky.

Bonusy: Je jich opravdu slušné množství. Film o natáčení Jurského Parku III, představení nových dinosaurů, jejich 3D modely, návštěva ve studiu Stana Winstona (dělal animatronické loutky dinosaurů), návštěva u ILM (digitální efekty), dokument o nalezišti pozůstatků dinosaurů v Montaně, ukázka z natáčení tří scén, tři scény lze pustit se „storyboardem", galerie fotografií, komentář týmu speciálních efektů, trailery na všechny tři Jurské parky, E. T. a trilogii Zpátky do budoucnosti a ještě bonus pro majitele DVD-ROM. Nechybí samozřejmě volba scén.

hodnocení: *** (film), ****1/2 (DVD).

Pavel Žďárek

Zánik světa

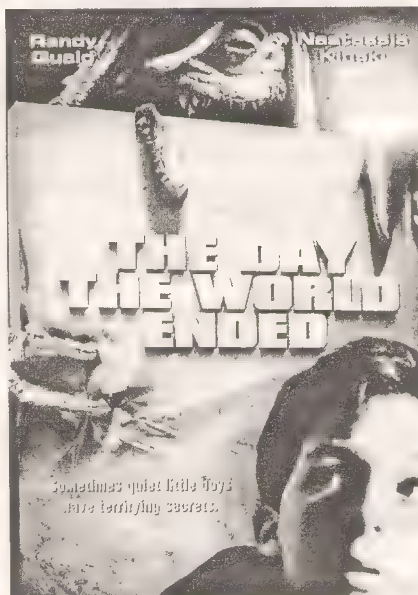
ZÁNIK SVĚTA (The Day the World Ended) – USA 2001, režie Terence Gross.

Distribuce BONTON HOME ENTERTAINMENT.

Film: Terence Gross nemá s filmem ještě příliš zkušeností, ale to samozřejmě nemusí být na škodu. A ani není. Snímek The Day the World Ended je dalším ze série Creature Features, který má dva typické prvky – tím prvním je návaznost na tradici „monster" hororů (jako např. ty, které vznikaly u Universalu nebo Hammer Films aj.) a druhým přítomnost mozku, ruky či alespoň dozoru Stana Winstona, jenž se blýskl tvorbou speciálních efektů na filmech Terminátor, Vetřelci, Jurský park a řadě dalších.

Příběh filmu je krásnou nostalgickou připomínkou příběhů časů minulých. Atmosféra hororů 50. let je cítit na sto honů. Vše se odehrává v typickém americkém maloměstě, kam přijíždí dětská terapeutka Jennifer Stillmanová (Natasja Kinski), aby si oddychla od New Yorku a odpočala si při práci ve zdejší škole. Městečko vetřelce nevítá příliš radostně a o nic více sympatií si Jennifer nezíská, když se zastane malého Bena, jehož minulost je zahalena tajemstvím a u něhož se projevují určité paranormální schopnosti. Doktorka Stillmanová se snaží chlapci pomoci, ale brání jí v tom nejen většina obyvatel města, ale i chlapcův adoptivní otec doktor McCann (Randy Quaid). Ten chlapcovu víru, že jeho skutečným otcem je mimozemšťan, považuje za výplod fantazie. K přehodnocení názoru ho ale možná přiměje náhlé objevení se záhadného monstra, které v městečku prolije krev a které Ben považuje za svého navrátivšího se otce.

Atmosféra filmu není špatná, ale něco jí chybí k tomu, abyste se opravdu báli. Je sice fakt, že pointu neodhalíte hned v úvodu, ale na konci vás nikterak speciálně nepřekvapí, spíše si řeknete: aha, tak takhle to bylo. Nicméně musím uznat, že jsem se u filmu nenudil, dokonce jsem se i chvílemi bál o hlavní hrdiny a prožíval s nimi jejich dilema, když netušili, komu věřit a od koho čekat pomoc. Pointa příběhu sice

není nejsilnější – připomíná spíše epizodu seriálu ve stylu Akt X než celovečerní film – ale určitě vás neurazí, pokud si chcete trochou hrůzy zpříjemnit sobotní večer. Bytost z hlubin mi přišla lepší a nedočkavě čekám na Earth vs. The Spider (třetí a zatím poslední hotová epizoda ze série Creature Features), ale musím uznat, že Zánik světa mi rozhodně zpříjemnil čekání. Existují sice lepší horory, ale Terence Gross vytěžil v rámci scénáře maximum. Máte-li čas a chuť, zakousněte se do tohohle snímku a užijte si těch pár minut strachu. Za to rozhodně nic nedáte.

Parametry: Formát obrazu: 16:9 (1.85:1). Zvuk: Dolby Digital 5.1 (angličtina). Zvuk i obraz v normě. Nic překvapivého. České titulky.

Bonusy: Komentáře tvůrců Stana Winstona a Shana Mahana (koproducent a „supervizor" efektů ve skupině Stana Winstona), galerie fotografií, filmografie, dokument o natáčení.

hodnocení: *** (film), ** (DVD).

Pavel Žďárek

ANEŽKA BOŽÍ

(Agnes of God) – USA 1985, režie Norman Jewison.

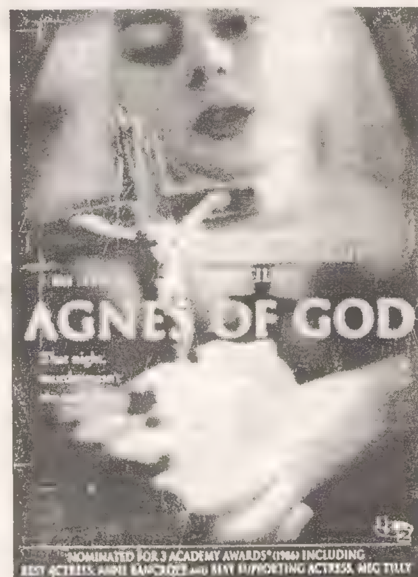
Distribuce BONTON HOME ENTERTAINMENT.

Film: Anežka je novickou v klášteře kdesi v Quebecu. Jedné noci ji jedna ze sester najde v jejím pokoji celou od krve a v bezvědomí. Matka představená pak objeví v odpadkovém koši mrtvé čerstvě narozené nemluvně.

Hrozný nález je nahlášen policii. Zdá se, že vyšetřování bude krátké, protože není v zájmu nikoho – církve ani vlády – aby mladá jeptiška šla do vězení. Případu se ujímá psychiatrička Martha Livingstonová (Jane Fondová), která má konstatovat, že Anežka je duševně nemocná. Ona ale přitom chce zjistit, co se doopravdy stalo a kdo je otcem dítěte. Vyšetřování není jednoduché, protože krásná a naivní Anežka si z oné noci nic nepamatuje a Miriam, matka představená, má strach, že přítomnost psychiatričky dívce spíše ublíží než pomůže. Lze ale uvěřit tomu, že Anežka nikdy nespala s mužem a že jí dítě do lůna seslal Bůh?

Snímek Anežka boží byl natočen v roce 1985 podle divadelní hry (a scénáře) Johna Pielmeiera. A divadelní předloha je z něj cítit na sto honů. Režisér Norman Jewison si tak trochu ulehčil práci, když natočil komorní drama s minimálním počtem herců, minimálním počtem lokací a dokonce šetřil i hudbou. Výsledkem je ovšem zajímavá detektivka, která vzdáleně připomíná snímek Jméno růže. Psychiatrička Martha má sama problémy a averzi k církvi, což ovlivňuje její postoj k případu, když odmítá připustit, že by Anežka k dítěti přišla jen tak bez pohlavního styku. Důležitou roli v případu hraje matka představená, která ví více, než říká. Martha ale zkouší vše možné – včetně hypnózy –, aby odhalila pravdu. Během vyšetřování začíná věřit, že své dítě nezabila Anežka, ale někdo další z kláštera.

Jednou z možností, jak Anežka přišla k dítěti, je verze neposkvrněného početí. Je to také víceméně jediný fantastický prvek v tomto filmu. Ten se jinak může pochlubit skutečně dobře

napsanými dialogy a je místy velice napínavý. Na jiných místech ale diváka mate, herci přehrávají, jejich repliky a gesta nepůsobí věrohodně. Jedinou světlou výjimkou je úžasná Meg Tillyová, která v roli prosté Anežky předvedla herecký koncert. Jane Fondová je spíše zklamáním, ale v jejím případě to znamená průměrný výkon. K tomu, aby byl snímek skutečnou perlou, chybí o něco lepší režie. Takhle tu máme silný příběh, který si nedokáže po celou dobu udržet atmosféru a jehož konec není bohužel katarzí, vyvrcholením, ale spíše jedním ze slabších míst příběhu.

V každém případě je Anežka boží výborné drama, při kterém se budete bát, donutí vás k přemýšlení a určitě si ho s chutí pustíte znovu.

Parametry: Formát obrazu: 16:9 (1.85:1).

Zvuk: Dolby Digital 2.0 (angličtina, francouzština). V obraze jsou hlavně v úvodu občas digitální artefakty, ale jinak se mu nedá příliš vytknout. Ozvučení je dostatečné, ale ničím zajímavé. České titulky.

Bonusy: Není tu žádný. Kromě výběru kapitol, jazyka a titulků tu není vůbec nic.

hodnocení: ***1/2 (film), ** (DVD).

Pavel Žďárek

ZVÍŘE

(The Animal) – USA 2001, režie Luke Greenfield.

Distribuce BONTON HOME ENTERTAINMENT.

Film: Rob Schneider je na tom podobně jako Jim Carry nebo Adam Sandler. Buď ho máte rádi, nebo se vám jeho humor zdá trapný jako Go Go šou. O komedii Zvíře jsem neslyšel věru nic moc dobrého, a tak jsem film nezačal sledovat s pražádnou důvěrou. Ale co to? První fór a celkem dobrý. Zjišťuji, že se usmívám. Druhý vtip, třetí vtip a já překvapeně zjišťuji, že – pravda – s určitou malou rezervou se u tohoto snímku lze dobře bavit. Je jednoduchý, neodpustí si jedno to prdnutí (bez záchodového humoru to dnes asi v Hollywoodu nejde), ale jinak se snaží diváka bavit a rozesmát. A daří se mu to jistě i díky celkem dobrému námětu.

Marvin Mange je smolař. Chtěl by být policistou jako jeho otec, ale není fyzicky dost zdatný a ani mu to příliš nepálí, takže na policejní stanici pracuje jako pomocná síla. Ale jednoho večera se vše změní. Marvin jede vyřešit přepadení restaurace, ale do cesty se mu připlete lachtan a on skončí na úpatí velice hlubokého a příkrého srázu zapečetěný v autě jako sardinka v konzervě. Je ale nalezen experimentálním doktorem, který ho dá dohromady za použití řady zvířecích orgánů. Marvin se vrací do normálního života, ale už je z něj někdo úplně jiný. Nadán řadou nových schopností a vlastností získá práci u policie a snad i lásku ženy svého srdce.

Samotný námět nabízí hromadu možných humorných situací. Ale je jedině dobře, že režisér Luke Greenfield nepostavil celý film na základní zápletce, a máme tu pár epizod, které nechávají Schneidera vydechnout a z filmu dělají něco víc, než egoistickou oslavu sama sebe. Dočkáte se samozřejmě šklebení, pitvoření, ale vše se dá překousnout, protože jsou v průběhu děje ty dobré vtipy rozesety celkem pravidelně. A tak se tahle ztřeštěnost dá v pohodě vydržet až do závěru, kdy se dočkáme vydařeného rozuzlení záhady, kdo je krvežíznivou bestií, jež po nocích zabíjí krávy v okolí.

Ve filmu se objeví v malé roličce i Adam Sandler, který se na filmu podílel jako výkonný producent. Z herců je pak nejhezčí Colleen Haskellová v roli "kolibříka" Rianny, do které je Marvin zamilovaný, a velice sympaticky se své role naštvaného černocha (která je opravdu dobře napsaná) zhostil Guy Torry.

Zvíře je komedie, kterou bych sice nemusel vidět za každou cenu, ale že se tak stalo, rozhodně nelituji. Haf.

Parametry: Formát obrazu: 16:9 (1.85:1). Zvuk: Dolby Digital 5.1 (angličtina). Obraz je čistý, pro tento druh filmu víceméně standardní. Zvuk nepřekvapuje, ale také mu toho není příliš co vytknout. České titulky.

Bonusy: Trailery (Animal, Joe Dirt, Bid Daddy a Cable Guy), čtyři vystřižené scény, hra What´s in Marvin, film o filmu s názvem Animal Instinct, další film o výrobě filmu pod názvem Reel Comedy: The Animal, možnost pustit si film s komentářem Roba Schneidera, producenta a režiséra, a pustit si film s tím, co zůstalo na střihačově stole (při této funkci nejdou pustit titulky). Nechybí výběr kapitol.

hodnocení: *** (film), *** (DVD).

Pavel Žďárek

*) Stejný filmový štáb, tj. hlavně režisér Sam Raimi a herci Tobey Maguire a Kirsten Dunstová, se bude podílet na vzniku SPIDER-MANA 2. V době premiéry prvního dílu novodobého zpracování slavného komiksu už existovala hrubá představa o detailech scénáře (je-li to vůbec možné) a o termínu uvedení druhého dílu do amerických kin: co nejdříve v roce 2004.

*) Příznivci s dobrou pamětí mohou i bez nápovědy uhádnout, kterého filmu bude snímek s názvem THE CHRONICLES OF RIDDICK (přímým?) pokračováním. V originále se první díl jmenoval (pro ty zapomnětlivé) *Pitch Black*, v českém překladu (pro ty vůbec nic si nepamatující) *Černočerná tma*. V hlavní roli nebude chybět Vin Diesel, nic ovšem není známo o tom, na jaké planetě a s jakými potvorami se setká tentokrát. Pokud ovšem u tohoto střetnutí stráví pár tvůrčích měsíců David Twohy, jakýsi to duchovní otec Riddickova vítězného tažení proti temnotu milujícím nestvůrkám, příběh určitě nebude postrádat originalitu.

*) A jedeme dál, dalším pokračováním v řadě prý bude MAD MAX IV (český překlad není nutný!). Zatímco místo v rejžově křesle už má jisté George Miller, který může za všechny tři první díly, Mel Gibson o Mad Maxovi po deseti letech mluví pouze v mlhavých náznacích. Bez něj by to ovšem byl film o úplně jiném šíleném Maxovi...

*) V roce 1988 vznikl animovaný celovečerní přepis japonského komiksového seriálu AKIRA. Nyní, po téměř patnácti letech, připravuje producent Jon Peters (*Batman*) společně s režisérem Stephenem Norringtonem hranou verzi. Příběh bude stejný: motorkářský gang odhaluje pravdu o únosu jednoho svého člena, který je v rámci projektu Akira „převyráběn" v nezastavitelné vraždící monstrum.

*) V lednu se začalo natáčet v australském Brisbane a na 25. října už je stanoveno datum premiéry hororu GHOST SHIP, dříve *Chimera*. Prakticky okamžitě po nálezu v roce 1953 v Behringově moři záhadně zmizelé lodě se objevitelům začnou dít věci, které by jim nepřál ani jejich největší úhlavní nepřítel.

*) Znovu jsme tu s jedním přesunem od ledu na denní světlo. Stačilo by napsat název I ROBOT a už nic nedodávat. Jenže právě ta lákavá představa nevšedního zážitku mě nutí dodat, že režisér Alex Proyas (*Vrána, Smrtihlav*) hodlá podle motivů povídek Isaaka Asimova natočit směsku vědecké fantastiky a fantastické mysteriózní detektivky, v níž by nikoliv nezanedbatelnou, ale přímo hlavní roli sehrál kriminalistickými schopnostmi nadaný robot. Naše nažhavení na tento film nesmí zchladit ani informace, která prozrazuje jména osob, zodpovědných vedení společnosti 20th Century Fox za zhotovení I ROBOT: Larry Rosenthal a Mark Konner. Tito dva muži totiž stojí v pozadí (údajně) největší katastrofy léta 2001 - nové *Planety opic*.

Stanislav Čermák

Lucie Lukačovičová

Ze zápisků Paní Smrti
aneb
Zpráva o upírském LARPu

Motto: „Smrt není fér. Ale Život si s tím začal!"

Ve dnech 8. – 26. dubna ožila Praha přítomností upírů, lovců, mágů a dalších tvorů, s nimiž se člověk nesetkává právě každý den. Odehrával se totiž dlouho očekávaný upíří nonstop LARP. Samotná akce byla těsně před začátkem ohrožena tím, že mi na poslední chvíli odřeklo několik lidí pomoc s organizací. Přesto jsem se rozhodla nezklamat 45 lidí, hru neodvolat a vrhnout se jakožto Paní Smrti do víru událostí pouze s Martinem Žďánským jako Pánem Smrti po boku.

Do ulic Prahy tedy vyrazily tři klany upírů, každý po deseti členech – keltští Fomoriané, španělští Navarrové, japonští Kitsune – aby se utkaly o magickou sošku Kuan-jin, bohyně milosti. Každý z klanů měl svůj způsob, jak se dostat k sošce – váleční Fomoriané šli Cestou Síly (obětování vůdce a šamana obou nepřátelských klanů), aristokratičtí intrikáni Navarrové Cestou Moci (získání herních bodů vlivu, za něž mohli koupit informace o čtyřech artefaktech potřebných k vyvolání Kuan-jin) a lstiví Kitsune Cestou Chytrosti (luštění hádanek a plnění úkolů od nehráčských postav).

Jim v patách se plížili lovci, jejichž nepsanou vůdkyní se stala Andrea Morávková, řečená Rhían Vtělená, která zároveň působila jako novinářka. Vesele obchodovala s informacemi a psala články o herních událostech očima „civilního" obyvatelstva. Když konečně upíři zjistili, kdo celou dobu velel lovcům, byla Rhían nominována na titul „Absolut mrcha".

I další bytosti sledovaly počínání upírů. Některé s pobavením, jako například dva mágové Merlinové, kteří byli ve skutečnosti inkarnací téže osoby, nebo dvojice škodolibých a nedůvěryhodných elfů z Faerie. Jiné však na válku klanů hleděly s neklidem – k těm patřili pražský vlkodlak Gorglin a vlkodlačka Kerberosíké.

Navýsost důležitými postavami se ukázaly tzv. „svaté osoby", v jejichž přítomnosti byl zapovězen boj, takže mohly zabránit změně domluvených vyjednávání v krveprolití. Jedině svaté osoby měly barevně odlišenou herní placku, která jinak byla pro všechny stejná a všichni měli povinnost ji nosit na obvyklém „civilním" oblečení po celou dobu hry. Na první pohled se tedy účastníci hry poznali, ale bez informací z jiných zdrojů už bylo sotva poznat, kdo je upír a kdo ne, což – vzhledem k tomu, že tento faktor měl rozhodující vliv na zranitelnost – mohla být otázka života a smrti.

Během prvního herního týdne se rozsypal klan Kitsune. Nedostatek soudnosti ze strany jejich vůdce i šamana a neexistující klanová struktura změnily japonské upíry zcela spolehlivě ve hnojivo pro sakury.

Zatímco kolem sebe Navarrové a Fomoriané opatrně obcházeli a sháněli informace, rozvinulo se drama hodné Shakespearova zpracování. Petra Lukačovičová, pravým navarrským jménem Ratoncita Valiente, se znovu po desítkách let setkala s Fomorianem Darionem řečeným Sýček, kterému kdysi zachránila život. Oba zůstávali rozerváni mezi vzájemnou náklonností a povinnostmi vůči klanu, sžíráni směsí fascinace a nedůvěry.

Události se ale hnaly dál a stále zrychlovaly. V jisté hospodě obsluha docela zírala, když před jejich očima Rhían prodala Mabonovi z Fomorianů (Lukáš „Kid" Chalupníček) amulet, který ale nemrtvého, jakmile si

jej pověsil na krk, okamžitě zabil. Mabon padl mrtvý na zem, ostatní Fomoriané vyskočili ze židlí. Darion se Rhían zakousl do ramene, ale jelikož krev vtělených patří k věcem, které se upírům nedoporučují pít, Sýček se zesláblý zkroutil na podlahu vedle Mabonovy mrtvoly. Než stihla novinářka utéct, chytila ji dovedným chvatem Branwen (Ivana Kuglerová) a Rhían nakonec byla ráda, že vyvázla jen s platbou „odškodného" za mrtvého.

Mezi možnosti, jak naložit se zajatcem, patřil i rituál, kterým byl zajatý upír „konvertován" a stal se členem klanu svých věznitelů. Vzhledem k tomu, že povinným místem pro daný rituál byl pro Navarry prostor u letenského kyvadla a pro Fomoriany fontána

s hady na Újezdě, měli náhodní kolemjdoucí o zábavu postaráno.

Skvělá byla také Františka Vrbenská jako čarodějka, strážkyně Poháru, který vydala pouze pokud dostala odpověď na tři hádanky.

Závěrečné rozuzlení hry mělo přinést i mně samotné nejedno překvapení. Señorita Valiente dokázala na svou stranu získat Rhían, která jí propůjčila Dýku. Společně přemluvily Merlina, aby přinesl Minci, a druhého Merlina, který vlastnil Hůl. Poslední chybějící artefakt, Pohár, získal díky bystré mysli Samiel (Jan Petránek), tou dobou už ne fomorianský šaman, ale oddaný Navarra. Zároveň se Valiente dařilo udržet na uzdě jak Samiela, tak Dariona, kteří by si jinak pravděpodobně okamžitě skočili po krku. Tři upíři, mág a lovkyně nakonec utvořili radu Pěti – společně sošku vyvolali a společně ji ovládli, aby nastal mír mezi všemi znesvářenými stranami.

Celá hra se ukázala jako drsná zkouška vytrvalosti a odolnosti. Jako Paní Smrti jsem se vskutku mohla důkladně vžít do své role, protože v časovém rozvrhu se nepočítalo s tím, že bych potřebovala jíst nebo spát.

Pán Smrti se zase musel smířit s přezdívkou „plášťová spona", protože oficiálně měl vedle Paní Smrti tolik pravomocí co Celeborn vedle Galadriel. Dlužno ale dodat, že bez jeho pomoci by všechno bylo mnohem obtížnější a určitě by nebyly zprovozněny herní www stránky, na které se vyvěšovala pravidla a „novinářské" zprávy o úmrtích (dosud funkční. Tímto mu ještě jednou děkuji.

Hráči si pro změnu vyzkoušeli, co znamená neustálé napětí a paranoia. Nikdy nevěděli, kdy zahlédnou někoho dalšího s herní plackou, a jestli ho zahlédnou dřív než bude pozdě. Nevěděli, kdy na ně někdo bude čekat před školou nebo před prací, zkrátka neznali dne ani hodiny.

Bylo to náročné a často nervy trhající. Když mi ale po skončení hry hráči proslovili díky a přidali pochvalný potlesk a pokřik, tak jsem i já, Paní Smrti, uronila slzu dojetí ze svého chladného, věčného, vševidoucího oka.

LARP je když...

LARP (Live Action Role-Playing) je hra, kdy se hráči (na rozdíl od klasických Role-Playing Games hraných u stolu) skutečně stávají svými postavami, hrají naživo. Neříkají, co jejich postava dělá, musejí to sami udělat. Ke hře často patří kostým a různé rekvizity. LARP by se dal přirovnat k improvizovanému divadlu, kde jsou do různé míry dány postavy, ale scénář už ne. Jakmile se setkají dva lidé, kteří jsou oba ve hře, nepřistupují k sobě jako „civilní" osoby, ale jako herní postavy, a tak spolu mluví a jednají. LARPů existuje široká škála: od detektivkových her na jeden večer u někoho v bytě, přes běhání po lese či starém hradě, až po mnohadenní akce ve městě.

Helena Šebestová dostala Mloka za redakční práci zcela oprávněně. Redaktor nemůže překonávat světové rekordy, za ním zůstává jen spokojenost čtenářů. A to se Heleně daří už mnoho let v nakladatelství Laser.

AKADEMIE
SCIENCE FICTION, FANTASY A HORORU

Šéfredaktor Ikarie byl velmi překvapený, ale mluvící centra mu to nezablokovalo, takže si v jedovatosti svých odpovědí nezadal s Romanem Lipčíkem.

Pavel Weigel dostal Mloka za dlouholetou práci a zasloužil si ho jako málokterý držitel před ním. Jeho mravenčí práce je velmi podobná té, kterou odvádí Helena Šebestová.

Vladimír Šlechta dostal svého Mloka za povídku Boží kopírka, která uspěla v soutěži Ikaros a vyšla poté v Ikarii.

